

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

J. H. Klappenberg

En gammel Soldats Erindringer.

21

J. H. Kloppeborg.

Ald Forfatterens Portrait.

Ajohenhann.

Fr. Woldikes Forlagsboghandel.

1861.

Forord.

Idet jeg overgiver disse efter Hukommelsen optegnede Skitser til Offentligheden, maa jeg tillade mig den Bemærkning, at Grunden hertil ikke er den, at jeg indbilder mig at have udført store Bedrifter; Anledningen er derimod en reen ubvortes og tilfældig, idet min ringe Tjeneste i Aaret 1849 er bleven omtalt i „Dagbladet“ for 7de Aug. f. A. og i senere Numere paa en saadan Maade af en Forfatter under Mærket B, at jeg derved er bleven opfordret til at vise Indsenderen min Erkjendtlighed ved selv at fortælle, hvad jeg har oplevet og gennemgaaet i min lange Tjenestetid fra 1813 til 1851, og med det Samme vise, at jeg, skjøndt ikke længere i aktiv Tjeneste, dog endnu er Soldat med Liv og Sjæl, saa at jeg, hvis Kongen og Fædrelandet atter angribes, er beredt til tredie Gang at indtræde som Frivillig i Hæren, for efter Evne at hævde Danmarks gode Ret og gjøre mig endmere værdig til Hans Majestæts Naade.

Herr B's Anonymitet har forhindret mig i privat at bringe ham min Tak, fordi han saa venlig har erindret mig. Jeg er derved bleven Skribent, men er rigtignok

ved at optræde som saadan kommen ind paa et Gebet, der var mig fremmed, da jeg har været Soldat fra en tidlig Alder. Jeg haaber imidlertid, at den ærede Ræser vil bære over med min mangelfulde Fremstilling og ikke sælbe en for streng eller overilet Dom over mit Arbeide, idet jeg troer, at det samlede Indhold vil vise, at min Tjeneste og Forholdene i de 48 Aar, som ere forløbne, siden jeg frivillig meldte mig som Husar i Aaret 1813, ikke have levet mig Tid til at befatte mig med noget den praktiske Tjeneste Uvedkommende. Hertil kommer, at jeg først under mit Ophold fra Marts 1818 til Mai 1821 paa Veterinair-skolen i Kjøbenhavn har lært mig selv at skrive Dansk, som forøvrigt er mit Modersmaal. Min Fader talte nemlig altid Tydsk til mig, og min Skole-Underviisning var udelukkende tydsk, thiøndt jeg er født i en reent danstalende Egn høit oppe i Nordslesvig. Forøvrigt mærker jeg endnu ikke stort til Alderen og er ligesom bleven ung igjen ved at opfriske de gamle Minde, der endnu staae saa lyslevende for mig, at jeg husker Alt, som om det var skeet igaar.

Forste Capitel.

Skolemester eller Soldat?

Den 13de Januar 1793 fødtes jeg i Byen Gram, i Haberslev Besteramt, hvor min Fader Jacob Kloppenburg, en Ditmarsker af Fødsel og Forfatter til „Geographie für Jedermann,“ oversat paa Dansk 1787, dengang boede, og var Thingskriver i Frøs- og Kalslund Herreder. Om min Moder, der var født i Nørrejylland, veed jeg Intet at fortælle, da jeg allerede i mit 4de Aar fik en Stedmoder i Cathrine Dgen, fra Haberslev, som altid har været mig en god, hjærlig og uforglemmelig Moder og indtil sit Endeligt har baaret den største Omsorg for mig. Mine første Aar tilbragte jeg i mit Hjem, indtil jeg i Aaret 1800, i mit 7de Aar, paa Christi Himmelfartsdag af min Fader bragtes til Opdragelsesanstalten paa Christiansfeld. Her var det, at Uysten til det Militaire vaagnede hos mig, navnlig derved at jeg tilligemed de øvrige Elever i den Tid ofte havde Leilighed til at glæde mig over de idelige Gjennemmarscher af Militaire. Vor Lærer fulgte altid med os, fortalte os om den ene eller anden commanderende Officeer og forklarede os Forskjellen paa de enkelte Baabenarter. Fra Brødrehusets Have, der gaaer ud til Beien, kunde vi, staaende paa et høit Dige, uforstyrret oversee det forbimarscherende Kavalleri, der ogsaa ofte gjorde Holdt paa Beien

lige foran os og sad af Hestene, saa at vi vare Djenvidner til mange militaire Vøier. Flere Gange glædede vi os over at kunne have den Fornøielse, naar vor daværende Kronprinds Høifalig Kong Frederik den 6te paa „Gemeinlogiet“ i den store Sal sad til Taffels med sin Omgivelse, at gaae to og to langsom omkring Bordet, saa at vi kunde see Kronprindsen, hvem vi Alle elskede. Alt dette bidrog til, at jeg lovede mig selv, saasnart jeg kunde være tjenlig til Militairtjenesten, at blive Cavallerist; jeg ønskede da at faae Leilighed til at drage Hans Majestæts Opmærksomhed hen paa mig ved at vise Mod og Tapperhed. Min Fader, som ikke ønskede, at jeg blev Militair, sendte mig 1809 til Stedefand i Tønder Amt, hvor jeg i nogen Tid var Hjælpelærer hos den derværende Degn og Skolelærer Petersen; forøvrigt havde jeg privat Underviisning hos Pastor Schmidt dersteds. Det hændte sig, at Degnen i længere Tid leed af Djenfygdom, saa at han ikke kunde forestaae Skolen; med Pastorens Hjælp og Veiledning kom jeg da til at besørge Underviisningen. Det traf sig just saa, at General=Superintendent Adler kom paa en Visitationsreise til Stedefand, medens Degnen endnu var syg. Superintendenten træder ind i Skolen og spørger Pastoren, „Hvor er Degnen?“ Provst Prahls svarede: „Der, Deres Magnificence!“ og pegede paa mig, som stod bag Degnens Pult. Superintendenten spørger smilende: „Er det Degnen, dette unge Menneſte*)?“ „Af Lyst til Skolefaget har han overtaget Skolen,“ svarede Provsten; derpaa tilføjede jeg: „Jeg er en Elev af Herr Pastor Schmidt og for Tiden Hjælpelærer hos Degnen.“ Examinationen begyndte, og Superintendenten var saa vel tilfreds dermed, at han efter endt Examination bad Provst Prahls sørge for, at jeg, naar jeg søgte om at optages paa Seminariet i Tønder, strax kunde indtræde i den øverste Klasse, da jeg ved denne Visitats

---

*) Jeg var dengang 16 Aar.

havde bestaaet den ellers forlangte Præliminairexamen, og kunde slippe med 2 Aar paa Seminariet; desuden havde jeg den Ære at blive inviteret til Middag af Superintendenten. 1811 optoges jeg paa Seminariet i Tønder, hvor jeg opholdt mig næsten i 2 Aar. Jeg havde oftere bedt min Fader om at lade mig blive Militair, hvilket han ikke vilde give sit Samtykke til, og da jeg ikke var myndig, vilde Man paa Sessjonen ikke antage mig uden min Faders Tilladelse. Der afholdtes Landmilitair=Sesjon i Tønder; en Møller søgte en Stillingsmand for sin Søn og bød over 1000 Rb. Courant, jeg henvendte mig til Mølleren og tilbød mig som Stillingsmand. Derpaa reiste jeg hjem til min Fader og bad endnu engang om hans Tilladelse til at lade mig stille; Stillingssummen forlangte jeg ikke, jeg tilbød ham at beholde den, det var mig kun om Tilladelsen at gjøre, Fader vilde ikke lade sig bevæge og sagde, at hvis jeg ikke jog de militaire Nykker ud af Hovedet, maatte jeg aldrig komme for hans Dine mere. Med uforrettet Sag reiste jeg til Tønder, og Mølleren maatte see sig om efter en anden Stillingsmand til sin Søn. Nogle Dage derefter kom en Seminarist, Lorentzen fra Blankenese, ind i Skolen, forelæste et Brev fra sin Fætter, der havde forladt det Kieler=Seminarium og var gaaet til Berlin, hvor han havde ladet sig engagere ved et Husar Regiment og efter en kort Skoletid var bleven ansat som Officeer; denne Fætter tilraadte nu Lorentzen ligeledes at tage til Berlin, han vilde indbestaae ham for, at han samt flere, der havde lidt Skolekundskaaber, let kunde bestaae den der forlangte Officeer=Examen. Lorentzen sagde: „Havde jeg en tro Kammerat, vilde jeg ligeledes reise til Berlin“; dette skrev jeg mig bag Øret, samme Aften gif jeg hen til Lorentzen og spurgte ham, om det virkelig var hans Agt at reise bort for at tage preussisk Husartjeneste? Han svarede: „Ja! saafremt jeg havde en trofast Reisekammerat.“ Jeg spurgte ham, om han vilde tage mig med. Han tog imod

Forslaget, vi lovede hinanden ubrødelig Trost og Taushed og lagde strax vor Reiseplan; af vore Bøger og andre Effecter skulde de til Reisen nødvendige Penge udredes, Lorentzen skulde skrive Fættren til, at han fra Berlin af skulde foranstalte os anmeldte hos den preussiske Consul i Hamborg, som da vilde forsyne os med Rejsepas fra Hamborg til Berlin, som to hvervede Recrutter, hvorved vi vilde faae Marschpenge til Berlin. Vi fik Brev fra Fættren om, at Alt var i Orden, og nu var vor Glæde stor, men den varede kun kort, da det Hele mislykkes derved, at jeg betroede vor Plan til en Seminarist Feddersen, der var min fortroligste Ven. Jeg kunde ikke lade være at meddele ham vor Beslutning, da vi ellers aldrig havde Hemmeligheder for hinanden. Først begyndte jeg med at forhøre hos Feddersen, om han ikke ogsaa kunde have Lust til at tage med, da jeg troede, at han egnede sig bedre til Soldat end til Degn eller Skolelærer; i Begyndelsen lod han, som om han vilde gaae ind derpaa, dette gjorde mig aabenhjertig, i faa Minutter havde han lært vor Hemmelighed at kjende og vidste Bested om hele vort Foretagende. Paa eengang sadlede han om, forestillede mig Sagen fra den farligste Side, og sagde til mig: „Du er en Nar! vil Du forlade dit Fødeland for i Ublandet at tjene som Husar? betænker Du ikke, hvad der kan møde Dig? i det Tilfælde, at Du strax saares og bliver utjenstydigt, troer Du da, at en fremmed Nation vil bære Omsorg for Din fremtidige Forpleining? hvad vil Du ikke føle ved at komme som Krøbling tilbage fra Ublandet og falde Familie og Venner til Byrde? har Du betænkt det? Vil Du endelig være Soldat, saa bliv i Dit Fødeland.“ Jeg svarede ham: „Det var min Agt, men det kan jo ikke stee, da jeg ikke er myndig og ikke kan skaffe min Faders Tilladelse, hvilket jeg forgjæves har forsøgt.“ Feddersen svarede hertil: „Vogt Dig for at forlade Dit Fødeland paa saa letfindig en Maade, Du vil om kort eller lang Tid fortryde det!“ Nu angrede

jeg, at jeg havde sladdret af Skole imod det Lorenzen givne Løfte om Tausshed og had Feddersen ikke at aabenbare, hvad jeg havde fortalt ham, saalænge jeg endnu var i Tønder, hvilket han ogsaa lovede, men ikke holdt. Da han forlob mig, gif han øjeblikkelig hen til Provsten og fortalte ham, hvad Lorenzen og jeg havde ifinde. Provsten sendte Bud efter mig den følgende Morgen og sagde: „Jeg maa nødvendig bruge Dig nogle Dage, da jeg har saameget at skrive til en nær forestaaende Visitationstreife; Du kan blive her strax.“ Jeg spurgte, om jeg skulde melde det til mine Lærere. „Det behøves ikke, det besørger jeg!“ svarede han. Et Bærelse blev mig anviist, en heel Mængde Papirer blev mig overleveret, som jeg skulde affkrive. Middagen kommer; jeg troede nu, at jeg kunde faae Lov til at gaae hjem, men istedetfor kom Provsten ind, saae efter, hvad jeg havde skrevet, bad mig at gaae til Bords med og sendte derefter sin Søn og mig ned i Haven en Times Tid, Sønnen havde Ordre til ikke at lade mig ud af Sigte. Efter en Times Forløb bleve vi kaldte op, Sønnen i Skole og jeg til mit Skriveri. Om Aftenen omtrent Klokken 11 fik jeg Tilladelse til gaae hjem.

Provst Prahll havde sørget for, at Gadedøren hos Lorenzens Bært blev lukket præcise Klokken 10 om Aftenen; Bærten havde lovet Provsten, at ingen Seminarister efter Klokken 10 skulde lukkes ind, og da Lorenzens Bærelse vendte ud til Gaarden, kunde han ikke see eller høre, hvem der kom. Provsten havde ordnet det saaledes, for at jeg ikke skulde faae Leilighed til at tale med Lorenzen. Den første Aften gif jeg hen og bankede paa hos Lorenzen, men Ingen vilde aabne; Bægteren i Gaden, der ligeledes var instrueret, spurgte, hvad jeg vilde, det var nu Sengetid, jeg maatte ikke staae og banke paa Dørene, jeg kunde komme om Dagen og ikke ved Natten. Jeg maatte da gaae med uforrettet Sag, og ligeledes den anden og den tredje Aften. Imidlertid var Lorenzen

af Provsten bleven beskæftiget hjemme i sit Logis, ligesom jeg hos Provsten. Den tredie Aften blev der, efter at jeg var kommen hjem i mit Logis hos Malermester Hansen paa Østergade, banket paa Gadedøren; Pigen, der allerede i Forveien var fortrædelig over, at hun havde maattet sidde oppe og vente efter mig, vilde affærdige den Bankende med de Ord: „De kan komme igjen i Morgen!“ men den Fremmede sagde: „Hils fra Thingskriver Kloppenborg, saa bliver der vist lukket op.“ Da Pigen hørte dette Navn, lukkede hun op; mit Bærelse vendte ud til Gaden lige over Bærtens Dagligstue, derfor kunde jeg høre de Talende og kjendte min Faders Stemme. Det var et Tordenflag for mig, nu paa eengang gik et Lys op for mig, nu kunde jeg forklare mig, hvorfor jeg i 3 Dage var bleven bevogtet. Da min Fader var traadt ind til Hansen, hørte jeg denne siige: „God Aften Herr Kloppenborg! hvorfra kommer De saa silbig?“ Han svarede: „Jeg er jo nødt til at komme, den Dreng vil desertere og gaae til Preussen for at blive Husar!“ Hansen, som ikke vidste det Mindste om min Aftale med Lorenzen, troede, at det var Bagtalere, der havde bildt min Fader dette ind, hvorfor han søgte at overtøye ham om, at det ikke forholdt sig saa. Min Fader viste ham imidlertid et Brev fra Provsten, hvori denne skrev: „Gamle Ven! ønsker Du at see Din Søn igjen, saa maa jeg anmode Dig snarest mulig at indfinde Dig her, da han agter at gaae i preussisk Militairtjeneste; nogle Dage vil jeg indbestaae for Anægten, men kun 2 à 3 Dage. Din Ven Prah!“ Hansen meente endnu, at onde Menneſter havde bildt Provsten dette ind, og vilde forsvare mig. Min Fader, der hele Eftermiddagen havde været i Provstens Huus, og først om Aftenen vilde overrumple mig, da han frygtede for, at jeg vilde søge at undvige, hvis jeg saa ham om Dagen, forlangte Lys for at komme op paa mit Bærelse. Han kom hen til Sengen og sagde: „Sover Du?“ Intet Svar.

„Sover Du?“ sagde han, og tog mig tillige lidt håardt i Armen. Nu maatte jeg vaagne og svare, enten jeg vilde eller ei. Jeg stillede mig an, som om jeg vaagnebe af en dyb Søvn og gned Dinene, som om jeg endnu ikke var fuldkommen vaagen, hvilket jeg dog var, men jeg vilde vinde Tid til at betænke mig, hvad jeg egentlig skulde svare. Endelig maatte jeg dog sige Noget, og sagde da: „God Aften og velkommen, Fader!“ („velkommen“ var ikke oprigtig meent). Fader sagde: „Staa op og klæd Dig paa!“ Jeg afdød taus, begyndte Paaklædningen, hvorvel det ikke gif rast fra Haanden, da jeg vilde trække det i Langdrag. Min Fader gif frem og tilbage paa Gulvet med et Brev i Haanden, og sagde endelig: „Er Du nu paaklædt? kom her hen til Bordet og læs, men læs høit, det kan Du dog vel? læs!“ Nu maatte jeg læse Provstens Brev høit; derefter sagde han: „Hvad siger Du dertil?“ „Det er ikke sandt,“ svarede jeg. Min Fader tog mig det ilde op, at jeg vilde sige, at Provstens Ord ikke vare sande; han gav mig en ordentlig Kindhest og sagde i en streng Tone: „Strax pakker Du Dine Sager sammen og følger med mig hjem!“ „Det maa jeg først melde til mine Lærere og til Provsten.“ „Det er besørget, Du adlyder!“ Nu begyndte Indpakningen, hvorved min Faders Rudsst, der imidlertid ogsaa havde indfundet sig, var mig behjælpelig. Min Fader spurgte: „Har Du nu pakket Alting ind?“ „Nei!“ „Hvad mangler?“ „Jeg har Løi hos Strædderen!“ „Skriv det op, og hos hvem det er! Er der mere?“ „Ja!“ „Hvad er det?“ „Støvler hos Skomageren!“ „Endnu mere?“ „Ja! Bøger, nogle ublaante og andre i Skolen!“ „Noteer, hvilke og hvor! Er Du nu færdig?“ „Ja!“ derpaa bar Karlen det Indpakkebe ned i Vognen, min Fader gif ind til Hansen, bad ham tage inod denne For-tegnelse, modtage det Hele, foreløbig gjøre Udlæg og underrette Fader om dettes Størrelse, saa vilde hans Udlæg blive ham udbetalte, og Sagerne afhentede. Fader og Hansen tog Af-

fted fra hverandre som Venner, men jeg forlod Huset yderst
 beffjæmmet. Vi satte os i Bognen og kjørte til Løgumkloster,
 hvor der fodredes; Fader talte af og til med Kudfken, men
 til mig ikke. I Morgenstunden kom vi hjem, min gode, kjære
 Moder gif paa Gulvet og var yderst bedrøvet, hun bebreidede
 mig græbende, hvad jeg havde begyndt paa, at ville forlade
 Landet for at tjene som preussisk Husar! Jeg svarede: „Fader
 er selv Skyld i, at jeg vil gaae bort, han har tidligere altid
 sagt, at jeg kunde vælge, hvad jeg havde lyst til; nu har
 jeg valgt, bedet om Tilladelse og faaet Nei.“ Saalænge
 jeg talte, stod Fader og betragtede mig nøie; han be-
 falede mig at tie stille, hvis jeg ikke vilde fortørne ham til
 det Yderste. Jeg adløb og gif til Hvile, da vi havde reist
 hele Natten. Den følgende Dag stod jeg tidlig op, lod mig
 af Pigen give et Par Stykker Smørrebrød og et Glas Mælk,
 tog Jagtapparater, Gevær, m. m. og gif den hele Dag paa
 Jagt; jeg kom ikke hjem, før Lyset var sluttet og Alle til-
 sengs. Pigen aabnebe for mig; jeg kastede min Fangst paa
 Kjøkkenbordet og gif til Sengs; saaledes vandrede jeg ud
 før Dag hver Morgen og kom først silbig hjem om Aftenen
 i omtrent 6 à 8 Dage. Den sidste Aften var min Fader
 endnu oppe, da jeg kom, han havde samme Dag været i
 Embedsforretninger og var kommen silbig hjem; denne Aften
 kunde jeg ikke undgaae at komme ind til ham, han sad endnu
 ved Bordet og spiste. Han spurgte mig, om jeg vilde spise
 med? jeg talte og svarede, at jeg allerede havde spist til
 Aften hos en af mine Bekjendte i Byen. Fader snstede, at
 jeg skulde sætte mig ned, derefter sagde han: „Finder Du
 det rigtigt at drive saaledes omkring?“ Jeg svarede: „Nei!“
 „Hvorlænge vil Du da saaledes drive Tiden hen uden Be-
 ffjæstiggelse?“ „Det veed jeg ikke!“ „Skal jeg da have kastet
 de Penge bort, jeg har anvendt paa Dig?“ „Nei Fader!
 jeg vil endnu engang bede Dig tillade, at jeg kommer i
 Militairtjenesten, ellers maa Du betragte mig som en Maskine,

der staaer, naar den drivende Kraft ophører.“ Fader spørger: „Kan Du paa ingen Maade opgive den Tanke at blive Soldat?“ „Fader! jeg beder kun om Din Tilladelse, jeg lover Dig at opføre mig saaledes, at Du aldrig skal have Stam af min Opførsel!“ Fader sagde: „Godt! nu skal Du faae Din Billie; men betænk, hvad jeg nu siger Dig, og sikkert vil holde! Jeg er døv, jeg er stum og jeg er blind for enhver Klage, Du siden kommer med, naar Du fortryder, at Du blev Soldat. I Morgen tidlig tale vi nærmere om denne Sag; nu god Nat!“ Morgenen derpaa opstode min Fader en Ansøgning om at faae mig optaget paa Cadet-Academiet, men det var mig ikke med, dog vilde jeg ikke tale videre derimod, da jeg frygtede for at forværre Sagen. Denne Ansøgning blev flere Dage liggende paa Skriverbordet uden at komme bort, enten blev den for tidlig eller for sildig bragt til Kroen i Gram, hvor Posten fra Ribe til Haderslev opholdt sig en Time og fodrede. Fader troede maaskee, at jeg dog skulde glemme Militairnykkerne, som han kaldte det, og han søgte imidlertid at gjøre mig alle mulige Fornøielser. Nu troede jeg selv at maatte gjøre Udslaget, jeg tog den paa Skriverbordet liggende Ansøgning, uden at min Fader savnede den, da der paa hans Skriverbord laae saa mange Papirer; med denne i Lommen bad jeg om Tilladelse til at reise til Aabenraa for at besøge en tidligere Skolekamerat, der var bleven Skolelærer der. Dette tillod min Fader, gav mig endog Reisepenge og spurgte, om jeg vilde ride derhen; jeg sagde, at jeg vilde gaae. Underveis, i Byen Rastrup, kom jeg dog til at kjøre med Romandens Vogn til Aabenraa, hvilket jeg Dagen iforveien havde aftalt. Da jeg kom til Aabenraa, henvendte jeg mig strax til Major, Krigscommissair v. Heinen, en Bekjendt og Ven af min Fader, viste ham den af min Fader opstaaede Ansøgning og bad ham at sige mig, hvorledes han mente, at jeg skulde forholde mig for strax at komme i Tjenesten. Saafremt jeg

senere kunde fremvise Vidnesbyrd om, at jeg havde opført mig til mine Foresattes Tilfredshed, og at jeg qualificerede mig til Tjenesten, var det tidsnof, meente jeg, at træde ind paa et eller andet Militairinstitut for at faae Underviisning i Militairfaget. Jeg bad Krigscommissairen at omarbeide Ansøgningen saaledes, at jeg strax kunde optages paa en Exerceerskole ved Cavalleriet. Da han kjendte min Faders Haandskrift, tvivlede han ingenlunde om, at det jo var min Faders Ønske og indgav Ansøgning. 8 Dage derefter havde jeg Svar efter Ønske, først en Taksigelse fra General-Commissariats Collegiet i Kjøbenhavn for min Patriotisme, dernæst tilfagdes det mig, at jeg efter endt Skoletid paa Forlangende maatte blive optaget paa et eller andet Militairinstitut for at faae Underviisning paa Hans Majestæts Bekostning. Jeg var saa fornsiet derover, som om jeg havde vundet en Terne i Lottoriet; jeg takkede Majoren, der ønskede mig til Lykke og ikke vilde modtage Betaling for sin Ueilighed, men spurgte mig, i hvilket Regiment jeg helst vilde tjene. Jeg valgte de hølsteenske Husarer, da de stode ved Grændsen, i Ottensen og Wedel ved Altona.

Med denne Resolution i Lommen forlod jeg Krigscommissairen, efter at han havde lovet atter at skrive for mig og forskaffe mig en Indkaldelsesordre til det hølsteenske Husar-
Detachment; saasnart Ordren kom, vilde han ufortøvet sende den til min Fader, hvilket just ikke saa rigtig var efter mit Ønske, men for ikke at forraade mig maatte jeg stiltiende samtykke, hvorvel imod min Billie. Saa snart som mulig reiste jeg hjem, i Nærheden af min Faders Gaard stod jeg stille og betænkte mig, hvad jeg vel skulde sige min Fader, dog, det hjalp ikke, jeg havde sagt A, nu var jeg tvungen til at sige B. Jeg fattede altsaa Mod og tænkte: Kommer Tid, kommer Raad! Min Fader spurgte mig, hvorledes jeg havde moret mig i Abenraa, og hvorlænge jeg nu vilde opholde mig hjemme, om Ansøgningen blev der ikke

videre talt, og jeg vogtede mig for at røre ved denne Stræng. Jeg bad om at komme til Tønder igjen, det var efter Faders Ønske. Strax befalede han Kudsken at gjøre Alting istand, da vi skulde imorgen igjen til Tønder; den følgende Morgen kjørte vi meget tidlig. I Tønder præsenterede min Fader mig atter for Provsten, der betragtede mig som den fortabte Søn, der atter var vendt hjem, holdt en Lovtale over mig og formanede mig til aldrig oftere at tænke paa at blive Soldat, hvorpaa jeg ikke turde svare, da jeg vidste, at det ikke vilde vare mange Dage, førend jeg vilde erholde Ordre til at møde. Omtrent 8 Dage derefter modtog jeg et forsegleet Brev og aabnede det; det var Indbaldelsesordren, som min Fader strax efter Modtagelsen havde sendt mig; han skrev blot: „Dein Wunsch ist erfüllt“, og ønskede med omgaaende Post at erfare, om jeg vilde reise lige fra Tønder til Webel, eller om jeg først vilde hjem.

Jeg satte mig til at skrive et meget langt Brev og takkede, saa godt jeg kunde, for al den faderlige Kjærlighed og Godhed, jeg altid havde nydt, ligeledes takkede jeg min Moder paa det Hjerteligste, bad mine Forældre tilgive, hvad jeg tidligere havde forseet, og fremfor Alt, at jeg nu vilde forlade dem for at tjene som Husar. Jeg lovede hellig og dyrt altid at opføre mig saaledes, at de ingen Skam skulde have af min Opsørsel og Vandel, at jeg aldrig skulde falde dem til Besvær med Klager, og at de dog ikke maatte lade mig reise uden at give mig deres Tilgivelse og Betsignelse med paa Reisen; naar jeg kunde opnaae dette, følte jeg mig aldeles lykkelig og tilfreds. Kort sagt, jeg søgte, saa godt det var mig muligt med Ord, at bede om Deres Tilgivelse. Hvis de endnu engang vilde see og tale med mig før min Afreise, bad jeg dem om at lade Bognen hente mig en bestemt Dag, mødte Bognen ikke, saa vilde jeg antage, at de ikke vilde see mig; i dette Tilfælde vilde jeg reise Dagen efter til Webel, men jeg vilde da være nødsaget til at sælge saameget af mit Tøi,

som jeg behøvede til Reisepenge; over det Solgte og de derfor modtagne Penge vilde jeg sende en skriftlig Fortegnelse, det øvrige Løi bad jeg Fader om at lade hente. Til Slutning ønskede jeg Guds Betsignelse over dem for alt det Gode, mig var vederfaret.

Boguen kom og hentede mig Dagen før den af mig betegnede Dag; jeg kjørte hjem med alt mit Løi og ventede en stræng Modtagelse, hvori jeg dog tog fejl. Man viste mig den største Omsorg og Kjærlighed, Forældre kunne vise deres Børn. Moder satte mit Løi i den bedste Orden, og godt equiperet, langt bedre end jeg kunde ønske mig, tog jeg bort. Først kjørte vi til Haderslev, hvor vi tog ind hos Tobakksfabrikur Dgen, min Stifmoders Broder. Min Fader accorderede her med en Fragtmand om at kjøre min Kuffert til Pinneberg, hvorfor jeg skulde betale 1 Specie i Fragt. Om Morgenens, som jeg skulde reise, kaldte han mig ind i Stuen, hvor vi blev ene. Han lagde 4 Specier paa Bordet og sagde: „Her har Du de sidste Penge, Du faaer af mig“, og lukkede sig saa inde i et Værelse uden at ville videre tale med mig. Kjækkendøren aabnedes; min Tante havde hentet en Deel Arbeidsdrengene fra Tobakksfabrikken, der med Drillerier søgte at fornærme mig, formodentlig for at jeg skulde opgive min Beslutning at vorde Soldat. Tante sagde: „See den dumme Dreng! han vil være Soldat, den dumme Dreng!“ og istemte en Haanlatter. Jeg sagde blot: „Gud forlade Dem, Tante! hvad De gjør imod mig i Dag, var De ikke min Tante, skulde jeg hævne mig paa Dem, om De saa var Goliath selv!“ derpaa tog jeg med Taarer i Dinene min Palle, der veiede 36 P, med den paa Ryggen løb jeg som en Fortvivlet ud af Dgen, og tilbagelagde med denne Vægt Veien imellem Haderslev og Webel, over 30 Mil, i 3 Dage.

Andet Capitel.

Recrutfkolen.

Jeg løb, jeg græd, jeg sang af Fortvivlelse. Paa intet af de Steder, hvor jeg havde i Sinde at blive om Natten eller udhvile mig, havde jeg No, fordi jeg i Uvenskab var reist hjemme fra, fordi min Fader ikke vilde sige mig Farvel. Saasnart jeg havde styrket mig med et Stykke Smørrebrød og et Glas Ol, forlod jeg Huset, jeg skammede mig for Folkene, jeg troede, at de antog min Bedrøvelse for Angst for Militairtjenesten. Anden Dag var jeg saa udmattet, at jeg gaaende faldt i Søvn, jeg faldt, stod op, græd og sang paany som en Fortvivlet, jeg fortrød, at jeg havde handlet imod min Faders Villie, hvem jeg elskede over Alt, men jeg lovede mig selv altid at opføre mig saaledes, at han ingen Skam skulde opleve af mig, hvilket Løfte jeg trolig har stræbt at holde. Den 3die Juli 1813 skulde jeg melde mig hos Major von Späth, Commandeur for det holsteenfte Husar=Detachement. Ved min forcerede Marsch kom jeg nogle Dage for tidlig, min Marsch var nemlig beregnet paa 4 Miil om Dagen; jeg meldte mig hos Majoren, der var en yderst streng, men ligesaa retfærdig Mand. Han betragtede mig meget skarpt, og sagde: „Du kommer for tidlig, jeg kan intet Qvarteer anvise Dig før den 3die Juli.“ — Saavidt jeg erindrer, var det den 25de Juni, jeg reiste fra

Faderslev, og den 28de om Morgenen Kl. 9 var jeg hos Majoren i Wedel. Jeg havde saaledes 6 Dage at leve paa min egen Beføstning; 5 Rbd. Courant havde jeg modtaget af min Fader, deraf skulde jeg betale 1 Rbd. 12 f. i Fragt for min Ruffert i Pinneberg og fra Pinneberg til Wedel 16 St. Courant, saa jeg kun havde havt 3 Rbd. 20 St. Courant til Reise- penge paa over 30 Mil, deraf kan det sluttes, at der ikke kunde være stort tilovers. Ved Majorens Tiltale tabte jeg næsten Modet, da jeg ikke vidste, hvorledes jeg skulde tilveiebringe det Nødvendigste til Livets Ophold i 6 Dage. Lærerne stode mig i Djnene, men jeg var for stolt til at bede om Hjælp; Majoren betragtede mig nøje, og bemærkede vist, hvad jeg følte. Han sagde derfor meget venlig: „Hvorfor kommer Du saa tidlig, min Søn!“ „Af Lyst til Tjenesten, Herr Major! jeg troede, at jeg ikke kunde komme for tidlig.“ Dette Svar, troer jeg, behagede ham, idetmindste tilføiede han yderst venlig: „Min Tjener vil følge Dig over i et Bærtshuus, hvor Du paa min Regning skal have frit Logis og Bespisning indtil den 3die Juli om Morgenen Kl. 8; da melder Du Dig atter.“ Han lod mig træde af med de Ord: „Gud være med Dig, min Søn! vær flink, saa kan der blive en brav Husar af Dig.“ Majorens Opsørsel imod mig hidrørte derfra, at min Fader havde skrevet til ham, at jeg imod hans Villie var gaaet i Militairtjeneste, og bedt ham om, at lade mig føle den hele militaire Strængbed og paa ingen Maade skaane mig, thi da vilde jeg selv fortryde, hvad jeg havde gjort, og komme tilbage igjen. Deri tog min Fader feil, den Skam vilde jeg ikke have, at der skulde siges om mig: „Saa, der kan han heller ikke være!“ At vende tilbage kunde Ingen have overtalt mig til, skjøndt jeg virkelig havde fortrudt det Skridt, jeg imod min Faders Villie havde gjort. At min Fader havde bedt Majoren derom, lod han mig senere vide, og at han ikke lod mig skaane, beviser det Følgende.

Den 3die Juli begyndte Skolen, Hestene bleve tilbelte Mandskabet, jeg fik to Heste at passje, en Corporal Norden var min Underofficer; denne havde formodentlig hørt Officererne omtale mig og faaet at vide, at jeg imod mine Forældres Villie var bleven Soldat, uden at han kjendte den sande Marsag. Han troede at have en Forbryder for sig, imod hvem han ikke kunde være stræng nok. En Nat efter omtrent 14 Dages Svelse kaldte han ved Binduet paa mig med de Ord: „Staa op, luk Binduet op!“ i en yderst stræng Tone sagde han: „Her har Du et Brev, det asleverer Du hos Geheimeraad Levebau i Pinneberg, saa snart som mulig; Du faaer Svar tilbage; har Du forstaaet mig?“ Jeg spurgte: „Hvilken af mine Heste skal jeg ride?“ „Ride,“ sagde Corporalen, „hvem taler om, at Du skal ride? Du kan jo ikke ride; det skal Du først lære, din Grønffolling! gaae skal Du!“ „Hvilken Veie er den nærmeste til Pinneberg?“ spurgte jeg. „Bil De ikke, da det er Nat, have den Godhed at sige mig, hvor jeg skal gaae ud af Byen, for at jeg ikke skal komme paa feil Veie.“ „Her er Brevet med Adressen derpaa, spørg Dig for Wesel! hvorledes Du kommer derhen, er din Sag!“ Dermed forlod han mig. Efterat jeg var bleven paaklædt og kommen ud, henvendte jeg mig paa Gaden til en Vægter for ikke at gaae feil. Denne betegnede mig nysgiagtig Veien, hvorpaa jeg just ikke i den glædeste Sindstemning foresatte mig at vise, at jeg ogsaa kunde gaae; jeg løb Alt, hvad jeg kunde, og kom tidlig til Pinneberg, men kunde ikke strax faae Brevet asleveret, da Geheimeraaden ikke var vant til at tage imod Ordonantser saa tidlig. Efter gjen- tagen Anmodning fik jeg endelig det forønskede Svar og var imellem Kl. 10 og 11 om Formiddag tilbage i Wesel igjen, hvor jeg meldte mig hos Skoleforstanderen, Ritmester Hoffmann. — Naar en Husar red Ordonants til Pinneberg, kom han sjelden tilbage før langt hen paa Eftermiddagen og var dog tilhest, jeg var tilføds og kom før Middag; derfor sagde Ritmesteren:

„Du er en flink Fødgænger, bliv en ligejaa god Husar, saa kan man med Tiden bruge Dig.“ Ritmesteren saae nu paa Uhrret og sagde: „Om en halv Time melder Du Dig paa Exerceerpladsen.“ Her maatte jeg endnu i den sidste Time før Middag deeltage i Øvelsen. Corporal Norden behandlede mig som et Menneske, der havde været i en Straffeanstalt, han udsprebte Rygter om mig i Byen, saa graverende, at naar to af Indvaanerne mødtes i Nærheden af mig, pegede de paa mig, de bleve staaende, indtil jeg var forbi, og betragtede mig som et Monstrum. Hvor jeg sendtes hen i et eller andet Grinde, glemte man Alt for at betragte mig, saa jeg ofte i mit Kammer forbandede min Tilværelse. Mine Kammerater fjernede sig ligeledes Alle fra mig (von dem Dänen); jeg betragtedes som en Misbæder, eller som En, der var løben bort fra en Straffeanstalt. Alt dette kunde jeg takke Corporal Norden for. Corporalen kom flere Gange i Stalbtiden til mig for at eftersee, han talte om den daarlige Gage, som han og Familie ikke kunde leve af, og lod mig forstaae, at han ønskede et Pengelaan paa nogen Tid. Han forlangte det ikke reent ud, men ventede, at jeg skulde tilbyde ham et Laan, hvilket jeg gjerne havde gjort, saafremt jeg havde været istand dertil, men jeg var desto værre den Fattigste af alle Recrutterne, da jeg ingen Penge kunde faae hjemme fra. Jeg var bedre equiperet end mine andre Kammerater og havde medbragt mange nette Ting, ligeledes havde jeg som Recrut en bedre Garderobe end almindelig havde; derfor troede Corporalen sikkert, at jeg maatte have Penge. Da jeg ikke efterkom eller rettere ikke kunde efterkomme hans Bink om et Laan, tænkte han paa en anden Maade at bringe mig til at offre, hvilket ofte lykkedes ham hos Andre, f. Ex. ved at lade en Recrut forstaae, at saafremt han vilde laane ham Penge, skulde han staae ham ved alle forekommende Leiligheder, hvilket gjerne hjalp, saa at Corporalen erholdt Laanet. Var Recrutten senere selv forlegen og bad Corporalen om nogle

af de laante Penge, blev han strengt visiteret, meldt for et eller andet, og Corporalen anmodet af høiere Foresatte om ikke at skaane Stokken; dette blev efterfulgt, og først naar den laante Sum ikke oftere omtales, eller bedre endnu, naar den samme Mand tilbød Corporalen et nyt Laan, behandlede Recrutten mere human. Det klinger utroligt 1861, at Saa-dant kunde skee 1813, dog er det den rene Sandhed, og Gud naade den, der vilde klage. Tiden kom, da Recrutterne skulde modtage Sabeltsøi til deres Heste, vi bleve tilsagte at møde med vore Heste ved Corporalens Qvarter; jeg mødte med 2 Heste og holdt dem, imedens Sabeltsøiet leveredes mig af en gammel Husar Gosau. Efter at have modtaget Alt, hvad der hørte til Hestene, kunde jeg trække hjem. Morgen-
 nen derpaa kom Corporalen i Stalden og sagde til mig: „Hvor har Du Dine Dækkengjorder?“ „Her,“ svarer jeg, „viis dem!“ jeg viste ham to, hvoraf den ene var forsynet med en lille Læderpude paa Midten for ikke at trykke Hesten paa Ryggen, dette var ellers ikke reglementeret, men Enkelte anskaffede for egen Regning saadanne smaa Puder. Corporalen sagde: „Hvor har Du faaet den Dækkengjord fra?“ „Den leveredes mig igaar udenfor Deres Qvarter af Husar Gosau.“ Corporalen svarede: „Det er Løgn; hvor har Du faaet den?“ jeg svarede som før. „Det er Løgn, Du har stjaalet den,“ siger Corporalen, „det er min Dækkengjord.“ Denne nforfkyldte Beskyldning lod mig glemme, at jeg var Recrut; jeg foer op imod Corporalen og sagde: „Nu gaaer Deres Uforskammethed for vidt, De vil nu ogsaa betage mig mit ærlige Navn, det lader til, at det ikke er nok, at De ved deres løgnagtige Fortællinger i Byen har udsprebt saa krænkende Rygter om mig, at jeg betragtes som et Subject, der er løbet bort fra en eller anden Straffeanstalt, hvori har jeg forseet mig? jeg har søgt Tilladelse til at indtræde som Frivillig i Militairtjenesten i denne Tid, hvor saa Mange oftre store Summer for at blive frie, jeg havde kun det

Dnste i denne for Fædrelandet saa truende Tid at faae
 Veilighed til i den militaire Tjeneste at gavne som Soldat,
 og søge at erhverve mig min Allernaadigste Konges samt
 Foresattes Tilfredshed, kan det kaldes eller ansees for en
 Forbrydelse? vel var det imod min kjære Faders Villie, men
 ingen Forbrydelse, tak Dem Fanden for, at De staaer for
 mig med Corporalstokken, De er tvungen til Tjenesten, det
 er Deres Skyldighed at tjene, men ikke at tyrannisere Deres
 Undergivne, jeg er mødt uindkaldt." Dette opbragte Corpo-
 ralen i den Grad, at han hævede Stokken for at mörbanke
 mig, hvortil Underofficererne i den Tid ofte vare meget
 villige; jeg har kjendt dem, der troede at indlægge sig
 stor Ære derved, at de kunde prygle føleligere end andre, jo
 flere Prygl, desto bedre! for en ubetydelig Feiltagelse af en
 Recrut vankede ofte 12, 14, 15 Stykker alvorlige Stokkeprygl.
 Corporalen vilde begynde med Stokken, jeg stod med en tynd
 Lærreds-Kittel ovenpaa min Vest, trak Kittelen af, kastede
 den til Siden, stillede mig med Ryggen tilvendt, og sagde
 Fortviølelsen nær: „Slaa nu, Tyran! i Djævelens Navn,
 indtil Larmene svøbe sig om Deres Stok, saa skal jeg dog
 vide at forskaffe mig Satisfaction!" Det havde Tyrannen
 ikke ventet, at Drengen, som han ellers kaldte mig, turde
 træde saaledes op, hvilket vist ikke en Æneste af Recrutterne
 havde vovet, men jeg var saa opbragt over hans bar-
 barieste Behandling, at jeg ikke kunde dæmpe min Hidsig-
 hed, om jeg ogsaa sikkert havde vidst, at det vilde medføre
 Dødsstraf. Jeg maatte give mit beklente Hjerte Luft, hvor-
 for jeg i Fortviølelsen udbrod som ansført, til Morstab for
 min Vært og hans Tjenestefolk, der tærstede Rug paa Voen
 foran min Hestestald. Min Vært, Körner, som jeg havde
 fortalt, hvorfor jeg var gaaet i Tjenesten, og som var en
 retskaffen Mand, der ofte trøstede mig, tog fat i Corporalens
 Stok og sagde: „Ikke et Slag i mit Huus! jeg skal være
 Kloppeborgs Vidue tillige med mine Folk, at De har besyldt

ham for at have sjaalet Deres Dækkengjord, og melde, hvorledes De i det Hele har behandlet ham!" Derpaa sagde jeg: „Tak, Herr Rörner! jeg staaer nu ene i Verden, forladt af Alle, og tyranniseret af Corporalen, jeg har nu kun mit ærlige Navn tilbage, ogsaa det vil han berøve mig, jeg har handlet imod min Faders Billie, dog aldrig skal han have Skam af min Opførsel, Corporalen vil gjøre mig til Tyv, det skal ikke lykkes; en Vredserklæring maa jeg have, De er mit Vidne, Herr Rörner! tilligemed Deres Folk, ikke sandt?“ Eenstemmig lovede de det. Corporalen maatte rømme Huset, da Rörner bad ham at forsoie sig bort, ellers vilde han med sine Folk vise ham Veien, men han tilkastede mig Djekast, der intet Godt spaaede mig.

Hvilket Indtryk det Passerede kunde gjøre paa den, der føler sig ene i Verden og forladt eller forstødt af sin Familie, lader sig kun føle, ikke beskrive. Min Vært trøstede mig med, at han vilde fortælle Skoleforstanderen, Ritmester Hoffmann, hvorledes Corporalen havde handlet imod mig. Efter endt Stalbtjeneste meldte jeg det Passerede til Skoleforstanderen, beraabte mig paa Vidnerne og bad om et Krigsforhør og Krigsret for derved at opnaae, at Corporalen udsages til at tage sin Bestyldning tilbage. Ritmesteren spurgte mig, om jeg havde betænkt, hvad det betød at forlange Krigsforhør over en Foresat. „Kan Du ikke bevise Din Uskyldighed med Vidner, kan Følgen for Dig blive, at Du maa løbe Epidbrod.“ Denne Straf blev dengang oftere anvendt mod en eller anden Synder. „Herr Ritmester! jeg har ikke den Vre at kjende vor Commandeur nøiere, dog efter den Forekommenhed, han viste mig, da jeg meldte ulyg, er jeg overbevist om, at han, hvorvel efter Sigende stræng, er ligesaa strængt retfærdig; derfor frygter jeg ikke. Majoren vil vist holde Haanden over den af hans Undergivne, der forures af Andre.“ Ritmesteren sagde: „Unge Menneffe! gaae Du hjem og pas din Tjeneste, det vil være det Bedste,

at Du ikke begjærer Forhør over din Forefattede!" „Jeg beder om Forhør, Herr Rittmester! er det mig tilladt, vil jeg indlevere en skriftlig Klage over Corporalen og sende den til Eskadronen (der allerede stod i det Mecklenborgske).“ Rittmesteren blev meget opbragt over denne Ytring og viste mig Døren. Endnu engang bad jeg, at Rittmesteren vilde foranstalte Forhør, „thi,“ tilsvarede jeg, „hvis De ikke vil tage Deres Undergivne i Forsvar mod Corporal Norden, kan en eller Anden af reen Fortvivlelse begaae en Gjerning, der gjør ham for stedse ulykkelig og vist ikke vil glæde Dem.“ Med disse Ord forlod jeg Rittmesteren.

Nogle Dage derefter var Rittmesteren redden til Altona, og Norden havde os alene til Dvælselse til Fods; om Eftermiddagen Kl. 2 mødte Recrutterne. Jeg blev kaldt for Fronten, Corporalen begyndte med at eftersee Pudsningen, om han ikke kunde finde Noget at udsætte paa den, saa havde han jo god Grund til at tælle mig en 8, 10 Stykker Stokkeprygl til. Dette mislykkes; da jeg vidste, hvad jeg kunde vente af ham, saa passede jeg paa at holde Alt i den bedste Orden, ellers havde denne Tyrann flaaet mig fordærvet. Nu maatte han altsaa finde paa et andet Straffemiddel, derfor var jeg bleven stillet for Fronten. Corporalen sagde til Recrutterne: „See denne Grønsskilling, denne Dreng, der neppe er tør bag Dreene, denne Slyngel, han vil forlange mig sat under et Krigsforhør, hvad sige I dertil?“ Han slog en tvungen Skoggerlatter op, som istemtes af Flere af Recrutterne for at smigre Corporalen. Derpaa tilsvarede han: „Du dumme Dreng! vil flyve, Du skal ikke flyve, jeg skal klippe dinevinger, høist slagre hen over Jorden kan Du, træd nu ind, Din dumme Dreng!“

Dvælsen begyndte og fortsattes, uden at vi fik Hvile hele Eftermiddagen; der blev vel engang imellem commandert: „Rør Jer!“ men paa Stedet, Ingen maatte træde ud af Geledet! To af mine Kammerader fik ondt, besvimeede og bragtes

bort. Jeg troer, Corporalen vilde rigtig trække mig igjennem, og at det var beregnet paa, at jeg skulde falde i Afsmagt, da jeg var den Mindste, Spinkleste og Yngste af dem alle; alligevel holdt jeg ud. Ritmesteren kom hjem i Mørkningen fra Altona og gik ud i sin Have, der stødte ud til Rådebanen, hvor der marscheredes med os. Ritmesteren siger til Corporalen: „Hvad er det for Noget? Hvorlænge vil De blive ved med Folkene? Vil De strax lade dem træde af, og gaae hjem! Kan jeg ikke en Eftermiddag overlade Folkene til Dem? Det havde jeg ikke ventet!“ Imedens dette blev sagt til Corporalen, hvidskede jeg til min nærmeste Kammerat: „Nu klager jeg igjen.“ „Ja gjør det, vi skulle nok staae Dig bie!“ Recrutterne traadte af, jeg marscherede hen til Ritmesteren, præsenterede Karabinen og meldte, hvorledes Corporalen havde stillet mig for Fronten, hvorledes han havde tiltalt mig, at han søgte at gjøre mig latterlig for Mandskabet, at han havde lovet at stække Bingerne paa mig o. s. v. „Har jeg forfeet mig, Herr Ritmester!“ — sagde jeg — „lad mig saa straffe, saa faaer det dog en Ende; denne daglige, ondskabsfulde Behandling af Corporalen kan jeg ikke længere udholde, og hvis det ikke er Dem lige meget, hvorledes en eller Anden af Deres Recrutter ender, saa tag os i Forsvar mod Corporalens Luner og Ondskab!“ Medens jeg sagde dette, løb Recrutterne bort og sprang over et Gjærde ind i deres Værters Haver, der stødte ud til vor Exerceerplads; de havde lagt sig bag ved Hægnet for at høre, hvad jeg turde sige. Ritmesteren vilde endnu engang afftrække mig fra at forlange Forhør og sagde til mig: „Gaa Du nu hjem, forret din Tjeneste, som Du bør, saa kan der med Tiden blive en dygtig Husar af Dig, naar Du gjør Dig Umage.“ Jeg gik ligeledes over Gjærdet, hvor mine Kammerater laae paa Luur; jeg standsede, da de vinkede, at jeg ligesom de skulde skjule mig bag Gjærdet (det var nemlig allerede i Mørkningen). Ritmesteren troede, at vi alle vare borte, og sagde til Corporalen:

„Hvad tænker De paa? hvor ofte har jeg ikke raadet Dem at faae denne Sag bilagt med Kloppenborg? bliver der holdt Forhør, vil det gaae ud over Dem, for Deres Families Skyld har jeg søgt at formaae Kloppenborg til ikke at klage videre, nu kan jeg ikke Andet, jeg maa indberette Sagen, jeg vil ikke udsætte mig for Tiltale for at dække Dem.“ Dette og endnu mere hørte jeg Ritmesteren sige; opmuntret herved tog jeg Mod til mig, jeg satte en skriftlig Klage op over Corporalen, og for at bevise, hvor slet han i det Hele handlede imod Recrutterne, nævnte jeg de Recrutter, der havde laant ham Penge og faaet Stokkeprygl, naar de krævede ham igjen, jeg berettede, hvorledes den strenge Visiteren og Stokkepryglene ophørte, naar Corporalen ikke krævedes.

Jeg sølte mig saa uheldig og fortrød tusinde Gange, at jeg havde været uheldig imod min Fader, men jeg var for stolt til at vende tilbage eller blot tilstaae det. Jeg besluttede at forlade mit Fædreland og havde udseet en Baad ved Webler = Na til min Flugt for om Natten at seile over Elben. Jeg indfanbt mig om Natten ved Baaden med begge mine Pistoler ladte, og Noget af mit uundværligste Sinned m. m., men Baaden var laaset, og jeg kunde ikke faae den los. Bed Hjælp af et Stykke Træ eller en stærk Stof søgte jeg at dreie Rjæden itu; den raslede og forarsagede, at en af mine Kammerater, der tilfældig var i Nærheden, kom nærmere. Han sagde „God Aften,“ men jeg svarede ikke af Frygt for at opdages; han gjentog sin Hilsen og kom ned til Baaden. Maanen skinnede, saa at han opdagede mine Pistoler, der laae paa Loftet. Han sprang i Baaden og kjendte mig. Idet han udbrod: „Hvad har Du for?“ greb han Pistolerne, slog Pandællen op, brækkede Stenene af, og sagde: „Kom Du hjem med mig!“ Da jeg vægrede mig, sagde han: „Vil Du have den Skam, at jeg skal kalde Folk til Hjælp? Du slipper ikke; Du har ondt i Sinde, jeg viger ikke fra Dig. Husaren hed Grüs, var

under Gevær min Sidemand og bedste Kammerat, jeg blev nødt til at følge med ham, han blev hos mig om Natten, og bevogtede mig som Arrestant.

Kort Tid efterat Corporalen havde ladet os exercere i Maanestien, indtil Ritmesteren befriede os, kom denne paa Pladsen med et stort Papir i Haanden og sagde til Corporalen: „Det gjør mig ondt, at jeg skal overlevere Dem Deres Afsted, lad Folkene gaae hjem og afleveer snarest muligt.“ Recrutterne løb syngende hjem, Ritmesteren kaldte mig til Side og sagde: „Nu er Corporalen afflediget, han er ikke længere Din Foresatte, saa bortfalder vel Din Klage.“ „Herr Ritmesteren vil tillade“ — svarede jeg — „at jeg beider om, at Corporalen tilbagefalder sin Bestyldning med Hensyn til Dækkengjorden, og at han i min Værts og hans Folks Paa-hør tilstaaer, at han har taget feil.“ Dette skete et Par Dage efter. Ritmesteren lod os træde an og sagde: „Det var jo ikke Deres Mening, Norden! at bestyldte Kloppenborg for at have taget Deres Dækkengjord, det var jo en Forvexling, ikke sandt Norden! De sagde det i Hidsighed i Tjenesten, hvor ikke hvert Ord lægges paa Vægtfaalen?“ Norden sagde Ja til Alt, hvad Ritmesteren spurgte om. Dermed maatte jeg være tilfreds, især da min Vært og hans Tjenestefolk vare tilstede.

Credie Capitel.

Rosakkerne i Tzehoe.

Nogen Tid efter lod Ritmesteren mig kalde og sagde: „Jeg har Tillid' til Dig, derfor skal Du nu først paa Prøve forrette Vice-Corporals Tjeneste; lad mig see, at jeg ikke tager feil af Dig!“

Fra den Dag af havde jeg det bedre, jeg commanderedes med Proviant til Leiren i Raseborg, hvor der ofte foresaldt moersomme Tildragelser, som det dog vilde blive alt for vidtløftigt at fortælle. Endelig fik Skolen i Wedel Ordre til at begive sig med Munderingskamrene foreløbig til Tzehoe, da den allierede Armees stedske kom nærmere. Med mange Læs Munderingsfager fra Ottensen og Wedel marscherede jeg med Recrutterne under Lieutenant Rastedts Commando til Tzehoe, hvor vi af Ritmester Friis, der havde samtlige Cavalleri-Exerceerskoler under sig, skulde erfare, hvorhen Munderingskamrene skulde bringes. En Foustage bestadigedes her, og jeg maatte hente en Bødker.

Lieutenanten meldte sig hos Ritmester Friis, men modtog ingen Ordre til at marschere; mit Qvarteer var paa Torvet hos en gammel Entemadame Huwald, straaes over for Stadt Hamburg hos Berghöfer, hvor min Hest stod tilligemed 5 Husar-Heste. I 3 Dage opholdt vi os i Tzehoe. Da jeg den tredie Dags Eftermiddag Kl. 1 vilde see til min Hest,

git jeg ind i Gjæstgivergaardens Stjentestue, hvor Flere af Byens Indvaanere sad og læste Bladene. Da traadte en Postillon fra Bramstedt ind med den Efterretning, at Kosakkerne vare der og endnu samme Nat vilde indtræffe i Tsehoe. Jeg hentedede en Husar, Postillonen gjentog det; jeg paalagde Husaren at passe paa, at han ikke forlod Stadt Hamburg. Saa hurtig som mulig løb jeg til Lieutenant Kastedt, der logerede næsten heelt ude af Byen hos en Bogbinder og meldte, hvad jeg havde hørt af Postillonen. Lieutenanten sagde til mig: „Hvilken gammel Kjælling har bildt Dem det ind?“ „Ingen Kjælling, en Postillon fra Bramstedt, som jeg lader bevogte; skal jeg bringe Manden herhen?“ Jeg fik Ordre til, efterat Postillonen var forhørt, med 4 Husarere at patrouillere til Kellinghusen. Dagen var meget mørk. Kl. 1 havde jeg været i Stadt Hamburg, ved Postillonens Forhør blev Kl. mindst 2½, først i Mørkningsen kunde jeg rykke ud af Byen med mine 4 Husarere. Det blev snart saa mørkt, at man ikke kunde see en Haand for sig. Paa Veien til Kellinghusen hørte vi i Afstand en løbende Hest stønne, vi gjorde Holdt og raabte den Kommende an; han svarede: „En Staffet til Commandantkabet i Tsehoe fra Kirchspielvogt v. Holstein i Kellinghusen.“ Manden maatte følge med til det nærmeste Huus for ved Lys at visiteres, han viste et stort Brev med Holsteins Embedssegel, Staffetten lod jeg ride til Tsehoe, og fulgte Veien selv til Kellinghusen. Da jeg kom der, bankedes paa ved det første Huus, Manden blev udspurgt om Fjenden og maatte vise Bei til Kirchspielvogt Holstein. Jeg lod en Mand ride hen paa Broen noget søndensfor, der fører over en Arm af Støreu, over hvilken Kosakkerne skulde komme, en Mand posterede jeg 2 à 300 Skridt søndensfor Broen paa Bramstedter Veien, han havde Ordre til strax ved et Skud at give Signal, naar Kosakkerne kom; Manden paa Broen skulde derefter avertere mig, som med de øvrige 2 Mand red hen

til Holstein; den Ene holdt paa Post, den Anden holdt min Hest for Døren. Da jeg traadte ind, saae det ud som i Jerusalem's Forstyrrelse. Holstein havde sendt sin Familie bort, tilligemed Oppebørselskassen samt sine vigtigste Papirer; han udraabte: „Mutter Gottes! wo kommen Sie her?“ „Fra Ikehoe, udsendt som Patrouille.“ „De maa snarest mulig begive Dem paa Hjemveien, Kosakkerne kunne hvert Øjeblik være her, de have i Mørkningen forladt Bramstedt, og De paa samme Tid Ikehoe, og her er Halvveien. „Herr Ritmester!“ svarede jeg, „jeg maa selv høre, selv see for at kunne bringe en bestemt Melding;“ — „Commandoen i Ikehoe er ikke tjent med, at De opholder Dem saalænge, at De optages, saa saaer den ingen Melding;“ — „Tør jeg ubede mig en skriftlig Ordre?“ — „Den skal De strax faae.“ Han gav mig nu en skriftlig Melding om, at 1200 Mand vare afgaaede fra Bramstedt i Mørkningen for at gaae til Ikehoe. Her vare alle Cavalleri=Skoler samlede under Ritmester Friis og disses samt Livregiment=Dragonernes Mun-deringskamre, et Lazareth, Heste=Depot til den danske Armee, tillige Husarernes Munderingskamre, Alt dette vilde de tage.

Med denne Melding fra Holstein, begav jeg mig tilbage til Ikehoe. Da vi kom til Breitenburger=Skov, var hele Veien besat af Kosakkerne, der havde omgaaet Kellinghusen. De havde leiret sig i Skoven, bundet Hestene ved Hegnet og tændt Bagtilb. Mine Husarer vilde overtale mig til at tage tilbage til Kellinghusen, hvilket jeg ikke fandt raadeligt; saalænge det var mørkt, kunde vi maaskee blive uopdagede, men hvorledes vilde vi skjule os, naar det blev Dag, midt imellem Fjenderne? Mit Raad var, at vi trak os noget tilbage i al Stilhed og forandrede vor Paatlægning. Helsen blev vendt med det Raadne ud, Hjederbussen stak vi i Sabeltassen, Sabelskeden imellem Benene, saa at den ikke kunde klingre imod Stigbøilen. Hovedbedækningen, der havde Berdug=

betræf, trykkeses. saa dybt i Natten som mulig, vi gjorde os saa smaa som gjørlig, og rebe i Zit=Bak ind imellem Kosakkerne. I Mørket stødte vi af og til paa En eller Anden, der var tilfods; Kosakken stjæbde, hvilket vi ikke forstode. Vi vare saa heldige at slippe lykkelig igjennem, da Kosakkerne i det tykke Mørke holdt os for nogle af deres egne Folk. Vi bleve lette om Hjertet, da vi vare komne igjennem og travede rast imod Ikehoe. Paa omtrent tusinde Skridts Afstand fra Stoven anraabtes vi af en dobbelt Kosakpost, der holdt med Front mod Ikehoe, vi kunde ikke svare, men lode stryge i rast Gallop forbi Vedetterne, som affyrede deres Pistoler efter os uden at træffe; derefter varede det ikke længe, før vi naaede Ikehoe. Lieutenant Kastedt var ikke i Qvarteret, men paa Torvet ved Bagten, hvor ogsaa Ritmester Friis var, der for et Syns Skyld lod Bagten fordoble. Lieutenant Kastedt meldte, at han havde sendt mig med 4 Husarer ud som Patrouille for at bringe en bestemt Melding om Kosakernes Fremrykken og lod mig selv overgive Meldingen, om hvad vi havde hørt og seet. Derpaa sagde Lieutenanten: „Jeg har ladet Husarerne sadle, og hver Mand er ved sin Hest, Trompeteren er i mit Qvarter, Poster ere udsatte; saasnart Kosakkerne komme, forsvare vi os, saa godt vi kunne. Ritmesteren sagde vredt: „Kosakkerne komme ikke her.“ Lieutenanten paaftod derimod, at de sikkert vilde komme, da de ingen Modstand fandt, og allerede vare i Breitenburg Skov; de vidste, hvad der i Ikehoe var for dem at hente. Ritmester Friis svarede: „Det er min Sag; jeg er Høistcommanderende.“ Lieutenanten kaldte Alt, hvad der var Husar, til sig og sagde: „Kammerater, I skulle idag eller imorgen være mine Vidner, at jeg vilde gjøre min Pligt og maatte ikke; god Nat! jeg vil Ingen see, sørg kun for Eders Heste!“ Derpaa forlod han os, og vi stode uden Fører. Ritmester Friis havde befalet, at 50 Dragoner og 25 Husarer skulde den følgende Morgen Kl. 6 patrouillere

samme Bei til Kellinghusen. Til de Commanderede hørte ogsaa den Husar, som var indquarteret hos mig paa Torvet, ogsaa 2 Dragoner af Livregimentet vare i samme Kvarter. Jeg ventede Kosakkerne og havde lagt mig paaklædt over Sengen, 2 Lys stode uantændte paa Bordet, som strax kunde tændes, mine Baaben laae paa Bordet, hvert Djeblit tændte jeg Lys. Da Kloffen var 4, kaldte jeg paa Husaren, at han skulde op at fodre, den Ene af Dragonerne var ogsaa commanderet, derfor stod han ogsaa op; den anden Dragon og jeg bleve hjemme. Derefter hørtes et Horninstrument; jeg troede, at det var Jægere af vore, men jeg hørte smaa Heste gallopere paa Gaden, og i et Nu galloperede Kosakkerne ligesom en Biværm ind paa Torvet, stødte med Landsjerne Binduerne itu i Bagten og toge Bagtmandskabet tilfange. Kosakkerne befalede Indvaanerne at sætte Lys i Binduerne, droge omkring og toge de Danste tilfange i Qvartererne, da Dørene vare betegnede. Paa min Dør stod: 1 Underofficer, 1 Husar, 2 Dragoner. Kosakkerne bankede paa vor Dør og raabte: „Bauer mach auf! hier danst Soldat in Quartier!“ Min Bærtinde kom listende med Gadedørsnøglen og vilde lukke op; jeg kom næsten paa Hovedet ned af Trappen for at forhindre, at der lukkedes op. Bærtinden bad: „For Guds Skyld! udsæt mig ikke for Fjendens Plyndring; De kan dog ikke redde Dem!“ — „Kom, Madam! giv mig Nøglen, De kan ikke taale at see disse Kosakker, jeg vil lukke op.“ Halvt med det Gode, halvt med Magt trængte jeg den gamle Kone ind i hendes egen Stue, tog Nøglen, indelukkede hende i Stuen og kastede Nøglen i Forstuen i en Krog. Der blev banket drabelig paa Døren og raabt: „Bauer mach auf!“ jeg svarede: „Hier ist kein Däne in Quartier, ist gestern unquartiert, rechts im Wirthshaus bei dem Nachbarn!“ (der var virkelig et Bærtshuus). Kosakken sagde: „versteh Bauer!“ og gik. Jeg foer nu op paa Bærelset, gjemte Mantelsækken, og hvad jeg ellers

havde, i Sengehalmen og kastede Alt bort, der kunde lede til Uundersøgelse. I Forening med den tilbageblevne Dragon løsnede jeg en Klædesnor paa det øverste Loft, gjorde den fast ved Tagværket, saaledes at vi kunde trække den ned efter at være passeret gjennem en Luge i Enden af Huset ned til Jorden. Begge mine Pistoler stak jeg under Sabelgehængen, vi firede os ned, trak Snoren ned og vare nu indklemte imellem Huset og et Plankværk af Brædder, der stode med hele Længden opreiste, og som var saa høit, at man fra Jorden ikke uden Hjælp kunde komme derover. Dragonen til-
 lod endelig, at jeg stod op paa hans Skulder, derved naaede jeg saa høit, at jeg kunde svinge mig over paa den mod-
 satte Side. Jeg faldt ned i en Bogn, da jeg slap med Hænderne; det var saa mørkt, at man ikke kunde see en Haand for Øjnene. Bognen tilhørte en Slagter, der boede i Gaar-
 den, Dragonen kastede nu den ene Ende af vor Snor over til mig, jeg befæstede den ved Bognen, og derved lykkedes det ham at komme over til mig. „Hvor ere vi nu?“ sagde jeg, „I en Slagters Gaard,“ svarede Dragonen. „Manden er en Møllenborger.“ „Hvorledes komme vi herfra?“ Dra-
 gonen svarede: „Jeg har ligget her i Løvteer, følg mig.“ Vi ravede omkring med Hænderne i Mørket og kom tilsidst ind i Slagterhuset, hvor vi modtoges af en stor Hund, der foer løs paa os. Ved denne Alarm hidkaldtes Bøtten, han raabte: „Wer ist hier?“ Dragonen svarede: „Dat bin ik, man!“ — „Was für ein ich, ich kenne keinen ich, Nicht her, geschwind!“ Da der kom Lys, og Slagteren fandt 2 Mand, sagde han til mig: „Hören Sie Husar, gehen Sie auf meinen Heuboden, da sind Sie sicher!“ — „Tak for det gode Raad! Du vil dermed sige: „Muus kryb ind i Fæl-
 den! jeg vil hente Katten! viis os ud igjennem dit Huus!“ Han viste os ud, vi stode nu i en smal Gade, jeg troede, at vi derfra kunde liste os ind i Gaarden ved Stadt Ham-
 burg (Gjæstgivergaarden), for om jeg mulig kunde faae fat

paa min Hest og paa denne liste mig Nord ud af Byen. Det lykkedes ikke, da Kosakkerne idelig patrouillerede for at fange de skjulte danske Soldater, der ingen Anfører havde. Dragonen og jeg listede os ind i de mørkeste Stræder, og kom endelig hinter den Wall, som det kaldes, i Nærheden af Dragonernes Stald; der var en smal Gangbro for Fodgængere, ved Hjælp af hvilken man kunde komme ud i Marken og hen til en lille Landsby, hvis Navn jeg har glemt. Vi opdagede i nogen Afstand 2 Kosaker, der holdt Overgangsstedet besat, og vi maatte gjøre omkring uden at vide hvorhen. Vi hørte en Kosakpatrouille komme bagefter os og gave os til at løbe. Da jeg løb paa Fortouget, stødte jeg i Løbet med Haanden paa Dørene for om mulig at finde en aaben; jeg kom til et Hus, hvor Gadedøren bestod af en Over- og Underdør, den underste var lukket, den øverste aaben, i et Nu var jeg hovedfuld over Underdøren, endnu liggende paa Knæerne kastede jeg med al Magt Overdøren til, den sprang i Laas, mine Forfølgeres Landsker stak i Døren, og Dragonen, der fulgte mig, blev tagen. Kosakkerne raabte her atter: „Bauer mach auf!“ Bærten kom, og til min Forundring fandt jeg den Bødker, der havde repareret vor Munderingstønde; han kjendte mig, tog sit Skjødskind af og sagde til mig: „Kast Uniformen, tag dette paa, en Spaankniv i Haanden, og De er en af mine Svende, men hurtig! Kosakkerne ville ind!“ Jeg ansaae det for en Skam at tage Munderingen af. „Vil De ikke det,“ sagde Bærten, „saa maa De ud af Huset.“ Han viste mig nu bag ud af Huset ind i en Have, hvor flere Haver stødte sammen; her fandt jeg Unge og Gamle, Store og Smaa, selv af mine Kammerater fandt jeg flere civilklædte, der havde afstaaet Skjæget. De tilraabte mig, at jeg skulde gjøre det samme, hvilket jeg ikke var at overtale til; idelig betænkt paa at komme nord ud af Byen, gif jeg atter igjennem et Hus, og stod paa Gaden, uden at jeg vidste, hvorhen jeg

skulde gaae. To Kosak-Patroniller, en fra høire, en fra venstre Side, kom imod mig. Nu saa jeg ingen Nedning, jeg lod i Hast mit Uhr og de saa Penge, jeg havde, glide ned i Underbeenklæderne for at redde dem, stod ubevægelig og ventede, hvad der vilde skee. Føreren, en gammel stjæget Bagtmester, steg af Hesten, klappede mig paa Skulderen med de Ord: „Danst Husar, dobber Kammerat, Husar Uhr für Kosak, Geld für Kosak!“ Han visiterede mine Lommer, tog, hvad jeg havde af Smaating, f. Ex. Kniv, Fyrtøi, m. m. derpaa greb han sin Feltflask, satte den for Munden og tog mig ved Haanden: „Alexanders Schnaps, Kammerat!“ Jeg svarede: „Friedrichs Schnaps!“ — „A, niks Friedrichs Schnaps, Alexanders Schnaps!“ Jeg gjentog mine forrige Ord, og vilde ikke gjøre Besset undtagen med den Tilladelse at maatte drikke min Konges Staal. Kosakken saa stivt paa mig, og sagde, idet han ret hjertelig rystede min Haand: „Danst Husar ist dobber Kammerat, kom Sie mit nach die Wacht!“ Hvad der forundrede mig meest, var, at de lode mig beholde mine Vaaben, og havde de ikke været saa Mange, var jeg sikkert ikke fulgt godvillig med. Da jeg kom til Bagten, tilraabte Fangerne mig: „Hvor kommer Du fra?“ En Læge stod og forbandt Saarede, de Fanges Vaaben vare kastede hen ved Enden af Brikken eller den Forhøining, hvorpaa Bagtmandskabet efter Afsløsning kan udhvile liggende. 2 Kosakker stode med dragen Sabel som Arrestantposter ved Døren i Bagstuen. En Officeer kom ind og talte os, derefter blev der bragt et Bundt Strikker af omtrent 1½ Alens Længde, saadanne som Kreaturhandlerne bruge til Kreaturerne. Dette behagede os ikke; jeg sagde til en Husar Ridert: „Nu skulle vi kobles som Stude, og transporteres, lad os slukke Lyset, kaste os ned og krybe under Brikken. Ingen kjender os, vi savnes ikke.“ Neppe var dette sagt, førend Ridert gif hen til Bordet og slukkede Lyset; vi kastede os ned og krøb under Brikken. Arrestantposterne løbe ud, Fangerne

bleve enige om at springe ud af Vinduerne, holde sig sammen og slaae sig igjennem med de dem fratagne og i Bagstuen ophobede Baaben, hvoraf Enhver tog det første det bedste. Med Hurra og Skrigen sprang de ud af de ituslagne Vinduer. Kofakterne udenfor vare satte af Hestene og ikke forkeredte paa Modstand, de vege til Siden, da de flygtende Fanger holdt sig sammen i en Klynge og huggede til alle Sider; de slog sig igjennem Maaen paa Torvet, fordelte sig i Gaderne og forsvandt. Nogle Faa, der ikke slink nok kom ud af Vinduerne, bleve tilbage, og da Kofakterne atter kom ind med Lys, hævnedes de sig paa de Tilbageblevne, der trakteredes med Landsen. Hænderne bleve bundne paa Ryggen, to og to sammenkoblede, og saaledes maatte de vandre tilfods i Fangenskab. En thk, i mange Klæder indhyllet, Kofak, fulte med Haanden ind under Brakken, men fandt det utroligt, at Nogen kunde krybe derunder, da han selv ikke kunde. Husar Nidert og jeg bleve tilbage, efterat Kofakterne havde forladt Bagten med de faa Fanger, de havde beholdt.

Derefter paafulgte en uhyggelig Stilhed, endelig begyndte det at dages; to af Byens Borgere traadte ind og sagde: „Her seer det godt ud! det er altsammen Ritmester Friis's Skjld; havde han gjort sin Skjldighed, stod det anderledes; havde Husar-Officeren havt Commandoen, saa kunde Dragerne i Forbindelse med Husarerne let have forjaget Fjenden.“ De fortalte, at Lieutenant Rastedt var den Første, der toges til Fange, Kofakterne vidste, hvor han boede, i et affides Huus hos en Bogbinder paa et Kvistværelse; paa Exerceerstolen, hvor Munderingskamrene plyndredes, og hvor Ritmester Friis ogsaa boede, gjennemsgtes hele Huset og plyndredes, kun vidste de ikke at finde ind i Ritmesterens Værelse, hvorvel han boede de bedste. Det hed overalt, at Ritmester Friis i Forbindelse med Feldtpostmesteren havde underrettet Fjenden om, hvad der befandt sig i Tøehoc, og hvor han selv logerede, de

havde kun Lieutenant Rastedt at frygte for; derfor var han ogsaa den Første, der opsogetes. Det heb endvidere, at Ritmester Friis holdt sig skjult paa et Duelloft, imedens Kosakkerne plyndrede Huset.

Da Borgerne havde forladt Bagstuen, besluttede jeg mig til at lade Uniformen blive under Brikken, brækte Sporene af Støvlerne og at gaae ud i Underklæderne for at speide. Husaren, der ligesom de flygtede Fanger havde skaffet sig Vaaben og slæbt dem ind under Brikken, skulde blive tilbage, indtil jeg kom igjen. Den Første, jeg mødte, var en Dreng, der kom fra en Bager; ham spurgte jeg: „Hvor ere Kosakkerne blevne af?“ Leende sagde han: „Har Du ikke seet dem, saa har Du sovet forbandet haardt, din Snysover!“ Med Skoggerlatter løb han bort og søgte at gjøre mig latterlig for dem, han mødte, paa Grund af min Paaklædning og mine Spørgsmaal. Jeg erfarede af Flere, at Kosakkerne allerede vare i Breitenburg Skov igjen paa Retiraden; jeg løb atter tilbage til Bagten og fortalte det, jeg havde hørt, til Husaren. Han kom frem, jeg paaklædte mig igjen og tog et af de efterladte Vaaben. Derpaa sagde jeg til Husaren, at han skulde opholde sig ved mit Qvarter og søge at samle af de tilbageblevne Husarer saamange som mulig; jeg vilde imidlertid gaae hen til vor Lieutenant og overtøye mig, om det forholdt sig saaledes, at han var tagen til Fange, som Borgerne havde sagt i Bagstuen. Udenfor Lieutenantens Qvarter fandt jeg Stumperne af hans Klæder og andre Ting; Bogbinderen og Familien jamrede, da Kosakkerne havde plyndret dem og behandlet Lieutenant Rastedt barbarisk. Han havde gjort Modstand og efter Sigende skudt 2 Kosakker, der stormede op af Trappen til ham; derfor sønderrevede de hans Klæder, som de ikke toge med sig, mishandlede ham med Landseslag, bandt ham imellem 2 Heste og førte ham saaledes til Stralsund.*)

*) Efter at Freden var sluttet, blev jeg taget i Forbør for at af-

Vi havde nu ingen Fører; jeg søgte efter vor Bagtmester Bonnichsen, en Broder til Oberst Bonnichsen ved de jydskke Dragoner, men han var ikke at finde. Jeg ilede til mit Qvarteer og glædede mig over at træffe de fleste af Husarerne til Hest. Deres Heste vare blevne reddede derved, at de vare ind-quarterede enkeltviis i Byen; de store Stalde havde Kosakkerne plyndret. Jeg spurgte, om de vilde følge mig, da vor Lieutenant var fangen, og Bagtmesteren ikke var at finde; vi vilde søge at komme til Rendsborg. Husarerne vare villige dertil. I det Samme kom en Underofficeer af Dragon-Livregimentet med en Ordre, at alt Militair, der endnu var tilbage, skulde samles ved Ritmester Friis's Qvarteer. Det vilde Husarerne ikke, da de troede, at han kun vilde levere dem i Fjendens Hænder. 50 Husarer havde Lieutenant Rastedt bragt til Ikehoe, foruden Bagtmester Bonnichsen og mig. En af Husarerne fandtes død paa Broen i Ikehoe, gjennemboret af et Landsfestik, og en ved Navn Keimers var tagen til Fange, althaa var der endnu 48 Husarer tilbage. Med disse 48 Mand satte jeg mig i Marsch til Rendsborg. En Dagleier kom løbende og spurgte, om vi ikke vilde have de mange Heste med, som endnu vare tilbage „in der Feldschmiede“, hvilke Fjenden ikke havde fundet. Det var et meget betydeligt Antal, dog tør jeg ikke bestemt opgive Tallet for ikke at overdrive; der var vist 100 Heste, snarere over end under dette Tal. Hele Hestedepotet var i Ikehoe, de fleste af dettes Heste havde Fjenden taget samt alle de Heste, der hørte til Exerceerstolen og til de forskjellige Cavalleri-Regimenter, der vare samlede under Ritmester Friis. De

---

give Forklaring over Lieutenantens Opsørsel i Ikehoe. Han var nemlig efter at være løsladt af sit Fangenskab kommen til Rjøbenhavn, hvor han havde paaberaabt sig mit og 4 Husarers Vidnesbyrd. Flere Aar efter traf jeg Lieutenant Rastedt paa Veterinairstolen, han talte mig for mit Vidnesbyrd, der havde gavnet hans Sag. Senere blev han ansat som Toldcontrolleur.

ved Depothestene commanderede Stykkudste, som de kaldtes, foblede nu disse Heste sammen i Halen paa hverandre ligesom Hestehandlerne. En Mand i lysgraa Frakke kom løbende og kaldte mig ved Navn. Det var vor Bagtmeister, der var ukjendelig derved, at han havde afstaaet Skjægget og var civilklædt. Han spurgte, hvorhen jeg agtede mig, jeg meldte ham, hvad jeg vidste om Lieutenanten, og at jeg havde søgt ham selv, men ikke kunnet finde ham; derfor vare vi nu enige om at ville begive os til Rendsborg. Bagtmeisteren sagde: „Derhen kunne vi ikke komme; vi maae til Glückstadt.“ Efter hans Opfordring ventede jeg for at tage ham med, ihvorvel Husarerne helst vilde bort saa snart som mulig, for at Rosakkerne ikke skulde komme tilbage og tage os samt vore samlede Heste. Bagtmeisteren kom snart i Uniform, med 48 Husarer, 2 Underofficerer og circa 100 Heste marscherede vi af til en Færge, som hedder Wevelsfløth, for derfra at sætte over Støren til Glückstadt. Af 300 Dragoner under Ritmester Friis var Ingen at finde, undtagen en Trompeter Wilkens og en Corporal Hünernmörder, begge af Dragon-Livregimentets Exerceerstole; disse to sluttede sig til os. Ved vor Ankomst til Wevelsfløth kom en Herre ridende paa en sort Hest, han var civil- og fortklædt, med Hat paa Hovedet og en lille Ridepidst i Haanden. Denne Herre sagde, at han var Ritmester Friis og gjorde Forbring paa at overtage Commandoen over os, hvilken Bagtmeisteren ogsaa overlod ham. Vor civile Commandeur foregav, at Glückstadt var spærret og beleiret, saa derhen kunde vi ikke komme, vi maatte gaae igjennem Marsken, saa langt vestlig som mulig, for at undgaae Fangenskab. Veiene vare næsten ufremkommelige i den vaade Tid i November 1813. Vi vare netop efter 3 Dages besværlig Frem- og Tilbageriden komne i Qvarter i Sct. Margrethen, hvor vi troede at kunne pleie vore trætte Heste og os selv, hvilket vi høilig trængte til, da der udspreddes det Rygte, at vi bleve forfulgte af

Fjenden. Ritmesteren lod Trompeteren blæse til Udrykning, vore udmattede Heste maatte atter affled uden Pleie; han førte os den samme Wei tilbage, som vi saa møisommelig havde tilbagelagt, til Wevelsfleth, hvor vi for 6 Dage siden havde været. Nu hed det, at Fjenden virkelig var for Glückstadt; desuagtet vilde vi dog forsøge at naae derhen, hvilket Ritmester Friis ikke gjerne vilde. Bagtmester Bonnichsen forlangte, at jeg skulde staae ham bi og paastaae, at vi vilde til Glückstadt. Ritmesteren blev opbragt derover og befalede, at Hestene skulde først sættes over; Bagtmesteren vilde, at det beredne Mandskab først skulde sættes over og siden de løse Heste. Skulde Fjenden virkelig forfølge og naae os, saa var dog det beredne Mandskab reddet; det kunde da gjøre Færgen ubrugelig, saa at Fjenden ikke kunde forfølge os. Forbleve vi derimod paa denne Side, vilde vi upaatvivlelig om kort Tid falde i Fjendens Hænder. Da Ritmesteren saae, at Alting var imod ham, blev han yderst opbragt og vilde hævne sig paa en Stykkudst, der var redbet hen til en Bager for at hente sig for 1 St. Brød. Han slog ham med Ridepidsten og jog ham foran sig ned til Færgen. En Husar, Keimers, den Samme, der toges af Kosakkerne i Ikehoe, og som var undvegen den første Nat, havde søgt og fundet os i Wevelsfleth anden Gang. Denne Keimers spurgte mig: „Corporal! maa jeg hente mig for en Skilling Brød hos Bageren?“ „Ja! tag mig ogsaa for 1 Skilling med!“ Ritmesteren foer nu ligeledes efter Husaren med Pidsten; Keimers, der ikke kjendte Ritmester Friis, da han først kom til os i Wevelsfleth, lod Ritmesteren komme temmelig nær og raabte da: „Hvem er Du, at Du tør true mig med Pidsten?“ „Kjender Du mig ikke? jeg er Ritmester Friis fra Dragon-Livregimentet.“ „Det er ikke sandt!“ raabte en Deel af Mandskabet, „det er en Storsteensfeier fra Ikehoe i sin Storsteensfeierdragt (han var nemlig sort klædt); Hurra for Storsteensfeieren!“ Andre sagde: „I tage feil, det er Natvægteren fra

Ishoe, der sad paa Udfig paa Ritmester Friis's Dueloft, da Kosallerne plyndrede Skolen og toge alle Munderingskamrene; Hurra for Natvægteren!" „Dg Du vil slaae med Bidsten," tilfoiede Keimers, „understaa Dig at røre en Enefte med din Bidst, saa skal det vist aldrig falde Dig ind oftere at slaae med den, det skal jeg sørge for, Din sorte Kavn!" Ritmesteren mærkede, at al Uydighed var ophørt, satte sig i Færgen og kom over tilligemed nogle beredne Husarer (der kunde kun være 6 à 8 Heste i Færgen paa een Gang). Da han var kommen over paa den anden Side, ilte han skyndsomt til Glückstadt. Portene vare lukkede, Glückstadt i Beleiringsstilstand; han lod sig ved en Skilbvagt fra Bolben melde hos Commandanten, der lod ham vide, at han maatte vente, indtil Mandstabet ankom. Formodentlig havde han meldt, at han bragte 49 Husarer, 2 Underofficerer og en heel Deel Depotheeste med, som han havde rebbet i Ishoe.

■

Fjerde Capitel.

Glückstadts Beleiring.

Silbrig om Aftenen kom vi Husarer syngende til Glückstadts Porte, det meldtes, Portene aabnedes, og to Regimenter stode opstillede, hvorigjennem vi defilerede med fuld Musik, ledsaget af et almindeligt Bravo af de Tilstedeværende. Bagtmester Bonnichsen meldte, hvad der var passeret os. Commandanten spurgte: „Hvor er Deres Dragoner, Herr Ritmester?“ „De ere løbne Deres Bei“, løb Svaret. „Hvorledes kunne disse brave Husarer, der kun i Alt vare 50, efter at have mistet deres Fører og en Mand, alligevel møde her 49 Mand stærke?“ Derpaa vidste Ritmesteren Intet at svare. Husar-Lieutenant Ewald, der som saaret var kommen til Glückstadt, hørte, at der var kommen Husarer. Strax ilede han hen til os, raabte: „Velkommen, Kammerater!“ og bad tillige Commandanten om at maatte overtage Commandoen over os. Lieutenant Ewald, der kjendte Ritmester Friis, saae ham der i den sorte Paaklædning og spurgte Husarerne: „Hvad er det for et Subject, I der føre med Jer?“ „Det er Ritmester Friis, Skoleforstanderen for samtlige Cavaleri = Exercer-skoler i Kbhøe“. „Det er ikke muligt, det er ikke Friis, jeg kjender ham; det forundrer mig, at I ikke have kastet dette Menneſte, der har den Frækhed at udgive sig for Ritmester Friis, over

Bord og i Støren, hvorfor have I flæbt ham omkring med som Ballast!" Commandanten sagde: „Herr Lieutenant von Ewald! denne Herre er Ritmester Friis“. „Er det virkelig? saa tales vi to nærmere ved!“ hvilket ogsaa skete, hvergang Ritmesteren lod sig see. En Dag var han kommen ind i vor Stald; Lieutenant Ewald var tilstede og befalede Staldbvagten at jage den Philister ud, hvis han for Eftertiden traf ham i Stalden, vilde han — tilfsøiede han — selv være nødsaget til at fjerne ham een Gang for alle.

Lieutenant Ewald, som havde overtaget Commandoen over os, dannede et Fricorps af udtjente Cavallerister, der stode ved de annecterede Batailloner, og væbnede dem med Landse, Sabel og Pistoler; i dette Fricorps bleve vi indlemmede, dets Styrke beløb sig til 150 Mand. Med dette Corps gjorde han stedse Udsald; snart klædtes vi som Husarer, snart som ridende Jægere, snart som Dragoner eller Ryttere. Uniformer havde, da der af alle de nævnte Regimentter var Syge paa Lazarethet, hvilket var forlagt til Glückstadt, og deres Uniformer bleve udleverede. Ellers var dette Corps nyuniformeret med sort Uniform som sorte Ulaner. Fjenden troede, der maatte være en stor Masse Cavalleri i Byen, hvilket ikke var Tilfældet.

Ritmester Friis havde nu været i Forhør, hvorved det var blevet oplyst, at han i Forbindelse med Feldtpostmesteren i Ikehoe i 3 Dage havde holdt en Marschordre tilbage. Jeg blev derefter beordret at lade en Mand føre en Haandheft med Dækten og Trendse til Ikehoe, hvor vi skulde afhente Feldtpostmesteren, der i Forbindelse med Ritmester Friis skulde have staaet i Forbindelse med Fjenden og være Skyld i, at Ikehoe blev udplyndret. Vi rykkede ud før Daggry, og havde et Compagni jydskt annecterede Starpskytter med under Capitain Falkenskjold. Da vi i Morgenstunden vare ankomne til Nordoer Weirmølle sønden for Ikehoe, opdagedes vi af Fjenden i Ikehoe, der var besat med 600 Mand

Rosaffer. Disse rykkede ud af den ene Ende af Byen, da vi drog ind af den anden. Nu beordredes jeg at tage to Mand med for at hente Feldtpostmesteren snarest mulig, sætte ham paa den medbragte Haandhest, føre ham ud af Byen og overlevere ham til Infanteriet.

Da jeg traadte ind til Feldtpostmesteren, sad han i en Cattuns Sloprof, med en hvid Nathue paa Hovedet, ryggede af en lang Kridtpibe; jeg gjorde ham bekendt med min Ordre og anmodede ham om at følge mig. Han spurgte, hvorhen? og hvori han havde forjeet sig? Konen og nogle vogne Børn bade mig grædende at skaane deres Fader og at lade ham blive hjemme, jeg beklagede, at jeg ikke kunde skaane ham for at følge med, om det var min egen Fader; det gjorde mig selv meget ondt saaledes at hente en Familiefader ud af sin Familiekreds. Tiden blev Lieutenant Ewald for lang; han kommer galopperende hen til Huset, og spørger meget strengt: „Hvad nøler De efter? herud med Landsforræderen, ingen Omstændigheder! vil han ikke følge, saa brug Klingen! betænk det er en Forræder!“ Postmesteren kom endelig til Hest i det forhen omtalte Costume til Publicums almindelige Latter; han afleveredes derpaa til Infanteriet, da fik han først Tilladelse til at iføre sig andre Klæder, og marscherede nu under Bedækning forud paa Veien til Kremppe, ad Glückstadt til. Imidlertid blev der meldt til Lieutenant Ewald, at en fjendtlig Officeer opholdt sig hos Verbitteren paa Klosterhof, saavidt jeg erindrer, Provst Ahlfeldt. Huset blev strax omringet af Husarerne, Provsten kaldtes ud, og Lieutenanten spurgte ham, om der logerede en fjendtlig Officeer hos ham, hvilket han benægtede. Lieutenanten bad ham sige Sandheden og ikke udsætte sig for Ubehageligheder. Provsten svarede: „Paa min Ære, der er ingen fjendtlig Officeer i mit Hus!“ Der commanderedes to Husarer med dragen Sabel til at bevogte Provsten, indtil Huset var afføgt; Alt blev undersøgt, Skabe og Kister aabnede, hvor man kunde

antage, at han kunde være skjult. Ovenpaa i et Gjæsteværelse fandt jeg Officerens Uniform, Kuffert, Baaben samt hans Tegnebog og Papirer; med denne Fangst paa Armen, saa meget jeg kunde bære, gif jeg ned. Paa Trappen mødte jeg Husarer, der sagde: „gieb mir auch was ab!“ Lieutenanten havde nemlig sagt, at hvad de fandt, der tilhørte en Fjende, skulde tilhøre den, der fandt det. Officerens Kappe og Baaben beholdt jeg selv, Tegnebogen afleveredes til Lieutenant Ewalb. Provsten blev derpaa tiltalt paa den alvorligste Maade, da han „paa Verre“ havde forsikret, at ingen fjendtlig Officeer opholdt sig i Huset: „De er en Løgner, en Mand uværdig til at bære en dansk Orden!“ Lieutenanten rev ham den af Brystet, og truede ham med corporlig Straf, fordi han havde sagt Usandhed. Det hed, at den fjendtlige Officeer var flygtet ind i Kirken, ogsaa der søgtes han af os; jeg red op til Alteret. Tilfods søgte nogle overalt, men fandt ikke Officeren. Andre skulle senere have fundet ham i en Kjælder. Nedgangen dertil skal have været i Spisekamret, hvor en af de adelige Damer stod paa Laagen, bestjæftiget med at skjære Smørrebrød til Mandskabet, men egentlig for at skjule Nedgangen til Kjælderens. Ligesom vi forlode Kirken, ringedes der stærkt med Klokkerne for at tilbagekalde Kosakkerne, der vare idetmindste 6 til 700 Mand, vi rykkede ud af Tøehoe op til Nordøer Weirmølle, hvorfra vi kunde see Kosakkerne igjen drage ind i Byen. Dette ærgrede Lieutenant Ewalb; han og Capitain Falkenskjold vilde nok engang fordrive dem; der gjordes omkring, Infanteristerne toge fat i vore Stigbøiler og fulgte os næsten ned til Tøehoe i Trav. Kosakkerne forlode atter Byen og trak sig nord paa; nogle bleve affkaarne derved, at Husarerne strax fordelte sig, og i rast Trav søgte at holde sig saa meget som mulig i Udkanten af Byen, for ved den nordlige Ende at affjære dem. Derefter marsjerede vi tilbage til Glückstadt.

I Krampe, hvor vi skulde fodre, meldtes til Lieutenant

Emald, at Feldtpostmesteren var forsvunden, og at al Søgen var forgjæves; Soldaterne havde ikke bevogtet ham nøie nok. Lieutenant Emald lader en Trompeter komme, ved dennes Blæsen ledes Opmærksomheden hen paa Lieutenanten, der høit og lydelig gjorde Indvaanerne bekendt med, at han med 50 Husarer og et Compagni Fodfolk havde vovet sig til Tzehoe, der var stærkt besat af Fjenden, for at hente en Landsforræder, og at denne Forræder nu skjultes af en eller Anden af Byens Indvaanere; derfor gjorde han samtlige Indvaanere bekendt med, at saafremt de ikke vilde være behjælpelige med at faae Feldtpostmesteren udleveret inden 10 Minuter, saa maatte de undskyldes ham, at han lod de uskyldige lide med de Skyldige, Byen vilde blive antændt i alle fire Hjørner, Forræderen skulle staves levende eller død. Dette virkede, saa Minuter derefter kom en Nebslagermester med Feldtpostmesteren, der havde skjult sig i hans Huus. Vi forlode Krempe og vare neppe rykkede ud af Byen til Glückstadt, førend 4000 Mand svenske Tropper rykkede ind deri.

I Glückstadt holdtes Forhør over Feldtpostmesteren og Ritmester Friis; det hed almindelig, at de begge to skulde hænges paa Exerceerpladsen, hvilket dog ikke skete, idet det nemlig senere ved Glückstadts Capitulation udtrykkelig forlangtes af Fjenden, at Ritmesteren og Feldtpostmesteren skulde sættes paa fri Fod.

Efter at Forhørene over Ritmester Friis og Feldtpostmesteren vare afholdte, indesluttedes Fæstningen fra 3 Sider, kun fra Elbsiden imod Hamborg vare vi frie ved Hjælp af et Søbatteri, der beskyttede Byen fra denne Side. Paa Elben havde den engelske Flaade lagt sig i Form af en Halvmaane, paa den nordre og østre Side stod den allierede Armee; i Krempe var det svenske Hovedkvarter under General Boye, 6000 Mand Svenske, 2 russiske Dragonregimenter og et preussisk Husar-Detachement, foruden en Deel Kosatter. Daglig

gjorde vi Udfald, deels for at fouragere deels for at holde Fjenden saa længe og saa langt borte som mulig. Det vilde imidlertid blive for vidtløftigt og for vanskeligt nøiagtig at give Beretning om disse Udfald, idet jeg kun kan angive, hvad jeg selv har bivaanet, og selv har hørt og seet; da jeg kun tjente som Corporal, blev mig Intet meddeelt, af hvad der skulde skee. Saameget er vist, at jeg i flere Uger, eller saalænge Belæiringen varede, ingen No havde hverken om Natten eller om Dagen; jeg havde alene til min Afbenyttelse 3 opsablede Heste staaende parat, da een Hest ikke kunde udholde, hvad der forlangtes af mig. Dermed vil jeg ikke hære mig over mine Kammerater, og det er ikke min Mening at søge at gjøre mig mere tjenstdygtig end de. Grunden var alene den, at jeg var den eneste af alle Husarerne, der talte Dansk; de menige Husarer vare nemlig alle Eydholstenerne, der ikke talte et dansk Ord. Infanteriet i Glückstadt bestod tildeels af Thyder, der ikke talte Tydsk, og da jeg forstod begge Sprog, brugtes jeg Dag og Nat til Ordonnans, først hos Commandanten, General Czernikow, dernæst hos en Oberstlieutenant Kirchner, samt hos en Oberstlieutenant, Grev Ahlefeldt. Naar Ingen af disse Herrer benyttede mig, var jeg Ordonnans hos Lieutenant Ewald; afløstes jeg hos den Ene af dem, skulde jeg melde mig hos den Anden, og saa fremdeles. Min Hviletid bestod dengang i, at jeg nogle Minuter, naar jeg skulde stifte Heste, kunde kaste mig hen i Stalden, indtil min Hest var i Orden, anden Hvile kjendte jeg ikke. Enhver af de omtalte Herrer beklagede mig og forundrede sig over, at jeg kunde udholde det, men Tjenesten blev ved at være lige anstrængende. Jeg beklagede mig aldrig derover, og Erindringen derom er mig endnu kjær.

De Allierede indesluttede Glückstadt mere og mere, daglig gjordes Udfald for at holde Fjenden saa langt borte som mulig; endelig begyndte Bombardementet fra 3 Sider, Englænderne fra Elben, Russer og Evenste fra Ost- og

Nordsiden. Evensferne begyndte først med congresske Raketter en Eftermiddag i de sidste Dage i December 1813. Raketterne fløi over Byen ud i Elben til Morstak for os, Englændernes Raketter fløi fra den modsatte Side over Byen. Bore Soldater morede sig med at tælle de saaledes hinanden krydsende Raketter, der ikke berørte Byen. En Vaad fra Fjenden styrede i Land til Russerne; Bombardementet ophørte, og der opstod en uhyggelig Dødsstillehed i nogen Tid. Derefter begyndte Bombardementet igjen; vi antog, at de Allierede havde indbyrdes underrettet hverandre om, at deres Raketter og Kugler gik for høit. Da de derimod anden Gang begyndte, traf de bedre; der sendtes os Bomber af 200 Pds. Vægt, Granater, gloende Kugler, 3 og 3 sammenlænkede, der som oftest hængte sig fast ved Tagværket og antændte Bygningerne. Tillige sendte man os en utallig Mængde Congresske Raketter, der lemlæstede mange Menneffer. Husarernes Heste vare opstaldede paa Proviantgaarden, hvor Mandskabet Dag og Nat stod ved de opfaldende Heste, af og til blev en Hest skudt. Engang under Bombardemet stode vi omtrent 50 Mand i en Rlynge; en af Kammeraterne istemte en dengang almindelig Frigssang*). I samme Øjeblik foer en Raket igjennem Taget midt imellem os ned i Jorden, sprang og kastede en Mængde Jord i Djinene og Ansigterne paa den tæt staaende Rlynge, uden dog at beskadige en eneste Mand. Ved Explosionen opstod en kort Pause, men da Ingen var kommen tilstade, fortsattes Sangen paany. Af lignende Tilfælde kunde mange anføres.

Lieutenant Ewald blev sendt som Parlamentair til det svenske Hovedkvarter; hans Ordonnants blev af de preussiske

---

*) „Jetzt ist Krieg im ganzen Lande
Das weiß ja ein jeder Mann,
Doch ja Keiner ist hier bange
In seinem eignen Vaterland.“

Husarer forledt til at forlade Lieutenanten, tage preussisk Tjeneste og blive i Kremepe. De Mierede udsprede nemlig Rygtet om, at Holsteen aldrig vilde komme til Danmark mere, hvorfor vilde Holstenerne da tjene Kongen af Danmark mere? heb det. Preusserne kjøbte eller betalte Ordonnantens Hest, gav ham en Deel Haandpenge, og Husaren forlod den Officeer, hvis Ordonnans han var. Lieutenant Ewald kom tilbage yderst opbragt over denne Utrofskab; han kaldte mig til sig og forlangte, at jeg for Eftertiden steds skulde være hans Ordonnans. „Jeg stoler paa Deres Trofskab“, sagde han; det glædede mig at høre dette, og jeg ønskede kun Leilighed til at bevise det. Næste Gang Lieutenant Ewald blev sendt til Kremepe som Parlamentair, fulgte jeg med som Ordonnans; Broen over Stadsgraven var afbrudt, Lønder med brændbare Materialier hang under den for at sprænge den, da Fjendens Forberedelser tydede paa en nær forestaaende Storm. Da Broen var afbrudt, kunde Lieutenant Ewald blot ved Hjælp af en Færge komme over Kanalen. Færgen var kun lille, høist 3 Heste kunde staae i den, naar de vilde staae rolig. Lieutenantens Hest var i Færgen, min skulde derefter, men saasnart den fólte Brædtet med Forbenene, sprang den tilbage; nu skulde Trompeterens Hest i Færgen, og jeg tilsidst alene over. Det var mig en Umulighed at bringe Hesten ned i Færgen, jeg trak den og blindede den med mit Lommelørflæde. Det hjalp ikke, saa snart den fólte Træ under Fødderne, sprang den til Siden, jeg vilde baglænds bringe den derned, men forgjæves. To Timers Vaabenstilstand havde vi kun, og i den Tid skulde Lieutenant Ewald til og fra Kremepe og dog have Tid til at underhauble med General Boye. Tiden var kort, jeg stod paa den ene Side af Kanalen med Lieutenantens Papirer i en Portefeuille; uden disse kunde han ikke tage bort, derfor skjældte han mig ud for en Rujon, og sagde i Brede: „See den gamle Kjælling! han tør ikke komme herover og har Kanonfeber! Den stakkels Hest vil

gjerne over, den maa ikke. Gaae hen, gamle Kjælling! tag Stjorter paa og søg sig en Plads som Badfertkjælling! han duer ikke til Husar!" slige Bemærkninger løb over til mig, den ene mere krænkende end den anden. Jeg bad en Underofficer af Infanteriet om at lade nogle Mand hjælpe mig med at komme over. Underofficeren kom mig til Hjælp med 4 Mand, 2 paa hver Side af Hesten toge ved Hovedtsiet og Stigbøilen, Underofficeren slog bag paa Krydset af Hesten, og den styredes lige ned til Færgen. Den gjorde derpaa en Landeade, sprang i Veiret ud til Siden lige ned i Kanalen og rev to Slaver, der skulde trække Færgen over, med ud i Vandet. Jeg kom aldeles under Vand, tumlede omkring i Kanalen, saa jeg tabte mine Pistoler ud af Hylsterne, og svømmede deels under deels ved Siden af Broen, imellem de Tønder med brændbare Materialier, der vare hængte hen for at sprænge Broen. Jeg kom over til den modjatte Side og ved Hjælp af nogle Soldater kom jeg endelig aldeles forfrosken og fortunlet i Land. Lieutenanten spurgte, om jeg endnu kunde følge med? „Naar det maa gaae lidt raff!" svarede jeg. „Derfor skal jeg sørge." Han commanderede Trav, og i det stærkeste Trav og fri Gallop gik det fremad til Borsflether Veirmølle. Her bleve vi anholdte af en preussisk Husar-Commando og bragtes ind til Krempe. Jeg stod i Forgemakket hos den svenske General Boye, medens Lieutenanten var hos Generalen. Han kom ud og befalede mig at tage et Stykke Pergament ud af Portefeullen for at skrive Noget efter Dictat. Jeg var saa forfrosken (det var nemlig i de sidste Dage i December 1813), at jeg ikke var istand til at danne en Figur, der lignede et Bogstav. Lieutenanten sagde: „Welch altes Weib! komm her, damit ich schreibe selbst!" Nu skulde vi atter til Hest, og aldrig har det kostet mig saamegen Unage at komme til Hest som denne Gang, da Lemmerne vare stivfrosne. Det gik nu næsten i strygende Gallop til Borsflether Mølle, saavidt escorteredes

vi af Preusserne, og derfra til Glückstadt. Jeg befandt mig i en næsten bedøvet Tilstand. Færgeu med Lieutenanten og Trompeteren stødte fra Land, min Hest sprang fra Færgesædet bagefter og kom lige saa tidlig over som Færgeu. Saalænge jeg var i Vandet, befandt jeg mig bedre, det var, som om jeg var kommen i luftet Vand, da Vandet ikke var saa koldt som Luften; men da jeg atter kom op af det, følte jeg en utaalelig Kulde og kom næsten i en bevidstløs Tilstand med hen til Generalen. Han holdt til Hest og spurgte Lieutenanten: „Hvad fattes Kloppenborg?“ „Herr General!“ svarede han, „han har kun været lidt til Vands, kun svømmet to Gange igjennem Stadsgraven.“ Generalen sagde: „Vil De sørge for, at han øjeblikkelig kommer under en Læges Behandling; finder De, at det er rigtigt jaalebes at spøge med et Menneffes Helbred? er De tjent dermed, naar han nu har faaet saameget, at det ikke forvindes? Rid De hjem, Kloppenborg!“ Jeg kom hjem til vor Stald, men kunde ikke komme af Hesten; jeg kunde ikke bøie Benene, og uden Hjælp maatte jeg have frosset ihjel paa Hesten, da jeg ikke kunde komme af og neppe kunde tale mere. Korporal Faber stod ved Stalddøren, han bad jeg at hjælpe mig af Hesten, han troede først at det var Spøg. Jeg gjentog min Begjæring, han kom nærmere, og nu saae han, i hvilken Tilstand jeg befandt mig. Han kaldte paa 2 Husarer, der løstebe mig ned og slæbte mig med hen til Ildstedet i Brandstuen; de dreiede mig omkring, som om jeg skulde have været stegt, for at optøe de frosne Klæder. Ved denne Behandling sov jeg ind; en Læge kom til og raabte: „Vil De dræbe Manden? bort fra Ilden, og heelt bort i det yderste Hjørne af Brandstuen!“ Længst borte fra Ilden blev jeg lagt paa Galm, efter at jeg var aflædt, jeg blev gnedet med uldne Klude fra Isfen til Fodsaalerne, og indviklet i flere uldne Dækkener; der blev hældt mig varmt Ol med en Tilfats af Rom i Munden. Alt dette foretoges, uden at jeg mærkede

det. Efter denne Operation sov jeg rolig ind. Omtrent efter et Par Timers Forløb vaagnebe jeg derved, at Doctoren følte ind under Dækkenerne efter min Puls. Han sagde: „Aa! han feiler Ingenting; sov De nu rolig, og hvil Dem ud, De har i lang Tid ingen Hvile havt!“ „Nei, Herr Doctor! jeg vil op; Lieutenanten kaldte mig en gammel Rjælling, han sagde, at jeg var uduelig til at være Husar; det krænker mig, da jeg er overbeviist om, at jeg har gjort Alt, hvad der stod i min Magt, og næsten mere, end der kan forlanges eller ventes.“ Ingen Overtalelser kunde afholde mig fra at staae op; med Taarer i Øinene Kæbte jeg mig paa i mine bedste Munderingsstykker, ilede hen til Lieutenant Ewald og meldte mig igjen til Tjeneste. Lieutenanten udbrød: „Was Teufel! sind Sie hier! man sagte mir, Sie wülrde wahrscheinlich abreisen zur großen Armee!“ „Noch nicht Herr Lieutenant!“ Jeg er saa fri at spørge: „Har De Noget at befale?“ „Nei, i Dag ikke; det kalder jeg at have en Soldaternatur, kom her, drik Dem et Glas Viin!“ „Jeg takker, Herr Lieutenant!“ „De skal drikke!“ „Jeg beder Herr Lieutenanten forstaae mig; jeg er allerede halv beruset af en Mixture, Doctoren har givet mig.“ „Gjør Intet til Sagen! bliver De ogsaa beskjænket, saa sover De ud her“, — han pegede i det samme paa Sophaen, „jeg er tilfreds med Dem, der kan med Tiden blive en god Husar ud af Dem, bliv ved at være brav! De er idag fritaget for Tjenesten.“ I det Samme han sagde dette, kom der en fjendtlig Geværkugle ind igjennem Vinduet og gik forbi mig og Lieutenanten, der sad paa Sophaen bag ved Bordet; den prellede tilbage fra Bæggen og rullede ned paa Gulvet. Jeg tog den op og lagde den paa Bordet. Lieutenanten tog den og vilde gemme den til en Erindring.

Hvad jeg her har fortalt om mine Foresatte, vil nu vistnok klinge noget utrolig, men jeg maa bemærke, at dengang var det anderledes at være Soldat end nu, navnlig ved

Husarerne i Holsteen, hvor Tjenesten var stræng, og Lieutenant Ewald vist en af de allerstrængeste Officerer. Desuagtet var han meget afholdt af sine Undergivne. Jeg for mit Vedkommende var ham med Liv og Sjæl hengiven, og agter og ærer ham i sin Grav. Han døde 1856 eller 1857 i Tzehoe som Oberstlieutenant.

En Eftermiddag lod Lieutenanten os træde an og sagde til os: „Jeg kunde have lyst til at aflægge en Bisit ved den preussiske Feldtvaagt, men for at opnaae min Hensigt maa jeg have 2 Preussere, og hvor faaer jeg dem?“ Da han stod foran mig og betragtede mig nøie, troede jeg at bemærke, at Lieutenanten ønskede, at jeg skulde være den Ene. Commandere en Mand til at tage fjendtlig Mundering paa og gaae som Spion ind imellem de Fjendtlige, kan man ikke, og det befales heller ikke, steer saadant, er det frivilligt; dette kan jeg ogsaa bevise med en Attest fra Lieutenanten. Jeg traadte frem og sagde: „Alene tør jeg ikke saa vel, men har jeg en paalidelig Mand med, vil jeg være den Ene.“ Lieutenanten sagde, idet han rakte mig sin Haand: „Jeg skal aldrig glemme det.“ Husar Nidert, den Samme, der med mig i Tzehoe laae under Britsen, traadte ligeledes frem og sagde: „Vil De have mig med, Korporal! saa vil jeg være den Anden;“ det var netop ham, jeg ønskede at tage med. Lieutenanten takkede ligeledes ham for hans gode Villie og lod os levere preussiske Husaruniformer af de fangne preussiske Husarers, samt Heste og Vaaben; Alt var Preussisk. I denne Paaklædning skulde vi den følgende Morgen rykke ud for Dagbrækningen. Nidert og jeg skulde ride forud, saa langt, at Commandoen, som fulgte, netop kunde see os. Vor Opgave var at søge at lokke Feldtvaagten Mandstab fra Hestene for desto lettere at tage den. Ordren lod saaledes: Vi skulde gaae frem med den største Forsigtighed, ikke lade os tage, da der isaafald ingen Red-

ning gaves for os. „J ville da blive hængte i det første det bedste Træ; jeg kan ikke redde Jer“, sagde Lieutenant Ewald. Broen ved Borsfleth var besat af en dobbelt Bedet preussiske Husarer, udsatte fra Feldtvagten; denne Post skulde først tages, om muligt, uden at der faldt et Skud. Vi skulde marchere med Koder under Chausseetræernes Grene paa Jordveien, da Veien paa Midten var brolagt. En Underofficer af Infanteriet var allerede om Natten gaaet ud med 6 Mand, der vadede igjennem Vandet, over Naen vesten for Borsflethers Beirmølle, sneg sig ind i Møllerens Have og lagde sig ved Hegnet i Ryggen af den dobbelte Bedet, der stod paa Broen med Front imod Glücksstadt. Underofficeren havde Ordre til at forholde sig rolig, indtil vi to preussiske klædte Husarer nærmede os Broen; da vilde en af Bedetterne rykke frem fra Broen imod os for at anraabe os. Dette Djeblit skulde Underofficeren benytte, springe raff frem i Ryggen af den ene Mand, der endnu holdt paa Broen, og med sælbet Gevær tvinge ham til at afgive sine Vaaben, hvilket ligeledes den fremrykkede Bedet da vilde være nødsaget til at gjøre. Det skulde betydes dem, at saafremt de ikke løsnede et Skud, skulde intet Ondt vederfares dem; i modsat Tilfælde vilde de ingen Pardon faae. Saaledes var Planen. Det lykkedes Underofficeren at tage Bedetten, da vi vare komne saavidt frem, at vi bleve anraabte. Broen blev besat af et Compagni Stærpskytter under Capitain Falkenskjold. Lieutenant Ewald befalede mig nu at gaae langsomt frem. Commandoen skulde følge paa saa stor Afstand, at den netop kunde see os, da den derved sikredes mod at blive seet af Fjenden. Saasnart vi opdagede Feldtvagten, skulde vi gjøre Holdt med Front imod Feldtvagten og søge paa en eller anden Maade at lokke Mandskabet fra dets Heste, da ofte det halve Mandskabet, ja undertiden hele Mandskabet ved en Feldtvagt er sat af Hestene; det beroer paa, hvor-

vidt den er udsat for fjendtligt Overfald eller staaer meer eller mindre farligt. Ved at gjøre Holdt skulde vi give Lieutenant Ewald tilkjende, at nu vare vi ikke langt fra Feldtvagten, og at vi gjorde Front imod den, sagde ham, til hvilken Side af Landeveien den stod. Da vi havde gjort Holdt, bestjæftigede jeg mig med den ene af mine Pistoler, skruede og dreiede ved Laasen, medens Husaren holdt min Hest. Vi havde begge Front imod Feldtvagten, der bestod af preussiske Husarer. Lieutenant Ewald vidste nu, at han havde dobbelt saa langt til Feldtvagten, som hen til os, og vidste, paa hvilken Side af Landeveien den stod. En gammel Underofficer af Preusserne kom tilfods hen til os, rygende af en Stump Rridtpibe, og spurgte os: „Wo kommt Ihr her?“ „Wo kommen wir her, wo kommen wir her? aus dem Dorfe dort, und da kommen die Dänen, die Grütsköpfe, hinter uns her“, sagde jeg, og viste henimod vor Commando; — Preusseren sagde leende: „Ihr seid wohl ein Paar Recruten, ihr Dummköpfe! könnt ihr denn nicht sehen, das sind ja die Engländer (Engländerne havde ogsaa røde Uniformer), ihr Brummochsen! Die Dänen können ja nicht über die Brücke bei der Mühle kommen, die haben wir besetzt.“ Underofficeren vidste endnu ikke, at Vedetten var tagen, og at Broen var besat af Bore, derfor troede han, at den kommende Commando var Engländerne. Da Preusseren sagde: „Das sind ja Engländer“, lode vi, som vi ogsaa troede det, og sagde: „Das ist auch wahr, wir sind eigentlich auch sehr dumm, daß wir das nicht wußten; nun, wir wollen sie genauer ansehen.“ Derpaa rede vi strax langsomt vor Commando imøde, medens Underofficeren loe ret hjertelig og gjorde os latterlige for de Husarer, der fra Feldtvagten kom hen til ham, og som vilde have at vide af Underofficeren, hvilke Nyheder vi bragte; de bleve staaende i en Klynge og loe os dygtig nd, da vi rede tilbage. Da vi vare komne

vor Commando paa circa 20 à 30 Stridt nær, gjorde vi omkring og rede atter Preusserne imøde. Netop dette styrkede dem i deres Tro, at Commandoen bestod af Englændere, og at vi vare to ægte Preussere. De brøde ud i høi Latter over vor Dumhed. Saaledes rede vi foran Lieutenant Ewalds Commando, indtil han var kommen Preusserne saa nær, at han maatte frygte, at de dog vilde opdage Feiltagelsen, saa gik det i strygende Gallop lige ind imellem Maubstabet, der ikke var i Forsvarsstand. Det løb til alle Sider, sprang over Grøfterne og søgte at redde sig snarest mulig. En Mand toges tilfange, en Anden dræbtes; nu red Lieutenant Ewald med 50 Husarer ind i Krempe og allarmede hele Byen, hvori der laae 6000 Mand svensk Infanterie, 2 russiske Dragon = Regimenter, og et preussisk Husar = Detachement. Lieutenant Ewald raabte: „Ich will euch lehren euren Dienst passen! was seid ihr für Militair? ihr stehlt eurem König, eurem Kaiser, eurem Fürsten das Geld aus der Tasche; ich will euch lehren aufpassen!“ De Fjendtlige troede, at det var hele Glückstadts Besætning, og løb først i alle Retninger, indtil de opdagede, at vi kun vare faa; da toge de Mod til sig, de samlede i større og mindre Hobe eller Afdelinger, Trompeterne blæste til Udrykning, Tambourene sloge Alarm, og vi maatte naturligviis trække os tilbage til Borsfleth Weirmølle og Broen for ikke at blive affaarne. Lieutenant Ewald befalede mig at holde Bagspidsen med 4 Mand og søge at holde Fjenden saa langt tilbage som mulig. Fjenden kunde ikke angribe med en bredere Front, end Veien var bred, da Marffen paa begge Sider af Veien stod under Vand. Vi nærmede os en gammel Dam, som kaldtes Stavenloch. Lieutenant Ewald kom i raast Gallop ridende og befalede mig, saasnart vi vare passerede Stavenloch, at lade stryge saa raast som mulig lige ind imod Glückstadt. Lieutenanten var en temmelig svær Mand, og idet han fort

vilde vende sin Hest, lagde han sig noget formeget til den indvendige Side. Sabelgjorden brast, og han kom af Hesten. De første fjendtlige Blækere nærmede sig stærkt; jeg gjorde rast omkring med mine fire Husarer og jog deres forreste Blækere noget tilbage. Derved fik Lieutenanten med Ordonnansens Hjælp faa megen Tid, at han atter kunde komme til Hest. Han red hen til mig og sagde: „In meinem Leben vergesse ich das nicht!“ Derpaa gallopperede han forud imod Glückstadt. Efter at vi vare rykkede ud mod Krempe, havde Commandanten ladet et Infanteri-Regiment rykke ud bag efter os, som skjulte sig i Byen Langendeich, tilligemed 2 Kanoner, hvilke en Artilleri-Lieutenant, der senere blev Controlleur i Oldenburg, commanderede; forbi denne By skulde vi søge at lokke en Deel af de forfølgende Fjender. Fra Fæstningen var der rettet Kanoner, der bestrøge Landeveien imellem Langendeich og Stavenloch; hvad der allerede var imellem Langendeich og Glückstadt, var sikret for Fæstningens Skjts, men Alt hvad der var udenfor Langendeich kunde træffes. Saasnart vi eller Bagspidsen af Vore var passeret Langendeich, skulde Infanteriet rykke frem, og fyre skraaes ind imod Fjenden paa Landeveien, og Artillerilieutenanten med sine 2 Kanoner langs Veien ind imellem denne Masse Mennesker. De Forreste standsede, til Siden kunde de ikke komme for Vand, tilbage kunde ikke komme for de tæt paafølgende Mærser, der bestandig arbejdede sig fremad. Fjenden tabte mange Folk; han vilde tage vore 2 Kanoner, men derved faldt ikke Faa. Fjenden troede vist først, at han kunde tillige med os storme ind i Byen, da de vidste, at den var slet og svagt besat. Men derved, at det udrykkede Infanteri-Regiment med de omtalte 2 Kanoner pludselig og uventet kom frem, forhindrede Fjendens Plan til dengang at tage Glückstadt.

Paa denne raske Retirade, hvor jeg havde Bagspidsen i

preussisk Husar-Uniform, blæstes et Signal af de preussiske Trompetere; derpaa gjorde min Hest pludselig Holdt, gjorde omkring, og da jeg atter vilde vende den, steilede den, og var nær ved at gaae bag over med mig i en af de store Marskgrøfter ved Siden af Landeveien. Jeg vilde springe af den, men kunde ikke, da den idelig steilede og avancerede sine Egne imøde. Den fjendtlige Forspids seer dette, og iler nu hen for at tage mig. Nogle Kofakter var derimellem med fælbede Landsfer, jeg følte allerede i Tanterne Landsestødene og Preussernes Sabelhug og sønede ingen Redning. I dette virkelig farlige Dieblit kom Lieutenant Bülow, der stod ved Dronningens Livregiment i Glückstadt, jagende med 25 Husarer for at redde mig. Han havde sagt til Lieutenant Erwald: „Lade Kloppenborg i Stikken kunne vi ikke forsvare, han maa reddes!“ Han gjorde Attaque lige ind imellem de fjendtlige; han selv huggede med den skarpe Sabelklinge paa Hestens Krøds, to Husarer tog den ved Hovedtsiet, og paa denne Maade slæbte de mig bort med sig. Uden Lieutenant Bülows Hjælp havde jeg vist udspillet min Rolle. Denne Lieutenant Bülow skal have været en Fætter til afdøde Generallieutenant Bülow, der havde Generalcommandoen i Flensborg. Hvad der indtil den Dag i Dag har gjort mig ondt, er at jeg siden Glückstadts Capitulation ikke har seet Lieutenant Bülow, ham har jeg at takke for, at jeg ikke faldt i Fjendens Hænder, der vist havde hængt mig i det første det bedste Træ.

Fjenden havde 2 til 3 Gange angrebet for at tage vore 2 Kanoner; ved denne Leilighed var en Mand af Bedækningen, af Capitain Falkensfjolds Compagni, der var bestjænkent, kommen paa nogle Skridts Afstand foran Mundingen af Kanonen; han ravede beruset omkring og bandede Preusserne. Soldaten blev advaret om at gaae tilside, men han hørte ikke, at man raabte til ham om at gaae afveien.

Tilfidsst commanderede Lieutenanten: „I Guds Navn, Fyr!“ Skuddet gik af, Soldaten faldt, og Kanonerne trak sig tilbage. Fjenden stormede frem, der fyredes gjentagne Gange, Fjenden gik frem og tilbage over den omtalte faldne Soldat, men tilfidsst kom han dog heel og holden ind til Glückstadt, uden at have taget mindste Skade, men saa tilsmudset, at Uniformen ikke var til at kjende. Fjenden maatte nemlig trække sig tilbage med stort Tab, da han blev beskudt fra Siden og forfra. Vi ankom til Glückstadt uden at have mistet mange Folk.

De Allierede rykkede nærmere imod Glückstadt, holdt den tæt indesluttet og gjorde Forberedelser til at storme Byen; Levnetsmidlerne begyndte at mangle, ligeledes Fourage til Hestene, saa at vi 2 Dage før Capitulationen maatte styde over 50 Stykker unge Heste af Mangel paa Foder, et Pund Smør kostede 24 Sk. Courant og var dog ikke til at faae. Indvaanerne bade uafslædig Commandanten om at capitulere, hvilket ogsaa skete i de første Dage af Januar 1814, hvortil Besætningens Utrofskab ogsaa bidrog. Den troede nemlig, at Holsteen aldrig vilde komme til at tilhøre Danmark mere, hvilket Fjenderne havde søgt at bekjendtgjøre; derfor løb halve Bagter bort om Natten. Fæstningen overgav sig, den danske Besætning rykkede ud, og opstillede udenfor; der marscherede først saa meget fjendtligt Militair ind i Byen, som der behøvedes til at besætte Bagterne, hvilke afløstes af Fjenden. Efter at det afløste danske Militair var rykket ud, maatte vi aflægge Ed paa, at vi ikke vilde sægte i et Aar imod Sverrig eller Sverrigs Allierede. Det forlangtes af os, at vi skulde marschere under preussisk Escorte og i svensk Sold til Travemünde ved Lübeck og ligge der, indtil Freden blev sluttet med Danmark, eller Østersøen blev fri for Is, i sidste Tilfælde skulde vi føres til Als og forblive

der i et Aar, saafremt Freden ikke sluttedes inden Aarets Udgang.

Alt hvad der tilhørte Regimenterne og Corpserne af Ammunition og Vaaben m. m. toges med, men Alt hvad der tilhørte Fæstningen, skulde blive tilbage, og de Allierede besætte Glückstadt.

Første Capitel.

Marfcher under Lieutenant Ewald.

Paa Marfchen til Travemünde havde vi adskillige Eventyr, faaledes allerede i Kellinghusen paa vor Samlingsplads. Der kom to Officerer af den faakaldte Ruffiff-Lybske Legion hen til os og betragtede os, da vi ffulde afmarschere. Den Ene, en høi, raff Mand med en meget stolt Holbning, lagde Arme overfor, og fagde høit i en meget foragtelig Tone: „Mein Gott! was für ein Militair!“ Vi vare nemlig ridende Bøgere, Ryttere, Dragoner og Husarer blandede imellem hverandre, omtrent 150 Mand, hvilke alle havde staaet under Ewald i Glückstadt og udgjort det omtalte Fricorps, fom han der dannede. Efter Udmarschen havde Enhver igjen sin egentlige, reglementerede Uniform; derfor var Commandoen faa blandet. En Lieutenant Wendeland, der gjorde Tjeneste hos os, men ellers stod ved det holsteenske Rytter-Regiment, fpurgte de omtalte fremmede Officerer, hvad de mente dermed? Den Høie kom ret gravitetiff med forslagte Arme hen til Lieutenant Wendeland og fagde: „Fühlen Sie sich beleidigt, mein Herr? wir find Officiere und Cavalliere, dann forderu Sie Satisfaction! auf Säbel oder Pistolen? uns gleich!“

Lieutenant Wendeland siger: „Godt! jeg er fornærmet; jeg henter mig en Secundant.“ Han sprang af Hesten, traadte ind til Lieutenant Ewald, meldte det Passerede og bad ham om at være hans Secundant, da han havde en Wressag at afgjøre med de to Herrer. Det var Noget for Lieutenant Ewald; han sagde: „Min kjære Herr von Wendeland! jeg først og siden De!“ Wendeland sagde: „Herr Lieutenant, jeg er den Fornærmede!“ „Det skal jeg nok vide at ordne.“ I det Samme raabte han paa Tjeneren og sagde: „Min Uniform! hurtig!! hurtig!! hvor Satan bliver Du af?“ Tjeneren kom med Uniformen, Lieutenant Ewald havde den neppe tilknappet, før han løb ud og raabte: „Cammeraten! warum leidet ihr den Pöbel auf unserm SammelpLAY? fort mit dem Pöbel!“ Den høie fremmede Officeer kom hen til Ewald og spurgte, om han ogsaa regnede dem til Pøbelen? de vare Officerer og Cavallerer!“ Derpaa svarede Ewald paa Tjdst: „Jeg er den danske Husar Lieutenant von Ewald; har jeg fornærmet Dem, jaa forlang Satisfaction paa Sabel eller Pistoler, paa Uniformen eller paa det bare Skind, som De vil! Herr Lieutenant von Wendeland! vil De være min Secundant!“ Wendeland sagde: „Det er den samme Herre, jeg har en Wressag at afgjøre med.“ „Ligemeget! jeg er her den Høistcommanderende; først min Sag, siden Deres! De er først min, siden vil jeg være Deres Secundant; det er her en dobbelt Sag, der skal behandles!“ Lieutenant Ewald commanderer mig med 8 Mand med dragen Sabel for Døren, bad de fremmede Herrer at træde ind i den rummelige Forstue i Huset og spurgte dem nok engang, om man skulde beholde Uniformen paa.

De stillede sig i Positur, og Duellen begyndte. Den Fremmede var meget hidstig, saldt glubst ud imod Lieutenant Ewald, der først kun parerede, for at lære hans Udfald at kjende. Paa een Gang fik den Freinmede et voldsomt Tertshug

over Armen, saa at Klingen faldt ud af Haanden, og Blodet strømmede ned paa Gulvet. Lieutenant Ewald tog Klingen i den venstre Haand og sagde; „Hauen Sie links, denn rechts können Sie, Gott verdamme mich, nicht!“ Dog Officeren betaktede sig foreløbig, men Dagen efter skulde de skydes ved Nordøer Veirmølle udenfor Ikehoe.

Nu begyndte Duellen med den anden fremmede Officeer; denne fik strax et Dvarthug over Fingeren, saa at et Stykke af den lille Finger faldt paa Gulvet, og den næstmindste hang halv afhugget ved Haanden; dermed var Sagen afgjort for den Gang.

Morgenen derpaa var Lieutenant Ewald redet med 8 Mand fra Kellinghusen saa tidlig, at han kunde være Sønden for Ikehoe ved Veirmøllen kl. 8 $\frac{3}{4}$ for at skydes med disse to Herrer; Wendeland var med som Secundant, og jeg som Underofficeer med Mandstabet. Klokken blev 9, der kom Ingen, kl. 9 $\frac{1}{4}$ endnu Ingen; nu red han ned med os, efter at vi havde ladet vore Pistoler, og faaet Ordre til at hugge og skyde paa den Første, der understod sig at angribe os eller tage fat paa Hestene. I Ikehoe erfarede Lieutenanten, at Duellanterne havde faaet Saarsfeber og vare paa Lazarethet; han red derhen, travserede over paa Fortouget, bankede paa Binduet, spurgte efter Herrerne og erfarede, at de ikke kunde møde, da de havde Saarsfeber. Derpaa raabte Ewald med Tordenstemme, at de vare Gadedrenge; de havde først udfordret paa Hug, det forstod de ikke, nu havde de stevnet ham paa Pistoler, og han var redet 2 Mil for at møde efter Af-tale, men disse Gadedrenge frøb nu i Skjul paa et Lazareth! Han skjældte dem ud det Værste, han kunde, og kaldte hele deres Optræden pøbelagtig! Ikehoe var stærkt belagt af de allierede Tropper, disse begyndte at flokkes for at faae fat paa Ewald; nu mærkede han, at det dog var paa Tiden at bryde af og commanderede: „*March! Trav!*“ Vi holdt os 4 og 4 sammen, og i Trav gik det nu raff igjennem Ga-

derne; næsten ude af Byen gjorde han Holdt, vendte sig nok engang om, og raabte: „Mein Gott! was für ein Militair!“ og dermed var Acten endt.

Underveis fra Kellinghusen til Trarupmünde var Ewalds Oppasser, der fulgte efter Commandoen, bleven tilbage i et Bærtshuus for at fodre Lieutenantens Heste; her anmodedes han af preussiske Husarer om at tage Tjeneste hos dem; der blev budt ham Haandpenge, men Tjeneren vilde ikke indlade sig derpaa. Da han ikke var at overtale til at forlade sin Herre, vilde Preusserne kjøbe en af Lieutenantens Heste, en lille guul Hest, som Lieutenanten selv haade erobret fra Rosakkerne. Paa denne Hest red Lieutenanten gjerne ved de største Parader, da han vidste, at det ærgrede de fjendtlige Officerer at see ham paa den erobrede Hest.

Da Tjeneren ikke vilde sælge Hesten, vilde de fratage ham den med Magt; Tjeneren satte sig til Modværg og vilde forsvare sin Herres Eiendom, men af de preussiske Husarer blev han saaledes tilredt, at han blev liggende mere død end levende. Hvis Barten ikke havde taget sig af ham, vilde han have tilsat Livet ved at forsvare sig og Lieutenant Ewalds Hest. Tjeneren var en Husar af 6te Husarekadroon.

Lieutenant Ewald, der var kommen til Bramstedt, ventede forgjæves til langt ud paa Aftenen efter Tjeneren med de 3 Haandheste. Endelig beordredes jeg at ride tilbage for at erfare, hvad der var tilstødt ham, da han ikke kom. Underveis, omtrent Halvveien til Kellinghusen, erfarede jeg af en Rejsende, at han var indlagt paa Lazarethet i Kellinghusen; jeg ilede derhen og fandt ham i en saadan Tilstand, at han svævede imellem Liv og Død, og hverken kunde eller maatte tale, da Hovedet var næsten klovnet paa ham af Sabelhug. Lieutenantens Heste var ikke at opspørge, og da jeg var ene imellem saa mange Fjendtlige, var jeg nødsaget at ride tilbage uden at kunne foretage noget videre til Hestens Opdagelse, saafremt jeg ikke vilde udsætte mig for en lignende

Behandling som den, der var bleven Oppasseren til Deel. Skyndsomst red jeg tilbage til Bramstedt og meldte til Lieutenant Ewald, hvad jeg havde erfaret om Oppasseren og hans Heste.

Lieutenant Ewald blev yderst opbragt og skrev strax til den Høistcommanderende over de allierede Tropper. Han forlangte uopholdelig Hestene udliveredede, hvis han ikke skulde betragte de preussiske Husarer som en Røverbande, dersom ikke hans Heste med Sabeltøi m. m. strax bleve ham sendte, vilde han udfordre den commanderende Officeer, under hvis Commando Husarerne stod, som paa Stratenrøvermaneer havde overfaldt en Tjener og frataget ham hans Heste, da han antog, at Husarerne ikke uden deres Foresattes Vidende og Billie kunde udøve slikt Røveri og mishandle hans Tjener. Da vi i Segeberg vare opmarscherede til Afmarsch, kom en preussisk Husar ridende med Lieutenant Ewalds to Heste med alt Tilbehør. Husaren leverede et stort Brev, hvilket Lieutenant Ewald i Hast læste. Efter at han havde læst Brevet, sagde han til Husaren: „Altsaa er Du en af de Tappre, der have haft den uhorste Courage i Forbindelse med en heel Deel ligesindede Kammerater at angribe med Vaaben i Haanden en dansk Tjener og med Sabelhug tilrede ham saaledes, at han blev mere død end levende liggende paa Pladsen, hvor en civil Mand reddede ham af Eders barbariske Kløer for at skaffe ham Rægehjælp, uden hvilken han vilde have været et Offer for Eders Overfald. Du er altsaa Anføreren for disse Tappre, der tør angribe en ubevæbnet Skopudser; havde han været en af mine bevæbnede Husarer, vilde det ikke have bekommet Eder vel. Her skrives til mig, at Du er Hovedmanden, der forlebede dine Kammerater til at vise deres Bravour imod en dansk ubevæbnet Hestepasser. Dine Foresatte melde mig, at Du ikke er straffet og overlade det til mig at give Dig en Correction efter Fortjeneste. Jeg lader Dig herved vide, at Du blot skal have 25 danske Fugtel, hvilket er den mildeste Straf,

der kan tiltjendes en Militair, som Dig, der med skarpe Baaben med Magt vil røve Heste fra en ubevæbnet Oppasser, og som dog først kunde naae sit Maal, efterat han med mange Kammeraters Hjælp havde ubarmhertig hugget Staklen ned." Lieutenant Ewald befalede Corporal Klister at trække sin Sabel og tælle Husaren 25 Fugtel til, uden at lægge Fingrene imellem. Han spurgte Husaren, om han kunde staae ene, eller om han vilde holdes. Denne begyndte ynkelig at bede om Forladelse, men Lieutenanten sagde: „Harde Du Medlidenhed med min tro Tjener, da han vilde forsvare sig ubevæbnet imod din skarpe Sabel? viste Du Medlidenhed, da I med Sabelhug havde strakt ham hen for eders Fødder? Corporal gjør Deres Pligt!“ Corporalen trak ham en over Ryggen, hvorpaa Husaren sank i Knæerne med et græsseligt Brøl. Corporalen sagde: „Herr Lieutenant, der Kerl ist ausgestopft, es ist bei uns Regel die Uniformen auszuziehen und den Sattelmittel anzuziehen.“ Uniformen blev trukken af ham, og det viste sig nu, at han var stærkt ubstoppet. Efter at han havde faaet en Staldkittel paa, maatte han træde frem igjen, men kunde ikke staae ene; to Mand maatte holde ham, medens han ynkelig bad om Medlidenhed. Lieutenanten svarede: „Du jammerlige Karl kan ikke staae for nogle Slag af en slab Klinge, derimod barbarisk, umenneskelig masakrere min Tjener, dertil har Du Courage! Husker Du det, Du Umenneske! Her flyder intet Blod, her lemlæstes Du ikke, her er ingen Fare for dit usle Liv, det er kun en lille Correction for en stor Forbrydelse, at Du dog lærer at smage en dansk Sabelklinge, uden at det videre kan skade Dig, Din Uøling.“ Uden Staaensel maatte han tage sine 25 Fugtel til almindelig Morstak for vore Husarer, der ikke havde mindste Medlidenhed, da Enhver vidste, hvor umenneskelig han og hans Kammerater havde behandlet Oppasseren. Lieutenant Ewald gav ham en Skrivelse med tilbage, hvori der meldtes, at han havde faaet en Douceur af 25 danske Fugtel for hans ubviste Courage og hans bar-

bariske Behandling af en Ubevæbnet. Efter endt Execution blev sat op, og Marschen fortsattes til Travemünde.

I Nærheden af Lübeck hørtes en stærk Kanonade, der gjordes Holdt. Jeg udsendtes for at forhøre, hvad Kanonaden havde at betyde. Da jeg var kommen til Lübeck, henvendte jeg mig til Commandanten, hvor jeg erfarede, at Freden var sluttet med Danmark. Commandanten annodede mig at bede Lieutenant Ewald om, at han efter Ankomsten ville besøge ham. Vi marscherede ind i Lübeck, forbleve der om Natten, og Dagen derpaa marscherede vi igjen tilbage og bleve indkvarterede paa Hasselburg, et Gods i Nærheden af Neustadt, der tilhørte en Baron von der Natt. Der bleve vi liggende i nogen Tid, og derfra besøgte Lieutenanten ofte Neustadt.

Den Dag vi marscherede samlede igjennem Byen, lod Lieutenanten vore Trompetere blæse, og vi red med dragen Sabel igjennem Byen. Paa Torvet var Hovedvagten for den Afdeling af den allierede Armee, der havde Neustadt besat. Skildvagten, der stod for Gevær, spadserede ganske ligegyldig udenfor Bagten uden at raabe Bagt i Gevær. Lieutenant Ewald commanderede Holdt, red i Gallop hen til Bagten og raabte af alle Kræfter til Skildvagten: „Will er Wacht ins Gewehr rufen! sieht er nicht die dänische Standarte? wer ist hier Wachtcommandeur? heraus gleich! der wachthabende Officier mit der ganzen Mannschaft heraus! wollen Sie gleich presentiren! wollen Sie die dänische Standarte respectiren oder nicht, sonst werde ich Sie lehren selbige zu respectiren.“ Der blev præsenteret Gevær; saalænge blev Lieutenanten holdende ved Bagten, derpaa commanderede han Marsch, og vi glædede os over at have en Fører, der ved alle Leiligheder vidste at forskaffe den danske Standart den tilbørlige Respect.

En Dag spørger Lieutenant Ewald mig, om jeg vilde ride med ham til Neustadt, hvilket jeg gjerne gjorde. Paa Gjæstgivergaarden, hvor han tog ind, var en heel Deel Officerer af den allierede Armee. I Gjæstestuen opstod en Ord-

strid imellem Lieutenanten og de fremmede Officerer af den russisk-tydske Legion. Jeg hørte Ordstriden og vidste, at Lieutenant Ewald var ene imellem saa mange fremmede Officerer, jeg frygtede for, at han ikke let vilde klare Striden alene. Jeg løb hurtig ud i Stalden til en Husar, Lieutenantens Hestepasser, ved Navn Koch, og sagde: „Hold Hestene parate og optømmede, at paa første Bink Alt er i Orden.“ Ligeledes fik jeg Staldkarlen til at hjælpe, da der med min Hest var 3 Heste at optømme og holde parate. Derpaa løb jeg ind i Forstuen for om mulig at være Lieutenanten til Tjeneste, saavidt det var mig tilladt og muligt. Det Bærelse, der var mig og Ordonnanten eller Hestepasseren anvist, var lige over for den store Gjæstestue, hvor den omtalte Ordstrid fandt Sted. Jeg stillede mig i Døren og afventede, hvad der vilde komme. Lieutenanten kom meget vred ud, gik frem og tilbage paa Gangen, der var lang og rummelig, og løb sin Sabel slæbe, hvilket han som oftest gjorde. To Officerer af den russisk-tydske Legion kom ligeledes ud og spadserede frem og tilbage, altid paa Siden af Lieutenant Ewald, de gjorde Grimasser efter ham, naar han vendte dem Ryggen, hvilket jeg tydelig saae uden at kunne gjøre Lieutenanten opmærksom derpaa; dog lykkedes det mig, da han talte til mig angaaende vore Heste. Jeg sagde ham, at jeg havde Ordonnanten ved Hestene, der vare parate, saasnart Lieutenanten befalede, i det Samme blinkede jeg med Øjnene og nikkede imod de tvende Officerer. Lieutenanten forstod mig og gik forbi de Fremmede; ligesom han var forbi, dreiede han sig om og saae, at den Ene med Grimasser gjorde Nar af ham. Nu blev han som rasende, foer hen, tog denne Officer i Brystet, rendte ham baglænds tilbage og stødte ham ned paa Trappen, idet han sagde, at han handlede som en Gadedreng, hvorfor han skulde behandles som en saadan. Den fremmede Officer vilde reise sig op, men blev stedse kastet tilbage; han greb efter sin Sabel og vilde trække den, Lieutenanten havde i et Nu sin Klinge trukket

med den ene Haand og holdt sin Modstander med den anden paa Trappen; denne fik af og til et ordentligt Tryk med Tilføiede: „Dummer Bunge! Gesichter kann er schneiden; will Officieren zum Besten haben, und da liegt er nun, erbärmlicher Kerl! warum vertheidigt er sich nicht?“ Flere storede til, men Lieutenanten raabte: „Der erste, der sich untersteht diesen Wicht zu unterstützen, hat es mit mir zu thun!“ Du kom Jomfruen i Huset løbende hen til Lieutenanten og bad ham for Guds Skyld berolige sig! Hun greb med begge Hænder om den blotte skarpe Klinge med de Ord: „Herr Lieutenant! for min Skyld, jeg beder Dem.“ Lieutenanten tog den falske Modstander i Brystet, reiste ham op og sagde: „Dank er dem Mädchen, sie hat Ihm das Leben gerettet!“

Jeg hørte Mumlén fra flere Steder: „Warte, bis er weg will; er soll büßen, dieser Grobrian!“ og nu troede jeg, at det var Tid, derfor sagde jeg paa Dansk til Lieutenanten, at Alting var færdigt. Han sagde: „Gaa ud til Hestene og vær færdig til Afreisen!“ Jeg gik ud i Gaarden, satte mig til Hest, Ordonnanten ligeledes; Lieutenants Hest holdt Gaardskarlen færdig til Opstigningen. Lieutenanten kom, steg hurtig til Hest, sagde til Karlen, idet han gav ham Drikkepenge: „Der, for din Ueilighed; nu aabn Borten i en Fart!“ Lieutenanten var foran, Ordonnanten og jeg tæt bag efter; vi havde Ordre til at følge rask, ride Alt overende, hvad der vilde standse os, og hugge Enhver over Hovedet, der understod sig at ville tage fat paa Hestene. Borten aabnedes i en Fart, og nu gik det i Gallop ud paa den glatte Gade, hvilket vilde have været farligt, hvis ikke vore Heste havde været saa godt stærkede, som de vare. Den tilstrømmende Mennekesmasse ventede, at Ewald vilde lade sin Hest bringe ud for Gadedøren, hvilket han ellers pleiede; derfor strømmede Alt til Gadedøren, og hele Gangen var fuldt af fremmed Militair.

De Udenforstaaende gloede ind igjennem Binduerne for at see Ewald, denne kom nu med os to i Gallop ind imellem disse mange Mennesker. De Nærmeste ville træde tilside og stødte Andre overende, vi vendte os een Gang om og morede os over at see denne store Forsamling, der saaledes havde forregnet sig.

Šette Capitel.

Forsoningen med min Fader.

Endelig fik vi Ordre til at marschere til Rendsborg. Ved vor Ankomst dertil opstillede vi for vor Detachementscommandeur, Oberstlieutenant v. Späth. Han sagde til Lieutenant Ewald: „Men min Gud! hvor ere alle mine unge Husarer blevne af?“ „Nogle har jeg mistet i Glückstadt“, svarede Lieutenanten, „de Øvrige ere blevne utroe, og have ladet sig forlede til Dejection!“

Oberstlieutenanten havde vel Harsag til at spørge saaledes, da Ewalds Commando bestod af nogle ridende Jægere, holsteenske Ryttere og Dragoner fra forskjellige Dragon-Regimenter, som han havde modtaget fra Lazaretet i Glückstadt, og som hørte hjemme i Kongeriget, derimod var der ingen Holstenere eller Slesvigere. Oberstlieutenanten tilføiede: „Er den lille danske Husar ogsaa løbet bort?“ Nei Herr Oberstlieutenant! han, min Tjener og Hestepasser, samt en Trompeter Wilkens ere de Æneste, der ere blevne tilbage, af de 50 Mand, der stode under Lieutenant Rastedt, og som ikke have ladet sig forlede til Utrofskab.“

Oberstlieutenanten kaldte mig frem, spurgte Lieutenanten om min Opførsel, og sagde til mig: „Vil De imorgen Kl. 9 Formiddag møde hos mig, jeg har noget at tale med Dem om!“

Da jeg Tiden efter mødte, sagde Oberstlieutenanten: „Det er mig overmaade kjær at høre, at De har været brav og paalidelig; bliv saaledes ved, min Søn! saa kan der blive en brav Husar af Dem, og for at overtøye Dem om, at jeg paaflønner, hvem der er brav, saa skal De have 14 Dages Permission; De veed vel, hvormange der have anholdt derom, men jeg har maattet nægte dem det, da jeg ikke veed, hvor hurtig vi kunne komme til at marschere igjen. De er den Eneste, der faaer Tilladelse til at reise hjem paa 14 Dage.“

„Herr Oberstlieutenant! jeg takker mange Gange for Deres Godhed; dog indseer jeg ikke, hvorledes jeg skulde tilbringe 14 Permissionsdage, da jeg er fremmed her, og ikke veed, hvorhen jeg skulde reise.“ Oberstlieutenanten spørger: „Har De ingen Forældre eller Hjem? sig mig, hvorledes kommer det, at De er ansat her, da jeg ingen Rekrutter faaer fra det Danste.“ Jeg fortalte nu, hvorledes jeg var kommen i Tjenesten, hvormeget min Fader havde derimod, og hvorledes jeg havde forladt Hjemmet. Min Fader havde atter ved Freds slutningen skrevet til Oberstlieutenanten og bedt ham om, saafremt Tjenesten kundet tillade det, at permittere mig, var det endog kun nogle Dage; desuden havde min Fader tidligere tilskrevet Oberstlieutenanten og ladet ham vide, hvorledes jeg imod hans Villie var bleven Husar. Jeg antager at Oberstlieutenanten vilde høre, om jeg vilde følge Sandheden, hvilket jeg gjorde og stedse vil.

Efter at jeg havde fortalt Ovenansførte til Oberstlieutenanten, spurgte han mig: „Er det Sønnens eller Faderens Pligt at give efter?“ „Det er Sønnens,“ svarede jeg. „Vil De da ikke nu ved at reise hjem søge at udjævne den Misforstaaelse imellem Dem og Deres Fader? Vi ere Soldater, leve i en bevæget Tid, kunne idag være raske, imorgen Krøblinger; handle vi da ikke til vor egen Skade, naar vi leve i Uenighed med Forældre eller Venner, hvorfra vi i slige sørgelige Tilfælde kunne have Understøttelse? hvad mener De?“

„Oberstlieutenanten har fuldkommen Ret; jeg er vist det beredvilligste Menneske, der kan findes, til at give efter, til at søge at gjøre en Forseelse fra min Side god igjen, naar jeg har feilet, men her frygter jeg for, at det ikke vil hjælpe mig. Fader sagde til mig i Haderslev: „Her er de sidste Penge, Du faaer af mig; nu kan Du reise!“ siden har jeg ikke hørt noget hjemme fra, hvorvel jeg har skrevet; jeg antager, at man har glemt mig; jeg vil ogsaa stræbe at glemme, søge at efterkomme givne Befalinger paa det Nøiagtigste, og overlade Resten til Gud, hvad han end har bestemt for mig. At blive en Krøbling derpaa tænker jeg aldrig, og det vilde være en slet Soldat, der stedse frygtede for at blive Krøbling; jeg gaaer frit og villig, hvorhen jeg commanderes, uden at tænke paa derved at komme tilstade!“ „Det er smukt tænkt, min Søn! og bliv dette Forsæt tro!“ Da Oberstlieutenanten havde sagt dette, viste han mig Udskriften paa et Brev og spurgte: „Kjender De denne Haand?“ „Det er min Faders!“ „Ønsker De at læse Brevet?“ „Naar det tillades!“ „Vær saa god, læs!“ Med disse Ord gav Oberstlieutenanten mig Brevet. Min Fader bad Oberstlieutenanten om en kort Permission for mig. Jaafremt jeg havde opført mig saaledes, at Oberstlieutenanten tilligemed mine samtlige Foresatte vare fuldkommen tilfredse med mig; hvis ikke, ønskede han ikke at see mig. Efter at jeg havde givet Brevet tilbage, spurgte Oberstlieutenanten: „Hvad siger De nu?“ „Jeg bliver her!“ „Er De stridig?“ spurgte Oberstlieutenanten. „Herr Oberstlieutenant! jeg har lidt meget ved saaledes at forlade mit Hjem; skulde jeg nu komme hjem, og Døren blive viist mig, vilde det krænke mig langt mere; oprevne Saar læges ikke let. Om jeg ogsaa kommer hjem og fortæller Dem Sandheden om min Stilling i Tjenesten og om den Velvillie, mine Foresatte vise mig, er det ikke sagt, at min Fader vil troe det, derfor bliver jeg hellere her.“ „De vil have en Anbefaling med, kan jeg høre, den skal De faae; De kan gjøre Dem

rejsfærdig. 3 Morgen rejser Bagtmester Gregersen herfra til Kjøbenhavn; han har Bognpas, De kan rejse med ham til Haderslev; derfra og hjem har De omtrent 5 Mil. Om 14 Dage kommer Gregersen tilbage til Haderslev, saa kan De kjøre frit med ham til og fra Haderslev“.

Jeg reiste da, men da jeg frygtede for, at min Fader ikke vilde tage godt imod mig, vilde jeg først komme ukjendt og jøle mig for. Først naar jeg havde overtydet mig om, at jeg kunde vente Tilgivelse, - vilde jeg give mig tilkjende; skulde jeg derimod blive overtydet om, at jeg ingen Tilgivelse kunde vente, vilde jeg ukjendt forlade mit Hjem med det faste Forsæt aldrig mere at vende tilbage dertil, men jedsse beslittede mig paa at opføre mig saaledes, at min Fader, saafremt han vilde erkjendte sig om mig, aldrig skulde faae Skam af min Opsørjel. Jeg tog derfor om Aftenen ind til en gammel Aftægtsmand, Poul Madsen, den tidligere Eier af min Faders Gaard; han boede vel 300 Skridt fra Gaarden. Den gamle Mand glædede sig over at see mig igjen, da der havde gaaet allehaande Rygter om mig. Først heb det, jeg var stude, senere, at jeg var deserteret, og til Slutning, at jeg var som Krigsfange slæbt til Rusland. Den gamle Mand sagde: „Din Fader vil glæde sig; han har ofte talt om Dig, og sagt, at han var dog vel haard imod Dig; desuden har han skrevet og bedt om, at Du maatte komme hjem“. „Det er altsammen godt, dog vil jeg selv overtyde mig derom“. Jeg laante nu nogle gamle forrevne Klæder, som jeg isørte mig, det ene Been var omviklet, og med en gammel, tidligere trekantet Hat paa Hovedet, en Tværseel paa Ryggen, en stor Stok i Haanden, og ledsaget af en sort Pudelhund, jeg havde faaet af en Kosak, hvorfor jeg kaldte den Kosak, bankede jeg paa hos min Fader ved Midnatstider. Karlene vilde først ikke luffe op, da det var klart Maaneskin, og de efter min Paaklædning at dømme ansaae mig for en Bagabond af fletteste Kaliber.

De forlangte, at jeg skulde sige mit Navn, hvorfra og hvem jeg var? Jeg sagde: „Luf op, saa skulde I nok erfare, hvem jeg er!“ Aulskarlen, som jeg kjendte meget godt, sagde: „Kan Du ikke være dit Navn bekjendt, saa bliv udenfor!“ Jeg paastod, at jeg nødvendig skulde tale med Thingsfriver Kloppenborg, de maatte endelig lukke op. Min Moder havde hørt den Alarm og havde sagt til Karlene, at de skulde lukke op og lade Manden komme ind; de vare 3 Mænd og behøvede ikke at være bange for mig. De lukkede op og fulgte mig alle 3 i Hælene ind i Kjøkkenet. Min Moder spurgte mig om mit Anliggende; jeg bad om at tale med Herr Kloppenborg selv. Endelig kom han og betragtede mig medlidende, da han var yderst god imod fattige Folk og gav mange Almisker*). Fader spurgte: „Hvem er Du?“ „En Soldat fra Rendsborg“. „Fra hvilket Regiment?“ „Dronningens Livregiment“. „Hvorhen agter Du Dig nu?“ „Jeg er permitteret; jeg vil kun bede Dem tillade mig, at jeg i Nat maa opholde mig hos Dem i Deres Stald, da det er saa koldt at vandre. Da jeg er kommen fra Landeveien og er træt og meget daarlig til Fods, frygter jeg for, at jeg ikke kan naae den næste By, og i denne Kulde er det haardt at vandre uden at finde et Nattequarteer.“ Fader spurgte: „Da Du hører til Dronningens Regiment, der garnisonerede i Glückstadt, var Du vel der under Beleiringen.“ „Ja, jeg var i Glückstadt.“ „Der var ogsaa Husarer der under Lieutenant Ewald; kjender Du Nogle af dem?“ „Af Anseelse vel, men ikke videre.“ „Jeg havde ogsaa en Søn der imellem, han er Korporal; ham kjender Du altsaa ikke?“ „Nei!“ „Det gjør mig ondt“, tilføiede min Fader, „at jeg ikke kan give Dig et ordentlig Nattequarteer, da jeg ingen Sengenelighed har for Dig, (jeg var nemlig saa forreven og elendig klædt,

*) Jule- og Nyaaarsaften lod han saaledes en Deel af Byens Fattige, der vare stikkelige Folk, spise ved sit Bord.

at han frygtede for at hyde mig en ordentlig Seng, og Karlene vilde vist ligesaa lidt tage mig til Sengenammerat); min Karl skal ride med Dig op til Byen, der kan Du hvile Dig ud i Kroen; Bespisning og Logis skal jeg betale for Dig". „Mange Tak, Herr Kloppenborg! jeg kan ikke ride med mit daarlige Been". Min Moder gif omkring og lyttede til Samtalen, hun havde stillet sig foran mig med et tændt Lys i Haanden, betragtede mig meget nøie og løstede min bredskyggede Hat af Hovedet, som jeg for ikke at blive kjendt havde beholdt paa. Lys og Hat faldt hende ud af Hænderne, idet hun grædende sagde! „Fader! kjender Du ham ikke?" Hun førte mig derpaa ind i Stuen og hentede min Faders Klæder, for at jeg skulde tage dem paa istedetfor min daarlige Dragt. „Der seer Du" — sagde hun — „Følgerne! Du vilde ikke lade Dig raade! hvorfor vilde Du være Soldat?" Imedens hun henvendte disse Bebreidelser til mig, løsnede hun min Dragt, men fandt nedenunder en virkelig proper og fin Husar=Uniform, med megen Sølv=Befætning, hvoraf jeg selv var stolt. Moder sagde: „Hvorfor gjorde Du det? hvorfor mødte Du i disse Pjalter?" „Kjære Moder! for ufjendt at erfare, om jeg turde vente Tilgivelse og en venlig Modtagelse; i modsat Tilfælde vilde jeg strax reise tilbage til Eskadronen og søge ved Flid og Paalidelighed i Tjenesten at overtøye Dem om, kjære Fader og Moder! at det stedse er min faste Villie at opføre mig saaledes, at De aldrig skal opleve den Dag, at De kunde have Marsag til at skamme Dem over min Opførsel". Min Fader stod hele Tiden som forbausset over, hvad han hørte og saae, og sagde endelig: „Har Du Brev med fra Din Oberstlieutenant?" Jeg leverede ham den medbragte Skrivelse. Efter at min Fader havde læst den, kom han hen til mig, omfavnede mig og sagde rørt: „Alting er nu glemt, og vær velkommen! bliv ved at være brav og Din Konge tro!"

To yngre Brødre hørte nu, at jeg var kommen hjem;

de sprang af Glæde ud af Sengen og hjærtegnede mig paa det Hjerteligste. Efter Aftensmaden maatte jeg begive mig til Hvile i et Gjaesteværelse; begge Brødrene vilde med og dele Leiet med mig, og hvor træt jeg end var, tillode de dog ikke, at jeg maatte sove, men først maatte jeg fortælle dem om min Fæst, mine Baaben og meget Andet. Jeg forblev hjemme i 8—10 Dage og reiste derpaa tilbage.

Spændende Capitel.

Et Uheld. Forskjellige Marscher. Husar- detachmentets Oplosning. Ansættelse ved Landsenerererne.

Efter Ankomsten til Wedel i 1814 blev Husarernes Exer-
ceerskole under Lieutenant Schröder flyttet fra Wedel paa Grund
af den stærke Indquartering af Russer, der 1814 holdt Hol-
steen besat, først til Igehoe, derfra til Wilster, fra Wilster
til Heide, fra Heide til Slesvig, fra Slesvig til Silber-
stedt og fra Silberstedt, i Fasten henimod Paaske 1815, til
Wedel.

I Wilster havde jeg det udmærket godt, da jeg blev ind-
quarteret hos en Kjøbmand Ehlers, som hørte til Familien.
Da jeg blev omquarteret, accorderede jeg med den nye Vært
om selv at forskaffe mig Qvarteer, og forblev hos Ehlers
uden mindste Betaling, selv de Bespisningspenge, der be-
taltes Værterne, vilde Ehlers ikke modtage, men leverede mig
en Dwittering for Modtagelsen, som jeg skulde aflevere til
Skoleforstanderen. Vi havde det iøvrigt Alle overordentlig
godt i Wilster, og det gjorde Enhver af os ondt, at vi skulde
forlade Byen og marschere til Heide, skjøndt der ikke var det
Kjæreste at klage paa Behandlingen der. Jeg skrev regelmæssig
hver Uge til en Ven i Wilster, og fik med omgaaende Post

Svar igjen. Endelig fik jeg et Brev, hvori det meldtes mig, at Flere af mine Benner i Wilster nogle Dage efter vilde leie en Bogn og besøge mig i Heide, saafremt de var siktre paa at finde mig hjemme. Jeg svarede uopholdelig, at det vilde være mig en stor Glæde at kunne modtage dem, jeg vilde fasthætte Dagen og glædede mig til den, men min Glæde forvandlede sig til Sorg. 2 Dage før den Dag, paa hvilken jeg ventede Besøget fra Wilster, fik vi Marschordre om Morgen Kl. 7. Vi skulde den følgende Nat Kl. 12 marschere til Slesvig. Det var mig ikke muligt at underrette mine Benner i Wilster derom, de vilde selvfølgelig komme til Heide og ikke finde os der. Med Posten kunde ikke skrives betids nok. Da jeg vilde gjøre Alt for at forhindre, at mine Benner gjorde en forgæves Reise, gik jeg hen til Skoleforstanderen Lieutenant Schrøder, hos hvem jeg stod saa vel anseet, at han aldrig nægte mig Noget, saafremt han kunde bevilge det, og bad ham om Tilladelse til at ride til Meldorf 2 Miil fra Heide, hvor jeg havde en Fætter boende, som Lieutenanten personlig kjendte. Paa Lieutenants Spørgsmaal om, hvad jeg vilde der, svarede jeg, at jeg havde noget Løi der, som jeg gjerne vilde hente, og at jeg vilde sige Farvel, da jeg formodentlig ikke saa let vil komme der oftere. Lieutenanten tillod mig at tage en stærk Stolehest og ride til Meldorf, men jeg maatte være tilbage saaledes, at jeg kunde marschere Kl. 12 næste Nat. Havde jeg fulgt Sandheden og bedt om Permission til Wilster, 6 Miil fra Heide, frygtede jeg for, at den vilde være bleven mig nægtet. En gammel Corporal Klüster, der var Lærer ved Skolen, en dygtig Soldat og god Lærer, men drikkælbig og ikke min Ven, stod just i Stalden, da jeg sadlede min Hest. Han spurgte mig, hvor jeg vilde hen; jeg svarede: „Til Meldorf.“ „Sig hellere til Wilster“, sagde han. Corporalen vidste nemlig, at jeg ventede Fremmede derfra, og at jeg ofte havde talt om, hvor gjerne jeg vilde til Wilster igjen. Ved flere Leiligheder havde Klüster fundet sig tilfjebesat, og han troede, at

jeg ofte blev ham foretrukken, hvilket gav Anledning til Stik-
 lerier. Eagen var den, at han ofte var beruset, saa at Skole-
 forstanderen ingen synderlig Tiltro havde til ham, og derfor
 kommanderedes jeg ofte, hvor det egentlig havde været hans
 Tour. Her troede Råster, at han havde den bedste Leilighed til
 at hævne sig for de formeentlige Tilfidesættelser. Han kaldte
 paa en Husar Schleyer, født i Meldorf, der var en meget
 dygtig Husar, men tillige en Mand, der stedse skulde holdes
 strængt. Til denne sagde Corporalen: „Vil Du ikke gjerne
 hjem først, inden vi marschere herfra, siden vil Du neppe
 faae Leilighed dertil“. Husaren sagde naturligvis Ja. Corpo-
 ralen lovede at skaffe ham Permission, naar han derimod vilde
 love at faae at vide, om jeg ikke var reben videre fra Mel-
 dorf f. Ex. til Wilster. Han lovede ham desuden en Extra-
 douceur, saafremt han kunde erfare noget bestemt desangaaende,
 og at hans Navn skulde forties. Husaren var villig hertil, Corpo-
 ralen skaffede ham Permission til Kl. 10 om Aftenen. Veien fra
 Heide til Wilster førte gennem Meldorf. Jeg red hen til
 min Fætter og bad ham at sige, saafremt en eller Anden skulde
 spørge efter mig, at jeg nylig havde været hos ham; skulde
 de spørge om min Hest, skulde han sige, at jeg var kommen til-
 fods til ham, hvor min Hest stod, vidste han ikke. Til min
 Fætter fortalte jeg, at jeg vilde til Wilster. Han fraraadede
 mig det, da jeg havde 12 Meil frem og tilbage at ride og
 det fra Kl. 8 om Morgenen til om Aftenen Kl. 11, altsaa
 i 15 Timer, han mente, det var for strængt for Hesten, da vi
 skulde marschere samme Nat. Jeg bad ham ikke aabenbare
 det til Nogen; saaledes troede jeg at have forebygget en Op-
 dagelse, dog det lykkedes ikke. Schleyer kom til Meldorf og
 spurgte hos min Fætter, hvor jeg var, da han vilde følges
 med mig hjem til Heide. Min Fætter sagde, jeg havde været
 der, men hvor jeg for Diebliffet opholdt mig, vidste han ikke.
 Schleyer søgte min Hest i Stalden, og da han ikke fandt den
 der, spurgte han, hvor jeg havde min Hest. Ingen kunde

eller vilde jige ham det, nu spejdede han i Udkanten af Byen og spurgte, om Ingen havde seet en Husar = Corporal ride forbi. Nogle Drengene havde seet mig og beskrev Hesten og mig med saa tydelig, at Husaren vidste, at det var mig, han forfulgte Sporet til det første Bærtshuus, hvor jeg havde givet min Hest et Stykke Brød og ladet den drikke. Manden havde der spurgt, hvorhen jeg agtede at ride, jeg havde uden at ahne, at det skulde forraades, svaret: Til Wilster. Nu havde Schæker nok, han red til Heide og meldte, at jeg var redbet til Wilster. Da jeg kom til Wilster, blev jeg modtaget med Glæde, jeg satte min Hest paa Stalden og lod den staa høit anbunden, hvilket man gjør ved en Hest, der er noget medtagen, for at den ikke strax skal æde, hvilket kan være skadeligt. Jeg havde været i Stuen en halv Time og var yderst fornøiet, jeg gik nu ud for at forpleie min Hest. Imidlertid var Tjenestepigen kommen ind i Stalden og fandt min Hest høit anbunden. Hun gik hen, løste den ned og stoppede hele Krybben fuld af vaade Kløver. Den fortærede dette med voldsom Graadighed og blev i høi Grad forfangen. Da jeg kom ud til den, var Ulykken skeet, jeg saa Hesten staae og ryste med alle 4 Been sammen og stiv som en Træhest. Jeg spurgte, hvem der havde bundet min Hest ned og givet den vaade Kløver. „Det har jeg gjort“, sagde Pigen, „var det ikke skammelig at lade det stakkels Dyr saaledes staae og sulte, da den var saa varm“. Jeg svarede: „De har meent det godt, men desværre sat mig i den største Forlegenhed, jeg kan tænke mig, Hesten er forfangen, hvorledes skal jeg komme hjem til Heide, 6 Mil, da Hesten ikke kan gaae, langt mindre løbe, jeg er aldeles ulykkelig“. Af Glæden blev almindelig Sorg, jeg spurgte, om de havde en Dyrlæge. Han var ikke hjemme i Dag, sagde Gaardskarlen, der havde seet ham ride ud paa Landet. Hesten skulde aarelades, Ingen kunde hjælpe, saa stemte jeg Halsblodaaren og med en Pennkniv skar jeg Hul paa Aaren, hvilket lykkedes

meget godt. Hesten befandt sig fort efter noget bedre, jeg var nødfaget til at tænke paa Hjemreisen. I Begyndelsen lod det, som om-Hesten blev bedre, jeg naaede til Meldorf, holdt et Dieblif hos min Fætter og fik at vide, at Husar Schleyer havde været der og ivrig søgt mig overalt i Byen. Nu frygtede jeg for Freden og listede, saa godt jeg kunde, afsted, deels til Fods for at skaane Hesten, deels ridende. Paa Klokkeflaget 11 kom jeg udenfor min Stald, der stod Corporal Küster med en Haandløgte; han besaae min Hest, og udbrød glad: „Der har vi det, saadanne unge Lapse skulle her foretrækkes for gamle tjente Soldater, der seer man, hvor paalidelige de ere, de forlange Permission paa 2 Miil og ride 6 Miil frem og tilbage altsaa 12 Miil istedetfor 4, og hvad er Følgen? Hesten creperer, den er jo dødsens syg, kan neppe staae. Han skjældte mig forstræffeligt ud for hele Mandskabet. Küster havde, hvad Hesten angik, Ret, dog kunde jeg ikke tie længere, jeg kaldte ham en Judas, en slet Kammerat o. s. v. Küster truede med sin Sabel, jeg fortjente en dygtig Lektion deraf, sagde han. End mere forbitret greb jeg til mit Sidegevær, og i et Nu stode vi med dragne Klinger imod hinanden og havde allerede gjort nogle Udfald, da Lieutenanten med Tordenstemme befalede Holdt. Corporal Küster meldte nu, at jeg var redet til Wilster istedetfor at ride til Meldorf, og at Hesten var døds syg, stod forfangen i den Grad, at den vist ikke kunde leve; „Der seer Herr Lieutenanten nu,“ sagde han, „hvor paalidelig Kloppenborg er, ham, som De stoler mere paa end paa gamle Underofficerer, at det ikke kan gaae ustraffet hen, vil De vist nok lade ham vide. .

Lieutenant Schröder sagde til Corporalen: „Det er intet Kammeratstykke min gode Küster! nu befaler jeg Dem at tie stille“. Lieutenanten kaldte mig til Side og sagde til mig: „Hvad har De gjort Menneffe? fortæl mig Sandheden“; jeg fortalte ham hele Sagen. „Havde De dog sagt mig det strax, De veed, jeg nægter Dem sjelden Noget, De havde faaet Per-

mission paa et Par Dage og kunde saa være kommen bag efter Skolen, men hvad skal jeg nu gjøre, jeg indseer ikke, hvorledes jeg skal kunne gjøre Noget for dem, saafremt Hesten døer. De maa med en Mand bringe den syge Hest bag-
 efter". Skolen afmarscherede, jeg fulgte med den syge Hest langsom bagefter, og med megen Møje bragtes den til Sles-
 vig, dog da den kom paa Steenbroen, kunde den ikke gaae længere. Jeg spurgte efter en Dyrlæge og blev viist hen til Dyrlæge Lorenzen. Jeg bad ham tage imod den syge Hest og fortalte ham, at mit hele fremtidige Vel beroede paa, at Hesten blev ilive, døde den, var det ude med mig. Jeg meddelte ham dernæst hele Historien og bad ham vedde mig, saafremt det stod i hans Magt.

Hesten blev staaende i Frederiksberg, Skolen var ind-
 quarteret i Nærheden af Friheden paa den anden Side af Slesvig. Den næste Morgen løb jeg først op til min syge Hest, og tilbage igjen for at møde Kl. 7 paa Exerceerpladsen. Kl. 11 var Øvelsen endt, strax løb jeg op til Hesten igjen, og om Aftenen efter endt Øvelse tredie Gang, det var om-
 trent 6 Miil jeg løb, og desuden var jeg til Øvelse saavel For-
 middag som Eftermiddag. Saaledes løb jeg 3 Dage, den 3die Dag om Aftenen døde Hesten, hvilket jeg meldte til Lieutenanten. Han bad mig henvende mig til Dyrlægen, Sagen vilde beroe meget paa, hvorledes Dyrlægens Attest løb, efter Obductionen skulde jeg bringe Attesten. Dyrlægens Attest var udstedt saaledes, som om Hesten kunde have lidt af et indvortes Døde, der kunde have havt Døden til Følge, om den end ikke var bleven reden. Jeg frygtede for Følgerne og ventede det Allerværste. En Corporal Blond, en brav Kammerat, mærkede, at jeg grublede paa Noget, han kom hen til mig og sagde: „Hvorpaa speculerer Du? gjør kun ikke dumme Streger, det er jo dog kun en Hest, naar En af os sthydes eller lemlæstes i Tjenesien, hvem bekyrrer sig da derom? Han søgte at trøste mig og gif fra mig hen til Lieute-

nant Schrøder. Han fortalte ham, at han var bange for, at jeg vilde begaae en dum Streg, naar jeg ikke erfarede Noget, der kunde berolige mig Hesten angaaende. Lieutenanten lod de forstjellige Underofficerer kalde til sig og spurgte, om de ikke Alle kjendte den fatale Sag med Kloppenborgs Permission til Melborf, han tilføiede, at man havde Være af at hjælpe et Menneſte ud af en Forlegenhed, men at styrte et Menneſte i Ulykke, det kunde enhver Skurk gjøre, ſkulde Noget af dem kunne ſige, at han aldrig havde feilet, ſaa kunde han træde frem, at vi Andre kunde tage Lære af ham, han for ſin Part havde ofte feilet. „Kloppenborg“, ſagde han endvidere, „har forſeet ſig og kan tilbrage ſig en haard Straf, finde I ikke, at det er tungt for et ungt Menneſte for en ſaadan Forſeelfes Skyld at blive ulykkelig for ſin hele Levetid? naar I nu Alle ville love mig aldrig at omtale denne Sag, men overlade den til Detachementscommandeurens Bedømmelſe efter modtagen Rapport og Dyrlægens Atteſt, haaber jeg at Kloppenborg vil ſlippe taalelig. Jeg veed Klüſter, at De og Kloppenborg ikke ere de bedste Benner, men jeg kan umulig troe, at det kan glæde Dem at ſee det unge Menneſte ulykkelig, ikke ſandt Klüſter, det vilde ikke glæde dem? Bille de Alle hver iſær love mig, at De ikke videre vil omtale denne Sag, ſaa vil jeg gjøre, hvad jeg kan til hans Fordeel“. De lovede det Alle, men Klüſter holdt det ikke, og havde Oberſt Späth hørt efter Dretudere, vilde det være gaaet mig ſlet. Vi kom til Eſkadronen, og jeg ſvævede i Angſt for, at det endnu ſkulde opdages, og jeg blive draget til Anſvar for Hesten. Naar jeg blev ſendt hen til Oberſten, ſtræbte jeg at komme bort ſnareſt mulig, jeg mærkede ret vel, at Oberſten ofte havde Noget til Slutning at ſige mig, men dog holdt inde, maafkee han af Medlidenhed lod mig løbe, da han viſtnok kunde ſee den Uro, der plagede mig. Endelig befriedes jeg for den græſſelige Angſt, hvori jeg ſvævede.

En Løverdag Eftermiddag, efterat vi vare komne til Webel,

ønskede 3 Underofficerer Permission til Altona, den Ene var Blond. Han kom til mig og spurgte, om jeg vilde reise med til Altona om Søndagen. Jeg svarede ja, saafremt de vilde kjøre, men ride med vilde jeg ikke, jeg havde hellig lovet aldrig oftere at tage en Tjenestehest paa Permission. Blond foreholdt mig, at det var latterligt at gjøre saadanne Løfter, jeg skulde med. Jeg svarede, at jeg med Fornøielse vilde betale min Part til Vognen, saafremt de vilde kjøre, men ride vilde jeg paa ingen Maade. Blond svarede: „Det vil vise sig“. De 3 Underofficerer gik hen til Oberstlieutenanten og bad om Permission, der bevilgedes dem, derpaa bad Corporal Blond om Permission for mig. Oberstlieutenanten sagde: „Han er jo ikke her, hvor er han?“ Blond foregav, at en Tjenesteforretning afholdt mig fra at kunne være der samtidig med de Andre. Obersten sagde: „Det er ikke Grunden, sig til ham, at han skal komme strax til mig“. Blond kom med Ordre, at jeg strax skulde møde hos Obersten. Jeg spurgte, hvad Obersten da vilde, der ahnede mig intet godt. Blond fortalte, hvad der var passeret, og hvad Obersten havde svaret. Jeg sagde: „Hvor kan Du uden min Billie anholde om Permission for mig, jeg har jo sagt, at jeg ikke rider med“. Blond svarede: „Du vil dog vel ikke gaae hen til Obersten og sige, at det er Usandhed, hvad jeg meldte ham“. Det kunde jeg ikke gjøre imod Blond, jeg gik altsaa derhen, og da Obersten spurgte, hvorfor jeg ikke var mødt samtidig med de øvrige Kammerater og havde anholdt om Permission til Altona, gjentog jeg Blond's Ord. Obersten sagde: „Det er ikke Aarsagen, jeg vil sige dem Aarsagen. De har engang havt en Hest fra Heide til Meldorf, ikke sandt? og hvorledes handlede De der? Det dengang Passerede og de deraf opstaaende Følger ere Aarsag i, at De ikke turde komme til mig, vær oprigtig! jeg vil, De skal have Tiltro til mig og ikke skjule Noget.“ Strax fortalte jeg hele Tildragelsen og bad om Tilgivelse. Obersten svarede: „Tal De Lieutenant Schrøder for hans Rapport, og ligeledes

Dyrlægen for den indsendte Attest; vilde jeg have hørt efter Dretudere, havde det seet galt ud for Dem, jeg har længe villet sige Dem det, nu veed De, at jeg er nnderrettet derom, imorgen kan De ride med deres Kammerater, men vær forsigtig, og jeg forlanger, at De selv skal komme til mig, naar De vil anholde om Et eller Andet, ikke bruge Sendebud.“ Der saldt mig en Steen fra Hjertet, jeg talte min Oberst tusinde Gange, jeg kunde ikke dølgge min Glæde, jeg havde gjerne kysset ham paa Haanden af Taknemmelighed. Glad ilede jeg hjem og red Dagen derpaa saa fornøiet til Altona, som jeg ikke kan erindre nogensinde at have været.

I 1815 fik vi Ordre til at marschere til Frankrig, vort Corps skulde kompletteres fra de sjællandske Eskadroner, da vi havde mistet mange Folk under Krigen. Vi fik 150 Mand, der ankom i deres egne Klæder og med det halve Antal Heste, 5 Dage før vi skulde marschere. Mandstabet skulde først munderes, Munderingerne aspæsses, og Meget omændres. Husarerne brugte de saakaldte Snogpander og røde Kosetter paa Hovedtøiet, som skulde staffles tilveie i 5 Dage. Sjællænderne talte ikke et tydsk Ord, og Underofficererne ved det holsteenske Detachement kunde ikke forstaae Dansk, jeg var den eneste Underofficeer, som foruden Corpsfriveren kunde tale Dansk. Derfor blev jeg commanderet til at have Opsyn med det danske Mandskab og skulde tillige sørge for, at Munderingsstykkerne samt Sabeltøiet blev færdigt til Afmarsch. Paa Grund heraf havde jeg aldrig No i disse 5 Døgn, hverken Dag eller Nat. Da de 4 Dage vare forløbne, var Sabeltøjet endnu ikke færdigt; det blev da ikke leveret saa hensigtsmæssigt som nu, der maatte ofte foretages betydelige Forandringer dermed, efterat Eskadronen havde modtaget det. Jeg laae i Landsbyen Holm med det danske Mandskab, $\frac{1}{2}$ Mil fra Wedel og var flere Dage nødt til 2 à 3 Gange at tage ind til Wedel, hvor Munderings- og Sabelkammeret var, for enten at modtage eller aflevere Noget.

Den 4de Dag gif jeg op til Oberstlieutenant Späth og meldte, at nu havde jeg Munderingsstykkerne o. s. v. i Orden, Sabeltøjet tilpasset og færdigt med Undtagelse af Besætningen med Snogpander. Naar disse vare leverede, skulde de beitses med Skedevand for at blive hvide, hver enkelt skulde bankes itu med en lille skarp Hammer, saa at de bleve aabne og kunde sees fast, da de i raa Tilstand ere tætte nedenunder. Dette medtager lang Tid, da det maa erindres, at enhver Hest skal have et Par Hundrede paa sit Sæt Tøj. Oberstlieutenanten sagde til mig: „De maa endelig see at blive færdig, lad det koste, hvad det vil, Sabeltøjet maa besættes; vi kunne ikke marschere med det Halve besat og det andet Halve ubesat, tag Arbejdere, saa mange De behøver, kun at det bliver færdigt, jeg vil gjerne betale, hvad det koster“. Dermed lod Oberstlieutenanten mig træde af. Efter at jeg var kommen til Holm med en heel Sælfuld raae Snogpander, satte jeg Follene til at rense Snogpanderne og gjøre dem færdige til Paafyning, og selv red jeg til Uetersen, henvendte mig til Byfogden og bad ham requirere imod Betaling Sabelmagere og Skomagere, saamange som mulig, der skulde arbeide i Holm for at faae Sabeltøjet besat. Byfogden var meget villig dertil, og ved hans Bistand bragte jeg saamange Sabelmagere og Skomagere til Bogns med til Holm, som jeg behøvede. Hver Mester skulde have 24 β , hver Svend 16 β og hver Dreng 8 β Cour. i Dagsløn og fri Station. Paa denne Maade blev jeg færdig med det sidste Sæt Kloffen 11 om Aftenen; Kloffen 12 begyndte vi at sable, og Kloffen 1 holdt vi marschfærdige. Vi marscherede til Altona, og i Palmajllen samlede vore 2 Esdroner. Jeg havde i 5 Dage og Nætter ingen Søvner eller No havt, jeg kunde ikke holde Øjnene aabne under Marschen og sov paa Hesten. Da vi skulde ride ind i Hamborg, bad jeg en Tilskuer, der stod med en Snustobaksbaase i Haanden, om en Priis Tobak; denne fik jeg. Ikke alene snusede jeg

jeg deraf, men jeg bestrøg Djenlaagene og Djentrogene med Tobak for ikke at sove, men dog var jeg ikke istand til at vaage. Min Sidemand maatte idelig støde til mig for nogenlunde at holde mig paa Hesten. Paa den lange Bro, der af Franskmændene var bygget over Elben fra Harburg til Hamborg, 2 Mile lang, gjordes Holdt, da der ingen Bro var over den egentlige Strøm, men store Færger, der satte over fra begge Sider. Ved Færgen maatte vi sidde af og vente noget, da der var Artilleri, der først skulde sættes over. Jeg lagde mig under Rækværket paa Broen og sov. Imidlertid var Alting klart til Overgang, Hestene førtes 4 og 4 ned i Færgen, uden at der blev sat op. Følgen var, at man glemte mig, da min Hest af sig selv fulgte sin Deling. Husarerne trak over Broen til Harburg, og først der savnede man mig. Min Hestepasser fik en Brettesættelse af Oberstlieutenanten, fordi han ikke havde vækket mig. Jeg vækkes først af et Jægercompagni, der fulgte efter os; en Capitain kom hen og kaldte paa mig. Jeg troede, at jeg drømte, da jeg saae Jægere og ingen Husarer, og jeg kunde paa ingen Maade forklare mig, hvorledes jeg var kommen mellem Infanteri, og at min Hest ligeledes var forsvunden; jeg maa have taget mig latterlig ud i denne Tilstand. Capitainen mærkede, at jeg var heelt forstumlet, og sagde til mig: „Corporal! hvorledes er De kommen her?“ Endelig var jeg istand til at samle mine Tanker og fortælle, hvorledes det var gaaet til. Jeg fik en Plads paa en Bagagevogn og kjørte til Harburg, hvor jeg fandt min Hest og Hestepasser med Indkvarteringsbillet. Den følgende Morgen skulde vi marschere; jeg var tidlig paa Pladsen og red min Oberstlieutenant imøde for at bede om Forlæbelse, fordi jeg var bleven sovende tilbage paa Broen. Jeg ventede en streng Brettesættelse. Oberstlieutenanten lod mig imidlertid ikke komme til Orde, men sagde: „Jeg veed, hvad De vil sige; vær De ubekymret! Jeg kan tænke mig, hvorledes De maa have været

tilpas efter at have vaaget i fem Nætter." Han forlangte Regningerne for Arbeidet og gav mig et Gratiale af 10 Specier med de Ord: „Bær saa god, min Søn! tag det; jeg er fuldkommen tilfreds med Dem, og det vil glæde Deres Fader at høre, at De er flink, meget brugelig og activ.“

Da vi Dagen efter under et Ophold paa Lüneburger Heide tilfældig kom til at tale om Desertion, sagde jeg til mine Kammerater: „Hvad ville I gjøre mig, naar jeg deserterede?“ „Det Samme, som vi gjøre ved andre Deserteurer i Krigstider; den naadigste Straf er Epidrøbløben gjennem 200 Mand.“ „Det vil jeg dog frabede mig!“ „Du mener vel, at der skal gjøres en Undtagelse med Dig?“ „Ja, det forlanger jeg.“ Derover opstod der en Trætte imellem mine Kammerater og mig. Jeg spurgte: „Om ikke en Deserteur straffedes først for, at have forladt sin Afdeling, og dernæst i Særdeleshed for at have brudt den Trofskabed, som han havde aflagt ved Standarten.“ Dertil sagde man Ja. Jeg gjorde nu opmærksom paa, at jeg ikke var militairpligtig, men var mødt frivillig og aldrig havde aflagt nogen Trofskabed. De indrømmede, at dette forandrede Forholdet. „Der kan vel,“ tilføjede jeg, „tilkomme mig en mundtlig Trettesættelse for at have forladt Eskadronen, men corporlig Straf protesterer jeg imod.“ En Officeer, Lieutenant Beck, som hørte dette, gik hen og fortalte, hvad jeg havde sagt. Jeg blev nu kaldt frem, og Oberstlieutenanten spurgte mig, hvorledes det gik til, at jeg ikke havde svoret til Standarten. „Herr Oberstlieutenant!“ svarede jeg, „jeg var commanderet til Posthuset i Uetersen, medens de andre Recrutter aflagde Ede; der blev siden ikke tænkt paa mig.“ „Det er rigtigt, nu erindrer jeg det; havde jeg en Standart ved Haanden, skulde De strax aflægge Edeu.“ Hertil hittede imidlertid Lieutenant Ewald, at det ikke var nødvendigt, og at han vilde gaae i Caution for, at jeg ikke deserterede, da jeg havde bestaaet

Prøven. Oberstlieutenanten svarede, at han Intet havde at indvende imod denne Caution.

Vi marscherede derefter over Bremen og Bremerbörde, hvor vi feirede Frederik den 6tes Kroningsfest, til det Minsterste.

Jeg blev nu commanderet til i Forening med tre andre Corporaler under Commando af Lieutenant Flindt, der var bleven ansat ved Prinds Ferdinands Dragoner, at føre 150 sjællandske Husarer til Kjøbenhavn. Da vi paa denne Marsch vare komne til Kolbing, blev Lieutenanten der, og jeg fik Ordre til at føre Husarerne over til Middelfart, hvor vi skulde blive, indtil Lieutenanten ankom. Hvis det blev slet Veir, skulde jeg sørge for, at Hestene kom under Tag, men ikke requirere Qvarteer. Det blev virkelig Regnveir, jeg maatte bringe Hestene under Tag oppe i Byen paa Postgaarden og flere Steder, hvor det kunne lykkes mig at skaffe Plads. Medens jeg var beskæftiget dermed, kom en Husar løbende fra Skibsbroen og meldte, at der var et morderisk Slagsmaal nede paa Skibsbroen, hvor Husar Mörten Sørensen, var beordret til at læsse vor Bagage paa de requirerede Bogne. En af Bønderne, en meget høi Mand, havde ikke strax villet efterkomme, hvad Husaren sagde, der beordrede ham at kjøre sin Bogn hen i Række med de andre, for at den kunde blive paa-læstet. Bonden svarede ikke, men sagde til Husaren i den spenske Dialect: „Du er nok en Tyde!“ Husaren svarede i samme Dialect, som han talte særdeles godt: „Du er nok en Tjenbo!“ Disse Ord gjentoges fra begge Sider flere Gange, medens Husaren, der var en Epilopmager og tillige en meget haandfast og slink Mand, saae Bonden leende i Ansigtet. Bonden blev vred og vilde støde til Husaren, men i det samme strakte denne det ene Been forud og det andet lige bagud, saa at han kom til at sidde i Strævet paa Broen, og saae op paa Bonden, som om han var en Dværg, til almindelig Latter for de Tilstedeværende. Husaren sprang op

og sagde: „Kan Du gjøre det.“ Bonden stødte med Haanden imod Husaren og sagde: „Gaa bort, jeg har staaet ved Garden.“ Husaren gav nu Bonden et Puf med de Ord: „Jeg staaer ved Husarerne.“ Bonden vilde for Alvor tage fat paa Husaren, men denne underløb ham, satte Hovedet ned imod Underlivet af Bonden, tog ham ved Benene og kastede ham saaledes, at han slog en Kulbytte over Husarens Ryg og faldt hen paa Broen. Bonden angreb igjen, men Husaren tog ham nu med begge Hænder i Brystet, løstede ham op fra Jorden og kastede ham derpaa ned. Nu kom de andre Bønder Bonden til Hjælp, medens Husarerne hjalp Morten Sørensen; der strømmede Fiskere og Dagleiere til, ja selv Borgere af Byen, der vilde hjælpe deres Landsmænd, og tilsidst vare vist over 100 Menneskter i et alvorligt Slagsmaal. Jeg kom løbende, alt hvad jeg kunde, for at standse Slagsmaalet, og raabte til Husarerne, at Ingen maatte røre sig, de skulde fortælle, hvad her var paa Færde. I det Samme kom en Mand med en lang Pibe i Munden, i en Ithsegraa Frakke og med et Par saakaldte wellingtonske Beenklæder, der vare splittede fra Knæerne ned til Foden, og som han ikke havde knappet. Hele Personen saae meget besynderlig ud; han foer hen imod mig og raabte: „Husarerne ere nogle Æfler, nogle uforstammede Tølpere, værre end Rosakkerne.“ Han fægtebde omkring med Hænderne i en truende Stilling og var i det Hele taget meget giftig. Først spurgte jeg: „Hvor har Du seet Rosakker? hvor tør Du gaae her med din lange, aabne Pibe imellem vor Bagage; veed Du, om der ikke er Krudt derimellem? Bort med Piben!“ Med disse Ord slog jeg til Mandens Pibe, saa at den fløi langt bort, og commanderede ham til øieblikkelig at forsvie sig bort. En Mand, der stod bag mig, sagde, at det var Byfogden. „Hvad!“ svarede jeg, „vil denne Fyr udgive sig for Byfoged og kommer her i en saadan Paaklædning, uden at have knappet sine Buxer, og tracterer med Skjælsord, tager uden Vi-

dere det ene Parti i Forsvar og fordømmer det andet uden mindste Undersøgelse; men jeg skal snart fordrive ham hans Udbildning og hans Udfogednykker." Med disse Ord trak jeg ham nogle Stykker over Ryggen, saa at han sprang som en anstødt Hare fra Skibsbroen under et Hurraraab, saavel af Husarerne som af de Civile, og Freden var sluttet.

Lieutenant Flindt kom, jeg meldte det Passerede uden at smykke min Sag. Lieutenanten var ikke veltilfreds, dog fik jeg ingen Frettesættelse. Han jagde, nu maa De afvente Følgerne, saafremt det har været Udfogden. Der sendtes en Mand op i Byen for at lade Husarerne rykke ud, jeg red foran op igjennem Gaden. Omtrent midt i Byen paa høire Haand laae et temmelig stort Huus med Trappesteen, og oppe paa Trappen stod Manden med de Wellingtonske Beentklæder, der imidlertid vare blevne anstændig knappede, med et Papir sammenlagt i Haanden. Da jeg var lige for Trappen, begyndte Manden igjen med sine Skjældsord: „Der er han, den forbandede Karl, den Kofak, men jeg skal kurere ham.“ Han truede med Papiret, idet han stolede paa, at der nu var en Officeer tilstede, der vist vilde staae ham bi. Jeg gjorde strax høire om og raabte: „Er Du der igjen med dine Grovheder, vil Du strubbe af.“ Jeg satte min Hest med Forbenene op paa Trappen, og Manden sprang ind og smækkede Gadedøren i. Lieutenant Flindt kom i Gallop hen til mig og sagde: „Kloppenborg! Er De gal, hvad vil De?“ „Tugte den Herre der, som i Afstand bruger Skjældsord og kniber ud, naar man nærmer sig.“ Manden aabnede Døren paa Klem og bad Lieutenanten om at tage imod en striftlig Klage over den Underofficeer, der saa barbarisk bankede ham paa Skibsbroen og nu igjen vilde efter ham. Lieutenanten sagde til mig: „Kib hen paa Deres Plads.“ Jeg ablød Befalingen; nu kom Manden ud af Buret og puffede gevaltig. Lieutenanten fortalte ham, at han ikke her paa Marschen kunde holde Forhør; han maatte sende Klagen til Webel ved Al-

tona. Han sagde ham derpaa, hvad jeg hed, hvilken Eskadron jeg hørte til, og hvem der var Detachements-Commandeur, og dermed red Lieutenanten videre.

Da jeg i Mai 1821 var dimitteret fra Veterinair-skolen og Manegen i Kjøbenhavn, reiste jeg over Land og kom til Middelfart. Jeg fik Qvarter hos en Bager og Bertshuus-holder fraaes over for Huset med Trappen.

Om Aftenen, da jeg endnu sad ved Aftensbordet, kom en Herre ind, der syntes mig bekendt. Herren kom hen til mig og spurgte, om jeg stod i Militairtjeneste; jeg svarede: „Ja, ved det hollsteenske Landseneerregiment.“ Han sagde til mig, at han troede at kjende mig, men at han dog vist tog feil. Jeg spurgte, med hvem jeg havde den Ære at tale. „Jeg er Byfogden!“ svarede han. Nu kjendte jeg i ham Manden fra 1815 og svarede: „Jeg troer, at vi engang i December 1815 gjorde Bekjendtskab ved et Slagsmaal imellem en Husar-commando, Bønder og Civile her fra Byen; naar jeg ikke tager feil, kom vi To der i Berørelse sammen.“ Byfogden gjorde hurtig omkring, tog sin Hat af og løb uden at sige et Ord ud af Døren. Konen i Huset blev forundret og sagde: „Men Mand! hvad har Du gjort ved Byfogden, han løb jo bort uden at sige Gud Nat, ellers pleier han at have Tid nok.“ Bærten kunde heller ikke begribe, hvorfor; jeg sagde, at jeg maaskee kunde forklare dem Sagen og fortalte nu, hvad der var hændet paa Broen i December 1815. Nu kunde Manden i Huset ligeledes erindre det og fandt det ganske rigtigt, at Byfogden løb for sin tidligere Modstander fra 1815.

I Kjøbenhavn opholdt jeg mig kun noget over en Uge, da jeg fik Ordre til at gaae tilbage til Wedel, hvor det hollsteenske Husar-detachment skulde opløses i Anledning af den nye Hærorganisation, og Mandskabet fordeles til andre Regimenter. Da dette blev Husarerne meddelt, herskede der en Dødsstillehed, og de gik hjem i Qvartererne, uden at der blev talt et Ord. Kort efter kom 2 Mand af min Deling og sagde:

„Corporal! vil De melde til Oberstlieutenanten, at vi allesammen, Alle som Een, erklære, at vi ere villige til at tjene vor allernaadigste Konge og Fædrelandet, saalænge det forlanges af os, men at vi finde det vanærende for os, at Detachementet skal reduceres, og vi fordeles under andre Regimenter. Det skeer kun ved Regimenter eller Corps, der ikke have gjort deres Skyldighed; og vi ønske ikke at ansees som saadanne Soldater. Vi have altid opført os godt, det har baade Commandeuren og Inspecteuren erklæret, og det baade i Udlandet og i Fædrelandet; og nu skal det ende med, at vi som Straffskyldige skulle fordeles ved andre Regimenter. Vi ville derfor bede Oberstlieutenanten, at han tager os i Forsvar, og ikke lader os opløse paa en vanærende Maade.“ Dette turde jeg ikke melde; jeg henvendte mig til en ældre Kammerat, en Vagtmester Behrens, og spurgte, hvad derved var at gjøre. Behrens sagde, at hos ham havde der været to Mand med samme Melding, og vi fik at vide af de andre Underofficerer, at hos Enhver havde der været to med samme Melding. Underofficererne bleve nu enige om, at de to Ældeste skulde gaae hen til Oberstlieutenanten og melde det Passerede. Oberstlieutenanten lod Husarerne samle, og sagde dem meget venlig, at han vilde indberette deres Ønske, naar de vilde love at forholde sig rolig, indtil Resolutionen kom tilbage, at Corpset ikke til Slutning ved Opsætighed skulde tildrage sig Kongens Unaaide. Resolutionen kom og løb paa, at for Eftertiden ingen Cavallerist, der havde tjent i 2 Aar, skulde afgives til Infanteriet, men hjemmitteres; behøvede derimod Landet deres Tjeneste, saa vilde udtjente Cavallerister blive indkaldte til National-Cavalleriet, indtil de havde tjent 8 Aar derved. Det holstenske Husardetachment skulde ophæves den 6te Marts 1816, og alt Mandskab permitteres undtagen Recrutterne; disse skulde være forpligtede til at indtræde i andre Cavalleriregimenter, naar der ved Dødsfald, Cassation eller Desertion var Vacance, dog kun naar de

hørte til det Amt eller Lægd, hvor den Døde eller Casserede hørte hjemme. Underofficererne skulde have Tillæbelse til selv at vælge, ved hvilket Regiment de fremtidig ønskede at tjene, saafremt de vare tjenstlige eller vilde tjene; de skulde forblive en Maaned i deres Qvarteer, nyde Gage m. m., men inden Maanedens Udgang melde til Oberstlieutenanten, hvorhen de ønskede sig. Alt Mandskab, der havde tjent over 2 Aar ved Detachementet, var aldeles frit, undtagen for at tjene i National=Cavalleriet, saafremt dette indkaldtes. Dermed var Mandskabet tilfreds, og den Dag Oberstlieutenanten takkede af, var for os alle en Sorgens Dag. Oberstlieutenanten holdt en smuk Affskedstale til os og vilde give Enhver af Underofficererne Haanden, men han kunde ikke holde det ud. Den jernfaste Mand gav sig til at græde og ilede op paa sit Bærelse; Ingen kunde faae ham i Tale i flere Dage. — Det holstenste Husar detachment var et Mønster paa et Cavalleri=corps, og jeg tør stole paa, at de Militaire, som kunne erindre „Webelersne“ eller de Spæthste Husarer, ville give mig Ret heri.

I Martz 1816 blev jeg forflyttet til det holstenste Landseneerregiment, hvortil Major Döring overtalte mig. Jeg blev ansat ved Major Norbing de Witt's Eskadron i Kolding. I 1817 blev jeg commanderet til Tølløse, Tersløse og Sorø Ladegaard med 3die og 4de Eskadrons Stamheste, der skulde paa Græs. Lieutenant Hwiid var commanderet til Hestevagt, medens jeg skulde føre Mandskabet hjem igjen. ●

Vi kom sildig om Aftenen Kl. 11 til Nyborg. Jeg fik Qvarteer i et Værtshuus straaes over for en Kjøbmand, hos hvem en menig Landseneer skulde ligge i Qvarteer. Da denne bankede paa, aabnede en korpulent Herre et Vindue og spurgte, hvad han vilde. Landseneren svarede, at han havde Indquarteringsbillet, men fik til Svar, at han kunde komme om Dagen, om Matten toges ikke imod Indquartering. Han kom nu til mig og spurgte om Raad. Jeg fik ham til anden Gang at

gaae derover, men han blev nu anmodet om at gaae Fanden i Bold eller ud til Bønderne.

Landseneren kom igjen og meldte, at han ikke kunde komme ind. Min Bært sagde: „De vil ikke saa let faae ham der i Dvarteer, da det ofte er Tilfældet, at Politiet maa hen og stifte Fred, naar han har Indqvartering; desuden er Manden gjort umyndig.“ Jeg gik med Landseneren hen til hans Dvarteer og bankede paa; Manden kom atter hen til det aabne Vindue og raabte: „Hvad vil han?“ Jeg svarede: „Vil De behage at modtage denne Billet, lukke op for Landseneren og give ham Dvarteer for en Nat, som De finder anført paa Billetten.“ Jeg fik til Svar: „Hvad kommer det ham ved?“ „Jo, netop kommer det mig ved, jeg er commanderet med Mandskabet og skal sørge for, at det faaer Dvarteer.“ „Gaa han ud paa Landet og søg sig der Dvarteer, jeg tager ingen Indqvartering imod ved Nattetid.“ Til dette Svar svarede han en heel Deel Grovheder. Jeg sagde: „Hvorfor skulle vi overses med Grovheder, De kan jo kun befale en af Deres Folk at lukke op, hvis De ikke selv vil have den Uleilighed.“ Da han sagde „Nei“, tilsvarede jeg: „Hvis De ikke vil lukke op, saa leier jeg Dvarteer paa Deres Regning.“ Bærten sloggerlo og sagde: „Gjør det, det skal han selv betale, hører han det.“ Efter at jeg endnu en Gang havde spurgt, om han vilde lukke op eller ei, tog jeg fat paa Døren, der var indvendig lukket med en Jernkjæde, som ikke var meget stramt spændt. Det lykkedes mig at hæve Døren nedentil saa høit, at en Mand kunde krybe under. Jeg sagde til Landseneren: „Nu er der aabent, gaa nu ind.“ Bærten raabte, alt hvad han kunde: „Herr Lieutenant! Herr Lieutenant! her skeer Indbrud, red mig, red mig, der er Røvere.“ Et Vindue aabnedes ovenpaa, og der stak to Hoveder ud. „Hvad er det for Grobianer,“ raabte man, „der gjøre saadant Spektakel paa Gaden ved Nattetider.“ „Her er ingen Grobianer, Soldater er her!“ „Det

er nok nogle rigtige Bøfler, der høre til det Regiment, hvorved han staaer." „I ere vist selv Bøfler, da I uden videre skjælde Folk ud, uden at vide, hvad der passerer." De svarede: „Vi ere Officerer." „Det seer jeg ikke, jeg seer kun et Par Spøgelsler i hvide Stjorter, ingen Officerer. I ere vel Kjøbmandens Krambodsvende eller Kosinpillere, der kalde sig Officerer for at forstrække Soldater; deri tage I feil, man lader sig ikke saaledes skræmme."

De lukkede deres Bindue efter at have opvartet med en Mængde Trubler. Jeg gik til mit Dvarteer og satte mig til Bordet for at spise; men heri blev jeg forstyrret. Bærtinden, der i Gadebøren havde staaet og hørt den omtalte Ordveksel, først med Kjøbmanden, siden med de saakaldte Officerer, troede, at jeg var et meget grovt Menneſte og sagde til Pigen, at det var bedst at lave Bagtmesteren mere Mad for ikke at faae Spectakel med ham. Dette hørte jeg hende sige sagte til Pigen, men jeg bad hende ingen Uleilighed gjøre sig, jeg var meget vel tilfreds med det, der var sat paa Bordet; vilde hun give mig lidt varm Frokost, skulde hun have mange Tak, i Aften var det for silbigt, jeg vilde paa ingen Maade uleilige dem mere end høist nødvendig.

I det Samme jeg sagde dette, bankedes der atter paa Binduet, Landseneren kom igjen og sagde: „Bagtmester! vil De ikke komme ud, her er to Officerer, de ville tale med Dem"; jeg gik hen til Binduet og saae i den maanelyse Nat to Personer i polske Frakker. Jeg sagde, at jeg først vilde have Noget at spise, og gik atter til Bordet. Den Eine af Personerne bankede paa og sagde: „Bagtmester, vil De komme ud, vi ville tale med Dem." Jeg lukkede Binduet op og raabte høit: „Hører De ikke, at jeg vil først have Noget at spise." Neppe havde jeg sat mig ned, før den Anden raabte: „Bagtmester! vil De komme ud!" For at de ikke skulde troe, at jeg frygtede dem, spændte jeg min Sabel om, hængte Bandoleer over og traadte ud. Jeg spurgte: „Hvad staaer

til Tjeneste!" „Vil De følge med?" „Hvorhen?" „Til Bagten!" „Hvad skal jeg i Bagten?" „De skal i Arrest." „Hvorfor?" „De har gjort Indbrud! brækket Døren itu!" „Med hvem har jeg den Fornøielse at tale?" „Vi ere Officerer." „Under en saadan polst Frakke kan stikke mangan en Kjeltring; det er ikke nok at eie en polst Frakke for at være Officcer, jeg har ogsaa en polst Frakke!" Derpaa tog den Ene mig i den høire, den Anden i den venstre Skulder, de vilde saaledes transportere mig i Bagten. Jeg raadede dem til ikke at røre mig og ikke lægge Haand paa mig for at befordre mig i Bagten, da de ellers maatte tage imod Følgerne. De bleve endnu ved at ryste mig i Skuldrene; men nu var min Taalmodighed ude; jeg raabte for sidste Gang: „Slip". De vilde ikke, nu trak jeg min Klinge og slog med Haandfæstet den Ene lige paa Næsen, saa at han knysende med en blodig Næse slap mig. Den Anden havde min Hund fattet i Brystet, viklet Tænderne i de polste Lidsjer og revet hele Frakken itu fra øverst til nederst. Begge Personer pauserede nu, den Ene var beskæftiget med at tørre sin blodige Næse, den Anden med at sammenholde den iturevne Frakke. De traadte noget tilside og talte Lybsk, hvilket de troede, at jeg ikke kunde forstaae. Det blev nu aftalt, at han med den blodige Næse skulde bevogte mig, medens den Anden hentede en Commando eller en Patrouille fra Bagten for at bringe mig derhen; det hørte jeg dem sagte aftale. Manden med den iturevne Frakke gik, den Anden sagde til mig: „Kom nu, Bagtmester! det er jo ingen Ulykke at tilbringe nogle Timer i Bagten, det er jo ingen uærlig Sag; saa mangan brav Soldat kan erholde Bagtarrest, hvorfor vil De nu ikke komme med? De kan jo senere paatale deres Sag, naar De troer at være forurettet." Det morede mig, at Manden var mere fredelig stemt, derfor sagde jeg: „Godt, jeg vil gaa med." Dette sagde jeg saa høit, at den Anden, der skulde hente Patrouillen, kunde høre det, for at han ikke skulde hente

Mandskab fra Bagten. Jeg fulgte altsaa med, indtil vi vare bøde om et Hjørne; der blev jeg staaende og sagde: „Holdt, nu vil jeg ikke længere.“ „De sagde jo, at De vilde følge med til Bagten.“ „Til Bagten har jeg ikke sagt; desuden er det ikke altid Evangelium, hvad jeg siger, der kan ogsaa fortælles Epistler; nei min Kjære, De maae ikke troe, at jeg ved Regimentet vil udsætte mig for, at mine Kammerater skulle finde, at jeg fortjener, at de spytter mig i Djnene, fordi jeg lader mig bringe i Bagten af et Par Krambodsvende; at De ingen Officerer ere, seer man jo tydelig; De har jo ikke det Allermindste, hvoraf man kan see, at De ere Officerer, og tro ikke, at en Underofficer af et andet Regiment, fra en anden Provinds vil strax villig følge, og respectere den, der præsenterer sig med polst Frakke, uden Sidegevær, uden Felttegn. Desuden kan kun Commandanten her befale, at jeg bringes i Bagten, saafremt jeg opfører mig saaledes, at han finder det nødvendigt. Commandanten indmelder Sagen til Regimentet, og der kan jeg afstraffes, naar jeg har fortjent det, her ikke; jeg vil nu hen og klage over Dem og Deres Makker, jeg vil anholde om, at De afstraffes for, at De understaaer Dem ved Rattetider at optræde og udgive Dem for Officerer. Nu vil jeg anmode Dem om, at De forsoier Dem bort snarest muligt.“ Derpaa løb han, alt hvad han kunde til den ene Side, og raabte: „Bagt i Gevær! Bagt i Gevær!“ Jeg stræbte at komme hen til Commandanten. Udenfor paa en Bro stod en Skilbvagt; denne spurgte jeg, om jeg kunde faae Obersten i Tale saa silbig, eller i det mindste Tjeneren. Soldaten sagde, at Tjeneren havde sit Bærelse inde i Gaarden, den første Dør tilhøire. Jeg kom ind i Gaarden, fandt Tjenerens Bærelse og denne i Sengen. Jeg spurgte, hvor tidlig jeg om Morgenens kunde faae Obersten i Tale. Han sagde Kl. 7. Jeg bad ham melde Obersten, at jeg havde en Klage imod 2 Personer, der udgav sig for Officerer, men kun vare 2 Handelsbetjente; jeg vilde

være saa fri imorgen tidlig at henvende mig til Obersten for at melde hele Tildragelsen og bede om hans Understøttelse. Jeg gik nu ud, men lyttede først, om Alt var roligt. Da jeg var kommen ud, spurgte jeg Skildevagten, om der havde været Nogen at spørge efter mig. Han sagde, at en Patrouille havde søgt en Vagtmester af Landsenererne, men han havde Intet vidst om ham, da han nylig var kommen paa Post, og den Afløste ikke havde meldt ham, at jeg var gaaet ind i Gaarden.

Jeg gik nu til mit Qvarteer, hvor jeg fandt Døren lukket og Bindueffobderne for. Jeg bankede flere Gange paa uden at erholde Svar; nu blev jeg høirøstet, slog temmelig haardt paa Bindueffobderne, raabte, at hvis Værten vilde beholde hele Binduer, maatte han lukke op. Det hjalp; Manden kom og sagde, at den vagthavende Officeer havde været der med en Commando og befale ham ikke at lukke mig ind, men at lukke Alting tæt til, saa vilde han lettere faae fat paa mig, naar jeg lod mig høre for at komme ind. Derpaa spurgte jeg Værten, om ingen Menneſter i Nyborg kjendte deres Pligter, eller vidste, hvad de havde at lade og gjøre. „De er Borger, Magistraten kan befale Dem Noget, Politiet ligeledes, men den Vagthavende har ikke Noget at befale over Dem.“ Imedens jeg talte med Værten, kom en Commando løbende. Jeg blev staaende for at erfare det Nærmere. Føreren commanderede Holdt og spurgte: „Hvem der!“ Jeg svarede: „En Vagtmester fra Landsenererne, maaskee den, De søger?“ Føreren kom nærmere, jeg traadte hen til ham og spurgte: „Hvad han befalede.“ Føreren sagde: „Jeg bringer Dem den Ordre, at De ikke maa forlade Nyborg, forinden De erholder nærmere Befaling.“ Jeg spurgte, med hvem jeg havde den Ære at tale; han svarede, med den vagthavende Officeer, og nævne sit Navn. Derpaa tilføjede jeg: „Naar Lieutenanten befaler det, saa veed jeg, hvad jeg har at gjøre!“ Han spurgte: „Hvorledes jeg mente det, og om jeg ikke havde

forstaaet ham?" „Jo," sagde jeg, „jeg veed, hvad jeg har at gjøre, jeg kjender mine Pligter." „Vil De respectere mine Ordre eller ei!" „Enhver Ordre, der gives mig af en høiere Foresatte, er mig hellig, og skal punctlig efterkommes; hvad derimod angaaer Lieutenantens Ordre, veed jeg, hvad jeg har at gjøre." Lieutenanten sagde: „Der kan De høre, Folk, Bagtmesteren vil ikke respectere Ordren!" „Jeg beder Dem, Herr Lieutenant, ikke fordreie mine Ordre; men for at tale tydeligere, som De ønsker, saa melder jeg Dem, at her har jeg en Marschbestemmelse, udstedt af det Høie Kongl. Commissariats-Collegium i Kjøbenhavn, hvori det hedder, at jeg i Morgen skal marschere; Mandstabet er tilfagt at møde Kl. 7 ved mit Qvarteer; modtager jeg ikke før Kl. 7 imorgen en anden Ordre fra det Høie Kongl. Commissariats-Collegium, der bestemmer det anderledes, saa marscherer jeg Kl. 7." Lieutenanten sagde: „Jeg advarer Dem for Følgerne, saafremt De ikke efterkommer Ordren, jeg meddelte Dem; tag Dem i Vare, det raader jeg Dem!" „Mange Tak, Herr Lieutenant! for Deres gode Raad; jeg kjender mine Pligter." Lieutenanten commanderede „Ret," og marscherede af med Patrouillen. Jeg gik ind, og der var sluttet Vaabensstilstand. Nu havde jeg endelig Ro, men ingen Lyst til at begynde det saa ofte afbrudte Aftensmaaltid. Jeg forsøiede mig til mit Bærelse, men kunde ikke sove paa Grund af det Passerede. Om Morgenen Kl. 7 var jeg hos Obersten. Han spurgte: „Hvad har De paa Hjerte, min gode Bagtmester! hvad er der iveien med Dem?" Nu fortalte jeg Obersten hele Tildragelsen og tilfødte tillige, at Obersten maatte tilgive mig, hvis jeg herved betjente mig af Udtryk, som ikke vare anstændige, i hans Overbærelse.

Obersten sagde derefter: „Hvor ingen Klager er, behøves ingen Dommer; der har Ingen klaget over Dem, De kan rolig afmarschere, naar De vil." „Herr Oberst, tør jeg bede om, at den Landseneer, der af Patrouillen bragtes i Bagten,

bliver frigivet; det var ham, der skulde i L.varteer hos Kjøbmanden." Obersten sagde: „Min Adjutant vil strax være her; vil De vente saa længe, han vil sørge for, at Manden bliver fri.“ Da Adjutanten kom, fik han Ordre til at sætte Arrestanten i Frihed, men først at gaae hen med mig til den omtalte Kjøbmand for at spørge, hvorfor han ikke vilde tage imod Indquartering. Adjutanten sagde til mig udenfor: „Hør Bagtmester! De har moret mig overordentlig meget i Aftes paa Gaden.“ „Hvorledes det, Herr Capitain?“ „Jeg boer i Nærheden af Kjøbmanden, hvor De havde Striden; jeg har i et aabent Vindue seet hele Tildragelsen, og bliv De ved at følge det Fodspor, De har betraadt, saa kan Ingen røre Dem.“ „Herr Capitain, jeg er jo nødsaget at følge Sandheden.“ „Ja, ja,“ sagde Capitainen, „De forstaaer mig nok, mere siger jeg ikke.“ Da vi kom til Kjøbmanden, forlangte denne af Capitainen, at han skulde sørge for, at jeg sieblikkelig skaffede hans Dør istand, og hvis Capitainen ikke vilde sørge derfor, vilde han ogsaa vide at finde ham.

Capitainen spurgte Manden i Commandantens Navn, hvorfor han ikke vilde modtage Indquartering i Aftes; han svarede, at han tog ingen Indquartering ved Nattetider, man kunde komme om Dagen, og nu begyndte han atter med Skjældsord imod mig. Capitainen svarede: „Jeg er ikke kommen for at skjændes med Dem; lad os gaae, Bagtmester!“ Vi forlod Huset. Capitainen meldte Obersten, at der intet Udkomme var med Kjøbmanden, han opvartebe med lutter Grovheder og vilde ikke vide af Indquartering at sige. Dermed vare vi færdige. Capitainen vilde møde en halv Time efter ved Bagten for at befrie min Landseneer. Imidlertid gik jeg hjem og fandt hele Huset fuldt af Menneffer; Alle vilde see Landseneer = Bagtmesteren. Den Ene raabte: „Vil De drikke et Glas Biin med mig, Bagtmester! den Anden ligeledes, Alle vilde tractere og vide Sammenhængen med Eventyret fra forrige Aften med Handelsbetjentene. Da

jeg havde drukkert en Kop Kaffe, gik jeg til Bagten og vistes ind i Officeervagstuen. Den vagthavende Officeer sagde til mig: „Fortæl mig, Bagtmester! hvad var der i Veien med dem i Aftes paa Gaden, De havde jo Spectakel; hvad var Aarsagen?“ Først lod jeg, som om jeg var uvidende derom, da jeg syntes at kunde gjentjende den Ene af mine Modstandere, men derpaa sagde jeg: „Spectakel har jeg just ikke havt, det var kun Løier, Herr Lieutenant! Naar De tillader, vil jeg melde Dem det Passerede.“ Derpaa fortalte jeg det og tilføiede: „De kan tænke Dem, Herr Lieutenant! Kjøbmanden vilde strække mig og titulere sine Betjente eller Værlinge, hvad de ere, Officerer. Disse Fyre kom tilsidst ubstafferede i polske Frakker og angrebte mig paa Gaden; den Ene tog mig i den høire Skulder, den Anden i den venstre, og de vilde saaledes transportere mig i Bagten; De kan nok tænke Dem, at jeg ikke vilde lade mig transportere paa den Maade. Den Ene fik en Næseslyver og den Anden en itureven Frakke; det er det Hele.“ Lieutenanten spurgte, om jeg vilde spise Frokost, men jeg betakkede mig. Jeg blev ved at rive ned paa Kosinpillerne, som jeg kaldte dem, uagtet han bød mig først en Snaps og saa Ol for at forebygge al Forklaring.

Dengang skulle Officererne ofte have forladt Bagten om Natten, da der aldrig passerede Noget, maaskee var det derfor, at der ingen Klage kom; thi jeg troer endnu, at den vagthavende Officeer var ham, der fik sin Frakke reven itu.

Capitainen kom imidlertid og forlangte Landseneren frigiven. Lieutenanten gik ind i Bagstuen og gav Landseneren 3 Mark, idet han sagde til ham: „Der, din Stymper! gaa hen og forskaf Dig lidt Frokost, Du skulde have lydt din Bagtmester i Aftes, saa var Du ikke kommen her, Du duer ikke til Infanterist, langt mindre til Cavallerist, see at komme bort, jeg gider ikke seet Dig.“ Til mig sagde Lieutenanten: „Vov vel, Bagtmester! kommer De til Nyborg, besøg mig saa:

De skal være velkommen." Saaledes endte dette Eventyr, uden at der senere indløb Klage over mig til Regimentet, skjøndt Sagen blev velbekjendt, og jeg maatte fortælle den flere Gange.

Fra Kolbing blev jeg commanderet til Manegen og Veterinairskolen i Kjøbenhavn, hvorfra jeg efter 3 Aars Forløb dimitteredes 1821 med 1ste Character. Jeg blev Berider og Ribelærer ved Exerceerskolen i Haderslev.

Ottende Capitel.

Overtagelse af en Gaard. Mine Sjenders Forfølgelse.

Jeg levede nu nogle Aar i Haderslev, hvor jeg giftede mig i 1822. Det hændte sig her, at en Remontehest af 3die Eskadron, en Fuchshoppe, ikke vilde lade sig tilride; tilsidst erklæredes den af Ritmester Sperling for kullerst. Den daværende Stabsdyrlæge Lund vilde ikke tiltræde denne Mening og angav, at den behandlede urigtig. Der nedsattes en Commission, som tilkaldte mig, for at jeg som Berider skulde sige min Mening. Jeg kunde ikke finde Noget at afsætte paa Hesten, men undersøgte den nøiere. Da jeg vilde eftersee Munden og Tungen, steilede Hesten strax og slog ud efter mig med Forbenene; først efter at der var kommen flere Landsjenerer til Hjælp, var det muligt at komme til Munden. Idet jeg tog fat paa Tungen, stød Blodet ud af Munden, og jeg havde en Fornemmelse, som om jeg havde beholdt hele Tungen i Haanden. Det viste sig da, at Tungen næsten var heelt overhugget af Mundbidet men var begyndt at sammenlæges, den opreves derved, at jeg strammede paa Tungen og blødte stærkt. Vor Chef, General Bülow, blev meget opbragt over, at Eskadronen ikke havde nøiere undersøgt Hesten for at finde Aarsagen til dens Stridighed, naar

den skulde rides; at den ikke vilde gaae frem, naar den rebes af en haard Gaand, med en overhuggen saaret Tunge, var begribeligt. Stabsdyrlægen erholdt nu Ret i sin Mening, at Hesten blev slet behandlet, men han erklærede, at der vilde hengaae nogen Tid, forinden den kunde rides med Mundstykke i Munden. Den stod næsten 6 Maaneder; derefter erklæredes den for kureret, og jeg skulde nu begynde med Tilridningen. Første Gang jeg red den, havde jeg en stor Mængde Tilskuere, da det snart gik fremad med Sidespring, snart baglænds og paa Fortouge eller med Hovedet ind gennem Binduer. Venner og Bekjendte bade mig stige af, og ikke saaledes udsætte mig for Fare. Imellem alle disse Tilskuere var en Kjøbmand Caunoy handelsviis ogsaa tilstede. Han spurgte en af de Tilstedeværende, hvem denne Rytter var, og om jeg ogsaa havde anatomiske Kundskaber med Hensyn til Heste. Da jeg kom hjem, forefandt jeg et Brev saaledes lydende: „Jeg var idag tilstede ved Deres livsfarlige Ridt; den Maade, hvorpaa de tog og behandlede det ondskabfulde og stridige Dyr, bragte mig til at spørge om Dem, hvorved jeg erfarede, at De ogsaa er Veterinair, og med en Mand, som Dem, ønsker jeg netop at komme i Bekjendtskab, for til visse Tider at kunne lade opkjøbe Heste efter Bestilling; dertil har jeg udsæet Dem, og jeg ønsker, at De vil lade mig vide, om De vil paatage Dem at købe Heste for mig, tilride og tilljøre dem o. s. v., kort sagt, paatage Dem at aflevere Hestene fuldkommen efter Bestilling.“ Han ønskede fremdeles at vide, hvorledes han skulde betale mig, hvad jeg fordrede for Indkjøb af en Hest, eller hvad jeg vilde forlange for samlet Indkjøb af flere o. s. v. Jeg svarede, at jeg vilde overlade ham selv at bedømme efter Modtagelsen af de kjøbte Heste, hvad jeg vel kunde have fortjent. Kort efter fik jeg det Hverv at købe Heste, og Pengene anvistes mig hos en Kjøbmand i Haderslev. Det lod til, at jeg ved denne Commission kunde have en betydelig Fortjeneste om Aaret,

hvorfor jeg med Fornøielse modtog den; men det viste sig siden, at jeg ved dette Foretagende mistede Alt, hvad jeg i mange Aar nøisommelig havde sammensparet, og næsten blev en Tigger. Denne Commissionshandel begyndte jeg i Marts 1822. Jeg leverede i flere Aar Heste til Hamborg, som Caunoy senere forlod for at etablere en Bomulds-Fabrik i Chemnitz i Sachsen.

Imidlertid traf et Uveir op over mit Hoved, som truede med at berøve mig Alt, endogsaa min Ære. Min salig Fader, der som tidligere anført, var Herredsskriver i Frøs og Kalslund-Herreder i Haderslev Bøstæder-Amt, eiede 2 Bøndergaard, hvoraf den ene, som han selv beboede, var en mager Gaard i Henseende til Agerjorden og havde betydelig Gjæld. I Aarene 1827—29, blev der, saavidt jeg erindrer, avlet meget lidt, saa at Udgifterne ikke svarede til Indtægterne; mange Landmænd gik fallit i denne Egn, hvor Arvingerne efter Capitain Schulz i Abenraa havde store Kapitaler staaende. Da de havde tabt meget, søgte de at komme til Accord med de Landmænd, der havde Summer protocollerede paa deres Eiendomme, og tilbød ligeledes min Fader en billig Accord. Min Fader var over 84 Aar og noget svagelig, og jeg havde derfor paa ubestemt Tid erholdt Permission fra Regimentet for at være ham behjælpelig deels med Aolingen, deels med at træffe Accord med Creditorerne. Enken efter Capitain Schulz boede i Abenraa; jeg og min yngre Broder (nuværende Eier af den anden Gaard, min Fader eiede) reiste sammen til Abenraa; Fru Schulz lovede os Accord, naar jeg vilde overtage Gaarden, og lovede tillige at formaae Formynderen til at bringe Sagen hurtig i Orden. Curatoreu, en Rector i Plöen, skulde afgjøre det snarest mulig. Fruen lovede at forstrække mig med Sædekorn, kort sagt, fikkede mig, at om kort Tid skulde Alt være i Orden; hos Provst Strodtmann i Haderslev vare Penge disponible for mig, saasnart Papirerne vare ordnede med Formynderne for

de Schulkiste Arvinger. I Tillid til disse Løfter overtog jeg min Faders Gaad for at skaane ham for Keiser og videre Uleiligheder. Jeg reiste til Pløen til Rectoren; han var syg, men trøstede mig med, at, saasnart han befandt sig bedre, skulde Alt komme i Orden; denne Sygdom blev imidlertid langvarig. Jeg maatte gjøre Anstalter for Korn saavel til Huusholdning som til Sæd, og en tidligere Ven, Bærtshuusholder Schults i Gandrup, var den, der gjorde Udlæg, hvorved jeg kom i en ikke ubetydelig Gjæld til ham. Endelig kom den ubehagelige Efterretning, at Curatoren i Pløen var død, og at en Provst i Kiel foreløbig var bleven Curator; denne Herre lod mig vide, at paa Accord var der ikke at tænke; de Løfter, som Fru Schults og Rectoren tidligere havde givet mig, maatte ikke gjælde. Jeg søgte at formaae den nye Curator til at gaae ind paa det tidligere Løfte, men han jagde Nei. Jeg havde flyttet Huusgeraad og, hvad jeg eiede, til Gaarden og sad nu for en bundløs Gjæld. Schults i Gandrup kom til mig og sagde, at, hvis jeg ikke kunde præstere, hvad jeg skulde ham, saa maatte han beklage at have forstrakt mig, hvorved han selv vilde lide et stort Tab, og han havde Sit haardt nødtigt. Jeg svarede: „Du skal ikke tabe en Skilling!“ Nu sørgebe jeg for, at Schults og andre uprocollerede Creditorer først bleve betalte; jeg betalte indtil jeg stod blottet for Alt, og havde tilsat Heste, Vogne og Alt, hvad jeg fra Regimentet havde medbragt. Borgemester Schow i Aabenraa var imidlertid bleven Curator for de Schulkiste Arvinger, og denne Herre havde jeg at talke for, at Accorden ikke bevilgedes, der dog var lovet mig. Borgemesteren lagde Sag an imod mig uden at vinde og tilbrog sig derved Behreidelser, fordi han havde anlagt et unyttigt Søgmaal paa Umyndiges Befostning. For nu at hevne sig paa mig, fik han mig i Regimentschefens, General Büllows, Fraværelse stillet for et Krigsforhør, da den civile Øvrighed

ikke vilde tiltale mig for min Handlemaade. Man spurgte mig, hvortil jeg havde anvendt den indhøstede Avl. „Til at betale mine Creditorer.“ Det skulde jeg overlade til Øvrigheden; naar jeg vilde opgive Eiendommen til Rettens Behandling, maatte jeg ikke selv befatte mig med Udbetalinger. Derpaa svarede jeg, at saalænge jeg ikke havde opgivet Eiendommen til Rettens Behandling, troede jeg, at jeg havde fri Raadighed, og den, der i den yderste Nød reddede mig ved Udlæg og Forskud saavel til Fødemidler som til Sæd og andre yderst nødvendige Udgifter, til Skatter m. m., betragtede jeg som min allerførste Creditor; at denne Mand ikke skulde betales først og fremmest, vilde jeg betragte som en utilgivelig Utafnemmelighed imod en Belgjører, ham vilde jeg først betale, hvordan det saa end gif med dem, der tidligere havde forledet mig ved gode Løfter til at paatage mig hele Eiendommens Gjæld, og som, da jeg havde forskrevet mig og taget hele Byrden paa mig, toge deres Ord tilbage. Jeg fremsatte nu Sagens hele Sammenhæng og viste, hvorledes det var gaaet til, at jeg var bleven ført ind i denne Labyrinth. Ved Krigsforhøret gjorde man kort Proces med mig; jeg blev degraderet paa 3 Maaneder, og som permitteret indkaldt til Regimentet for ved Eskadronen i Kolding at aftjene min Straffetid. Den civile Øvrighed havde dog indskrænket sig til at lade mig vide, at jeg ikke havde handlet juridisk rigtig. Hertil kom, at jeg var permitteret paa ubestemt Tid og i et Par Aar havde boet paa min Faders Gaard i Karreby, saa at der var saa meget mindre Anledning for Regimentet til at blande sig i mine private Affairer. Efter General Büllows Hjemkomst sagde han selv til mig: „Harde jeg været hjemme, var De ikke bleven dømt saaledes.“ Da jeg efter de 3 Maaneders Degradation engang var paa Bamdrupgaard for at behandle syge Heste, spurgte Major Düring mig: „Hvorledes hang det egentlig sammen med den Proces, som De havde med de Schulkiste Arvinger?“ Jeg forklarede ham det

fra først til sidst. Majoren beklagede mig og yttrede, at man var gaaet altfor haardt frem. Det var imidlertid en daarlig Trøst for mig, at den, der selv havde dømt, bagefter beklagede mig. Fra det Øjeblik af at Borgermester Schow i Aabenraa var min Modstander, forfulgtes jeg skriftlig og mundtlig, over hele Landet, uden at jeg med Bestemthed kunde sige: „Den eller den er det!“ Hvad han skrev, blev anseet for Sandhed, og man værdigede mig ikke at fremsføre det Mindste til mit Forsvar.

I det holsteenske Landseneerregiment fandtes en høitstaaende Mand, der af Benskab for Borgermester Schow forfulgte mig. Han blev senere Chef for Dragonregimentet i Tzehoe, og jeg maa dog fortælle, hvorledes jeg nogen Tid efter blev behandlet af denne Herre. Major Ewald i Tzehoe skrev til mig, saavidt jeg erindrer i 1831, at han ønskede, at jeg vilde marschere med til Luxemburg, hvorhen Dragonerne havde Ordre at marschere med det danske Kontingent, da han haabede, at jeg var den samme Soldat som tidligere. Han havde ingen Vacance ved sin Eskadron, men han vilde lægge saameget til af sin Lomme, at jeg kunde faae fuld Underofficers Tractement, og ved den første Vacance skulde jeg blive sat i Nummer. Kammerherre Steemann, nu Commandeur for Dragonregimentet, tidligere Oberstlieutenant i det Holsteenske Landseneerregiment, var fortiden i Haderslev, til ham skulde jeg melde mig og forevise det modtagne Brev; Majoren havde samme Dag tilskrevet Oberstlieutenanten og bedt om, at jeg maatte blive ansat ved hans Eskadron. Jeg reisste til Haderslev og saae Oberstlieutenanten staa ved Vinduet. Jeg lod Tjeneren melde mig, han kom tilbage og sagde, at jeg ikke kunde komme til at tale med Oberstlieutenanten den Dag. Jeg mødte næste Dag, og den 3die Dag, Oberstlieutenanten var hjemme, men under et eller andet Paaskud blev jeg hver Gang afviist; tilsidst kom jeg dog ind. Han spurgte mig meget vredt: „Hvad vil De!“ „Herr Oberstlieutenant! jeg er an-

mobet af Major v. Ewald af Dragon-Livregimentet om at henvende mig til Dem for at erholde Tilladelse til at ansættes ved Majorens Eskadron." Da jeg sagde dette, raabte han opbragt: „Hvorned beviser De, at De kjender Major Ewald! hvad?“ „Med dette Brev, saafremt Oberstlieutenanten ikke kan antage mine Ord for Sandhed.“ Han rev Brevet ud af min Haand, og imedens han læste det, stampede han i Jorden, han kastede Brevet hen paa Gulvet, og udbrød som en Rasende: „Det er nyttig Tidsspilde at læse Deres private Breve; deraf bliver Intet! marsch!“ Han mere løb end gif hen til Døren, aabnede den og vilde tage mig ved Armen og jage mig ned af Trapperne, der vare lige udenfor Stue-døren paa 1ste Sal. Nu havde jeg tabt Taalmodigheden, derfor sagde jeg: „Rør mig ikke paa denne Maade, Herr Kammerherre! jeg er paa en lovlig og høflig Maade kommen til Dem og fortjener ikke en saa hundst Behandling.“ — „Hold Kjæft!“ sagde han. Han troede, at jeg endnu stod under ham, og at han i sin Arrighed kunde behandle mig, som han behandlede sin Hesteoppasser, der uden videre fik Drefigen, naar Oberstlieutenanten steg til Hest, og denne rørte en Fod, hvilket jeg selv har været Djenvidne til. „Nei! nu tier jeg ikke, nu skal De høre mig, jeg staaer ikke længere under Deres Fugtel; jeg har i al min Tjenestetid opført mig jaaledes, at intet Uerørigt kan siges om mig, alle mine Foresatte have været særdeles tilfredse; i Landseneer-Regimentet har jeg staaet siden 1816, De selv har aldrig fundet dem foranlediget til at give mig den mindste Trettesættelse, og nu skal jeg behandles som et Udskud af Menneſkeheden? Driv ikke Deres uforſſammede Behandling imod mig altfor vidt! De spørger, hvorned jeg beviser at kjende Major Ewald, denne Herre var min Foresatte, da det gjaldt, og jeg har erhvervet mig hans fuldkomne Tilfredshed. Majoren vilde vist ikke selv hos Dem anholde om min Ansættelse ved sin Eskadron og give mig Gage af sin egenomme, saafremt jeg fortjente

at behandles som en Hund, man med Trubler jager ud af Huset! jeg har under Krigen kun været Underofficer, men har i den Charge, hvortil jeg hørte, vist gjort forholdsviis ligesaa meget som De i Deres Stilling, og jeg betvivler, at De, saafremt vi havde været Ligemænd, havde turdet foretage, hvad jeg foretog. Jeg er mødt frivillig, har ingen Farer skyet, kan uden at prale paastaae at have været tro og paalidelig i enhver Henseende, og nu skal jeg ansees og udraabes for et aldeles upaalideligt Menneske, der ikke bør ansættes! De var Regimentscommandeur i Generalens Fraværelse, De lod optage Krigsforhør over mig, De lod mig deградere paa 3 Maaned, hvad berettigede Dem til at dømme mig i en privat Sag? er De en Souverain, en Despot, der efter Godtbefindende kan undertrykke, hvem De vil? nu mangler kun, at De lægger Haand paa mig for at fæste mig ned af Trapperne for at sætte Kronen paa Deres Bælt! vogt Dem, at De ikke erfarer, hvortil Deres Behandling kan bringe en Mand, der er bragt til Fortvivlelsen."

Jeg tog nu min Afsked fra Regimentet, efter at jeg først paa Major Stodfleth's Anmodning havde søgt en Ansættelse ved Veivæsenet. Han boede i Kolding, hvor han havde kjendt mig, da jeg stod ved den 4de Eskadron. Resolutionen paa min Ansøgning lød paa, at jeg foreløbig skulde ansættes i Ribe Amt under Grev Sponned. Majoren ønskede mig til Lykke med, at jeg havde faaet en Plads, hvor mine Forsølgere ikke kunde skade mig. Da jeg kom til Ribe og afleverede Skrivelsen om min Ansættelse til Stiftamtmanden, sagde han: „Det gjør mig ondt, men jeg har ved en Staffet faaet Ordre til ikke at ansætte Dem, da man har erfaret, at De skal være et aldeles upaalideligt Menneske.“ Hvorledes jeg blev tilmode, kan man let forestille sig.

Niende Capitel.

Ansættelse ved Dragonerne i Aarhus.

Efter nogle Dages Forløb ledsagede jeg tilfældig min Svigerinde til Aarhus. Her traf jeg flere Officerer, som kjendte mig, deriblandt Baron Rosenkrantz og Ritmester Flindt, hvilkens Sidste erindrede mig fra den Tid, jeg stod ved Husarerne. De gjorde mig opmærksom paa, at Ritmester Juul søgte en Berider. Jeg gik til denne, som havde hørt mig omtale af sin Broder ved Husarerne. Han modtog mig overmaade venlig og tilbød sig strax at ansætte mig ved anden Eskadron af Prinds Ferdinands Regiment; jeg skulde møde om 14 Dage. Da jeg frygtede for, at det vilde gaae som i Ribe, mødte jeg et Par Dage tidligere. Netop som jeg traadte ind til Ritmester Juul, sad han og skrev et Brev til mig. „Det gjør mig ondt“, sagde han, „at De har useiligt Dem hertil; jeg troede, at dette Brev endnu vilde have truffet Dem hjemme; jeg har nemlig faaet Ordre til ikke at ansætte Dem ved Eskadronen, da der er indløbet yderst ubehagelige Efterretninger om Dem.“ „Det har jeg ventet, Herr Ritmester! Erfaringen har viist mig, at en Mand af Indskydelse forfølger mig bag min Ryg, mundtlig og skriftlig. I al min Tjenestetid, hvor jeg har været, har jeg haft mine Foresattes Tilfredshed, og aldrig

været straffet for den mindste Forseelse, ikke engang simpel Bagtarrest har jeg havt, hvilket dog let kan skee; men nu skal jeg ansees som en Forbryder, fordi jeg har havt en Proces med Borgermester Schow i Aabenraa, en privat Sag, der ikke i mindste Maade har noget med min militaire Stilling at gjøre." Jeg viste Ritmesteren en Attest for mit Forhold som Privatmand, som jeg havde faaet af Herredsfogden, og efter at Ritmesteren havde læst den, sagde han: „Det taler for Dem, lad mig beholde denne Attest et Øjeblik; jeg vil gaae hen til Regimentsscommandeuren, sæt Dem saalænge her!“ Ritmesteren kom tilbage og sagde: „Jeg har nu af Regimentsscommandeuren Tilladelse til at antage Dem paa Prøve paa min egen Beføstning; det gjør mig ondt at tilbyde eller foreslaae Dem, som gammel Soldat, en Prøvetid, men paa anden Maade kan De ikke blive, vil De, kan De gaae ind herpaa?“ „Herr Ritmester!“ svarede jeg, „det er virkelig tungt at maatte gaae ind derpaa, men for at rebbe min Ære, for ikke at blive nødsaget til at snøre min Randsel og forlade mit Fædreland som en Forviist, som et Udstud af Mennefsheben, og fremfor Alt, for at overtlyde Dem, Herr Ritmester! om, at kun ondskabsfuld Forfølgelse har foranlediget, at jeg er saa slet anseet, vil jeg underkaste mig baade Ild- og Bandprøven.“

Efter at jeg havde udtalt dette, rakte Ritmesteren mig Haanden og sagde: „Vær da velkommen og bliv!“ Jeg fit Qvarteer paa Middelgade; jeg skulde have Opsyn med en Stald med mange Heste og det Mandskab, som meest trængte dertil. Jeg lovede Ritmesteren at indføre den størst mulige Orden. Allerede den tredie Dag blev jeg anklaget af Regimentssbyrlægen og kaldt til Ritmesteren, der sagde: „Hvad er det? De er allerede anklaget, det havde jeg ikke ventet; Regimentssbyrlægen klager over Dem.“ „Tillader Herr Ritmester, at jeg tør melde det Passerede?“ Jeg forklarede ham Sagens Sammenhæng; Byrlægen havde forlangt, at en høg

Hest skulde bringes hen til ham, istedetfor at han burde komme til den, da han dog ikke kunde bedømme dens Tilstand i sin Stue. Da han saa endelig kom, og den ikke vilde tage hans Medicin, slog han den i sin Arrighed i Hovedet. Jeg lod ham da høre, at det ikke var Patientten, der skulde komme til Lægen, men omvendt, og sagde ham, at hvis Hesten skulde have Fugtel; skulde jeg nok selv behandle den. Derefter løb han bort for at klage over mig. Ritmester Juel fulgte mig nu til Stalden, og fandt Hesten meget syg. Den døde Dagen efter.

Et Par Dage derefter commanderedes jeg paa Vagt; en af Vagtmandskabet kom efter at have spist til Middag beffjentet i Bagten. Han jatte sig, men saldt saaledes sammen, at han ikke kunde blive i Vagtsstuen. Han blev baaret ind i et Lutaf ved Vagtsstuen, hvor han henlagdes i en bevidstløs Tilstand. Jeg lod Gefreideren melde det til Majoren. En Corporal af fjerde Eskadron kom for at afhente den Beffjenkede, og da denne var hans Ven, bøiede han sig ned til ham og søgte ved Smigrerier at formaae ham til at staae op, hvilket ikke lykkedes. Til mig sagde Corporalen i en bebreidende Tone: „De er vel kommen hertil for at vise Deres Tjenstdygtighed ved at melde Andre, hvor det ikke behøvedes, maaskee for at have den Fornøielse at see dem straffede“; saaledes fulgte den ene Bebreidelse oven paa den anden. Jeg sagde til Corporalen: „Det er vist ikke Deres Alvor, hvad De her siger; er det Alvor, beder jeg Dem at sige Punktum, ellers transporteres De ud af Bagten, eller jeg beholder Dem som Arrestant. Er det Mode ved Deres Eskadron at tage den Mand, der saaledes feiler imod sine Pligter, i Forsvar, seer det daarligt ud med Tjenesten, saa kjender De ikke Deres Pligter som Underofficer“. Corporalen svarede: „Ja, vi har vel hørt, hvad De er for en Mand; hvad vilde De her ved Regimentet?“ Hans Udeladelser bleve bestandig mere og mere fornærmelige; derfor bad jeg ham

endnu engang hurtigt mulig forsoie sig bort, hvis han ikke vilde erfare, hvorledes jeg som Bagtcommandeur vilde forholde mig imod den, der understod sig at tage en Mand, der ved Druffenskab var aldeles ubuelig til Tjeneste, i Forsvar for Bagtmandskabet. Jeg lukkede Døren op og viste Corporalen den aabne Dør; han løb bort med en Mængde Trudsler. Derefter kom han tilbage med Majoren, der sagde: „Hvor er den Mand, De har meldt?“ „Her, Herr Major! ligger han som aldeles utjensdygtig formedelst Fuldstab;“ han havde saaledes tilføjet sig, at han ikke var til at komme nær for Stank. Majoren befalede Corporalen at tage 2 Mand for at skaffe den Bestjenkede bort. Til mig sagde Majoren: „Naar jeg sender en Underofficer til Dem, vil jeg bede Dem ikke at være uhøflig eller brutal imod ham; De er nylig kommen hertil og burde opsøre Dem bedre, dersom De agter at blive her.“ „Herr Major!“ svarede jeg, „har Corporalen meldt Dem, at jeg ikke har været høflig imod ham, saa har han vist glemt, hvorledes han behagede at opsøre sig; han bør dog følge Sandheden ved sine Meldinger, har en af os fortjent Trettesættelse, saa er det ham, men skulle mine Ord ikke antages for Sandhed, saa beder jeg Majoren om, at der maa blive optaget Forhør over det Passerede, saa vil De bedre blive overtydet om, hvorledes Corporalen tager en bestjenket Dragon i Forsvar og understaaer sig at give Bagtcommandeuren Trettesættelser for at have meldt, hvad der er hans Pligt at melde.“ Majoren sagde: „Tie De stille, jeg skal have Dem i Erindring.“ „Er det til noget Godt, Herr Major! saa talter jeg.“ Majoren forlod Bagten, og i lang Tid viste han, at han virkelig erindrede det Passerede, da han altid affærdigede mig saa kort som mulig, naar jeg havde et eller andet at melde ham. Jeg ventede ikke noget godt i Regimentet, da det i de første Dage begyndte saaledes; dog ogsaa her viste Ritmester Juel, at han ikke lod sine Underofficerer i Stikken.

Jeg meldte det Pasjerede efter Vagtens Afsløsning, og Corporalen maatte bede mig om Forladelse. Efter længere Tids Forløb forandrede Majoren sin Mening om mig, da han gav mig Inspection-over sine Remonter og et maanedligt Tillæg for at lede disses Tilridning. Min Fortjeneste tiltog Dag for Dag, hvilket jeg dog meest havde min Eskadronschef at takke for.

En Dag under Exerceertiden kom Major Simesen fra det holsteenske Landseneer-Regiment hen til Ritmester Juels Eskadron i Hviletiden. Majoren hilste mig meget venlig (han var ogsaa en af de Herter, der havde holdt Krigsforhør over mig); han vilde tale med Ritmester Juel. Idet han steg af Hesten, sagde han til denne: „Du har en af vore gamle Beridere ved din Eskadron.“ „Ja, Simesen! nu har jeg ham, men sig mig dog, hvorfor have de holsteenske Landsenerer opført sig saaledes imod Kloppenborg? Jeg begriber ikke, hvorledes Regimentet for en Privatsags Skyld kunde handle saaledes imod ham. Du var jo ogsaa med i Forhøret.“ Major Simesen svarede: „Jeg vadsfer mine Hænder i Ufyllbighed.“ „Men er Kloppenborg tjent dermed?“ spurgte Ritmester Juel, og dermed endte denne Underholdning, hvorved jeg var tilfede.

Oftre havde jeg talt til mine Kammerater om Kammerherre Stemanns Dpførsel imod mig, og sagt, at den Kammerat; der meldte mig, at denne strænge Herre var død og altsaa ikke oftere kunde pine mig, vilde jeg med den største Glæde tractere. Omtrent et Aar efter min Ansættelse i Prinds Ferdinands Regiment kom Qvarttermesteren ved 2den Eskadron hen til os under Hviletiden. Han raabte hen til mig: „Belav Dig paa at tractere idetmindste med et Glas Punsch!“ Jeg spurgte: „Hvorfor?“ „Har Du glemt, hvad Du lovede dine Kammerater, naar En kunde bringe Dig paalidelig Efterretning om, at din Ven fra det holsteenske Landseneer-Regiment var død?“ „Du mener dog vel albrig Kammer-

herre Stemann?" „Jo, netop ham!" „Er han virkelig død, saa skal jeg i Eftermiddag glæde mig ved at kunne holde, hvad jeg lovede." Dette anfører jeg dog ikke, fordi jeg mener, at det var smukt; men det kan ikke hjælpe, at Man gjør sig bedre, end Man er!

Efterhaanden fandt jeg mig meget vel tilfreds i Aarhus, hvilket jeg ene og alene bør takke min ædelmodige Ritmester Zuel for. Hvad jeg føler for denne ædle Mand, der reddede mig fra Afgrunden, kan jeg ikke beskrive. Omtrent et Fjerdingaar efter min Ankomst til Aarhus kom en Underofficer og gratulerede mig til, at jeg var bleven ansat som Lærer ved Exerccerskolen, hvilket jeg ikke troede og ikke ønskede. Jeg henvendte mig derfor til Ritmesteren, og han gjorde Regimentscommandanten opmærksom paa, at i et Aar kunde Regimentet ikke commandere mig til Skolen, da Ritmesteren selv lønede mig; det skulde dog først vente, til Prøveaaret var forbi. Regimentscommandeuren henviste ham til Skoleforstanderen, Ritmester Flindt, der efter den nye Skoleinstruction var berettiget til at vælge de Underofficerer til Lærere ved Skolen, han vilde, undtagen Overvagtmeesteren og Dvartermesteren, han forlangte udtrykkelig, at jeg skulde commanderes til Skolen. Derpaa svarede Ritmester Zuel: „Kan Regimentet nu ansætte ham som fast Lærer ved Skolen, saa forlanger jeg, at Prøvetiden skal være endt, og at der skal tilstaaes ham Gage og Skoletillæg". Derved blev det. Ritmesteren laante mig nu Penge, saa at jeg kunde hente min Familie, der virkelig var udsat for Mangel i min Fraværelse, da jeg forlod den for at reise til Aarhus.

Saaledes forløb 2 Aar, i hvilke jeg havde fuldt op at bestille og tjente godt ved at tilride Heste. Jeg henvendte mig nu til Ritmester Zuel for atter at komme til Eskadronen, da den nye Skoleinstruction kun paalagde en Underofficer at staae 2 Aar ved Skolen. Han kunde endnu ikke fritage mig for Skolen, da Ritmester Flindt ikke vilde afstaae mig;

jeg henvendte mig da til Regimentscommandeuren, dog heller ikke dette hjalp mig. Da Cavalleri = Inspecteuren Oberst Berger, der 1813 stod ved det holsteenske Husar = Detachment, første Gang kom som Inspecteur til Aarhus, var jeg commanderet som Ordonnans hos ham; Obersten kjendte mig strax og glæbede sig ved at finde en af de holsteenske Husarer i Aarhus; han spurgte mig, hvorledes jeg havde det, og om jeg var tilfreds. Nu benyttede jeg Leiligheden til at fortælle Obersten, at jeg ønskede at fritages for Skolen, da jeg saa vilde have betydelig flere Indtægter ved privat Fortjeneste som Berider, hvortil jeg ikke havde Tid ved Skolen. Jeg meldte tillige, at der var en examineret Berider ved fjerde Eskadron, der ikke havde været paa Skolen endnu; jeg ønskede, at han nu i 2 Aar afløste mig, da jeg fandt, at der ikke kunde tilkomme den Yngre i Tjenesten mere privat Fortjeneste end en gammel Berider med en stor Familie. Obersten lovede at ville tale for mig. Dagen efter stod der i Regimentsbefalingen, at Berideren ved fjerde Eskadron skulde afløse Bøgtmester Kloppeborg som Lærer ved Exerceerskolen. Ritmester Juel mødte mig paa Gaden og truede med Fingeren ad mig: „Hvad har De gjort“, sagde han, „De vil faae af Ritmester Flindt; isørigt seer jeg gjerne, at De kommer fra Skolen.“ Da jeg tjenstlig meldte mig til Afgang fra Skolen hos Ritmester Flindt, spurgte denne mig, om jeg ikke kunde indsee, at jeg havde forseet mig ved at henvende mig til Cavalleri = Inspecteuren for at komme fra Skolen? Jeg sagde ham da, hvorledes det var gaaet til, og meddeelte ham Samtalen imellem Obersten og mig. Ritmester Flindt sagde: „De burde først have henvendt Dem til mig!“ „Tillad mig, Herr Ritmester! saa var jeg ikke kommen fra Skolen! Jeg er Dem uendelig megen Tak skyldig, da De saa meget bidrog til min Ansættelse her ved Regimentet paa en Tid, da jeg saa haardt forfulgtes; dog vil Ritmesteren ikke tage mig det ilde op, at jeg søger eller ønsker at komme til Eskadronen for at kunne

faae Tid tilovers til at fortjene noget privat. Det er mine Grunde, som De ikke vil misbillige." Ritmesteren betænkte sig et Øjeblik; derpaa sagde han: „De kan ikke fortænke mig i, at jeg søger at beholde de Lærere, som jeg er tilfreds med. For at De imidlertid ikke skal afgaae fra Skolen i den Tanke, at jeg er utilfreds med Dem, maa jeg bede Dem modtage en lille Douceur for Deres Uleilighed med min Hest“.

Tiende Capitel.

Hestehandel, Flytning til Flensborg.

Kort efter at jeg var kommen til Eskadronen, fik jeg Brev fra den før omtalte Kjøbmand Caunoy, til hvem jeg tidligere havde kjøbt Heste i Aarene 1822—26. Han skrev, at nu havde han sin Fabrik i Gang og ønskede at vide, om jeg kunde og vilde optjære Heste efter Bestilling og bringe dem til Chemnitz. Han havde ligeledes tilskrevet min Ritmester og bedt ham tillade, at jeg besørge denne Commissionshandel for ham, saavidt som Tjenesten tillod det. Ritmester Juel lod mig kalde og spurgte mig, hvad Caunoy var for en Mand; jeg fortalte om ham, hvad jeg vidste. Ritmesteren sagde: „Det lader til at være en vacker Mand, der holder meget af Dem; De kan skrive ham til, at jeg vil gjøre mig en Fornøielse af at understøtte Dem, saavidt Tjenesten tillader det. Naar De har Deres Brev færdig, kom saa op, jeg vil ogsaa skrive ham til, mit Brev kan De lægge i Deres Brev; det glæder mig, at en af mine Underofficerer er saa vel anseet og betroet i Udlandet.“ Efter omtrent 14 Dages Forløb sendte Caunoy mig Penge til Indkjøb af 5 Heste, hvilke jeg skulde levere i Olper ved Braunschweig. Jeg fik Permission og leverede Hestene til Caunoy. Senere mødte jeg i Reglen til Baasse og Mittelsdag ved Leipziger

Messe med en Transport af 20—40 Heste, og i Juli efter endt Exerceertid ved Badestederne i Tybskland, Carlsbad, Eger, Franzensbad og Töplitz i Böhmen.

Paa saadanne Reiser passerede ofte ret moersomme Tildragelser. Paa en af mine Reiser kom jeg til et Lystflot, der ligger imellem Braunschweig og Wolfenbüttel, og tilhører Hertugen af Braunschweig. Noget i Baggrunden fra Landeveien imellem Slottet og Chausseen er en halvmaanebannet grøn Plads, hvor der var udsat en dobbelt Post af det braunschweigiske Infanteri for Porten. Mellem begge disse Soldater stod en Underofficer fra Bagten og røg af en lang Ypsilanti Pipe. Da vi vare omtrent lige for Posten raabte den ene Skilbvagt: „Nehmen Sie die Pfeife aus der Mund.“ Jeg røg nemlig af en Pipe, og en Kjøbmand som reiste med mig, en Cigar. Denne tog i en Fart Cigaren af Munden, jeg gjorde Holdt og Front imod Skilbvagten, og spurgte stedse rygende: „Befaler De Noget?“ Nu kom Soldaten med næsten fældet Gevær og sagde truende: „Nehmen Sie die Pfeife aus der Mund.“ „Befal først ham det, der staaer ved Siden af Dem og ryger!“ Underofficeren gik indenfor Porten, jeg steg af min gule Hest, bad min Reisekammerat holde den, nærmede mig Porten og spurgte, hvem der boede der, jeg vilde ind og spørge, om Herskabet stillede Poster ud, der med fældet Gevær vilde forbyde Rejsende at ryge Tobak og chikanere Fremmede. Jeg vilde gaae ind, men Underofficeren kom frem igjen og sagde: „Ach Herr! lassen Sie es! es war nur Spaß!“ „Den Spas vil jeg have mig frabedt, jeg klager; De har at paasee, hvem der gaaer ud og ind, men hvem der passerer Landeveien kommer ikke Dem ved, jeg er ogsaa Soldat.“ Underofficeren bad mig ikke gaae ind. Jeg lod være dermed, men kun paa den Betingelse, at der blev bedt om Forlæbelse. Min Kjøbmand morede sig over Skilbvagtens Forlegenhed, der virkelig var hange for, at jeg skulde gaae ind! I den næste Gjaest-

givergaard trakterede Rjebmanden mig, fordi jeg havde bragt de laade Braunschweigere til Fornuft.

I Carlsbad i Bøhmen kom Commandanten i Dresden og en Oberstlieutenant ind i min Stald for at see de annoncerede danske Heste. Generalen spurgte, om jeg stod i Militærtjeneste, og ved hvilket Regiment? Jeg svarede: „Ved Prinds Ferdinands Dragon-Regiment i Aarhus.“ Generalen glædede sig over at træffe en Mand af dette Regiment, da han kunde nævne mig samtlige Officerer, der stod i Tjenesten, da Regimentet var i Frankrig; han havde nemlig ogsaa været i Frankrig paa samme Tid som Høistcommanderende over det sachsise Contingent. Han bad mig hilse Ritmestrene Juel, Flindt og Freiesleben. Generalen var en stor Ynder af danske Heste; han sagde, at Ingen havde laftet de danske Heste mere end han, da de skulde remonteres fra Danmark. Han jamrede med alle de andre Officerer ved Hestenes Ankomst over disse Carricaturer af Heste, som de kaldte de danske Heste, med de plumpe Been, grove Hoveder og korte tykke Hals. Da Sachserne kom tilbage fra Rusland og opstillebes i Dresden, behøvede man ikke at spørge Cavalleristen eller Artilleristen om, hvad Landsmand hans Hest var; det var kun danske Heste, der endnu vare brugbare. Generalen paastod, at der ikke gaves nogen bedre Campaignehest end den danske. Han bad mig om at komme til Dresden, hvor jeg fik Anmodning om at møde i Krigsministeriet. Jeg havde Audients hos General Zetwitsch, som sendte mig med en Skrivelse til Major Engel, Præsæs i deres Remontecommission, hvori Majoren bemyndigedes til at afflutte en Dverenskomst med mig om at levere Remonteheste. Han førte mig ned i Stalden ved Husarkasernen; her bleve en Deel Heste førte ud for mig, for at jeg kunde see, hvilket Slags de ønskede. Majoren vilde have, at jeg skulde paatage mig at levere 150 Stkr. Remonter til førstkommande Marts; men det turde jeg af flere Grunde ikke paatage mig. Kunde jeg derimod faae Til-

ladelse til at levere Hestene i 3 Terminer, 50 i Marts, 50 i April og 50 i Mai, vilde jeg vove det. Majoren sagde, at det skulde først collegialiter behandles, det kunde han ikke alene afgjøre. Jeg fik senere en Skrivelse, at jeg skulde levere den første Transport i Gilstrow i Mecklenborg, hvorhen jeg sendte Hestene, da jeg til den Tid ikke selv kunde faae Permission. Min Kone afleverede Hestene til Commissionens Tilfredshed, ikke een blev casseret. Saadanne Reiser gjorde hun ofte til Alles Forundring, saa at hun tilsidst fra Aarhus i Jylland til Chemnitz i Sachsen blev anerkjendt for en udmærket Hestekjender og endnu ofte omtales af Hestehandlere for hendes rigtige Bedømmelse af Heste, jaavel i den sunde som syge Tilstand. For at kunne drive denne Handel endnu fordeelagtigere vilde Caunoy kjøbe en Landeiendom til mig i det Hannoverste, i en By, Suderburg, hvor der habes megen Eng og Høavl; men jeg vilde ikke, at han for min Skyld skulde anvende saa mange Penge til at kjøbe Eiendommen for. Han vilde ligeledes have kjøbt en Eiendom til mig i Aarhus, hvilket jeg ikke vilde modtage, jeg vilde først selv søge at erhverve mig Capital dertil, i det mindste dog Halvparten. Caunoy vilde nemlig have, at der altid skulde staae en Deel dresserede Heste til Salg i Suderburg, hvilke han hastig kunde lade hente, og saasnart nogle afgit fra Suderburg, skulde jeg strax sende friske i disses Sted fra Aarhus. Havde jeg gjort, som Caunay forlangte, saa havde hans senere Fallit ikke ruineret mig, men jeg frygtede for, at det kunde faae Skin af Egennytte fra min Side, da det var Caunoy's Penge, jeg handlede med, og som vare mig betroede. Jeg vilde ikke have, at Caunay uden for denne Handel endnu skulde anvende Summer paa mig selv. Caunoy opfordrede mig til at tage min Afsted, for at jeg kunde paatage mig at levere Heste til enhver Tid. Ritmester Juel vilde dog ikke give sit Samtykke hertil og søgte at afværge dette Skridt, ibet han forestillede mig, at Handelen

var meget usikker, og at de største Kjøbmænd ved indtræffende Omstændigheder og Uheld i kort Tid kunde gaae til Grunde. Ritmesteren vilde idetmindste see mig sikket og have Beviis for, at jeg virkelig forbedrede min Stilling, hvilket jeg ved gyldige Dokumenter skulde godtgjøre. Jeg stod imellem to Venner; den Ene tilraadebe, den Anden fraraadebe mig at tage min Afsted. Ritmesteren vilde vide, hvorledes jeg havde det med Caunoy, og hvad jeg fortjente. Caunoy sendte mig et Dokument, paa hvilket Magistraten i Chemnitz havde attesteret, at Caunoy ansaaes for en Mand, der let kunde udrede det i Dokumentet Lovebe. I dette forpligtede han sig at betale mig: Istedetfor min Gage, maanedlig . . . . . 15 Rdl.
Huusleie . . . . . 160 —
Til Forbleie, aarlig . . . . . 100 —
Foder og Græs til 2 Køer eller . . . . . 100 —

Ritmester Juel var bleven Major; han advarede mig mange Gange, og bedre havde det været for mig, hvis jeg havde fulgt hans Raad. Jeg forklarede Majoren, at jeg lod min Provision for Handelen anføre som Tilgodehavende hos Caunoy, at jeg hos ham kunde samle mig en Capital, hvormed jeg siden paa egen Haand kunde fortsætte denne Handel, da jeg allerede var saa bekendt i Sachsen og havde forskaffet mig mange Venner og Belyndere. Jeg handlede paa en egen Maade. Hestene bestiltes hos mig; Alder, Høide, Couleur, Aftegning, Kjøen, Prisen, Alt var aftalt, og altid faste Priser. Skulde Bestilleren eller Kjøberen ikke være tilfreds, var jeg forpligtet til at levere et Par andre Heste og tage de første tilbage; den Sum, disse havde kostet, skulde imidlertid sikkes Kjøberen. Var det følgende Par større og kostbarere, saa maatte Kjøberen betale et passende Beløb til, vare de ringere, betalte vi Penge tilbage. Paa denne Maade handlede vi, og jeg har af alle de solgte Heste kun faaet een tilbage, hvorved jeg dog havde betydelig Fordeel, idet jeg fik 50

preussiske Dalere mere for den af en Meelhandler i Leipzig, end jeg skulde have havt, da den første Gang solgtes.

Jeg kan med Sandhed forsikre, at jeg ikke let glemmes i de Egne, hvor jeg handlede. Ligesom vi vare bedst i Gang med denne Handel, indtraf den Ulykke for os, at Caunoy gik fallit. Han havde bygget en ny Vandmølle (Kornmølle), hans Fabrik forbedredes med nye Maskiner, hvoraf nogle kostede 5—7000 Rbl. Han anskaffede en Dampmaskine, saa at Fabrikken kunde drives med Damp; efterat Møllen var færdig og besigtiget af Bedkommende, fik han en Fortjenstemedaille og en Præmie af 500 Rbl. preussisk Courant. Uden denne Byggen udfordrede mange Kontanter; han sendte sine Varer til Leipziger Messe for at dække sine Bærler. Fra England blev der sendt 500,000 Pund af det fineste Bomulds-garn, der solgtes 1 G.=Groschen billigere pr. Pd., end de sjældneste Fabrikanter kunde kjøbe den raa Uld for. Ved denne Leilighed kunde Fabrikanterne ikke sælge deres Varer; 11 af dem gik fallit i Chemnitz, 9 reddede, hvad de kunde, og drog til Bøhmen, 2 blev tilbage, hvoraf Caunoy var den ene. Han sattes under Administration, men kunde aldrig mere komme paa det Tørre; han reiste senere til Amerika, og er død der.

Caunoy havde sendt mig en Skrivelse, hvorefter jeg skulde kjøbe 46 Ride- og Kjøreheste og bringe dem til Messen i Leipzig. Jeg var ankommen til Lindenau ved Leipzig, hvor jeg pleiede at blive et Par Dage før Messen. Da vi vare beffæstigede med at tage Tøiet af Hestene, opdagede vi Caunoy, der stod i Døren og vidste Sveden af sit Ansigt. En af mine Karle sagde: „Hr. Caunoy er her.“ Han stod ubevægelig og stirrede som en Fortovlet; da jeg hilste, svarede han ikke, men saae stivt paa mig og udbrød tilsidst: „Kloppenburg! vil De ogsaa forlade mig?“ I det Samme besvimede han og faldt i mine Arme, og ved Hjælp af mine Karle bragtes han op paa mit Bærelse. Jeg fik Bud efter

en Læge, han blev aaareladt, og efter nogen Tids Forløb kom han til Bevidsthed. Han sagde: „See til, at De kommer bort, ellers bliver der lagt Arrest paa Hestene; jeg er ruineret, min bedste Ven har fortaadt mig.“ Jeg traf Anstalter til at bryde op; imod Aften koblede jeg Hestene, gik uden om Leipzig, reiste om Natten og kom ind i Böhmen. Her folgte jeg Hestene med Fordeel og reiste nu til Chemnitz for at aflægge Regnskab. Caunoy holdt sig skjult; man troede, han var fraværende. Da jeg kom til ham, sagde han: „Hvorledes er det gaaet Dem?“ „Meget godt,“ svarede jeg, „her er mit Regnskab, og her er Pengene.“ Til denne Reise havde jeg faaet 6000 Rdl. af en Kjøbmand i Aarhus paa 3 Maaneder. Da han ikke kjendte Caunoy, vilde han have, at jeg skulde forskrive mig som Cautionist og Selvfryldner, hvilket blev thinglæst. Caunoy sagde: „Lad mig beholde Pengene; inden de 3 Maaneder ere omme, ere mine Sager ordnede.“ „Ja! naar De kun sørger for, at Kjøbmanden i Aarhus bliver dækket?“ Caunoy saae paa mig, som om han vilde sige: „Har jeg nogensinde viist Mistillid til Dem? Har jeg nogensinde spurgt om Caution?“ Jeg tilføjede: „Behold Pengene!“ Jeg tog nu Afsted fra ham og beholdt kun saamange Penge, at jeg kunde reise tilbage. Caunoy havde sendt en Brevlæs paa et Handelshuus i Hamborg til Kjøbmanden i Aarhus; den blev liggende en Postdag over og kom senere tilbage med Protest, da man i Hamborg havde erfaret Caunoys Fallit. Nu holdt Kjøbmanden sig til mig, og hvad jeg havde, tog han, baade Heste og Vogn, og jeg stod atter som en Betler. Alt hvad jeg i en Række af Aar havde sammensparet, stod i Caunoys Bøger og tabtes. Caunoy tabte selv i rede Penge 40,000 Rdl. paa Leipziger Messe; han og jeg vare ruinerede. Til min store Forundring modtog jeg et Brev fra en Mand ved Navn Schippan i Nærheden af Chemnitz; han havde hørt, hvorledes det var gaaet mig med Caunoy, og han sendte mig Penge for atter at tage fat

paa Hestehandelen for ham. Jeg begyndte paany; det lod til, at jeg skulde have mere Lykke med Handelen i 1840: Jeg var atter paa en Reise i 1841 med 48 Heste. Da blev Schippan syg og reiste til Töplitz i Böhmen, men jeg saae ham aldrig mere. Efter endt Reise betalte jeg 900 Rdl. til Rjebmanden af Caunoy's Gjæld, i Tillid til hans Løfte om, at han i saa Tilfælde vilde vedblive at understøtte mig med Penge til nyt Indkjøb; men han lod mig sidde. Jeg havde betalt hver Skilling, jeg havde, og atter var det forbi ved Schippans Død. Da jeg allerede før min Afreise fra Leipzig havde indbetalt hele Beløbet af de Penge, som jeg havde faaet til sidste Reise af Rjebmanden i Aarhus, til en Bezeleer i Leipzig, troede jeg, at han derved var bleven overtydet om, at jeg handlede ærlig imod ham. Havde han blot ladet mig beholde de 900 Rdl., havde jeg dog arbejdet mig igjennem; jeg kunde da have skaffet mig en Transport Heste paa 3 Maaneders Credit. I Sachsen havde jeg en Deel Smaasummer tilgode, men ogsaa disse mistede jeg.

Nu stod jeg omtrent paa samme Punkt, som da jeg kom til Aarhus første Gang. Jeg havde ikke engang Pension for min lange Tjenestetid, efterdi jeg selv havde forlangt min Afked 1838. Major Juel blev anden Gang min Redningsmand; han skaffede mig en lille maanedlig Indtægt ved at anmode mig om at ride hans Remonteheste som tidligere, da jeg stod i Regimentet, og det paa en saadan Maade, at det ikke kunde betragtes som en Almisse. Der kom Heste til mig fra alle Kanter, som jeg skulde tilride; isærbeleshed skilber jeg Højjægermester, Kammerherre Baron Rosenkrantz samt hele hans Familie meget for deres Hjælp i denne bedrøvelige Tid. Jeg var ofte i længere Tid paa Rosenholm, hvor man lod mig tilride Heste og give Information. Ogjaa Kammerherre Holstein skaffede mig Fortjeneste og bidrog til at redde mig fra den bitterste Armod.

Efter Kong Frederik den Sjettes Død nedfattes en

Militaircommission for at arbejde paa en ny Armee-Organisation. Det hed, at der skulde spares, Armeen formindskes, flere Regimenter afgaae, Ridehuset sælges o. s. v. Den daværende constituerede Amtmand, Baron Rosenkrantz, ligeledes en af mine Belyndere, kaldte mig til sig og spurgte mig, om jeg ikke kunde have Lyst til at etablere mig som fast Ride lærer i Aarhus; han vilde udfærdige en Plan og indlede en Subscription for at samle Actionairer til at kjøbe Ridehuset; det skulde da overdrages til mig og Arvinger som Eiendom, jeg skulde forpligtes til at holde et vist Antal Skoleheste og give visse Timers Underviisning i Ridning for Realskolens Elever. Planen og Subscriptionen var færdig og circulerede, men Regimentet gik ikke ind, og altsaa var det heller ikke at tænke paa at kjøbe Ridehuset.

Kjøbmand Marcus Beck, ogsaa en af mine Belyndere, der havde tegnet sig som Actionair, kom paa en Reise til Hamborg til at tale med den daværende Amtmand i Flensborg. Under Samtalens Løb yttrede Amtmanden, at man manglede en Ridelærer, efterat Kyraasererne vare blevne forlagte til Eslevig. Beck omtalte og anbefalede mig, hvilket foranledigede, at jeg blev anmodet om at komme til Flensborg for at aftale det Nærmere angaaende et Ridehuus, der skulde bygges, naar jeg vilde etablere mig der, som privat Berider og Ride lærer; men dette trak i Langdrag, og Planen antog jeg for opgivet.

I Aaret 1842 blev jeg ved Oberstlieutenant Juels Godhed igjen ansat ved trede Dragonregiment, hvorved jeg opnaaede at blive pensionsberettiget. Ligeledes blev min ældste Søn ansat ved Regimentet. Pludselig blev jeg i 1844 anmodet af Kjøbmand Andreas Christiansen om at komme selv til Flensborg for at faae den føromtalte Actietegning endt, saa at Ridehuset endelig kunde bygges. Med Regimentets Tilladelse reiste jeg med fjorten Dages Permission til Flensborg, hvor jeg ved Hr. A. Christiansens og Hr.

Josias Danielsens Hjælp samlede den største Deel af Actierne, men først 1845 lykkedes det at samle det hele Antal. Nu gjaldt det kun om en Byggeplads, og det lykkedes endelig at faae en ved nu afdøde Senator P. Nielsens Hjælp. Jeg skulde betale 16 Rdl. aarlig i Arvesætte, og jeg søgte nu efter Senatorens Raad at faae Byggepladsen for mig selv, ikke i Actionairernes Navn.

Jeg reiste da til Aarhus igjen for anden Gang at søge min Afsted fra Regimentet. Oberstlieutenanten sagde til mig, sidste Gang jeg var hos ham: „Nu skal De have Tak for den Tid, De stod i Regimentet; De har gavnet mig meget, og det vil være mig kjært at tænke paa Dem; har De nu noget paa Hjerte, saa tal kun frit, jeg er ikke længere Deres Commandeur, vi ville stilles ad som Venner.“ „Sr. Oberstlieutenant“, sagde jeg, „jeg kan kun svare derpaa, at jeg mangler Ord for at kunne takke Dem, som jeg burde, for al den Godhed og Velvillie, som De har viist imod mig og Familie. Uden Dem havde jeg i hele Landet været anseet for et aldeles ubueligt og upaalideligt Subject; det skal jeg aldrig glemme, og Gud lønne Dem derfor“. Derpaa sagde Oberstlieutenanten: „Harde der været noget paa Færde, saa havde De ikke faaet Deres Afsted; jeg havde sat mig derimod med Hænder og Fødder.“ „Saa havde jeg hellerikke søgt den, men jeg kan nu faae den høieste Pension, en af min Klasse kan erholde; om jeg endnu kunde tjene dobbelt saa længe, saa vilde jeg dog ikke erholde mere i Pension, og deraf kan jeg ikke leve, derfor vil jeg søge i det Civile at finde et andet Erhverv, saalænge jeg endnu kan, for at fortjene noget til Hjælp til Pensionen, dog, skulde der virkelig passere noget, saa det hedder: „Sabel ud!“ for Alvor, saa er jeg til Tjeneste.“

Saa snart jeg kom til Flensborg (1845), begyndtes strax paa Bygningen. Da den var færdig, overdroges det Hele til mig og mine Arvinger; men for at de, der havde tabt ved

Caunoy, da han gik fallit, ikke skulde kunne røre mig, som den, der havde handlet for Caunoy, hvorvel jeg ikke udtryffeligt havde brugt Caunoy's Navn, forlangte Actionairerne, at min yngste Søn skulde skrives for Rødehuset. Da Eiendommen var bygget for Actionairernes Penge, vilde de nemlig ogsaa have den sikket. Jeg havde naturligviis underrettet Actionairerne om Caunoy's Fallit, og hvorvidt jeg var bleven indblandet deri, samt hvad jeg derved tabte. Da nu endelig Rødehuset var færdigt, havde jeg fuldt op at bestille; jeg havde 6—8 Rødehefte stadig i Brug og havde Udsigter til endelig engang at kunne komme saavidt, at jeg uden Næringsforger kunde have mit Udkomme, dog heller ikke her kunde jeg blive. Krigen 1848 forstyrrede dette Haab.

Ellente Capitel.

Oprøret. Afreise fra Flensborg. Audients hos Kongen.

Den 25de Marts 1848 om Formiddagen, kom min Karl fra Byen og raabte: „Jægerne fra Slesvig komme hertil, de ville ikke tage Tjeneste hos den provisoriske Regering, Folk løbe dem imøde ud af Rødeport!“ — Jeg befalede min Karl hurtig at sadle min Hest, jeg maatte ud at see disse brave Jægere. Omtrent ved det første Chausseehuus traf jeg en Sabelmager Rehoff, der var en af dem, som først var gaaet Jægerne imøde. „Vil De ogsaa tage imod Jægerne?“ spurgte han. „Jeg vil hilse paa dem og takke de brave Folk, som blive deres Konge tro.“ Rehoff-sagde: „Det var bedre, om de vare blevne i Slesvig, i Flensborg kunne de ikke blive, maastee de som neutrale Tropper kunne faae Tilladelse til at marschere her igjennem.“ „Hvad,“ sagde jeg, „kan danst Militair ikke faae Lov til at blive i en danst By?“ „Er De gal,“ svarede han, „vil De kalde Flensborg en danst By?“ „Hør Mester! vil De see paa Uniformen, er den ikke danst? er Commandoen ikke danst? ere deres Officerer og Fane ikke danste? Have de ikke aslagt Trostabsed til Kongen af Danmark?“ Nu blev Sabelmageren ligesom rasende, og raabte: „Vi have baaret det danste Aag længe nok, nu ned

med de forbandede danske Hunde!" „Lidt toldt Vand i Blodet, Mester! og vær fornuftig! om vi To ogsaa strige og strides i den Grad, at vi af lutter Iver og Arrighed faae en Lungebetændelse deraf, saa ændrer det dog ikke Sagen, vi have kun selv Skade deraf." „Hvorledes kan De kalde Flensborg en dansk By?" spurgte Kehoff atter. „Lad Flensborgerne tænke om Dansk og Tydsk, som de ville, ville de beholde Brød i Huset, maae de handle som Danske, hvis de ikke gjøre det, maae de sulte ihjel, Flensborg er alene derved istand til at forsørge saa mange Familier, at den har Mænd i sin Midte, der ere saa formuende, at de kunne udruste store Fartøier til andre Verdensdele og hente Varer derfra, her forarbeides de eller sælges til andre danske Stæder; naar Kjøbmændene samle Formue, samles den da ikke meest fra det Danske? derfor siger jeg nok engang: Flensborg er en dansk By i Sønderjylland eller Hertugdømmet Slesvig! Ville Flensborgerne føre Krig imod Danmark, kunne de da bringe et Skib ud eller ind, uden at det optages af de Danske? og er deres Handel til Søes aldeles standset, hvad saa? De har jo selv, Mester! fortalt mig, at De for kort Tid tilbage kom her til Flensborg som Sabelmagersvend med Deres Kandsel paa Nyggen; her er De bleven Mester, altsaa har De forbedret Deres Stilling, siden de kom til en dansk By, hvis De er trykket af det danske Aag, maa De dog først have følt et værre Tryk i Ublandet, da De forlod det for at drage hertil; men er De bleven trykket i Tydskland, maa det have været af et tydsk og ikke af et dansk Aag!"

Det var ikke langt fra, at vor Underholdning var gaaet over til Haandgribeligheder. Sabelmageren tilligemed nogle af hans Troesfæller nærmede sig til mig, og det ikke paa den venligste Maade. Jeg sagde til Kehoff: „Lad os for idag sige Punktum; en anden Dag vil De maastee blive fornuftigere; da kunne vi tales nærmere om den Sag." Den samme Sabelmager tog Arbeide i den slesvig-holsteenske

Armee, og efter Krigen streifede han omkring paa Landet, søgtende for sit Brød, han var yderst ydmyg, og henvendte sig flere Gange bønlig til mig om at hjælpe sig til Arbeide; sidste Gang sagde jeg, for at blive fri for hans Paatrængenhed: „Kan De erindre, Mester! hvad De sagde til mig den 25de Marts 1848: „Ned med de forbandede danske Hunde!“ Erindrer De, at jeg bad Dem komme koldt Vand i Blodet? Det lader til, at De nu har fulgt mit Raad, da Deres Arrighed og Iver imod Alt, hvad der var Dansk, har tabt sig; men at De skulde bringes jaa vidt, at De tiggende bad en gammel dansk Soldat om Arbeide, det havde jeg dog ikke ventet. Dengang var det ikke muligt at gjøre Dem indlysende, at Flensborg efter endt Krig vilde blive en dansk By, belagt med en dansk Garnison, hvorfor drog De ikke bort med de store Skarer, der kom for at befrie Dem og alle Tybskere fra det danske Aag? Jeg sagde Dem, den 25de Marts, at vi maaskee en anden Dag kunde tales nærmere ved om denne Sag, og den Dag er nu kommen, lev vel, Mester!“ Jeg købte nogle daarlige Remme af ham, hvormed han huserede, og lod ham gaae.

Da jeg kom til Jægerne fra Slesvig, istemte Mennekemassen, der var kommen dem imøde, den velbetjendte Sang: „Schleswig-Holstein meerumschlungen.“ Jægerne stemte i med; jeg troede ikke, at det var oprigtig meent af Jægerne, da de vandrede Nord paa, men jeg opdagede snart, at de vare ligesaa tybskindede som den Klasse, der istemte Bispen, det fortrød mig, at jeg havde hilst paa dem, og jeg havde gjærne stoppet Munden paa dem, naar jeg havde været istand hertil. Jeg vendte min Hest omkring, og i et strygende Trav red jeg ned til Flensborg, jeg havde gjærne redet dem overende, der jaa ivrig istemte den omtalte Sang. Veien var meget smudsig, og jeg glædede mig over at kunne ret overstænke Fodgængerne, der ilede Jægerne imøde, da jeg dog ikke kunde gjøre andet. Kort efter erfarede jeg, at

Dragonerne nu ogsaa vare komne fra Slesvig, og at Brigade-Chefen logerede hos Hr. Andreas Christiansen. Neppe havde jeg hørt det, førend jeg ilede ned til Generalen, for saa snart som mulig at komme i Tjeneste igjen. Jeg bankede paa Generalens Dør, i det Samme han vilde træde ud. Jeg bad om et Par Minuters Audients, og meldte først, hvem jeg var. Generalen svarede: „Jeg kjender Dem.“ — „Skulde det nu ikke være den rette Tid at melde sig til Tjeneste? jeg lovede min Oberstlieutenant ved min Afgang fra Regimentet, at jeg vilde frivillig melde mig, naar der skulde komme Noget paa; jeg ønsker ikke, at han skal finde mig i en civil Frakke!“ General Castenskiold spurgte: „Vil De virkelig igjen træde ind i den active Tjeneste?“ „Herr General! som De her seer mig, saaledes tilhører jeg med Liv og Sjæl min Konge; De kan bruge mig, til hvad De vil, og sende mig, hvorhen De vil, jeg vil kæmpe mod Dyrkerne og Landsforræderne, saalænge jeg kan røre mig!“ Dette sagde jeg maaste noget heftig; Generalen traadte nogle Skridt tilbage og antog formodenlig, at jeg var noget overspændt. Han sagde: „Vil De ikke give mig noget Skriftligt besangaaende, saa skal jeg sørge for Deres Ansættelse!“ Med Tak forlod jeg Generalen, løb hjem og skrev min Ansøgning. Da jeg atter kom ned til Generalens Logis, var han borte, jeg ilte hjem igjen, satte mig paa en Hest og red bag efter. Jeg naaede Dragonerne ved Bommerlund, og leverede min Ansøgning til den Høistcommanderende, da Generalen ikke var der. Jeg lovede mine Kammerater, at de snart skulde finde mig i Uniform og ilede saa raff som mulig tilbage til Flensborg. De saa Tægere, der vare forblevne troe, vilde Nord paa; de ønskede en Vogn, og kunde ingen faae. Jeg tilbød mig at være behjælpelig dermed. Jeg red forud, bad til Høire og Venstre om en Vogn, men forgjæves. Jeg red til Wassersleben og bad Stutmester Lorenzen om en Vogn for Betaling til at befordre en lille Afdeling dansk Militair Nord paa. Lorenzen spurgte: „Hvor-

for Nord paa? det var bedre, at de gif Syd paa!" Jeg troede ikke, at Lorenzen vilde nægte mig en Bogn, da jeg ofte havde været ham behjælpelig med Et og Andet, og jeg tænkte, at vi vare Venner. Jeg forlod ham, og hos hans Nabo lovebes mig en Bogn; derpaa ilede jeg tilbage, meldte Jægerne, at ved Waffersleben stod en Bogn parat til deres Afbenyttelse. De takkede. Jeg red nu atter til Flensborg; men der erfarede jeg, at Jægerne vare blevne overtalte til at vende tilbage til Slesvig; de skulde have fri Bogn og hver Mand 8 St. Cour.

Den 26de Marts om Eftermiddagen blev jeg kaldt til Formændene for det danskhindede Parti, der vare samlede hos Andreas Christiansen. Han stod med 3 Placater i Haanden, som den provisoriske Regjering havde ladet circulere. Efterat jeg havde læst dem, sagde Christiansen: „Vi have altid søgt at overtøde Kongen om, at vi her i Flensborg vare danskhindede, om nogle Dage vil Kongen læse disse jordenite Placater i offentlige Blade og vil troe, at vi føre en dobbelt Tunge i Munden. Hans Majestæt maa underrettes om, at det ikke er Flensborgs Borgere, der have støttet den provisoriske Regjering anerkjendt, men at det er Magistraten tilligemed nogle Advokater og andre Wühlere, der paa en lumst Maade have vidst at sætte igjennem, at den provisoriske Regjering er bleven anerkjendt. Kjender De ikke en Mand, vi kunne jende?" Jeg svarede: „Nei! skulde jeg nævne En, og denne blev jendt, og det da viste sig, at han var falsk, mislykkedes Forehavendet og kunde skade; jeg kan Ingen nævne, da man ikke kan see Folk længere end til Tænderne.“ „Vi have Tillid til Dem; vil De reise?" „Nu falder der mig en Steen fra Hjertet," sagde jeg. „Løbe bort som en skræmnet Hare vil jeg ikke, men naar De, Herr Christiansen! opfordrer mig til at reise, saa reiser jeg, men jeg har Betingelser. Vil De love at tage min Familie i Forsvar, naar det skulde gjøres nødigt? thi komme her tilbage efter endt Reise kan jeg

ikke, saaledes som Tingene nu staae. Jeg vil efter at have overbragt, hvad De befaler mig at overbringe, bede Kongen tillade, at jeg indtræder som Frivillig tilligemed min Søn ved 3die Dragon Regiment; er det Dem imod, Herr Christiansen?" — „Saaledes er det rigtigt, her har De Rejsepenge, reis nu! De maa ingen Papirer føre med Dem, intet Pæs, De maa rejse udenom Aabenraa og Haderslev.“ Det lovede jeg; Hovedindholdet af Meldingen var som anført, og jeg skulde tillige underdanigst bede Kongen om snarest mulig at understøtte de troe Flensborgere med en Militairmagt, ellers saae de ikke Redning. De omtalte Placater skulde jeg søge at levere i Kongens egne Hænder, jeg havde dem i et Stykke graat Papiir i den ene Støvle, indtil jeg var passeret Kolbing. Christiansen vilde, at jeg skulde rejse strax, jeg fandt, at det var bedre om Aftenen; jeg frygtede for, at, hvis jeg ved Dagen red Nord ud af Byen, kunde En eller Anden ville anholde mig. Et Kunstberider-Selskab logerede i Ridehuset og vilde give en Forestilling; samme Aften Kl. 7 skulde det begynde, der var jeg tilstæde, hjalp Beriderne med deres Heste og talte med den Ene og den Anden. Advocat Bremer stod ved den forreste Bænk foran Circus; der passerede jeg forbi. Bremer bad mig sætte mig ned hos sig og sagde: „Hvad mener De nu om Tilstanden her for Djebliffet?“ — „Jeg, Herr Bremer! har ingen Mening, jeg er Soldat af den gamle Skole, der var det ikke tilladt at have en Mening; vi kjendte kun ubetinget Lydighed imod enhver given Befaling. Naar vore Foresatte gjorde eller befalede Noget, blev det strengt efterkommet. Seer De, Herr Bremer! nu er jeg Privatmand her i Flensborg og agter at blive her, jeg kan kun bestaae ved at søge at forskaffe mig Benner. Blander jeg mig ind i Politiken, faaer jeg Fjender, og kan ikke bestaae. Hvorledes De tænker, Herr Bremer, det veed jeg; taler De om Politik, saa svarer jeg Ja og Nei, hvor De helst vil høre Ja eller Nei, saa

skilles vi ad som Venner. Gaaer jeg nu hen til en ægte Danstfindet og gjør det Samme, saa beholder jeg begge Parter til Venner, og taber ikke min Fortjeneste.“ — „De har Ret,“ sagde Bremer, og gav mig ret venlig Haanden. Bremer var nemlig en af mine Kunder; siden har jeg ikke seet eller talt med ham.

Da jeg Kl. 10 kom fra Ridehuset, sagde jeg til min Karl: „Nu kan Du gaae ind i Ridehuset, der er endnu een Act tilbage, bliv Du kun derinde, jeg vil selv blive i Stalden.“ Karlen gik tilfreds derind, jeg lukkede Stalddøren indvendig og sadlede en Hest. Jeg trak Hesten til Trappen, bankede paa Døren og kaldte paa min Kone. „Vil Du ud saa silbig, hvor vil Du hen?“ — „Jeg har et nødvendigt Ærinde at besørge.“ — „Kommer Du hjem iaften?“ — „Nei, hverken iaften eller imorgen Aften.“ — „Hvorhen vil Du da? kan jeg ikke hjælpe Dig?“ — „Nei, det maa Du ikke, spørger man Dig imorgen, hvor er Din Mand, maa Du med god Samvittighed kunne sige, jeg veed det ikke, om Du ogsaa skulde sværge derpaa.“ Min Kone græd bitterlig over, at jeg vilde bort; men jeg sagde: „Kjære Kone! viis nu, at Du er en Danneqvind, fat Mod; vi To have bidt i mange sure Æbler, Gud har hidtil hjulpet og vil det fremdeles, jeg skal bort i et lovligt Ærinde, fat Dig! vi sees snart igjen.“ — „Nu da, i Guds Navn, reis! jeg vil ikke vide Noget, Vor Herre ledsage Dig, saa bliver Alting godt!“ Endnu tilføiede jeg: „Imorgen vil en Herre indfinde sig her i Ridehuset, han vil vist tilbyde Dig Hjælp, naar det behøves, ham kan Du betroe Dig til, han kan udrette mere for Dig, end jeg kan.“ Jeg satte mig paa Hesten, bad min Kone aabne Stalddøren og vilde ride ud. I det Samme kom Skipper J. Jensen, der var forlovet med min Datter: „Hvorhen saa silbig, Fader?“ „God Nat, min Søn, jeg kommer snart igjen.“ Min Datter kom løbende ned af Trappen, da hun hørte, at en Hest gik i Stalden; da hun saa mig ride ud, sagde hun:

„Kjære Fader bliv hjemme! forlad os ikke, Fader!“ og dermed gav hun sig til at græde ret bitterlig. Jeg hørte min Datters Klagen og red bort, ikke i den gladeste Sindstemning, men blev mit Forsæt tro.

Klokken var vel 10¹/₂ om Aftenen, da jeg forlod Flensborg; ihvorvel jeg havde lovet at ride uden om Abenraa, mente jeg dog at kunne ride derigjennem, da jeg ellers om Natten let kunde forvilde mig i Heben. Da jeg i 1813 ved Nattetid med 4 Husarer havde lykkelig sneget mig igjennem 1200 Mand Kosacker imellem Ibehoe og Kellinghusen, mente jeg ogsaa at kunne liste mig igjennem Abenraa, om den ogsaa bevogtedes af nogle slesvig-holsteenske Philistre! Paa Torvet i Abenraa blev jeg anraabt af 6 Bevæbnede med hvide Bind om Armen; man spurgte: „Hvem der?“ — „En Reisende!“ — „Hvorhen?“ — „Nord paa!“ — Til hvilken By?“ — „Til Kjøbenhoved!“ — „Har De Forretninger der?“ Imedens disse Spørgsmaal gjordes, kom endnu en Bevæbnet løbende, saae paa mig og udbrød: „God Aften, Herr Kloppenborg! hvorfra kommer De?“ „De kjender mig,“ svarede jeg, „derfor beraaber jeg mig paa Deres Vidnesbyrd; De veed, at jeg i en Række af Aar har skafret lidt i Hestefaget, kjøbt, solgt, byttet bort, som det kunde lade sig gjøre, nu har jeg i Grinde at forskaffe en Herre i Flensborg et Par ægte danske Heste; en Mand i Kjøbenhoved har lovet at skaffe mig saadanne og meldte mig for 14 Dage siden, at han havde et Par Heste som dem, jeg søgte; Bestilleren i Flensborg har faaet Underretning derom, men han kan ikke selv reise til Kjøbenhoved og vil ikke købe Hestene uden først at see dem. Jeg fik i Morges Brev fra Manden i Kjøbenhoved, hvori han skrev, at han ikke vilde bringe Hestene Syd paa, da den provisoriske Regjering saa vilde tage dem, derfor maatte jeg selv hente dem hos ham, betale Pengene der og staae min egen Risiko. Jeg har nu lovet Bestilleren at hente Hestene.“ Den sidst ankomne Herre, der kjendte mig,

sagde: „Das ist sehr wahrscheinlich!“ To af mine Bevogtere traadte noget til Siden og holdt en hemmelig Samtale om mig. Det bemærkede jeg, derfor sagde jeg: „Skulde en af de Herrer ikke kunne vise mig en Hjæstgivergaard? jeg mærker, min Hest er noget angreben; naar man rider saa ene en mørk Nat i daarligt Veir, rider man noget raffere end ellers, og allevegne ere Folk tilfængt, jeg ønskede at fodre en Times-tid. Imidlertid kan jeg fortælle Dem mange Ting, om hvad der passerer i Flensborg, her i Aabenraa er vist ogsaa skeet en heel Deel, som De kan meddele mig; vi kunne drikke et Glas Punsch eller Biin, det fører jeg Flensborgeren til Regning!“ En af Herrerne gik hen og bankede paa hos Hjæstgiver Harboe, hos hvem Forsamlingsstedet var for alle Slesvig-Holstenerne; jeg leverede min Hest af til Gaardskarlen, bad ham give den Havre og Brød, saameget som den vilde fortære i $\frac{1}{4}$ Time, men ikke at gaae fra den. Da jeg kom ind i Stuen, jaae jeg alle Skilderier paa Væggen hænge i Slesvigholsteenske Farver; deraf kunde jeg omtrent slutte mig til, i hvilken Rede jeg befandt mig. De viste mig deres nye Geværer og blanke Bajonetter, som de ikke forstode at sætte paa. Jeg fortalte dem Afskilligt om, hvad der var passeret i Flensborg i de sidste Dage, naturligviis meest Epistler, ikke Evangelium; jeg søgte at gjøre dem trygge og indbilde dem, at jeg hørte til deres Parti for at slippe uhindret fra dem. Efter omtrent $\frac{3}{4}$ Times Forløb betalte jeg de forlangte Drifkevarer, og vi skiltes ad som Venner. De spurgte, om jeg snart kom samme Vei tilbage, hvilket jeg lovede, men tilføiede, at jeg da vilde bringe flere Heste, de mente de 2 omtalte Heste, men jeg mente derimod Regimentet, og jeg holdt Ord! Da jeg efter at være kommen til Regimentet marscherede igjennem Aabenraa, jaae jeg en af de omtalte Herrer staae i sin Gadedør rygende af en lang Pipe. Jeg hilste ham og sagde: „Seer De, bringer jeg ikke ret mange Heste i Dag? har jeg ikke holdt, hvad jeg lovede Dem Natten mellem den 26de og

27de Marts?" Manden glemte at ryge, betragtede mig tilsyneladende med Forbauselse og lod mig ikke ud af Sigte saalænge han kunde øine mig, til Morstfab for mine Dragoner, hvilke jeg havde fortalt det forhen Passerede.

I Morgenstunden kom jeg igjennem Haderslev; Alt hvilte, kun en søvrig Bægter traf jeg paa Gaden. Jeg red igjennem Byen op til Thomashuus hos Fedder, hvor jeg atter holdt an for at styrke min Hest og selv drikke en Kop Kaffe. Imellem Kl. 8 og 9 Morgenen den 27de kom jeg til Kolbing, hvor jeg strax bestilte Courcerheste, leverede min Hest af hos Gjæstgiver Madsen, fik af Oberstlieutenant Morgenstjerne et Militairpas og satte mig i Bognen. Saaledes gik det rask fremad til Snoghøi, hvor jeg i en Hast skrev til Oberstlieutenant Juel, der var bleven Oberst, og meldte, at jeg mit Øste tro snart vilde møde ved Regimentet tilligemed den yngre af mine Søner.

Den 28de om Morgen Kl. 8 holdt jeg for Christianæborg Slot, spurgte Portneren, om Generaladjubanten var opstaaet, om jeg kunde faae Audients hos Hans Majestæt, og bad ham om snarest mulig at melde mig, jeg var fra Flensborg og havde en mundtlig Melding til Kongen at overbringe. Han svarede, at jeg vilde være velkommen, da man i de sidste Dage havde været nysgjerrig efter at erfare Noget fra Flensborg."

Portneren gik op og meldte mig hos Generaladjubanten, Kammerherre Schöller; han kom hen til Trappen og bad mig komme op. Jeg meldte, hvad der var mig paalagt, leverede ham de medbragte provisoriske Placater med Tilføiende, at jeg udbad mig Tilladelse til selv at turde overlevere dem i Majestæten's egne Hænder. Kammerherre Schöller førte mig ved Haanden ind til Hans Majestæt, idet han sagde: „Jeg bringer Deres Majestæt en Mand fra Flensborg, der ønsker at melde Deres Majestæt, hvorledes Tilstanden er der.“ Kongen tog mig i Haanden og sagde til mig de for mig uforglemmelige

Ord: „Jeg anerkjender Deres gode Billie, vær forvisset om, at De har i mig en trofast Ven.“

Hvilket Indtryk disse Kongelige Ord gjorde paa en gammel Soldat af den ældre Skole, kan jeg ikke med Ord beskrive.

Jeg sagde: „Takke kan jeg ikke Deres Majestæt for den store Naade, Deres Majestæt viser mig; jeg vil i Gjerningen søge at gjøre mig Deres Majestæts Naade værdig.“

Kongen svarede: „Jeg er overbeviist, jeg er allerede overbeviist,“ og Majestæten rystede ret hjertelig min Haand.

Allerunderdanigst meldte jeg, hvad der var paalagt mig af Formændene for det danffsindebde Parti, navnlig Kjøbmand Andreas Christiansen og Kiewing.

Efter at have meldt dette, bad jeg allerunderdanigst om Tilladelse til at indtræde med en af mine Sønner som Frivillige i det 3die Dragonregiment, hvor jeg havde staaet saa længe.

„Obersten har været min Eskadronchef,“ sagde han, „han veed bedst, hvortil jeg kan bruges, samtlige Officerer kjende mig; til mine tidligere Kammerater stod jeg i et venstabeligt Forhold, og af Dragonerne var jeg afholdt, derfor troer jeg at kunne udrette mere i dette end i et fremmed Regiment, hvor Ingen kjender mig.“

Kongen svarede: „Det er mig overmaade kjært; paa hvilke Villkaar agter De at indtræde?“

„Villkaar har jeg ikke, Deres Majestæt! Det er ikke af Egenlyste, eller for at avancere eller for at fortjene Noget, kun for at kunne faae Leilighed til at hjælpe til at understøtte Deres Majestæts retfærdige Sag, saameget som det er mig muligt.“

Hans Majestæt talte med et hjerteligt Haandtryk og sagde til mig: „Saa er det vel Deres Ønske at komme i Uniform saa snart som muligt?“

— „Ja! Deres Majestæt, da jeg ikke veed, hvor jeg støder til Regimentet, og om Regimentet strax har en Uniform til mig; jeg ønsker ikke at drive omkring i en civil Frakke.“

Majestæten sagde til Generaladjubanten: „Vil De sørge for, at 3die Regiment bliver underrettet om, at Overvagtmesteren indtræder paa samme Fod som ved sin Afgang, og at han forlynes her med Vaaben

og Munderingsstykker paa min egen Chatol-Kassens Bekostning." Kongen sagde endvidere: „Har De ellers Noget at anbrage, saa tal frit!“ — „Allerunderdanigst beder jeg om, at den lille Pension, 63 Rd., der blev mig tilstaaet efter nogle og tredive Aars Tjenestetid, maa vorde udbetalt til min Kone, saalænge hun lever; da jeg nu har forladt min Familie, og den Smule, jeg eiede, og ikke kan vide, om Gud vil, at jeg nogensinde seer min Kone mere, saa vilde jeg dog gjerne sikre hende den lille Pension, saalænge hun lever.“ Kongen svarede: „Det er bevilget, det er bevilget! Vil De, Herr Kammerherre! sørge for, at vedkommende Dyrighed bliver underrettet om, at Pensionen i Et og Alt udbetales til Overvagtmeesterens Kone imod hendes egen Dwittering, saalænge hun lever.“ Derpaa sagde Kongen: „Vil De nu gaae med Kammerherren, han har mere at tale med Dem om; vi sees, forinden De reiser fra Kjøbenhavn, jeg vil see Dem i Uniform, og sige Dem Farvel!“ Derpaa fulgte jeg Kammerherren; flere Herrer af Generalstaben vare tilstæde, jeg gav den noisigtigste Forklaring, saavidt det var mig bekjendt, hvorefter jeg sendtes til Krigsministeren, Capitain Eschering, for at meddele, hvad jeg vidste. En Gardist gaves mig med for at melde mig, men jeg skulde komme tilbage til Generaladjubantens Contoir. Hos Krigsministeren var hele Forgemaaket fuldt af Embedsmænd, høie og lave Militaire, samt Landmænd fra Provindsferne; Gardisten meldte mig, strax aabnedes Døren, og Ministeren kaldte: „Overvagtmeester Kloppeborg! kom nærmere!“ jeg traadte ind, Ministeren lod mig gjentage den Melding, jeg bragte Kongen. Derefter bad han mig give sig det Samme skriftlig, saa udførlig som mulig, og at optegne Personer af begge Partier, ægte Danste, og ægte Tybskfindebe, helst af Embedsclassen. 1½ Ark Papiir skrev jeg fuldt, Ministeren læste det, takkede mig for min gode Villie og tilbød mig en Deel Papirpenge, under Navn af Reisegratiale. Jeg sagde, at de Herrer, der havde sendt mig, havde leveret mig

de fornødne Reisepenge, derfor kunde jeg ingen Penge modtage. Ministeren derimod paastod, at da jeg var reist i et Ørinde, Regjeringen betræffende, saa burde Regjeringen betale Reiseomkostningerne. Jeg vilde paa ingen Maade tage derimod, men Krigsministeren sagde: „Tro ikke, at Regjeringen med disse Penge vil betale Deres gode Villie, den vil blive paafjønnet paa en anden Maade, De kan ikke forubsee, hvad der i denne Tid kan tilstøde Dem paa Deres Reise, De kan faae uforubseete Udgifter, derfor maa jeg anmode Dem om at tage derimod.“ Jeg turde ikke komme med flere Indvendinger og tog imod Gratialet, men ilede hen til Kammerherre Schöller igjen, jeg gav Forklaring over det Paaserebe, og bad ham tillige modtage de af Krigsministeren skjænkede Penge for ved en passende Leilighed at tilsende ham samme; jeg kunde ikke have dem i Haanden eller i Lommen, de brændte mig der: „Jeg handler imod min Pligt ved at modtage Penge.“ Smilende spurgte Kammerherren mig, om jeg nu ikke var indtraadt i Tjenesten? Jeg svarede Jo. „Kjender De Subordination?“ — „Det er det Første, Soldaten maa beslitte sig paa at blive bekjendt med.“ — „Betragter De mig som en af Deres Foresatte?“ — „Det vilde være mig en stor Glæde, saafremt jeg i denne Tid kunde staae under Deres egen Befaling.“ — „Naar De altfaa ikke efterkommer en given Befaling, hvilke Følger kan det have for Dem?“ — „At jeg vil blive straffet.“ — „Gudt! jeg befaler, at De tager Pengene! Prøv nu paa at handle imod min Befaling, og jeg skal sikkert melde Krigsministeren, hvor stridig De er, og hvor megen Umage det har kostet mig at bringe Dem til Lydighed!“ Dette sagde Kammerherren i Spøg, og tilføiede: „Bær De ingen Nar, tag De Pengene! De kan ikke vide, hvad der kan indtræffe for Dem paa Deres Tilbagereise, Pengene kunne gjerne komme Dem meget tilgode; det er ikke Regjeringens Mening med disse Penge at affærdige Dem.“ Jeg maatte, hvorvel imod min Villie, adlyde. Kammerherren

leverede mig et Kort, hvorpaa stod skrevet: „Til Overbringeren heraf leveres de fornødne Baaben og Munderingsstykker, saavel til hans Paaklædning som til hans Forsvar, paa min egen Chatol-Kassens Bekostning. F. K.“; dette Kort skulde jeg jorevise paa Tøihuset og Varedepotet for at erholde Uniform og Baaben, og efter at have modtaget samme skulde jeg møde hos Generaladjudanten, dog ikke sildigere end Kl. 7 om Morgen.

Først henvendte jeg mig derfor til General Bauditz, hos hvem jeg lod mig melde for at modtage Baaben. Da Generalen erfarede, hvem jeg var, viste han mig megen Forkommenhed og lod mig udløse af de bedste Baaben. Paa Varedepotet havde kun en Kappe af 5te og en Hælm af 1ste Regiment; jeg henvistes til en Skræddermester, for at der kunde tages Maal af mig. Efterat det var skeet, spurgte jeg, naar jeg kunde erholde Uniformen; Skrædderen svarede, at nu kunde jeg om 3 à 4 Dage høre derned igjen. „Om 3 à 4 Dage,“ svarede jeg. „Ja, De hører, vi have ingen Munderingen færdige.“ — „Derfor har jeg henvendt mig til Dem, for at der kunde tages Maal, og nu skal jeg vente 3 à 4 Dage, og dog er det endnu ubestemt, om Tøiet da er færdigt eller ei! kan det hele Skrædderpersonale paa Varedepotet ikke i en kortere Tid end 4 Dage forfærdige de manglende Munderingsstykker til een Mand, hvor mange Menneskealbrede skal det da vare, inden den danske Armee er klædt i Uniform? idag vil jeg have den, og hvis ikke, gaaer jeg hen til Udstederen af dette Kort og melder, at hele hans Skrædderpersonale kan først om 4 Dage forskaffe mig Munderingsstykkerne.“ Manden betragtede Kortet og opdagede derpaa Kongens Navnetræk, hvilket han vist først havde overseet. Det hjalp, Manden blev søielig og lovede, at jeg skulde faae Alting færdig til Kl. 9 om Aftenen. Kl. 9¹/₂ mødte jeg, en Underofficer var beordret til at overlevere Alting til mig. Jeg erholdt en Soldat til at pudse mit Tøi. Efter et Par

Timers Pudsning i mit Logis paa Hotel d'Angleterre var jeg færdig dermed, og næste Dags Morgens Kl. 7 var jeg hos Generaladjubanten. Kammerherren mynstrede min Paaklædning, der ikke fandt hans Bifald; han sagde: „Hvorfor har De ikke taget bedre Klæde? De kunde have taget af det bedste, og De tager dette grove Løi!“ — „Herr Kammerherre! det er mig nu kun om at gjøre at faae Noget paa Kroppen, der kan holde ud, der er varmt og mageligt; lever jeg efter endt Krig, og kan have den Ære at møde hos Dem, skal jeg sørge for en finere og smukkere Paaklædning!“ Kammerherren førte mig anden Gang ved Haanden ind til min Konge og sagde: „Her bringer jeg vor Overvagtimester, nu staaer han slagfærdig!“ Kongen tog mig derpaa i Haanden, talte mig for min udviste gode Billie, talte om Tilstanden i Flensborg, og efter omtrent $\frac{1}{4}$ Times Forløb forlod jeg det kongelige Gemak, meget rørt over den Maade, hvorpaa Kongen havde modtaget mig. Mine Øjne løb over, da jeg forlod Kongen, der ogsaa allernaadigst tilfagde min Familie Understøttelse. Jeg standsede ved Døren, for at tørre mine Øjne. Generaladjubanten kom ud af det kongelige Gemak: „Det er godt at jeg træffer Dem endnu her, Hans Majestæt vil tale med Dem endnu engang.“ Jeg traadte ind. Kongen stod omtrent midt i Bærelset, og hans Omgivelse i en Halvkreds bag ham. Kongen holdt et Glas Viin i Haanden, og med de Ord: „Vil De komme nærmere; jeg ønsker, at De endnu maa drikke min Staal, inden vi skilles ad!“ Derpaa traadte han nærmere og satte Glasset for Munden med de Ord: „Staal, drik ud!“ Han gav mig derpaa Pokalen. Disse Kongens Ord angreb mig saaledes, at jeg neppe kunde holde Glasset i Haanden, hvorfor jeg sagde: „Deres Majestæt vil allernaadigst tilgive, at jeg bærer mig ad som et Barn; commandeer mig imod Bajonetter, saa sværger jeg Deres Majestæt til, at da skal min Haand ikke ryste.“ Da jeg havde tømt Glasset, tog Kongen selv imod

det, da jeg vilde jätte det paa Bordet. Han tog mig ret hjertelig i Haanden og sagde, da han mærkede, at jeg var meget bevæget: „Giv Dem kun tilfreds! den retfærdige Sag vil med Guds Bistand seire! Hils nu Deres Oberst fra mig, hils samtlige Officerer i Regimentet, hils alle Deres Kammerater, hils alle Dragoner, hils mit Folk, alle dem, De komme i Berørelse med; sig dem fra mig, at om nogle Dage skal jeg være hos dem, for at overtøye dem om, at jeg ikke sidder jangen!“ Dermed rystede Kongen paa den allerventligste Maade min Haand, var meget bevæget, vendte sig om og sagde: „Gud være med Dem: vi sees igjen, lev vel! lev vel!“ Samtlige Herrer, der vare nærværende, gave mig hver især Haanden. Jeg kom anden Gang i Forgemaftet med blusfende Rinder og i en saa bevæget Tilstand, at kun den, der har været i en lignende Stilling, kan gjøre sig et Begreb om de Følelser, hvoraf man kan blive gjenneintrængt ved en saa naadig Behandling som den, Kongen værdigede en Mand af min Stand, en Soldat af den gamle Skole. I denne hørte det til Sjeldenhederne, at en Officeer ved Eskadronen værdigede en af de første Underofficerer halv saa megen Forekommenhed, som min Konge viste mig. Efterat have fattet mig gif jeg ud til Bagten, der betragtede mig med mine blusfende Rinder meget nøie; de have vist formodet, at der maatte være passeret mig noget Ubehageligt, da dog det Udsatte var Tilfældet.

Colote Capitel.

Slagene ved Bov og Slesvig.

Saa snart jeg havde forladt Slottet, ilede jeg ved Hjælp af det mig tilstillede Bogvogn til Regimentet. Den sidste Bogvogn, jeg requirerede, var i Kolding; i Boufild, den nærmeste By, blev jeg standset af Lieutenant Baudiz, der var bleven tilbage for at samle det indkaldte Mandskab, som ikke endnu var mødt. Han førte en opfablet Hest med til mig og havde Ordre at anholde mig, hvor vi tilfældigviis skulde træffes. Jeg expederede min Kudst og lod ham kjøre, modtog min Hest, og da jeg var forsynet med Armatur og Munderingsstykkerne, følte jeg mig hjemme og ønskede kun snarest muligt at faae Leilighed til at møde Fjenden. Dagen derpaa skulde jeg melde mig hos Oberst Juel. Jeg kjørte paa en Bondevogn, men mødte underveis Obersten tilligemed hans Adjutant, nuværende Major Baudiz. Da Obersten saae mig, sagde han: „Jeg kan ikke noksom sige Dem, Kloppenborg! hvor det glæder mig at see Dem her i denne Paaklædning under de nuværende Omstændigheder!“

Efter at jeg havde meldt mig til Tjeneste, blev jeg ansat ved 2den Eskadron, da Ritmester Lichtenstein havde bedt om, at jeg maatte blive ansat ved denne, hvorved jeg ogsaa tidligere havde staaet. Oberst Juel vilde først have mig ansat ved 1ste Eskadron, da han frygtede for, at en gammel Uenighed,

jeg havde hørt med Ritmester Lichtenstein, skulde blive opfrisket; men da Ritmesteren hørte, at jeg skulde staae ved 1ste Eskadron, bad han udtrykkelig om, at jeg maatte komme til 2den Eskadron, og Obersten gav efter. Jeg kom altsaa dog til min gamle Eskadron, hvilket var mig hjært. Jeg havde ikke den mindste Grund til at klage over Ritmesterens Færd imod mig; tværtimod, han behandlede mig baade i og udenfor Tjenesten paa den venligste og mest forekommende Maade.

Paa Marschen sydpaa passerede intet Videre; det var den daglige, rolige Marsch uden Afverling. Fra Aabenraa marscherede vi Besten for den egentlige Landevei, og 2den Eskadron indquarteredes i Heistrup; derfra commanderedes Eskadronen ud paa Recognoscering hen imod Bov. Omtrent en Miil Norden for Bov saae vi fra nogle Lyngbækker Østen for Bommerlund enkelte fjendtlige Poster; derhen blev jeg sendt med 20 Mand for om mulig at opbage Fjendens Stilling. Jo nærmere jeg kom, desto mindre bleve de fjendtlige Poster, saa at man neppe kunde see dem. De omtalte Heдебækker dante en lang Række af Bakker Besten for Chausséen fra Flensborg til Aabenraa og begynde, naar man er passeret Krusaa Mølle, noget Norden og Besten for Chausséen; de strække sig langt Nord paa efter Kliplev. Da jeg ikke med 20 Mand kunde gaac ind imellem denne Rjæde af Bakker og Forbybninger, uden at udsætte mig for at blive affkaaren og tagen til Fange med min Commando, sendte jeg en Mand tilbage med Melding og bad om Forstærkning, for at jeg kunde blive istand til at levere en fulstændig Melding. Af 1ste Eskadron sendtes Vagtmester Rosenørn med 20 Mand ud til mig, saa at jeg nu havde 40 Mand. De fjendtlige Poster, der fra deres høie Standpunkt tydelig kunde see Alt, hvad der fra vor Side blev foretaget, traal sig nu saaledes tilbage i Forbybningerne, at ingen Poster vare at see. Jeg dannebe af min Commando en Rjæde, saa langt udstrakt til Sønden, at Fjenden ikke fra den syblige Ende kunde bryde frem og affkjære os, medens

vi rykkede længere mod Øst. Da Fjenden i dette Øjeblik lod sit Cavalleri ved Bov rykke ud i 2 Afdelinger imod Weibæk lige overfor vor 1ste og 2den Eskadron og foretog nogle smaa truende Bevægelser, som om de vilde affjære mig, der var rykket langt imod Østen, satte jeg mig i Bevægelse, og vilde i en raff Trav rykke op paa de af Fjenden med Bedetter besatte Bakker. Det var den første Gang, mine Dragoner øvede den virkelige Felttjeneste imod en virkelig Fjende; for at foregaae dem med et godt Exempel red jeg i raff Trav midt foran Rjeden med de Ord: „Følg, Kammerater! raff! Trav! Trav! følg! følg!“ Det hjalp; i et Nu vare vi paa de høieste Bakker, hvorfra vi opdagede den udjatte Cavalleri=Feltvagt, der trak sig tilligemed alle sine Poster Syd paa imod Bov; vi søgte at affjære den, hvilket maasse ogsaa var lykkedes os, naar vi vare komne noget mere Syd paa. Den sjenbtlige Officeer, der commanderede Cavalleriet, skal have været Forræderen Fürsen=Bachmann, tidligere Ritmester i 1ste Dragonregiment, der forlebede Regimentet til Utrofskab imod sin Konge. Jeg raabte til de sjenbtlige Dragoner, at de skulde flyde Forræderen eller udlevere ham til os, da vi under Jagten efter dem vare komne temmelig nær. Bachmann holdt sin Hest an, gjorde halv høire om og lyttede efter, hvad jeg sagde. Jeg raabte til ham, hvorfor han flygtede, da han dog var os overlegen i Styrke; hans onde Samvittighed nagede ham vel allerede, han maatte skamme sig at flye som en jaget Hund; havde han en retfærdig Sag at stride for og dog flygtede, sjøndt han var den stærkere, saa var han ligesaa stor Forræder imod sit oprørske slesvig=holskenske Parti, som Meeneber og Forræder imod sin retmæssige Konge. Alt dette hørte Karlen paa sin Flugt, da vi vare ham temmelig nær i Hælene. Op imod Bov opdagede jeg sjenbtlig Infanteri plat neblagt paa Jorden, der skulde tage imod os; derhen vilde han lokke os, men det lykkedes ham ikke. Vi standsede og trak os Nord paa tilbage.

Imidlertid vare 1ste og 2den Eskadron rykkede tilbage imod Heistrup, da de tvende fjendtlige Eskadroner vare rykkede frem imod Veibæk; jeg maatte derfor gaae temmelig langt i nordvestlig Retning tilbage for ikke at blive affkaaren. Dagen derpaa gik det imod Bov. Cavalleriet gik vestlig forbi Bov, passerede tilsidst den gamle Dreevei imod Skæferhuset Vesten for Flensborg, og det var ankommen til Skæferhuset, da de sloges ved Flensborgs Nyttad. Vi gjorde Holdt; det fjendtlige Cavalleri stod ved Langbjerg, Nordvest for Handedved Skov, Sydvest fra Skæferhuset. Vi holdt som paa Gløder; vor Brigadecommandeur kom ridende, jeg tog mig den Frihed at sige til Obersten: „Denne Vei, hvorpaa vi holde, fører op til Bilskov, hvor Veien gaaer igjennem fra Flensborg til Slesvig; naar vi blot marschere fremad, indtil vi støde til Chausseen, og der gjøre Front imod Flensborg med et Par Kanoner, ere Fjenderne aldeles affkaarne, da de endnu staaes i Flensborg, kunne de ikke komme ud af Fælden.“ Obersten sagde til mig: „Sig det til Generalen!“ men vi bleve holdende. Fjenden trak sig mere Syd, og flygtende trak han sig tilbage efter Slesvig. Vor General kom langsomt ridende i dybe Tanker; jeg raabte temmelig høit til Bagtmester Bostrup, der førte Standarten: „Seer De disse Træer i Sydvest? der ligger Byen Bilskov; naar Generalen bare vilde commandere „March“ derhen til, og fordele os med Front mod Flensborg, med 2 Kanoner paa Landeveien, vilde Fjenden være affkaaren og taget!“ Dette sagde jeg høit; Generalen red tæt forbi mig, saae mig stivt i Ansigtet, men sagde ikke et Ord og red videre hen til de bagved holdende Eskadroner. Endelig kom Ritmester Barth med 2 smaa Feltkanoner, stillede dem imod Langbjerg og sendte et Par Granater op til deres Cavalleri. Dette opløstes aldeles og sløi i alle Retninger som en Flok Faar, der splittes og jages af Hunde Ud af denne Flok kom en Rytter jagende ned efter Flensborg, alt hvad Hesten kunde løbe. Han laae endelangs paa Hesten,

bag efter fulgte 2 løse Heste, opsablede med hele Oppatningen, selv Karabinen hang ved Sabelen. Jeg bad Ritmester Lichtenstein om Tilladelse til at indhente denne jagende Rytter; Ritmesteren svarede Nei; jeg bad flere Gange om Tilladelse, da jeg kjendte en Gjenvei, hvorfra jeg kunde affjære ham Veien til Flensborg, men forgjæves. Det skal have været den høist-commanderende Officeer ved det fjendtlige Cavalleri, der flygtede ind til Flensborg for at raadflaae med Prindsen af Noer, hvilket skete udenfor Stadt Hamburg i Flensborg. Her holdt Prindsen parat og forberedt til sin skyndsomme Flugt til Rendsburg, uagtet han forhen havde pralet med de Ord: „Am Tage der Entscheidung und der Ehre werde ich bei euch sein!“ Dog, da det kneb for dem, glemte han det givne Løfte.

Efter at vi længe havde holdt nbevægelig ved Skæferhuset, commanderedes „Marsch!“ Vi rykkede frem til den gamle Husumer Landevei, gjorde atter Holdt og stod der uden at røre os, for at see Oprørerne flygte ad Slesvig til. De Bageste sendte vi enkelte Granater med paa Reisen for at sætte mere Fart i de Flygtende. Genimod Aften rykkede vi ind i Flensborg og indquarteredes, saa godt det lod sig gjøre. De foromtalte tvende Heste, der fulgte den flygtende Cavalleri-officeer, søgte jeg at komme paa Spor efter og fandt dem; den ene i Røde Gade hos en Borger. Jeg spurgte, da Manden ikke var hjemme, om der ikke var en Insurgenthest bragt ind paa Stalden. Konen sagde, at det var hende ubekjendt. „Saa tillader De vel, at jeg seer efter.“ Jeg spurgte Staldkarlen, om de 4 Heste, der stode, tilhørte hans Herre. Han svarede: „Ja.“ „Ogsaa denne Fuchs med Blis og hvide Been? har din Herre havt den længe?“ „Det veed jeg ikke.“ Jeg gik til Hesten og fandt den brændt paa Halsen med 1ste Dragonregiments Mærke, Nummeret var klippet paa den ene Side og Eskadronen paa den anden. „Naar er det bleven Mode i Flensborg, at Borgerne brænde 1ste Dragonregiments Mærke paa Halsen og Nummer paa Siden?“ spurgte jeg. Derpaa

kunde han ikke svare. Jeg sagde til min Søn, der var fulgt med: „Du bevogter denne Mand, indtil jeg kommer igjen!“ Jeg gik ind til Madammen og sagde hende, at den søgte Hest fandtes i Stalden, og at jeg vilde tage den med. Da jeg atter kom i Stalden, sagde jeg til Karlen: „Din Madam lader Dig sige, at Du ufortøvet leverer Sadeltsøi og Oppakningen, der var paa Hesten, tilligemed Pistol og Karabin.“ Først lod han, som om han ikke vidste noget derom; dog da jeg, ikke just paa den høfligste Maade, truede ham med at lade ham gjøre Bekjendtskab med mit Sidegevær, og fortalte ham, at han ikke vilde slippe ud af min Baretægt, saalænge han ikke udleverede det Søgte, erindrede han, at det var bragt paa Høloftet. Han og min Søn steg op, jeg fulgte bagefter; og paa Bunden af Loftet, saagodt som under Høet, fandtes Sadeltsøi, Hestebækken og Mantelsæl; Pistolen og Karabinen fandtes under et Sengested i et Pulterkammer. „Seer Du, det var dog godt, at Du kom til Eftertanke; meld Din Herre, at jeg har hentet Hesten.“ Min Søn trådte ud af Gaarden, og jeg fulgte efter. Ligesom jeg traadte ud af Porten, stod Manden lige for mig og sagde: „Holdt! hvorhen? hvorledes kan De uden Bidere gaae ind i min Stald og hente en Hest?“ Jeg spurgte ham: „Hvem berettiger Dem til at tilægge Dem en Insurgenthest med Sadeltsøi og Baaben, der tilhører Kongen?“ Manden sagde, at jeg skulde henvende mig til Magistraten, da jeg uden dens Tilladelse ikke turde tage Hesten. „Hils Din forræderste, meenederste, høivelbaarne Magistrat, at jeg har handlet efter egen Overbeviisning, og ikke vil adlyde hverken Dig eller Din oprørske Magistrat! Henvend Du Dig til Regimentet, derhen hører jeg, der har jeg mine Foresatte, som jeg adlyder!“ Manden gik sin Vej, og lod mig beholde Hesten. Den anden Hest fandt jeg opstaldet, hvor Slesvig-Holstenerne havde deres Sygestald; begge disse Heste bragtes til Ridehuset. Den Røde brugtes i Eskadronen som Tjenestehest til min ældste Søn, Bagt-

mesteren, da hans Hest var syg. Den Sorte blev staaende ved vort Sygeheste-Depot, da den var saa slemt trykket.

Dagen efter Affairen ved Bov og Flensborg marscherede vi Syd paa efter Slesvig, trak os Vestpaa, og kom efter 3 à 4 Dages Frem- og Tilbagemarscheren endelig til Slesvig, hvor vi forrettede Forposttjeneste med langt udgaaende Patrouiller og udsatte Feltvagter, hvorved vore Feste bleve haardt medtagne; ellers passerede Intet af Betydning. Den Ene spurgte den Anden: „Have vi Vaabenstilstand? er der sluttet Fred, eller hvad er paa Færde? vi see ingen Fjender, og dog have vi Krig!“ Saaledes levede vi i Uvisshed indtil 2den Baastebag 1848. Der var tilsagt almindelig Kirkeparade for alt Militair; min ældste Søn var paa Feltvagt, og stod ved Jagel; han lod om Morgenens melde ind til Slesvig, at Fjenden nærmede sig, Ordonnanten, en Dragon Egaa af 2den Eskadron, sendtes med Melding ind paa Gottorp Slot; man vilde først ikke troe ham. Der blev spurgt, om han ikke havde seet feil? om det ikke var Tørvevogne, han havde seet? Egaa svarede: „Det er fjendtligt Cavalleri, der snart kan være her, da det er talrigt.“ Man lod ham holde uden at meddele ham nogen Ordre; han skulde vente indtil videre. Dragonen derimod fandt det urigtigt at holde der og reb ud til sin Feltvagt. Undervejs mødte han en anden Dragon med Melding, som havde Ordre at underrette Lieutenant Bülow af 3die Dragonregiment, der var indkvarteret i Bustrup med 40 Dragoner, at han stod Fare for at blive overfalden eller tagen, naar de ikke snarest kom til Hest, da Fjenden uafbrudt rykkede raff frem med store Masser. Min Søn gjorde paa 3 forskjellige Steder Front og standsede derved noget Fjendens Fremrykken, hvorved Lieutenant Bülow med Nød og Neppe fik saamegen Tid, at han kom bort uden at blive tagen; dog maatte Dragonerne lade deres Mantelsække, og Oppakning blive tilbage. Lieutenant Bülow selv mistede alt sit Tøi. Der blæstes endelig Alarm, og da Eskadronen rykkede ud imod

Bustrup, der ligger tæt ved Slesvig paa Veien til Rendsborg, kom vore Ambulance-Soldater med Døde og Saarede, da Fjenden allerede havde indtaget Stilling ved Bustrup. Vi trak os tilbage, og hvorledes Udfaldet blev for os, er altfor vel bekendt.

Om Aftenen efter Slaget standsede 3die Dragonregiment ved Langsø, Heste og Mandskab havde ikke faaet det Mindste hele Dagen; derfor skulde en Commando udsendes for at skaffe Levnetsmidler og Fourage til Hestene. Jeg blev af Regimentscommandeuren kaldt frem tilligemed 2 à 3 Mand pr. Eskadron, og instrueret, at jeg skulde søge imod min Qvittering at faae Proviant og Fourage snarest mulig i de nærmeste Byer. En bereden Bonde fulgte med som Reiviser. Vi kom op til Byen Isted; Sognefogden var meget tjenstvillig. Han og jeg gik fra Huus til Huus for at fouragere. Enhver var behjælpelig. Fruentimmerne skyndte sig at skjære Smørrebrød til Mandskabet, vi regnede til circa 160 Mand pr. Eskadron. Det skaarne Brød pakkedes i Kurve, og jeg var saa heldig at samle i Byen, alt hvad jeg foreløbig behøvede, circa 5 Tønder Havre til hver Eskadron, $\frac{1}{4}$ Skjeppes pr. Hest, samt 80 Pbd. Hø. Halm requireredes ikke, da vi ikke kunde faae Hakkelse skaaren. Smørrebrød til Mandskabet, ogsaa noget Ol og Brændeviin skaffedes tilveie. Tilfreds rykkede jeg med mine Bogne frem imod Langsø; der, hvor Veien til Isted gaaer af fra Chausséen, hørte jeg Ribende passere Veien. Det var allerede langt ud paa Aftenen, og det var meget mørkt, men jeg kunde høre Oberst Juels Stemme. Jeg red hen og anmeldte, at jeg var saa heldig at kunne forpleie Mandskab og Heste med det, jeg havde læstet paa Bognene. Obersten befalede mig at lade Bognene foreløbig kjøre tilbage til Isted og holde der, indtil Regimentet var marscheret eskadronsviis til et passende Sted. Jeg anviste Obersten en Plads, som jeg havde lagt Mærke til, en indhegnet Mark tæt ved Byen; der var noget Læ

ved Indhegningen. Obersten befalede mig at blive holdende for at vise Regimentet hen paa denne Plads. Jeg sendte Dragonerne tilbage med Bognene hen til Fogden, hvor de skulde blive og bevogte det Levereede, indtil Regimentet kom. Efter at jeg havde ført Regimentet hen paa den omtalte Markt ved Isted, og Mandstabet var sat af, anmodede man mig om at bringe Levnetsmidlerne og Fouragen. Jeg ilede hen til Fogden, hvor jeg fandt Bognene fraspændte, endskjøndt jeg havde givet Dragonerne Ordre til, at Altting skulde blive samlet, indtil jeg atter kom til dem. Ingen af Dragonerne vare ved Bognene; de sad i Stuen og pleiede sig. Jeg havde seet nogle tause, mørke Skikkelser liste omkring i Gaarden, uden at jeg tænkte videre over, hvem det kunde være. Jeg befalede Dragonerne ufortøvet at komme til Hest, undtagen 4 Mand, der skulde op paa de 4 Bogne, hvor Provianten stod i Kurve, afdeelt til hver Eskadron. Dragonerne, der vare komne op paa Høvognene, sagde: „Her ere ingen Kurve, her heller ikke!“ og saa fremdeles paa alle 4 Bogne. Alt var taget bort. Jeg blev yderst opbragt paa Dragonerne, der havde ladet Alt tage af Bognene og kun tænkte paa selv at faae Noget, men ikke bekymret sig om deres trængende Kammerater, der bivouakerede under aaben Himmel. Jeg spurgte Fogden, hvem der havde taget vor Proviant, men han vidste det ikke. Nu maatte der anden Gang skaffes Proviant, hvilket ikke vilde være let, da Mange af Beboerne havde leveret Alt, hvad de havde af Brød og Smør. I det Samme kom en Kone og hvistede mig sagte i Dret: „Infanteriet har taget det af Bognene; det er Altsammen nebe i Haven bag ved Gaarden.“ Der foer jeg ned og mødte 2 Mand med en Kurv, som jeg selv havde tilpakket og bestemt til Regimentets Officerer. Jeg erfarede nu, at da Dragonerne havde forladt Bognene og vare gaaede i Stuen, var der kommen en stærk Commando Infanteri, der ligesom jeg var udsendt for at fouragere. Da de fandt de tilpakkede Kurve uden Vagt

derved, saa toge de dem og bragte dem ned i Haven for derfra ubemærket at fordele dem. Jeg spurgte de 2 Infanterister, der bare Kurven, hvorledes de vare komne til denne Kurv; jeg vilde ikke haabe, at de vare gaaede ud for at plyndre. En meget høi Commandeersergeant traadte hen til mig og lod mig vide, at han var ligesaa nær berettiget til denne Kurv som jeg; derover opstod nu en alvorlig Ordvexling imellem os, der let kunde være ubartet til en Kamp. Han paastod, at hans Bataillon var ligesaa trængende som Dragonerne, det indrømmede jeg ogsaa, kun Maaden, hvorpaa han tilegnede sig Kurven, fandt jeg ikke roesværdig. Da jeg mærkede, at der med Magt ikke var noget at udrette, da Infanteriet vist var os fiirdobbelt overlegen, og det desuden ikke var smukt, at vi som Kammerater vilde slaaes om denne Gjenstand, sagde jeg til Commandeersergeanten, at jeg rigtignok havde været den Første her, der formaaede Indvaanerne til at levere Fødemidler til os, de Andre kom, efterat jeg havde erholdt Alt, hvad der kunde opdrives her i Byen, naar jeg havde seet, at de vare ligesaa trængende som vi, og at Intet mere var at erholde, saa havde jeg af mig selv uopfordret delt med dem, saaledes vilde jeg have handlet, nu vilde jeg overlade til dem, at handle efter deres Overbeviisning om, hvad der var ret og billigt. Jeg havde neppe sagt det, saa stemte Infanteriet selv i med og sagde: „Overvagtmeesteren har Ret, han skal i det Mindste have Halvparten!“ Commandeersergeanten gav nu efter, og jeg modtog Halvparten af Fødemidlerne. Jeg stræbte nu at komme hen til Bivouaken og lod 2 Vogne kjøre hen til hver Eskadron, Overvagtmeestrene ved Eskadronerne fordelte det. Officererne laae leirede ved Hegnet under Bussene; den for dem bestemte Kurv bragte jeg dem selv, den havde jeg reddet heel og holden af Infanteriets Hænder, tilligemed nogle Drifkevare. Da Regimentet den følgende Morgen afmarscherede, havde jeg den Glæde, at Eskadronerne ved Forbiridningen takkede mig

hjertelig for den modtagne Proviant, som jeg med Møie havde tilveiebragt i en mørk Nat og ubekjendt Egn.

I et skrækkeligt Regnveir marscherede vi til Flensborg, og kom gjennemblødte derhen. Paa Flensborgs Søndertorv kom en Ordonnans med Ordre til Ritmester Lichtenstein, at 1ste og 2den Eskadron skulde ligge i Angel, 1ste paa Sønderupgaard og Omegn, 2den i Engelsby, Tvede og Omegn, samt paa Kijseng. Ritmesteren spurgte om jeg var kjendt i Angel: „Ja, Herr Ritmester! det er en Musesælde, hvoraf Ingen redder os, saafremt vi skulle ligge der i Nat!“ „Mener De?“ „Vi ere paa en Retirade; den forfølgende Fjende kommer samme Bei som vi og skal passere herigjennem og over dette Torv. De Byer, vi skulle ligge i, ere lige imod Østen, og til de yderste Qvarterer er der en lang Bei. Skulle vi derfra retirere Nord paa, saa have vi først en Times Tid Ridt, indtil vi komme hertil igjen, hvor vi nu befinde os; vi høre imorgen ikke mere til 3die Dragonregiment, da vi ere aldeles afstaarne!“ Dog maatte vi afsted. Da vi gjorde Holdt i Engelsby hos Sognefogden for at modtage Billetter, hørtes et Skud udenfor Gaarden. Jeg red ud af Gaarden for at opdage, hvem der skød. I det Samme kom 3 fiesvig-holsteenske Dragoner jagende henad en Markvei, men flygtede, alt hvad de kunde, ad Lyksborg til, da de opdagede os i Gaarden. Jeg satte over et Gjærde ind i Haven for at afstjære dem, men de havde et for stort Forspring og undkom. Eskadronen blev indqvarteret i Tved og Omegn; min Søn med 36 Mand skulde indqvarteres paa Kijseng. Jeg kaldte ham tilside og sagde: „Tag ikke ned til Kijseng, saa bliver Du affaaren, saafremt Fjenden bliver ved at forfølge; gjør Holdt, saasnart Du er os ude af Sigte, i den første den bedste Fordybning, sid af, foder Hestene, Du har Fourage med, der ligge Huse nok i Nærheden, derhen sender Du enkelte Folk, saa ville de let kunne skaffe Smørrebød eller andet besligt til Dine 36 Mand. Naar det bliver

mørkt, rykker Du op paa den anviste Samlingsplads for at være tilstede, naar Eskadronen trækker sig tilbage, hvilket snart vil gøres nødvendig; jeg befaler Dig det ikke, men brug Din egen Conduite og lad Dig ikke tage til Fange!" Ritmester Lichtenstein beholdt mig hos sig i Quarteer i Led. Vi havde Ordre til at sadle af. Jeg spurgte Ritmesteren om han ikke vilde tillade, at Sadlen blev paa Hestene, saa at vi kun løsnede Gjordene, og at hver Mand saameget som mulig blev ved Hestene; der anede mig intet Godt. Jeg gik udenfor Gaarden og saae igjennem et Led paa en indhegnet Mark i det sydbøstlige Hjørne en Mand staae med Front imod Byen. Jeg stod midt i Ledet, den omtalte Mand trykkede sig langsomt tilbage ind i det store Hegn og skjulte sig bag Grenene. Det vakte min Opmærksomhed; jeg traadte ligeledes tilbage og skjulte mig udenfor Ledet, idet jeg bødte Grenene saaledes, at jeg uopdaget alligevel kunde see ham. Efter nogle Secunders Forløb kom han atter frem som første Gang, og blev staaende. Jeg kom ligeledes frem igjen, derpaa forsvandt han anden Gang, og denne Mansøvre gjentoges 3 Gange. Inde i den næste Løkke opdagede jeg ligeledes paa lang Afstand en Mand i nordbøstlig Retning med Front imod Byen; nu troede jeg at have opdaget to fjendtlige Poster, der bevogtede os, og jeg tænkte paa at melde det til Ritmesteren. I Gaarden saae jeg en bondelædt Mand staae omringet af vore Dragoner, hvilke han udspurgte. Først spurgte han: „Hvad er det for et Regiment, her ligger?“ „3die Regiment.“ „Ligger hele Regimentet her i Angel?“ „Nei, kun 1ste og 2den Eskadron!“ „Hvor ligger den 3die og 4de Eskadron?“ „Paa den anden Side af Flensborg.“ „Det er slemt; jeg har en Fætter ved 3die Eskadron, ham vilde jeg saa gjerne tale med.“ Nu kunde jeg ikke tvivle længere, jeg var vis paa, at han var udsendt for at speide, og at han hørte til de Frikkaremand, man havde udsendt imod os for i Mørkningen at overfalde os i Staldene. Jeg spurgte: „Hvem er Du, og hvad søger

Du?" „Jeg søger min Fætter, der staaer ved 3die Eskadron.“ „Det Hele er en Opdigtelse, Du har ingen Fætter ved 3die Eskadron, Du har dine Fætttere staaende her udenfor, Du er jendt for at erfare vor Styrke o. s. v. for at bringe dine Kammerater Melbing, at „die dummen Dänen“ ere saa eenfoldige, at de lade sig udsørge af Dig og Dine; men nu vil Du behage at blive her, at Du ikke kan faae Leilighed til at sladdre af Skolen; Du er foreløbig Arrestant!“ Manden blev yderst opbragt og joer imod mig med de Ord: „Ich bin ein freier Mann!“ I sin Hidfighed blev han paa engang tydsk, og glemte sin paatagne Rolle. Jeg sagde: „Du har Ret, men Du glemmer, at Du istedetfor „freier Mann“ burde for at følge Sandheden have sagt „Freischärler.“ Han vilde gaae bort, men jeg lod en Mand trække sin Sabel og indtil videre bevogte ham som Arrestant. Mandens høi-røstede Tale bragte Ritmesteren ud; han spurgte, hvad der var paa Færde. Jeg meldte Ritmesteren det Passerede. Han fulgte med udenfor Gaarden, og jeg viste ham de samme to Mænd. Derpaa gif vi ind i Gaarden igjen; den bevogtede Friskarermænd fordrede paa en uheldig Maade, at Ritmesteren skulde lade ham gaae, men denne billigebe, at Manden foreløbig forblev under Opsigt, idetmindste saalænge vi opholdt os der, for at han ikke skulde stæde os. Manden opvartede med Talemaader, hvorfor han af Ritmesteren paadrog sig haandgribelige Trettesættelser, denne blev, efter hvad han havde seet, noget tankesuld, og forlangte, at jeg skulde blive hos ham. Jeg mærkede, at han havde noget i sinde uden dog at udtale sig derover; derfor var jeg saa fri at spørge: „Mener Ritmesteren ikke, at det var rigtigt, at Generalen erfarede, hvorledes vi her ligge, og hvad vi kunne vente til Natten, saafremt denne gennemskaarne Egn ikke tilbørlig afføges af Infanteri?“ Ritmesteren sagde: „Tag Deres Hest og rid De selv ind og meld det til Generalen, der boer hos Madam Döll i Stadt Hamburg!“ Da jeg kom til Stadt Hamburg,

mødte jeg i Forstuen Madam Døll, der hilste mig meget venlig og spurgte, hvorledes jeg havde det, da hun kjendte mig. Jeg spurgte om Generalens Bærelse; hun sagde blot, at han var ovenpaa, men paa hvilket Bærelse kunde hun ikke sige, da alle Bærelserne vare besatte. Jeg gik videre, men Ingen kunde sige mig, paa hvilket Bærelse Generalen logerede. Endelig langt borte i Gangen ovenpaa bankede jeg paa en Dør; der svarede: „Kom ind!“ Jeg traadte ind og sagde: „Meine Herren! ich suche General Wedel.“ At jeg sagde det paa Tydsk, skete, uden at jeg tænkte over Sproget, Madam Døll talte ikke Dansk, Opvarterne ligesaa lidt; til dem havde jeg talt Tydsk. En Capitain kom hen imod mig og sagde: „De staaer ved 3die Dragonregiment og taler Tydsk? Hvad? hvad?“ Dette sagdes meget vredt, derfor svarede jeg igjen: „Die Sprache macht nichts zur Sache, es kommt nur darauf an, wie es im Herzen steht; wie soll der Holsteiner, der Südschleswiger, der kein Dänisch kann, aber seinem Könige treu geblieben ist, im Regimente steht, und etwas zu melden hat, wie soll er es machen, wenn er nicht die Sprache sprechen darf, die er kann? Wollen Sie ihn zwingen gleich seine Meldung zu bringen in einer Sprache, die er nicht kann? Daß ich der dänischen Sache zugethan bin, habe ich bewiesen; ich habe meine Familie und mein Bischofen Eigenthum verlassen ohne zu wissen, ob ich selbige wiedersehe; ich war außer Dienst, und stehe hier als Freiwilliger!“

De andre Officerer sagde til Capitainen: „Du har Uret!“ Han talte derpaa ogsaa Tydsk til mig. Da svarede jeg: „Herr Capitain! jeg taler ogsaa Dansk, men jeg tager ikke imod en Frettesættelse, naar jeg taler Tydsk. Dermed var Striden endt, da Capitainen blev mere eftergivende. Jeg meldte, hvad jeg havde at meddele til Generalen. De lode mig vide, at jeg ikke kunde faae Generalen i Tale, da han havde lagt sig. Ved Udgangen mødte jeg Oberst Suel, vor Brigadecommandeur. Jeg meldte ham

det her Passerede og forsøiede mig bort. Jeg kunde ikke bringe Ritmester Lichtenstein noget bestemt Svar, da jeg ikke fik talt med Generalen. Jeg sagde imidlertid til ham: „Efter min ringe Indsigt vilde jeg, hvis De tillader mig at yttre min Mening, strax lade Trompeterne blæse til Udrykning og trække mig hen paa vor Samlingsplads i Nærheden af 1ste Eskadron; saa vare vi dog stærkere, hvis der skulde passere Noget, som jeg ventet.“ Ritmesteren lod Trompeter Giby blæse til Udrykning, og Eskadronen samlede sig strax, kun min Søn med 36 Mand manglede. Ritmesteren sagde: „Svorledes kommer han til os?“ „Herr Ritmester! jeg har givet ham det velmeente Raad, ikke at tage ned til Kielseng, men fodre i en Fordybning, søge i de omkringliggende Huse at skaffe Fødemidler og see at komme paa vor Samlingsplads udenfor Flensborg. Jeg troer, at han har fulgt mit Raad.“ Ritmesteren sagde: „Jeg vilde ønske, at han ikke var paa Kielseng.“ „Jeg skal snart,“ sagde jeg, „underrette ham om, at han usortøvet maa komme op paa vor Allarmsplads; Thomsen, Mølleren i Fruerlund, er en Ven af mig, han lader strax en Mand ride ned til Kielseng, naar De tillader, at jeg maa ride hen til Fruerlund Mølle, der ligger her tæt ved Beien.“ Ritmesteren tillod mig at ride, og Thomsen sendte strax en Mand til Hest med Ordre til min Søn. Da vi kom Flensborg nærmere, hørte vi allerede, at 1ste Eskadron havde forladt Sønderbygaard og var marscheret igjennem Flensborg til Bov, at Oberst Astrup af 5te Regiment var tagen til Fange Sønden for Flensborg, at alt Militair skyndsomt havde forladt Flensborg og ladet mange Ting tilbage. Da Eskadronen passerede Angelbogaden, kom adskillige af mine Bekjendte og sagde os, hvad der var passeret, og at Fjenden var udenfor Sønderport. Vi skulde skynde os at komme over Søndertorv, saafremt vi ikke vilde affjæres af Preusserne. Vi kom over Søndertorv ind i Ratsfund og saae da ved Postholderiet en Deel Ryttere holde tværs over Gaden med mørke Kapper;

jeg troede, at det var Fjenden, red strax frem foran Eskadronen og sluttede mig til min Ritmester. Jeg tænkte, at her vilde vi komme til at hugge os igjennem. Ritmesteren forstod, hvad jeg meente og takkede mig. Dog, da vi kom nærmere, var det vor Brigadecommandeur med sin Stab og Ordonnantser. Obersten sagde til Ritmester Lichtenstein: „Det er godt, De kommer, Lichtenstein! jeg var bange for Dem; har De Deres hele Eskadron?“ „Ja, undtagen den unge Kloppenborg med 36 Mand.“ Obersten beklagede, at han ikke var kommen med os, men jeg meldte Obersten, at jeg paa egen Haand havde givet ham det Raad at forsøie sig, endnu medens det var Dag, til vor Allarmsplads, og at jeg troede sikkert, at han allerede var ved 1ste Eskadron. Obersten sagde: „Forøvrigt maa jeg lade Dem vide, Kloppenborg! at Deres Melding til Generalen var rigtig; De skal have Tak!“

Paa Veien op til Boven fandt man Spor af den pludselige og overilede Retirade. Tornhøire og Bagage var kastet hen ved Siden af Veien, ogsaa Bogne havde man ladet i Stikken. Denne Retirade lignede mere en skammelig Flugt end en velordnet Retirade. Det blev saa mørkt, at man ikke kunde see en Haand for sig. Da Ritmesteren red imod en Ribende, erholdt han et Stød. Han raabte vredt: „Kan Du ikke see?“ Den Tiltalte svarede: „Er det Dig, Lichtenstein?“ Det var nemlig Ritmester Brod af 1ste Eskadron, Lichtensteins gode Ven. Brod spurgte: „Har Du hele din Eskadron?“ „Saa nær som den unge Kloppenborg med sin Commando.“ „Bær ubekymret for ham! han har sluttet sig til min Eskadron paa vor Samlingsplads ovenfor Flensborg!“ Ritmester Brod fortalte, at Flensborg blev allarmet, efterat Oberst Ustrup var tagen til Fange Sønden for Byen.“ Ritmester Lichtenstein glædede sig over at vide hele sin Eskadron i Sikkerhed. Ved den saakaldte Lygtekro og Bommerlund gjordes Holdt indtil Dagbrækningen.

Ættende Capitel.

Præsten i Hellevad. Paa Forpost m. v.

Vort Regiment havde Ordre til at lade Pastor Petersen i Hellevad arrestere. Oberstlieutenant Funch, vor Regimentscommandeur, lod mig kalde og sagde: „Tag De med, hvem De vil, for at faae fat paa Præsten!“ Jeg ønskede kun at have en Traintubst i egne Klæder og min Søn med. Traintubsten skulde ride langsomt 100 Skridt foran og lade, som om vi ikke hørte sammen. Efter Ankomsten til Præstegaarden skulde han spørge, om Præsten var hjemme? Svarede der Ja, skulde han binde Hesten og søge at komme ind til ham, var han først hos ham, saa skulde de være uadskillelige. Jeg og min Søn vilde holde os skjulte i 10 Minutter, efter at Traintubsten var reben ind, naar vi efter 10 Minutters Forløb ikke saae Traintubsten, saa antog vi, at Præsten var hjemme. Var Præsten ikke hjemme, vilde han komme ud af Gaarden inden de 10 Minutters Forløb.

Traintubsten kom ind til Præsten og blev staaende ved Døren. Han spurgte: „Hvad godt?“ „Har jeg den Fornøielse at tale med Herr Pastor Petersen?“ „Ja!“ „Hvad vil Du?“ „Jeg skulde bede Præsten fra en Mand, jeg traf herude, om De ikke vilde komme ud til ham.“ „Hvad vil den Mand?“ „Det veed jeg ikke.“ „Hvem er han?“ „Det

veed jeg heller ikke." „Jeg gaaer ikke ud til Ereti og Pleti; vil han mig Noget, kan han komme ind til mig." Trainkubsten sagde paa Bydst: „Han kan selv om det!" Det forstod Pastoren ikke; han sagde til Trainkubsten: „Du kan sige Manden, at han kan komme ind til mig!" „Ja!" „Har Du forstaaet mig?" „Ja!" „Hvorfor bliver Du staaende?" „Ja!" „Hvad betyder det?" „Han kan selv om det, om han vil gaae ud til Manden eller ei!" Nu tabte Præsten Taalmodigheden; han sprang hen imod Trainkubsten og sagde til ham: „Hvad skal denne Paatrængenhed betyde?" Han viste ham Døren, men Trainkubsten blev staaende. Præsten skjændte forfrækkelig, i det Samme kom jeg ned til Præstegaarden. En Kone, som jeg først traf paa — det var Forpagterens Kone — spurgte jeg, om Pastor Petersen var hjemme. Hun svarede endelig ja, dog undvigende, og viste Ængstelighed, derfor sagde jeg: „Vær ikke bange! vi komme ikke som Deres Fjender, vi ere Deres Benner. De har paa ingen Maade Noget at frygte; jeg skal nødvendig tale med Pastor Petersen; jeg kan vel gaae her igjennem?" Jeg traadte ind i Badstuehuset, derfra i Kjøkkenet, hvor jeg hørte Præstens Røst, der befalede Trainkubsten at gaae sin Vej. Jeg bankede paa Døren, Pastoren foer vred imod mig: „Hvad betyder denne Paatrængenhed hos dette Memeste?" „Først maae jeg spørge: Har jeg den Ære at tale med Pastor Petersen?" „Ja, jeg er Pastor Petersen". „Jeg kan med saae Ord sige Dem, at Commandeuren for 3die Regiment, Herr Oberstlieutenant Funch, har sendt mig for at hente Dem, og for at sikkre mig Deres Person sendte jeg denne Mand i den graa Trøje, da jeg formodebe, at De hellere saae en saadan end en dansk Dragon-Uniform; De kunde ellers maasse have faaet i Sinde at skjule Dem". Derpaa sprang Præsten omkring i Stuen, rev sig i Haaret og sagde: „Ach! was sollen wir armen Schleswiger alles dulden!" „Naar De, Herr Pastor! ikke har foretaget andet, end hvad Deres Kalb byder

Dem, saa kan De være forviiset om, at der ikke vil blive frummet et Haar paa Dem; har De derimod blandet Dem ind i verdslige Affairer og taget Deel i Oprøret, saa har De dem selv at takke for, hvad der skeer.“ „Hvad skal jeg hos Deres Commandeur?“ „Det veed jeg ikke.“ „Jeg har ikke foretaget Noget, hvorfor jeg kan vorde tiltalt.“ „Desto bedre for Dem, saa vil De vist ogsaa strax komme hjem igjen“. Præsten stillede sig nu i en bydende Stilling og spurgte, hvormed jeg kunde legitimere, at jeg havde Ret til at optræde saaledes i hans Huus! „Herr Pastor! i Krigstid har den Commanderende ikke altid et Skriverbord ved Haanden; oftest sendes en Mand med en mundtlig Ordre, denne mundtlige Ordre skal punktlig efterkommes, saaledes har jeg faaet en mundtlig Befaling til at hente Dem, og den maa bogstavelig efterkommes, hvis De ikke følger, men forlanger Legitimation, saa har jeg kun dette at legitimere med mig“. Jeg pegede paa mit Sidegevær. Præsten sagde: „Ach das Schwerdt! wir armen Schleswiger! jeg har Intet gjort, der strider imod mine Pligter som Præst og Sjælesørger for min Menighed!“ „Naar jeg ikke vidste, at jeg talte med Pastor Petersen, vilde jeg maaskee troe Dem, men da Deres egne Sognefolk sige, at De fra Præbikestolen beder om Held for de tydske Vaaben, saa troer jeg Dem ikke“. Fruen kom ind og sagde: „Kjære Mand! kan Du forsikre mig, at Du ikke har befattet Dig med Noget, som Du ikke tør, saa er jeg rolig; sig mig, at Du er uskyldig!“ Derpaa saae Præsten hen til sin Kone, stampende i Jorden og skjærende Tænder svarede han: „Das verstehst Du ja nicht! das verstehst Du ja nicht!“ Jeg sagde til Præsten: „Af Agtelse for Fruen vil jeg forholde mig rolig, ellers kunde det let gaae Dem ilde! Herr Pastor! vil De bestemme Dem til at følge med, til Fods, til Hest, til Vogns, som De selv ønsker!“ „Jeg vil først tale med min Kone!“ der-

paa begyndte han jagte at sige hende Noget. „Behag at tale høit!“ „Maa jeg ikke tale med min Kone?“ „Jo, men tal høit!“ „Auch das noch! ach wir armen Schleswiger!“ det var kun Noget, der angik Huusholdningen. Derpaa sagde han: „Med Tilladelse at klæde mig paa!“ i det Samme vilde han have indeluffet sig i et andet Bærelse, men jeg tog fat i Døren: „De tillader, at jeg er nærværende!“ Hans Hensigt var vist, at han vilde undvoige. Han klædte sig nu paa, Fruen sagde til mig: „Tillader De, at min Mand faaer lidt til Frokost?“ tillige bad hun mig tage Plads med. Men jeg svarede, at jeg sølte hos mig selv, at jeg ikke kunde være velkommen, derfor maatte jeg betakke mig! Alligevel maatte jeg tage Plads ved Bordet. Pastoren skjænkede et stort Glas Portviin og opfordrede mig til ligesom han at drikke ud i et Drag, maastee for at faae mig til at give efter for hans Ønster. Han havde stedsse sine Øjne henvendte paa sin Skriverpult, derfor sagde jeg: „Er det ikke bedre, at Deres Papirer komme under Laas og Lukke?“ „Det er mine Embedspapirer“. „Meget mulig; behag at aabne Deres Pult!“ det gjorde han, han vilde vise mig, hvad der var deri, men jeg undskyldte mig med, at jeg ikke var sendt for at eftersee hans Papirer. Alt blev lagt ned, og Pulten lukket. „Maa jeg ubbede mig Nøglen?“ Han gav mig nødvendig Nøglen. Med denne vilde jeg probere, om en dyb Skuffe under Pulten kunde lukkes; den passede ikke. „Herr Pastor! giv mig Nøglen hertil!“ „Den har Børnene for længere Tid siden kastet bort“. Fruen sagde: „Det er, som min Mand siger, jeg har nok en Nøgle, der kan lukke denne Skuffe op, men det er Nøglen til mit Klædeskab, og den vilde jeg nødvendig miste“. „Behold Deres Nøgle, men De, Herr Pastor! leverer mig et Stykke Vaand, Deres Signet og Nøgle samt et tændt Lys for at jeg kan forsegle“. Da jeg havde faaet dette gjort, gjemte jeg Nøglen og Signetet, og Pastoren hjørte i sin egen Bogn tilligemed mig til 3die Regiment. Oberstlieutenanten var

Tiden bleven lang; han ventede mig med Vængsel. Pastor Petersen anklagede mig, først for at have sendt Trainkubstken ind, dernæst fordi han ikke havde maattet tale med sin Kone, sluttelig fordi han ikke uforstyrret havde maattet klæde sig om, og endelig fordi jeg havde forseglet hans Pult og taget hans Nøgle og Signet med. Oberstlieutenanten sagde til mig: „Har De forseglet Pastorens Pult, saa skal De have Tak, jeg burde have befalet Dem det; deri har De handlet rigtigt, og hvad de øvrige Klager angaaer, maa jeg kun sige Dem Hr. Pastor! at Overvagtmeesteren har handlet meget rigtigt, og som han burde.“ Jeg lagde Pastorens Nøgle og Signet paa Bordet, hvorpaa jeg gik bort. Smidlertid var Pastoren i Forhør; da jeg atter meldte mig, blev jeg beordret til at bringe ham hen til Byen Aabøl, der skulde det egentlige Forhør over ham afholdes, da den Overauditeur, der havde Forhører at afholde over politiske Fanger, opholdt sig der. Da jeg kom ind i Gaarden hos Overauditeuren, hvis Navn jeg ikke erindrer, stod der en Trainkubst, der hørste en Uniform for en Capitain, som ligeledes var indquarteret i samme Gaard. Trainkubstken forglemte at børste og var aldeles forbausset ved at see Pastoren. Han udbrød i fuldkommen jydsk Dialect: „Der er Preisten, der var saa god ved min sølle Capitain!“ Da jeg spurgte ham, om han kjendte Pastor Petersen, sagde han: „Jo! jeg kjender ham, jeg glemmer ham aldrig! Da vi paa Retiraden fra Slesvig kom i Qvarteer hos ham, var min stakkels Capitain syg, men han blev kun modtaget af en af Tjenestefolkene og anviist et Bærelse. Jeg maatte hente Noget at leve af i Byen. Om Aftenen kom Præstens Kogter med et Buntt Salm, som han kastede paa Gulvet, derpaa gik han; Præsten satte et Glas Vand paa Bordet og sagde: „Vær saa god!“ og forlod Capitainen. Jeg sagde til ham: „Vil Du gaae ind og melde til Oberstlieutenanten, at jeg bringer Pastor Petersen fra Hellevad“. Kort efter kom Oberstlieutenanten, Overauditeuren og

Capitainen ud, jeg leverede de Papiere, som jeg havde faaet. Capitainen sagde i det Samme: „God Dag, min kjære Herr Pastor! hvilket Tilfælde har jeg at takke for at kunne hilse paa Dem?“ Oberstlieutenanten spurgte Capitainen: „Kjender De Pastoren?“ „Jo! han er mig uforglemmelig! De veed, hvor daarlig jeg var paa Retiraden, De selv vilde, at jeg skulde tage paa Lazarettet; jeg vilde ikke forlade Compagniet, jeg kom syg i Qvarteer hos Pastoren og blev opvartet til Natten med et Glas Vand af ham selv, og hans Staldkarl eller Røgter bragte mig et Buntt Straa, kastede det paa Gulvet og forlod mig!“ Jeg spurgte, om det var nødvendigt, at jeg modtog et Beviis for at have afleveret Pastor Petersen, men Capitainen svarede: „Hils De Deres Oberstlieutenant, han kjender mig godt! sig ham fra mig, at Pastor Petersen er saa vel forvaret hos os, som om han laae i Abrahams Skjød! jeg er ham Forbindtligheeder skyldig!“ Derpaa reiste jeg tilbage. I Tostlund maatte jeg ligeledes hente en Herr Machtigal (en Ublænding), der havde kjøbt en Landeiendom der. Der fortaltes om ham, at han af og til forsvandt, reiste hen i en af Fjenden besat Egn og opholdt sig der nogle Dage, han kom ligesaa uventet og useet tilbage, da han benyttede Natten til sine Reiser. Denne Mand fandt man mistænkelig, og han blev derfor hentet efter Ordre.

Vi retirerede i et gyselig Veir om Natten fra Tostlund til Gram, jeg troer i det værste Veir, vi havde under hele Krigen. Det haglede, regnede, frøs og sneede, saa at Sneen frøs fast. Paa Gram-Mark fandt vi Træbunker antændte og henlagte i Kæder, for at Mandskabet, der var forfrosset og gjennemblødt, kunde varme sig, medens Hestene fodredes. I Morgenstunden fandt jeg Pastor Petersen og Hr. Machtigal staaende ved en jaadan Ild, med et Stykke Brød i Haanden; det gjorde Indtryk paa mig at see disse Herrer i en saa beklagelsesværdig Tilstand, da jeg var den,

der først havde berøvet dem deres Frihed. Jeg havde gjerne ladet dem gaae, dersom det havde staaet i min Magt; jeg stræbte at fjerne mig, da begge Herrer saae meget lidende nd og betragtede mig med hebreidende Øjkaft.

Da 2den Eskadron var bleven indquarteret i Gabøl, der ligger paa Landeveien fra Haberslev til Gram, lod Ritmester Vichtenstein mig kalde ind. Han havde et Kort over Egnen paa Bordet og spurgte mig, om jeg var kjendt i denne Egn? Jeg svarede: „Noget!“ Ritmesteren viste mig en Ordre, der lød paa, at Eskadronen skulde udsætte en Kosakpost, bestaaende af 3 Mand, der skulde posteres saaledes, at den kunde oversee Egnen til og imellem Devtoft, Tyrslund, Hjartbro og Abøl. „Kan De sige mig, hvor De vilde udsætte denne Post?“ „I Udkanten af det sydlige Hjørne af Hjartbro Skov.“ „Hvor langt er det herfra?“ „ $\frac{1}{2}$ Mil idetmindste!“ „Det er temmelig langt!“ „Det kan ikke være nærmere, da Hjartbro Skov ligger imellem os og de nævnte Byer; vi maae dog være idetmindste i den sydlige Udkant af Skoven, da vi staae Norden for Skoven, saafremt vi ville see, hvad der passerer Sønden for Skoven.“ Ritmesteren sagde: „Tag en Underkorporal med 4 Mand og sæt denne Post ud, hensigtsmæssig, og saa snart som muligt“. Mandskabet forsynedes med Proviant og Fouflage paa 24 Timer. Jeg udsatte den, som tidligere sagt, i det sydlige Hjørne af Hjartbro Skov, red derpaa tilbage til Gabøl og meldte Ritmesteren, at Kosakposten var udsat. Lieutenant Moe, af samme Eskadron, kom til mig og meente, at Kosakposten stod for langt borte. Jeg bad ham følge med for selv at see, hvilket han ogsaa gjorde, da han havde faaet Tilladelse af Ritmesteren. Efter at vi var komne ud til Posten, erklærede Lieutenanten, at den ikke kunde staae bedre. Da han havde meldt dette til Ritmesteren, svarede han, at det viste han i Forveien, og gav mig Inspectionen over denne Post. Denne Dag passerede Intet; den følgende Morgen tidlig var jeg ude og inspi-

cerede Posten, hvor Alt var som Dagen iforveien. Jeg meldte det til Ritmesteren, der laae i Qvarter hos Degnen i Gabøl, som havde en temmelig stor Landeiendom foruden Degneboligen. Hos ham laae desuden 2 Underofficerer, 1 Trompeter og en Deel Dragoner. Kort efter at der var meldt, at Alt var roligt, kom den ene af de til Kosakposten commanderede Dragoner og meldte, at et sjenndtligt Cavalleri omtrent 2 Eskadroner kom rast frem imod de tidligere nævnte Byer, den ene Afdeling til Bevtost, den anden til Tyrslund og Aabøl. Vor Bagage skulde strax sendes til Gram; Byen, hvori der ogsaa laae Infanteri, blev allarmeret. Jeg bad om Tilladelse til først at ride ud for at see nøiere efter og for at kunne melde noget bestemt om Fjenden. Neppes var jeg kommen udenfor Byen, førend den anden Dragon af de 5 udsatte kom og meldte, at nu var Bevtost og Tyrslund besat, og at en Afdeling var rebet fra Bevtost efter Skrydstrup, der ligger Østen for Gabøl, hvor vi havde baade Infanteri og Artilleri. Dragonen vilde, at jeg skulde vende tilbage med ham, hvilket jeg ikke vilde; „rid Du ind og meld Ritmesteren, hvad Du veed, og meld ham tillige, at saalænge han ingen Melding faaer fra mig, kan Eskadronen blive rolig i Qvartererne“. Et Par hundrede Allen videre jydpaar ved en lille Bro kom den 3die Mand og meldte, at nu vare de 3 Byer allerede besatte af Fjenden, og en stærk Afdeling marscherede imod Aabøl, der laae vestlig for Kosakposten næsten Nordvest for samme, og at Kosakposten let derved kunde afstjæres. „Rid ind og meld til Ritmesteren, at Eskadronen kan være rolig, indtil jeg sender Melding“. Kort derefter kom Undercorporalen ogsaa ridende og meldte, at nu var Fjenden allerede i Skoven og vilde snart ogsaa være her. Jeg bebrejdede Undercorporalen, at han saa let lod sig jage, men han svarede: „De vil dog vel ikke forlange, at jeg med 4 Dragoner skal holde en heel Eskadron tilbage.“ Jeg svarede: „So netop, det kunde De have gjort, hvis De ikke havde

forladt Deres Post." Skoven tabte sig i det sydoftlige Hjørne i en Spids, Veien fra Gabøl løb næsten i Slangegang igjennem Skoven og ud i Spidsen; Træerne vare lave, stærkt løvede Egetræer, der stode paa begge Sider af Veien. „De skulde“, sagde jeg, „have sat 2 Mand paa den ene Side, 3 Mand paa den anden Side af Veien, taget Hjelmene af, holdt skjult og studfærdig, ladet de første slesvig-holsteenske Dragoner komme paa 30 Skridt nær, kommanderet fyr, og der havde lagt 5 Slesvig-Holstenere, saafremt De havde sigtet ordentlig. Jeg er overbevist om, at hvis dette var skeet, vare de fjendtlige Dragoner ikke komne videre frem i Skoven, de vilde vist ikke have antaget, at hele Styrken imod dem kun var 5 Mand, de havde da trukket sig tilbage, og ladet Skoven afføge af Infanteriet. Rid De nu ind og meld, at De har forladt Deres Post med 4 Mand, og at jeg ene vil besætte denne Post.“ Undercorporalen vilde overtale mig til at følge med sig, da jeg sikkert ellers vilde blive tagen af Fjenden. „Nei“, sagde jeg, „jeg vil vise Dem, at jeg alligevel vil og kan besætte Deres forladte Post“. Jeg spurgte, om Fjenden havde seet dem, hvilket han bejaede. Saa komme de ikke her, Cavalleri gaaer ikke uden videre ind i en Skov, hvor det har seet Poster, uden først at afføge den ved Infanteriet.

Længs med Veien ligge enkelte Huse, Beboerne flaktede frem og tilbage jagne af vore Dragoner. I det Samme saae jeg nogle Skikkelser i Udkanten af Skoven komme frem, først troede jeg, at det var fjendligt Infanteri, men da jeg af Undercorporalen hørte, at Fjenden intet Infanteri havde med sig, vilde jeg først være overtydet derom. Jeg blev holdende og opdagede, at Enkelte af de Kommende havde Tversække at bære. Jeg antog, at det var flygtende Bønderkarle, der ikke vilde tjene Oprørerne, hvilket ogsaa var Tilfældet, det var unge Bønderkarle fra Tyrslund, der tidligere var tilfagte at møde i Rendsborg og ikke var mødte. Da de slesvig-holsteenske Dragoner nærmede sig dem, turde de ikke blive hjemme, fordi mange

af deres Bekjendte vare tagne bort fra Ploven og slæbte til Rendsborg. Jeg spurgte, om de havde seet Infanteri, de svarede nei. De Fjendtlige vare rykkede frem til Skoven, men ikke ind i den. Disse Folk bade mig sige dem, hvorledes de skulde bære sig ad for at komme længere nordpaa, skulde de være Soldater, vilde de tjene Kongen af Danmark og ikke Slesvig-Holstenerne. Jeg opstrev deres Navne paa en Melding til Ritmesteren og bad ham at tage sig af dem, da de for Djebliffet vare huusvilde. Der samlede sig en Mængde Bønder hos os, tillige med nogle smaa Drengene. En Dreng paa omtrent 8 à 9 Aar, med et Par spillende Dine, hørte meget opmærksom paa Alt, hvad jeg sagde. Derfor spurgte jeg ham: „Kan Du lille Fyr have Lyst til at afføge Skoven med mig, Du skal have 4 β i Drikkepenge, naar Du gjør, som jeg siger dig. Drengen svarede, at det vilde han gjerne. Strax meldte der sig 2 Drengene, større end den første. Med disse 3 Drengene afføgte jeg Skoven og kom virkelig op paa det Punkt, hvor jeg havde udsat Kosakposten. Dette lykkedes paa følgende Maade.

Den første lille Dreng sendte jeg forud hen til en eenlig liggende Gaard ved Skoven, hvor Veien gaaer ind i Skoven, der skulde han see langs med Veien, om han opdagede Slesvig-Holstenerne, hvis ikke, skulde han vinke, saa skulde den Næststørste løbe hen til den Første, og da skulde de lytte og see dem godt for, om de opdagede Noget, hvis de Intet opdagede, skulde den Lille igjen løbe forud til den næste Bugt, der forholde sig som første Gang, opdagede han Intet, atter vinke o. s. v. og saaledes gaae frem fra Bugt til Bugt. Paa denne Maade red jeg sikkert og kunde forhindre, at Fjenden kom mig nærmere end 5 à 600 Skridt, da der fra den ene Bugt til den anden var over 200 Skridt, og Afstanden imellem Drengene fra den Første til den Sidste mindst 600 Skridt. Drengene havde den Instruction af mig, at saasnart de opdagede Slesvigholstenerne, skulde de pibe eller sløite og springe

over Hegnet ind i den tykke Skov, hvor intet Cavalleri kunde forfølge dem, der vare de ogsaa sikke, og jeg havde med min raske Hest mere end Tid nok til at komme bort. Jeg førte mine smaa Secundanter op paa Rosakpostens Plads og gav hver af dem 4 ß Cour. De vare sjæleglade og havde gjerne gaaet med mig, hvorhen jeg havde forlangt det. En Deel Bønder vare af Nysgjerrighed fulgt efter for at see, hvorledes jeg turde gaae frem imod Skoven og ind i Skoven, hvor Posterne vare tagne bort. Disse Bønder stode endelig ogsaa paa Rosakpostens Plads, jeg bad dem fordele sig paa de Steber, jeg betegnede dem i Udkanten af Skoven, hvor de havde en god Udsigt. Skoven ligger nemlig temmelig høit paa en Række af Bakker fra Øst til Nordvest, foran ligger op imod en Skraaning Thyrlund, og til Øst Bevtoft, samt Hjartbro, som fra Skoven af ligger meget lavt, ved en Aa, der løber Sønden om Byen og kommer fra Bevtoft Vandmølle. Bønderne skulde bevæge sig i Udkanten paa de høieste Punkter uden dog at gaae saalangt ud, at Fjenden kunde tydelig see dem og deres Paaklædning. Jeg selv holdt paa det høieste Punkt i et smukt klart Veir, med Rappen paa, og gjorde mig saa høi og bred som mulig. Jeg red frem og tilbage for ret at gjøre mig bemærket, saa at Fjenden foran os kunde antage, at Skoven var besat baade af Infanteri og Cavalleri. Saaledes holdt jeg længe, endelig kom 3 Slesvigholsteenske Dragoner ridende ned til Hjartbro By. En af Bønderne hos mig sagde: „See der komme nu 3 af disse Røvere, der ville ind i min Gaard, som ligger ved Badestedet igjennem Aaen, de komme først ind til mig, nei see! nu er de strax der. Derpaa sagde jeg: „Nei, der skulle de ikke komme.“ Jeg red ned af Bakken langs med de til Byen hørende jævne sandige Agere og lod min Hest løbe lige ned til Badestedet. Byen Hjartbro var imellem mig og de fjendtlige Dragoner, derfor kunde de ikke see mig. Da jeg bøiede om Huushjørnet ved Badestedet, holdt den ene slesvigholsteenske Dragon med

Forbenene af sin Hest paa Gangbroen over Aaen, der var 3 Bræder bred, med Rækværk paa Siderne, der vilde han ride over. Han opdagede mig, som pludselig holdt 60 Skridt foran ham. Han gav et Skrig og fyrede sit Gevær af imod mig; to af hans Kammerater, der fulgte ham, gjorde det samme. Da de saae mig endnu holde der, red de i Carriere op til Bevtost By. Bønderne samlede nu hos mig og morede sig over Slesvigholstenernes Flugt. Jeg red fra Badestedet hen til den Østen for liggende Gaard, der stod en Vogn med høie Leirer indrettet til at kjøre Hø paa, jeg steg af min Hest, lagde mit Gevær an paa Vognleirerne, fik en Bonde til at holde min Hest, der var urolig, da den var ene, og holdt an paa den melleinste af de 3 slesvigholsteenske Dragoner, som kom igjen for at forjage mig. Den Melleinste brugte Munden og gjorde med sin Sabel truende Bevægelse. Afstanden var omtrent imellem 4 til 500 Alen. En slesvigholsteensk Cocarde, jeg havde faaet nogle Dage i Forveien, havde jeg brugt som Forlabning, med denne Labning affyrede jeg mit Gevær, Slesvigholsteneren gjorde nogle uregelmæssige Bevægelse som en beffjænkter Mand til Hest. Begge hans Kammerater nærmede sig til ham og førte ham op til Bevtost. Han blev her forbundet af en Læge, da han havde faaet Skuddet igjennem Halsen, han blev lagt paa en Vogn, og i nærmeste By sydpaa døde han. Derefter blev jeg holdende stille, Bønderne raabte Hurra, og vilde opvarte med Alt, hvad de kunde formaae at skaffe. Jeg ladede mit Gevær paa ny og blev holdende. Kort efter kom en af de som Kojakpost udsatte Dragoner og bragte mig Ordre fra Ritmester Lichtenstein, at jeg strax skulde komme tilbage. Jeg viste Dragonen Fjendens Stilling og gjorde ham opmærksom paa, at jeg holdt saaledes, at Fjenden paa ingen Maade kunde affjære mig, tillige var jeg istand til betids nok at melde Eskadronen, hvad der forefaldt. Fjenden vilde ikke uden Infanteri gaae imod Hjartbro Skov. „Kib.Du ind“, sagde jeg, „og meld, hvorledes det staaer her, tager

jeg bort, ved Eskadronen Intet, da Rosakposten er trukken tilbage, her udretter jeg det Samme som Rosakposten. Dragonen spurgte, om han maatte blive hos mig, men jeg befalede ham først at melde Eskadronen, hvad han havde seet, senere kunde han komme igjen. Manden red til Gabøl, $\frac{1}{2}$ Mil, og gjorde Melding til Ritmesteren. Undercorporal Olsen fik Ordre til med 4 Dragoner at ride ud til mig. Da Undercorporal Olsen kom til mig, bragte han mig den Ordre fra min Ritmester, at han vilde overlade til mig selv, hvorlænge jeg fandt det rigtigt at blive, kun skulde jeg være forsigtig og ikke lade mig tage, de 5 Mand kunde jeg benytte efter Godtbefindende. Nu tænkte vi os en Pibe og smøgede gemtlig. Vi red nærmere hen imod Bevtoft Mølle, hvor der holdt en Afdeling Slesvigholsteenske Dragoner. Paa 600 Skridts Afstand gjorde vi Front og holdt ontrent $\frac{1}{2}$ Time, derefter saae vi den Afdeling komme tilbage, der var redden op imod Strydstrup. Den drog om Møllen, de derværende Dragoner sluttede sig til dem, og denne Afdeling tillige med de øvrige Dragoner i Byen Bevtoft trak den samme Vej tilbage, som de vare komne. Jeg og mine 5 Mand red ind i Bevtoft By og erfarede der, at man havde hovedsagelig havt til Hensigt at hente Krulger af Bevtoft, som de dog ikke fandt. Tillige fortalte Bønderne, at den ene Dragon, der havde faaet Skuddet igjennem Halsen, var død. Slesvigholstenerne havde troet, at jeg vilde lokke dem i Baghold, da vi havde Skov og Bakker i Ryggen, dertil havde de ingen Lyft, derfor lede de os være uforstyrrede, de turde ikke gaae Nordpaa og beklagede, at de ikke havde Infanteri hos sig, min første Formodning var altsaa rigtig. Undercorporal Olsen fortrød, at han ikke var bleven holdende. At jeg red ud, forhindrede en Retirade Nordpaa, idetmindste var vor Bagage i saa Tilfælde bleven flyttet et Par Mil nordpaa. Eskadronen holdt særdig til Udrykning og blev holdende for at vente paa Melding fra mig. Jeg kom ved Middagstid og meldte, at Alt var som Dagen iforveien, og ingen Fjende nærmere end 2 Mil. Eskadronen

havde holdt hele Formiddagen og kjedet sig, medens jeg og de 5 Dragoner havde fundet det meget morsomt. Man kan heraf see, hvor gavnligt det er at benytte Terrainet.

Vi marscherede nu videre Nordpaa. Da vi kom til Aarhus, blev en Deel af Regimentet indskibet til Fyen. Vor Eskadron landede i Hjerteminde, hvorfra vi marscherede til Hverringe, hvor jeg blev indquarteret hos Boelsmand Rasmus Jensen, hos hvem jeg havde det udmærket godt. En Dag kom Ritmesteren og gratulerede mig til, at jeg var udnævnt til Officeer i Cavalleriets Krigsreserve. „Om et Par Dage“, sagde han, „vil De afgaae fra Eskadronen“. Dette kom mig saa uventet, at jeg i Begyndelsen ikke vidste, hvad jeg skulde svare. „Er det Dem ikke med?“ sagde Ritmesteren. Jeg takkede for Ulykksfningen, men svarede: „Vi have ingen activ Krigsreserve, kun paa Papiret, og ved et saadant Korps ønsker jeg ikke at staae, havde vi en activ, bereden Krigsreserve, vilde jeg med Glæde modtage denne Post, men jeg antager, at saasnart jeg afgaaer fra Eskadronen, commanderes jeg til et eller andet Depot, for at passe paa en Deel Vogne, Fourage eller slyge Heste, og dertil kan enhver Gaardskarl bruges; derfor ønsker jeg at blive, hvor jeg er.“ Ritmesteren svarede: „De maae tænke paa Fremtiden, der vil nu snart blive sluttet Fred, og da vil det ved Deres Afgang komme Dem tilgode i Henseende til Deres Pension“. „Om Pensionen kan ikke være Tale før ved min Afgang, og da troer jeg, at De, Herr Ritmester! og min Regimentscommandeur kunne udrette mere for mig end Krigsreserven, der ikke er til i Virkeligheden!“ Ritmesteren vilde endnu søge at overtale mig til at tage imod denne Post, men jeg sagde: „Jeg kan ikke som Soldat sige: „Det vil jeg, eller det vil jeg ikke; men her gives en Undtagelse. Kongen har tilladt mig at staae under indværende Krig i det 3die Dragon-Regiment som Frivillig paa samme Fod som ved min Afgang, og hvad Kongen lover, holder han ogsaa!“ Ritmesteren skildrede denne

Ansættelse som meget hæderlig for mig, men jeg sagde: „Skal jeg desuagtet afgaae fra Regimentet, saa troer jeg, at Regimentet og Eskadronen gjerne ville af med mig, at man anseer mig for for gammel, man vil ikke ligefrem sige det, men paa en pæn Maade vil man lade mig afgaae; er det Tilfældet, saa beder jeg om min Afsted, maa jeg ikke blive i activ Tjeneste ved Eskadronen, saa ønsker jeg ikke at tjene, og tager aldrig mere Uniform paa; maa jeg ikke blive staaende i et regulairt Regiment, vil jeg ikke tjene“. Ritmesteren sagde: „Det glæder mig, at De ikke lader Dem blænde; saa troer jeg, at jeg kan stole paa at beholde Dem!“ Jeg svarede: „Saalænge indtil jeg falder, eller der sluttet Fred!“ derpaa gav Ritmesteren mig meget rørt Haanden og takkede mig. Da jeg meldte mig hos Oberst Juul, begyndte han ligesom Ritmesteren; derfor svarede jeg paa samme Maade, og bad om at blive staaende i Regimentet, da jeg betragtede mig som et Inventaristykke til 3die Regiment, saalænge jeg kunde tjene. Obersten svarede: „Nu vil jeg indmelde, at De ønsker at blive, og at Regimentet gjerne beholder Dem“. Derpaa forlod jeg Obersten. Dagen derpaa inspicerede Generalen Regimentet; jeg kaldtes frem, Generalen ønskede at vide, hvorfor jeg ikke vilde modtage denne Officerspost i Cavalleriets Krigsreserve; jeg gjentog, hvad jeg tidligere havde anført, og at jeg ikke gjerne stod langt bag Fronten, hvor man kun ved Rygter erfarede Noget om Fjenden; jeg ønskede helst at see den. Generalen morede sig, saavidt jeg kunde see, over hvad jeg sagde, og takkede mig for min gode Villie. Obersten meddelte mig, at han havde indmeldt, at jeg ønskede at blive i Regimentet, og han havde bedt om, at der efter endt Krig maatte blive sørget for min Fremtid, hvorfor jeg hjertelig takkede ham.

Det var mig en stor Glæde ved Reuen paa Leerbæk Mark i September 1848, at jeg kunde vise mig for min Konge med mine to ældste Sønner som Feltfolbater, den Ene

stod i Regimentet som Bøgtmester og Broderen, den Yngre, og jeg som Frivillige. Jeg troer neppe, at der i noget andet Cavalleriregiment stod i samme Eskadron een Fader med to Sønner. Jeg modtog Dannebrogsmændenes Hæderstegn af min Konge, og jeg glemmer ikke let Hans Majestæts naadige Ord. Min ældste Søn er ogsaa bleven udnævnt til Dannebrogsmænd; da min ene Broder, Sognefogden i Rjøbenhøved, ogsaa under Krigen blev Dannebrogsmænd, ere vi 3 Dannebrogsmænd i samme Familie.

Fortrænde Capitel.

Tilbageetoget gjennem Jylland i 1849.

Jeg skal nu fortælle om, hvad der tildrog sig i Aaret 1849. Den 10de Mai om Aftenen commanderedes jeg paa Feldtvagt ved Rask Mølle, der ligger ved Landeveien imellem Veile og Skanderborg, vest for Horsens og en Miil nord for Byen Ulbum. Da jeg kom til Rask Mølle, var det allerede mørkt, og jeg kunde i Mørket i en ubekjendt Egn, ikke let finde det meest passende Sted. Jeg opdagede i en Fordybning noget affides fra Veien et Teglværk, der satte jeg Feldtvagten, og blev staaende der om Natten. Omtrent 200 Alen syd for Møllen ligger en stor Høi tæt paa den høire Side af Landeveien; dertil rykkede jeg frem Dagen efter. Jeg stillede Feldtvagten ved Foden af Høien og lagde mig paa Høien, hvorfra jeg kunde see milevidt til Syd, Øst og Vest. Intet kunde nærme sig, uden at jeg paa en Miils Afstand kunde see det. En Bonde der flyttede Faar paa Marken, bad jeg komme op til mig; jeg udspurgte ham om de omkringliggende Byers Navne, og om Veiene dertil o. s. v. Eskadronen var opløst i lutter Feldtvagter; jeg havde den sydligste ved Rask Mølle, Lieutenant Moe Feldtvagten østen for mig, min ældste Søn Feldtvagten vesten for mig, og noget nordligere stod en stærk Afdeling af Eskadronen under en Lieutenant. Fra denne Afdeling var jeg

udsat, og til den skulde jeg trække mig tilbage. Denne Commando stod noget østen for Landeveien, temmelig skjult bag Kirkemuren, saaledes at den kunde affjære og falde dem i Ryggen, der kom fra Rast Mølle og vilde nord paa, da Veien dreiede noget til Vest. Jeg skulde patrouillere til Nabofeldtvagterne, for at Intet skulde snige sig ind imellem os. Fra mit høie Standpunkt, eller rettere sagt Veie, jeg laae nemlig ned for ikke at blive bemærket, kunde jeg overse hele Egnen. Jeg lod Mandstabet og Hestene hvile og fodre, kun 4 Mand skulde være parate til strax at ride med Melding. Jeg kunde med Djnene patrouillere bedre, end om jeg havde sendt den ene Patrouille i Hælene paa den anden; da man bør skaane Hestene, hvor man kan, lod jeg de to Trebiede af Mandstabet sidde af Hestene, da det ikke havde haft nogen Hvile om Natten. Den Mand, der stod for Tour til at melde, var oppe paa Høien hos mig, for at han selv, ligesaa tidlig som jeg, kunde see, hvad Fjenden foretog sig i Egnen, idet han saaledes lettere og hurtigere kunde fatte den ham opgivne Melding. Dmtrent Kl. 8 Morgen opdagede jeg en stærk Støvsfy stige op sønden for Ulbum, som meget hurtig bevægede sig mod Byen. Jeg antog det var Cavalleri; det drog ind i Byen, hvilket jeg ufortøvet lod melde til Lieutenanten. Fjenden rykkede efter nogle Minuters Ophold igjennem Byen nord paa imod min Feldtvagt, hvilket jeg atter lod melde. Hurtig opløste jeg Feldtvagten i en Kjæde ud i Terrainet, der egner sig dertil, da der er mange Bakker, som strække sig fra Øst til Vest. Mine Dragoner rede rask ud til Siderne og besatte Bakkerne med enkelte og dobbelte Bedetter. Fjenden standsede strax, da vi havde en stor Skov i Ryggen. Fjendens Poster dannede ligeledes en Kjæde og bleve holdende ubevægelig; jeg tog 2 Mand med mig og red rask fra den ene Post til den anden, som om jeg havde noget Vigtigt at meddele dem;

derester forsvandt jeg bag Høiderne, for at bringe Fjenden paa den Tro, at jeg var udsendt fra en bagved staaende skjult stærk Afdeling. Saaledes holdt vi vel en Time ubevægelig. Fjenden, der rykkede ud fra Ulbum, talte 1 Eskadron Cavalleri, flere Compagnier Infanteri og 2 Kanoner; hertil kom senere 1 Eskadron Cavalleri. Først lode de Fjendtlige, som de vilde gaae mod Rast Mølle ad Landeveien efter Skanderborg. I dette Øjeblik rykkede jeg frem med Kjæden, de standsede og droge atter tilbage og ind i Ulbum, hvorhen jeg fulgte efter indtil tæt henimod Byen. Jeg lod idelig melde til Lieutenanten, som ved en Ordonnants gav mig Ordre til ufortøvet at trække mig tilbage, naar Fjenden gik videre frem. Da Fjenden nu derimod trak sig tilbage, fandt jeg ingen Grund til at trække mig tilbage, hvilket jeg lod melde; saaledes stode vi atter en kort Tid, Fjenden rykkede atter frem, men trak sig mere østlig imod Byen Lemming, henimod den østlig for mig staaende Feldtvagt, men deres 2 Kanoner stillede de imod Landeveien til Skanderborg. En Commando badensf Cavalleri af 80 Mand kom rask sluttet frem imod mine Poster; nu var jeg nødsaget til at trække mig tilbage imod Rast. Saasnart Fjenden fik os til at vige, kom han i rask Gallop lige paa os. Nu maatte jeg ligeledes hurtig trække mig tilbage imod Nim, for at optages af den Commando, der som tidligere anført, stod bag Nim Kirkemuur. For at gjøre Fjenden mere hidsig lod jeg ham komme saa nær som mulig; jeg beregnede, at naar jeg, saasnart jeg nærmede mig Commandoen, rask trak mig til Vest, vilde denne faae Veilighed til at falde Fjenden i Ryggen, da den stod Øst for Landeveien. Under denne Forfølgelse fyrede det fjendtlige Cavalleri Skud paa Skud efter os uden at besejre en Mand. Da jeg endelig naaede Nim Kirkemuur, trak jeg mig glad til Vest, og troede, at vi nu havde vore Forfølgere affkaarne; jeg saae mig tilbage, vi vare ene. Commandoen, der skulde tage os op, og som efter min Mening vilde falde

Fjenden i Ryggen, var borte, og kun vore Fjertes Udholdenhed, der i Førstningen ikke medtoges saa haardt, havde vi at takke for, at vi dengang slap og ikke toges af Fjenden. Endelig kom jeg til Eskadronen, der stod 1 Mil lenger nordpaa. Ritmester Lichtenstein glædede sig over at see mig komme uden at have mistet en Mand, da det allerede af Ordonnantfer var meldt, at Kloppenborg ikke kunde redde sig. Strax derpaa traf jeg Oberst Juel, der fortalte, at han havde staaet oppe paa en Høi og seet de Fjendtliges Jagt paa os. „Jeg havde opgivet Haabet om at see Dem undkomme“, sagde han, „De opholdt Dem vel længe“. Jeg svarede, at jeg havde stolet paa den Commando, hvorfra jeg var udsat, ellers vilde jeg ikke have ladet Fjenden komme saa nær, at han kunde tilraabe os: „Geben Sie die Waffen ab!“ Vi havde i Begyndelsen staaet vore Feste, Fjenden derimod anstrængte sine, Alt hvad han kunde, derved tabte hans Feste Kræfter til at holde ud, vore derimod vandt i Udholdenhed; da vi vare nødsagede til at ride raslere, vare de ikke overjagede, det reddede os denne Gang.

En Eftermiddag Kl. 4 allarmedes vi, da Fjenden var rykket frem til Vilhelmsborg. Samme Dag havde jeg Feldtvagt og maatte idelig patrouillere frem imod Moesgaard, Vilhelmsborg og Biby, da Egnen var meget gennemfåaren og begroet med Skov. Den største Urvågenhed var mig paalagt, jeg skulde holde mig saalænge som mulig; om Natten udsendtes uafslægelig Patrouiller. En saadan Patrouille kom henimod Daggry jagende og meldte, at den blev forfulgt af Fjenden. Da jeg ikke kunde troe, at Fjenden endnu, medens det var mørkt, vilde forfølge saa rasst ind i en Skov, der var besat, sendte jeg en Undercorporal og 2 Dragoner ud; jeg vidste, de lode sig ikke let jage. Jeg spurgte Føreren af Patrouillen, om det ikke havde været en Patrouille fra en af vore Sidfeldtvagter, da jeg først vilde have Visshed for ikke at sende en urigtig Melding,

eller give Anledning til en Alarmering. Undercorporalen og den ene Dragon kom tilbage, den Anden havde posteret sig paa en høi Bakke nord for den af Fjenden besatte By, hvor han kunde overse den hele fjendtlige Stilling; da Dragonen, Egaa, blev borte, overdrog jeg Feldtvagten til Undercorporalen og red ud med en Mand, da det var blevet Dag, for selv at see den fjendtlige Stilling. Dragonen sendte jeg op paa Bakken til Egaa, og aftalte med denne, at saalænge han holdt rolig med Front imod Sydvest, kunde jeg betragte det som et Tegn paa, at jeg sikkert kunde gaae frem imod Vilhelmsborg, da Intet kunde passere uopdaget af Egaa; skulde der indtræffe noget, hvorved jeg løb Fare for at blive afstaaeren, skulde Egaa ride en Volte, var det fra Syd, jeg truedes, skulde han ride venstre Volte, var det fra Vest, en Volte tilhøire. Paa Manden kunde jeg stole, og jeg blev derfor ved at følge Veien til Vilhelmsborg. Paa venstre Side af Landeveien ligger Moesgaard Skov; for at sikke mig fra denne Side sendte jeg Dragonen langs med Udkanten af Skoven, for at udsørge Beboerne, som boede der, om Fjenden. Paa denne Maade var jeg sikret for Overfald, og jeg red tryk frem paa Veien, hvorvel Beboerne bad mig vende om, da jeg, naar jeg var ene, ikke kunde vente at undløbe; den fra Vilhelmsborg udsatte Feldtvagt bestod af preussiske Husarer, og deres Heste vilde snart indhente mig, naar de først vidste, at jeg var alene. Jeg takkede dem for deres Advarsel, dog stolede jeg paa Dragon Egaa, der efter Aftale stod ubevægelig paa Høien. Jeg red hen imod den af Preusserne besatte By, 3 Husarer kom i fuld Carriere jageude imod mig. Bønderne raabte: „Red Dem nu! der har vi det, De redder Dem ikke!“ Jeg holdt stille og gjorde halv høire om, tog min Carabin og belavede mig paa at skyde. Jeg lod dem komme saa nær, som jeg fandt passende for at kunne skyde sikkert, og lagde an paa den mellemste. Jeg kunde see af hans Bevægelser, at han var truffen, de andre to standsede

ogsaa, gjorde Holdt og toge den mellemste imellem sig, hvorpaa de langsomt red ind i Byen. Jeg lade mit Gevær igjen, tændte min Pibe og blev holdende stille, da Egaa endnu holdt stille med skuldret Sabel med Front imod Nordvest. Kort efter vinkede Egaa og viste efter Wilhelmshborg. Han red ned af Bakken og kom hen til mig, ligeledes den anden Dragon. Vi rede alle 3 ind i Byen, der var forladt af Fjenden, lod os give lidt Brød til vore Heste og fik ogsaa Noget selv; vi red derefter rolig hen til Toftnæs til min Feldtvagt, hvorfra jeg lod det Passerede melde. Den saarede preussiske Husar havde faaet Studdet igjennem den høire Overarm; han bragtes til Wilhelmshborg, hvor han blev forbunden. Skovrider Schrøder paa Gaarden fortalte mig senere dette, da han havde været tilstede. Bønderne morede sig over, at jeg med mine 2 Mand havde faaet Preusserne til at forlade Byen; de vilde tractere os med det Bedste, de kunde skaffe tilveie. Preusserne kunde rigtignok ikke see langt i den gjennemskaarne Egn og have vist ikke troet, at vi kun vare 3, de have sikkert ventet Mange bag os; for ikke at lokkes i Baghold foretrak de at forlade Byen. Stillingen ved Toftnæs beholdt jeg, indtil Regimentet var gaaet nord paa, og var omtrent en Miil borte ved Egaa=Broen, da kom en Ordonnants med Melding om, at jeg ufortøvet skulde følge Regimentet.

Den 4de Juni commanderedes Lieutenant Cetti med 40 Dragoner henimod Skanderborg. Han skulde gaae til Byen Taastrup, hvis det lod sig udføre, for der at erfare noget Nærmere om Fjendens Styrke, Stilling og Foretagende, samt tillige søge at indhente Efterretning om, hvilke Baabenarter Fjenden havde staaende syd og vest paa foran os. Lieutenanten havde Tilladelse til at vælge, hvem han vilde af Underofficeersklassen til at understøtte sig, og han valgte mig. Om Eftermiddagen marscherede vi fra Kreiberg imod Lyngbygaard, om Natten Kl. 12 fodrede vi udenfor Kjerbygaard; jeg havde gjerne besøgt Hr. Hansen dersteds, vi havde da

fundet et bedre Qvarteer end ude under fri Himmel. Ved Daggrø afføgte jeg Lyngby og meldte Lieutenant Cetti, at jeg havde faaet tilforladelig Underretning om, at Harlev Mølle og Taastrup endnu Aftenen i Forveien havde været besatte. Lieutenanten tog mig med hen til Ritmester Friis paa Lyngbygaard. Bægteren paa Gaarden stoffede os en Samtale med Ritmesteren, uden at det bemærkedes, at vi vare der. Ritmesteren var af den Mening, at Taastrup og Harlev Mølle var besat. Lieutenanten lod mig tage 20 Mand for at gaae forud for at afføge Harlev Mølle, Lading, Lillering og flere Byer. For at skaane Hestene befalede jeg de Afføgende, 2—3 Mand, naar de havde afføgt en Gaard eller By, at tilkjendegive mig, at der ingen Fjende var i Nærheden, ved at holde paa et høit Sted med Front sydpaa udenfor den afføgte Gaard eller By. Naar jeg saae dette, kunde jeg rolig blive ved at rykke frem, uden at jeg behøvede at vente, indtil man bragte mig Melding derom. Det gik altsaa rask frem imod Taastrup, som var forladt af Fjenden silbig den foregaaende Aften, Bivouakilden glimtede endnu, da vi kom ned til Byen. Veien ind i Byen var barrikaderet med Bogne, Harver og deslige, dette lod jeg kaste tilside, da Sognefogden, hvem jeg anmodede derom, ikke turde lade det gjøre. Indvaanerne meldte mig, at der om Aftenen var ankommen to tydske Spjoner, som Bønderne bevogtede i Kroen og vilde sende hen til de danske Forposter, jeg forlangte dem uleverede. Det viste sig nu, at den Ene havde absenteret sig om Natten igjennem et Bindue i Gjæsteskamret, ved Siden af Skjænkestuen, hvor Bønderne sad og vare faldne i Søvn. Den anden Tilbageblevne viste mig, efterat have bedt om at tale med mig uden Vidner, et Papir, skrevet af Lieutenant Leerbeck, hvori Ihændehaveren tilligemed den Undvegne af Lieutenant Leerbeck vare tilfagte at overnatte i Taastrup Kro samme Nat, og om Morgenens tidlig afgaae hen imod Silkeborg, for derfra at bringe Melding

om Fjenden. Denne Mand var fra Hygum Sogn i Haderslev Bestraamt, fra nogle Steber, der kaldes Knorborg, og Manden kjendte jeg som en tro Speider, hvem min Broder, Sognefoged Kloppenborg, samt Krüger fra Bevtost, der fulgte med General-Commandoen, betjente sig af; de sendte ham forud, ofte langt ind i den af Fjenden besatte Egn, hvorfra han altid bragte paalidelige Meldinger. Han kunde meddele mig, hvad der fandtes af fjendtlig Militair vester paa indtil Ribe og Syd paa indtil Løgumkloster, saa at jeg af ham erholdt de Oplysninger, Generalen ønskede, og til hvis Besvarelse Lieutenanten med Commandoen var udsendt. Jeg spurgte ham: „Hvorfor lader Du Dig bevogte her som en Spion?“ „Jeg vilde ikke tilkjendegive, hvem jeg er, da jeg ikke var sikker paa, om der ikke kunde være en eller anden tydsffindet Indbaaner tilstede, saa havde man kjendt mig en anden Gang. Jeg vilde hellere, at de skulde betragte mig som en tydsff Spion, naar blot min Kammerat kunde komme bort til Silkeborg, da han godt ene kunde besørge det Forlangte, mig vilde de da bringe hen til de danske Forposter, og der behøvede jeg blot at vise mine Papirer fra Leerbeck, saa vilde jeg strax blive sat paa fri Fod. Havde jeg strax ved min Ankomst sagt, hvem jeg var, kunde jeg for Eftertiden ikke oftere komme til denne By uden at være kjendt.“ Bønderne vilde have Manden afleveret som tydsff Spion, men jeg søgte at berolige dem og fortalte, at jeg kjendte ham som en Landsmand, for hvis Trofskab jeg indestod, uden at lade dem vide, i hvilket Grinde han reiste. Ligeledes bleve to Fruentimmere anholdte, der reiste tilføds og sagde, at de kom fra Ribe; de vidste Bested med, hvilke Tropper der fandtes fra Ribe til Skanderborg, og angave at ville til Randers. Deres Udsagn stemte overeens, med hvad det føromtalte Bud fra Leerbeck havde meldt. Nu lod jeg Manden drage videre i Fred, hvilket Bønderne fandt urigtigt. Jeg erfarede tillige, at Fjenden efter at have forladt Taastrup havde leiret sig i den syblige Ende af Jepsen Skov.

Jeg red nu frem med megen Forsigtighed efter at have sendt Melbing tilbage til Lieutenanten. Skoven ligger paa den venstre Side af Landeveien, den afføgte; en Mand, der boede i den syblige Ende og vilde til Møllen i Snaastrup, fortalte, at Fjenden havde forladt Skoven og havde besat Byen Jeksen; jeg nærmede mig Byen, og der erfarede jeg, at Fjenderne vare dragne bort imod Skanderberg. Vi kunde fra den jydvestlige Ende af Jeksen, der ligger meget høit, see de fjendtlige Poster fra Stilling henimod Skanderborg. Indvaanerne i Byen kom til mig og beklagede sig over, at alle Levnetsmidler vare afleverede til Fjenderne, som havde requireret Alt, hvad der kunde opdrives; selv alle de Fjedercreaturer, de kunde faae fat paa, havde de medtaget, og der var requireret en betydelig Deel Fødevarer, som skulde leveres samme Dag, ellers skulde de inddrives ved Execution, derfor glædede det dem, at vi vare komne, og de haabede derved at blive frie for at levere det Requirerede. Desværre maatte jeg lade dem vide, at jeg kun var sendt ud for at recognoscere, og strax skulde tilbage igjen; dog vilde jeg ved at vise mig søge at bevirke, at Fjenden denne og maaskee ogsaa den følgende Dag blev borte, naar de selv vilde bidrage til ved blind Alarm at give det Udseende af, at Byen og Omegnen var stærkt besat af de Danske. Jeg spurgte dem, om de havde Skydevaaben, naar de blot kunde affyre dem, saa var det tilstrækkeligt, Krudt kunde de faae af mig; de skulde komme sydfra, som i en Rjæde, og gaae op imod vore Poster; jeg vilde nemlig udstille mine 20 Mand i en Rjæde, saa vidt udstrakt som mulig. Imod disse Poster skulde de affyre deres Geværer, Dragonerne skulde sværme omkring paa Høiderne og skyde, som om de vare i Slagsmaal med Infanteri, der efter i $\frac{1}{4}$ Time at have søgt at fordrive Dragonerne, skulde forsvinde i Fordybningen sønden for Byen. Derefter skulde Vønderne skjule deres Skydevaaben og det Hele være forbi. Medens dette foretoges, skulde der sendes en Mand over til de fjendt-

lige Forposter, som skulde søge om Tilladelse til at tale med den commanderende Officeer, anstille sig meget sorgmodig samt melde, at han af Beboerne i Jeksen var opfordret til at bede den Høistcommanderende om, at han vilde give Henstand med at levere det Requirerede i nogle Dage, da der maatte befrygtes et Sammenstød med de Danske, idet der var ankommen baade Infanteri, Artilleri og Cavalleri, og saavidt han havde erfaret, vilde de til Natten eller ogsaa imorgen gaae frem i 2 Afdelinger, den ene i Sydost imod Stilling By, den anden henimod Skanderborg, og angribe den Deel af de fjendtlige Tropper, der befandt sig imellem Skanderborg og Stilling. Da de Danske var talrige, saa vilde Tydsferne være udsatte for at komme imellem to stærke danske Afdelinger. Dette kunde maaskee bidrage til, at de trak sig noget tilbage fra den Stilling, de nu havde indtaget. Da Eggen her er meget gjennemstaaren, vilde de ikke saa let vove sig hertil, idetmindste ikke med en liden Afdeling. Derved vilde Bønderne vinde Tid og i et Par Dage blive frie for Execution. Alt dette udførtes, og derefter trak jeg efterhaanden mine Dragoner ind og marscherede tilbage efter Taastrup, da jeg nu bestemt vidste, at Fjenden stod langs med Chausséen fra Stilling By indtil op i Byen Skanderborg, som var besat af Bairerne.

Da vi vilde begive os tilbage igjennem Byen Jeksen, kom Beboerne og bade mig tillade, at de opvartede mine Dragoner med Kaffe og Smørrebrød og gave vore Heste Brød og Havre, da vi ikke kunde fodre længe. Det kom os ret beleiligt, idet vi ikke havde fodret siden den forrige Nat Kl. 12, da vi fodrede uden for Kjerbygaard, og Mandskabet heller ikke havde nydt Noget af Mangel paa Tid. Vi modtog det Tilbudte med Fornøielse, takkede for den Gjæstfrihed, de viste os, og droge afsted. Tæt udenfor Byen kom en Ordonnant's med Ordre til mig, at jeg uophødelig skulde i rask Trav komme tilbage til Lieutenanten, der endnu stod

imellem Taastrup og Harlev By. „Meld Du Lieutenanten, at jeg kommer, saasnart jeg kan“, svarede jeg. Ordonnantsen red tilbage i fri Trav, medens jeg red i Skridt, da ingen Fjende var i Nærheden. Endnu forinden jeg naaede Thorstrup By, kom den anden Ordonnants med endnu strengere Ordre, at jeg skulde komme i fri Trav saa hurtig som mulig. Jeg havde af Ordonnantsen hørt, at Lieutenantens Commando holdt stille og kjede sig, da Dragonerne vare opstillede paa en aaben Mark og ikke engang turde komme ind i Byen, samt at de vare Skyld i den Uro, som Lieutenanten følte. De vilde paa en Skovbakke i sydøstlig Retning for dem, altsaa imellem Lieutenantens og min Commando, have seet en dobbelt fjendtlig Bedet, men det var kun to Ledpæle, der lignede en dobbelt Bedet. Lieutenanten saae ikke godt langtfra og troede, at det var muligt, Dragonerne morede sig over, at de derved havde paastyndet Afmarschen, da de dog Intet kunde udrette. Da Lieutenanten saae mig komme, kom han selv raff ridende mig ind og spurgte mig: „Har der ikke været to Ordonnantser hos Dem?“ „Jo!“ „Hvilken Ordre bragte de Dem?“ „At jeg skulde trække mig tilbage.“ „I hvilken Gangart?“ „I fri Trav.“ „Rider De da fri Trav?“ „Nei!“ Da han nu videre spurgte, hvorfor jeg ikke efterkom den mig givne Befaling, svarede jeg: „Sr. Lieutenant! igaar Eftermiddag red vi ud fra Kreiberg, og vi komme ikke tilbage til Qvarteret i Kreiberg før omtrent Aften, altsaa skulle Hestene gaae næsten uafbrudt i over 24 Timer uden Hvile og uden ordentlig Pleie, derfor rider jeg i Skridt, at vore Heste ogsaa kunne bruges imorgen; Regimentet er ikke tjent med, at vi ride saaledes idag, at Hestene ere ubrugelige imorgen.“ Lieutenanten sagde, at han vilde een Gang for alle lade mig vide, at jeg skulde nsiagtig efterkomme hans Befalinger, naar jeg var ude med ham, og at der Ingen var, som havde beordret mig til at gaae saa langt frem, at jaavel han som jeg kunde blive tagne af Fjenden, til Taastrup

skulde vi og ikke længere. „De vil forlade mig, Hr. Lieutenant! om jeg herved har handlet imod Deres Villie; jeg troede at handle ret til Deres Tilfredshed, da De har viist mig den Dem meddelte Ordre, at De skulde gaae henimod Taastrup, som endnu dengang var besat, og søge derfra at indhente de paalideligste Efterretninger om Fjendens Styrke, Stilling og Foretagende, samt hvilke Vaabenarter Fjenden bestod af; da vi nu kom til Taastrup, som Fjenden havde forladt, troede jeg ikke, at vi skulde standse der og ride tilbage og melde, at vi Intet havde seet og Intet vidste. Fjenden havde trukket sig tilbage, men hvor han var bleven af, vidste vi ikke; med en saadan Melding vilde Generalen ikke være tilfreds; for at De kunde bringe en bestemt og sand Melding, er jeg gaaet videre, og er fuldkommen overbeviist om, at der omtrent paa et Par Miles Omkreds ingen fjendtlig Soldat findes. Hvorfor befaler De da, at jeg skal affjage Hestene?“ Lieutenanten befalede mig at tie stille, han vidste nok, at jeg gjerne vilde gaae efter mit eget Hoved, det led han ikke; jeg skulde adlyde. Det krænkede mig at blive tiltalt saaledes for min gode Villie, hvor jeg havde ventet det Modsatte. Mine Dragoner, der hørte de Vebredelser og Frettesættelser, Lieutenanten kom med, toge nu alle som een Ordret, og yttrede, at Overvagtmesteren havde gjort sin Skyldighed, og at det var ham, der havde staffet Oplysningerne. Lieutenanten kunde dog ikke forlange, at de uafbrudt en heel Nat og Dag skulde jage omkring uden Forpleining til Hestene og dem selv, medens han holdt stille og lod Levnetsmidler bringe ud fra Byen til sig og sine Folk. Jeg sagde: „Stille Folk! ikke et Ord, skam Jer noget, bør I opføre Jer saaledes imod en Officeer.“ Derpaa svarede Alle, at de vilde adlyde. Alt var stille, og vi marscherede op til Hørslev, hvor der gjordes Holdt, og vi skulde fodre. Jeg var meget forstemt over det Passerede; jeg satte mig ned, efterat min Hest havde faaet Foderposen for Munden og stoppede mig en Pibe Tobak; jeg ønskede i

dette Øjeblik at være imellem Fjenderne for at kunne hævne mig paa dem for den Krænkelse, jeg efter min Mening uforskyldt og stiltiende maatte døie. En Mand fra Byen ved Navn Søren Østergaard, en god Ven og gammel Bekjendt af mig, kom hen til mig og bad mig komme med hjem for at nyde noget. Hans Kone havde lavet Bordet til for mig, tillige sagde Østergaard: „Vil Du ikke ogsaa bede Lieutenanten om at træde nærmere.“ „Tak for dit Tilbud Østergaard! jeg har nylig faaet Frokost.“ Jeg gik hen til Lieutenanten og sagde til ham: „Min Ven, Søren Østergaard, beder Dem ikke forsmaae en Forfriskning.“ Lieutenanten takkede og sagde: „Vil De ikke med?“ „De skal have Tak, Hr. Lieutenant! De har idag opvartet mig med en varm Frokost, der ikke saa snart forsvies.“ Med disse Ord satte jeg mig ned i Beigrøsten. Østergaard spurgte: „Hvad fattes Dig idag?“ „Det skal jeg ved en anden Leilighed meddele Dig, her er det ikke passende.“ Lieutenanten kom hen til mig og med de Ord: „Nu gamle Ven, lad det være glemt“, rakte han mig Haanden til Forsoning. „Gyves Dem, Hr. Lieutenant! at Saadant saa let kan glemmes?“ Lieutenanten gjentog: „Gamle Ven! lad det være glemt, er De uforsonlig?“ Strax derpaa gav jeg Lieutenanten min Haand med de Ord: „Det skal være glemt“, og dermed fulgtes vi ad ind til Østergaard, medens Hestene fodredes.

Udenfor Kreiberg gjorde Lieutenanten Holdt, takkede Mandstabet og bad dem sørge vel for Hestene og sig selv; i Særdeleshed takkede han mine Folk for den Assistance, han ved mig og dem havde havt. Lieutenanten og jeg vare begge indquarterede hos Sognefogden. Han tog Papir og vilde skrive sin Rapport. Han bad mig om min Notitsbog, men jeg svarede: „Det kan De ikke læse, jeg vil forelæse Dem det;“ dette tillod Lieutenanten. Da Rapporten var færdig, vilde Lieutenanten gaae hen til Generalen, melde sig som hjemkommen og aflevere den, men i det Samme traadte Generalen

ind, modtog Papiret og læste det med megen Opmærksomhed. Han gik hen til Lieutenanten og tog ham meget venlig i Haanden med de Ord: „Det vidste jeg nok, naar jeg sendte Dem, saa fik jeg en bestemt og tilfredsstillende Rapport.“ Lieutenanten svarede derpaa, idet han viste paa mig: „Jeg takker, Hr. General! dog maa jeg være saa fri at bemærke, at havde jeg ikke havt Overvagtmeesteren med, vilde jeg ikke have været istand til at levere Meldingen saa udsørlig.“ Derpaa svarede Generalen: „Ham kjender jeg, De skal ligeledes have Tak for Deres gode Billie.“ Siden den Tid og til den Dag idag har Lieutenant Cetti altid viist sig som en sand Ven imod mig.

Da vi stode omtrent 3 Miil nord for Aarhus, og vore Forposter med deres Bedetter ved Riis Skov, gik min Kone en Dag ud af Studsgadeport ad Veien til Randers. Aarhus var ikke besat den Dag, kun af og til sendtes enkelte Patrouiller til og ind i Byen. En preussisk Trompeter kom ene kneisende ind i Byen og vilde ud af Studsgadeport, bag om Byen henimod Besterport. Min Kone bemærkede det, og vinkede til den næste dobbelte Dragonbedet; denne kom raske ridende, min Kone løb gesvindt ind i Porten, der var af Jern, lukkede denne og bandt den indvendig med en Strikke, som tilkastedes hende fra Kjøbmand Raae's Kornloft, der er tæt ved Porten. Den preussiske Husar opdagede de 2 tililende danske Dragoner og vilde i Carriere undvige igjennem Studsgadeport tilbage til Frederiksport. Da han kom til Porten, var denne lukket, han huggede paa Jernporten med sin Sabel uden at kunne aabne den. Han raabte til flere Folk, der stod i Nærheden, at de skulde aabne Porten, hvilket de ikke vilde. En Slagter kom i det Samme og skar Strikken over, saa at Trompeteren kunde komme ind, dog var han bleven opholdt saa længe ved den lukkede Port, at de danske Dragoner vare komne ham for nær; han gallopperede ind i Byen, Dragonerne efter ham, de toge ham

ved Mølleporten, hvortil min Kone var den nærmeste Aarjag. Preusserne drog nu ind i Aarhus og forlangte Trompeteren udleveret, hvilket Borgerne ikke kunde, da Dragonerne havde bragt ham nordpaa. Forbittret derover toge Preusserne to af Byens Indvaanere med som Gidsler, af hvilke den Ene var en Skolelærer. Trompeteren blev siden udvexlet og kom ind til Aarhus, hvor det var almindelig bekjendt, at min Kone havde foranlediget Trompeterens Fangenskab. Han ønskede at see den Kvinde, der saaledes havde lullet for ham, og fandt hende paa det preussiske Felbtlazareth, hvor hun førte Økonomien, hvortil hun var bleven opfordret af Byens Magistrat, da hun kunde tale med Tybsterne. Trompeteren hilste meget venlig paa hende og sagde, at han blot ønskede at see den Dame, der havde foranlediget hans Fangenskab, og forlod hende uden Brede. Som Økonom ved Felbtlazarettet erhvervede hun sig saavel Aarhusianernes som de Fjendtliges Agtelse og Velvillie, saa at den fjendtlige Stabslæge ved en Skrivelse takkede hende for den gode Behandling, de fjendtlige Syge havde faaet, og anmodede hende tillige om at paatage sig Økonomien ved deres Felbtlazareth, saalænge de vare paa dansk Grund, hvilket hun dog ikke modtog. Aarhusianerne viste min Kone deres Tilfredshed derved, at de overrakte hende 50 Rdl., da hun med min Datter reiste fra Aarhus til Flensborg i 1851, hvilket var en betydelig Hjælp i det Øjeblik, da vi vare blottede for Alt.

Fremtende Capitel.

Toget til Vesteregnet.

Smidlertid blev 2den Eskadron commanderet Vester paa, og den 17de Juni kom vi til Ringkjøbing. Her fik jeg Ordre til med min ældste Søn og 24 Dragoner samt Corporal Sørensen at marschere til Skjern, hvor jeg skulde henvende mig til Herredsfoged, Cancelliraad Jansen. Jeg skulde forhindre de smaae Commandoer af Insurgenternes Dragoner fra at plyndre i Ringkjøbing Amt. Med min Patrouille maatte jeg kun gaae til Brosbøltro, Grændsen af Ringkjøbing Amt. Der var sørget for, at jeg i hver By fandt 1 eller 2 beredne Bønder, som skulde understøtte mig ved at bringe Meldinger. Disse Staffetter havde jeg ved Præstegaardene, Kroerne eller Skolerne, og paa den Maade kunde jeg altid holde min lille Commando samlet. Den 20de Juni kom jeg til Brosbøltro, der fandt jeg en heel Forsamling af Embedsmænd og Landmænd, som meddeelte mig, at der skulde afgaae en Transport af 19 Bogne belæsfede med indbrevne Fødevarer og Korn samt rebe Penge under Bedækning til Barde. Et ridende Bud bragte mig en Skrivelse fra Pastor H. H. Bruun i Hemmet, dets Udskrift lød: „Til Overvagtmeister Kloppenborg i Skjern, hast, hast.“ Han anmodebe mig om at sende saamange Mand, at de kunde forhindre Transportens Afgang. Brevet

sluttede med de Ord: „Kom endelig og red Stedets Beboere!“
Hemmet Præstegaard, den 20de Juni 1849.

Min Ordre lød saaledes, at jeg til Brosbølkro maatte udsende Patrouiller, men ikke videre, jeg turde ikke engang selv gaae til Brosbølkro, men skulde sende min Søn som Patrouille. Beboerne ønskede, at jeg vilde gaae videre for at forjage den Commando, der skulde transportere det Indbrevne. Jeg gjorde dem opmærksom paa, at jeg ikke turde med Forsæt handle imod en given Befaling uden at vorde strengt straffet. Jeg viste dem min Ordre, for at de ikke skulde antage, at det var Mangel paa en god Villie eller paa Mod, der afholdt mig fra at gaae Beboerne. En Mand lod sig forstaae med, at det var godt at have en saadan Ordre, saa havde man jo dog en Undskyldning, og derved var man tilfikkret for Fare. Jeg kunde forstaae, at man troede, at jeg ved Undskyldninger vilde befrie mig for at udsætte mig for Fare. Ere vi Beboere af Ribe Amt ikke ligesaavel danske Mænd som de i Ringkjøbing Amt? heb det, hvorfor skulle disse understøttes af vort Militair, og hvorfor skulle vi ikke, naar det dog kunde lade sig gjøre. Det gjorde mig ondt, at man troede, at det her beroede paa mig, om jeg vilde eller ei, jeg kunde ikke overtøye Folk om, at det kunde have mindst ubehagelige Følger, om jeg gik frem eller ei, derfor had jeg Forsamlingen, som jeg ikke kjendte, om dens Medlemmer da vilde være mine Talsmænd, hvis jeg skulde blive tiltalt eller sat under Forhør for at have gaaet videre, end jeg havde Ordre til. „Sykkes, hvad jeg agter at foretage mig,“ sagde jeg, „kan jeg maaffee slippe for at blive tiltalt, men Noes kan jeg ikke vente, om det ogsaa falder nok saa heldigt ud. Mislykkes det derimod, skulde jeg derved miste Folk, vil jeg udsætte mig for en streng Straf; ville de da tale min Sag, ville de forklare mine Dommere, at det ikke var Raadhed, der forlebede mig til at handle saaledes, men at de have bedt mig derom for at komme de betrængte Beboere til Hjælp. Jeg kan ikke

forsvare min Sag og vil det ikke, jeg er for gammel Soldat til, at jeg skulde søge at smykke min Sag med Undskyldninger, hvor jeg med Forsæt handlede imod Befalinger, jeg skal ikke med et eneste Ord tale for mig selv, jeg vil undertaste mig Forhør og Dom, om det ogsaa skal have de allerværste Følger for mig, jeg stoler paa dem, love de mig det, saa vil jeg i Guds Navn vise dem, at 3die Regiments Dragoner have baade Lyft og Med til at understøtte enhver Dansk Mand, lige meget under hvilket Amt han hører." Nogle af de Tilstedeværende rakte mig deres Hænder til Stadfæstelse af, hvad de lovede mig.

Min Søn, Bagtmester J. Kloppenborg, sendte jeg forud med nogle Dragoner paa Veien til Lydom. I Lydom Mølle skulde han vente, indtil jeg kom, men ved Hjælp af et Par beredne Bønder søge at erfare Noget om Fjendens Foretagender og melde det til mig. Da jeg kom til Lydom-Mølle erfarede jeg, at 8 Slesvigholsteenske Dragoner havde været der om Morgenens, men i lang Afstand opdaget min Søns Ankomst paa Grund af den Blinken, de blanke Hjelme frembragte i Morgensolen, uden at min Søns Folk havde opdaget Slesvigholstenerne, der strax søgte saa skjult som mulig at komme bort ad nærmeste Bei til Barde. Disse bragte den første Melding om de Danstes Nærmelse til Barde.

I Lydom-Mølle fodrede vi, der samlede en Mængde Dieuesker af Omegnens Beboere, den Ene vilde, at jeg skulde gaae een Bei, den Anden lige den modsatte, for at tage den omtalte Transport fra Fjenden. En tilstedeværende Slagter fra Barde, der red en Skimmel, talte fornuftigst, derfor kaldte jeg ham til Side og spurgte først: „Hvor ligger Henne?“ — „I Eyd herfra.“ — „Hvor støder Veien fra Henne til denne Bei, hvorpaa vi holde?“ — „Bed Snorum.“ — „Hvor ligger Snorum?“ — „En Miils Bei herfra.“ — „Hvor langt er der til Henne?“ — „Godt 1 $\frac{1}{2}$ Miil.“ — „Skulle Slesvigholstenerne følge Veien til Snorum, eller

kunne de komme en anden Veie til Barde?" — „Ja de kunne gaae til Outrup.“ — „Hvor ligger Outrup?“ Han viste mig Kirken, og altsaa skulde Transporten enten til Outrup eller Snorum. Derpaa sendte jeg min Søn med 8 Mand til Outrup med Ordre at holde sig saa skjult som mulig i den vestlige Ende af Byen og søge at forhindre, at Beboerne stode i Kllynger. Alt skulde være roligt, han skulde lade Bognene komme ind i Byen, og da pludselig komme frem fra et skjult Sted med Strig og den største Alarm, de vare istand til at gjøre. Som Rasende skulde de anfælde Bedækningen, saa at den paa Grund af Dragonernes Boldsomhed ikke kunde see deres Styrke. Min Søn skulde ved Staffetter eller beredne Bønder staae i Forbindelse med mig, saa at vi kunde gjensidig understøtte hverandre, jeg lod ham vide, at jeg gik til Høne. Nu skildtes vi ad, min Søn gik til Outrup med 8 Dragoner, og jeg med 16 til Snorum. I Snorum spurgte jeg Bøtten, om han vidste Noget om Fjenden, og om han havde seet en Transport af 19 Bogne kjøre til Barde. Han svarede Nei, men han havde seet 8 flesvigholsteenste Dragoner jage toers over Marken den nærmeste Veie til Barde, de maatte have seet Syner, de ikke kunde fordrage, da de ellers i No og Mag havde gjort Holdt hos ham, og ladet sig tractere paa hans Bekostning, han havde ligeledes da ventet deres Besøg, dog dengang foretrak de skyndsomst over Marken at komme til Barde.

Fra Snorum fører Veien i sydvestlig Retning langs med en Række af Hebe- og Sandbakker; Byen ligger Sønden for denne Række Bakker. Vi marscherede Norden for, altsaa kunde vi nærme os Byen temmelig skjult og uopdaget. Vi bemærkede ingen Bogne, jeg sendte en Bønde op paa Bakken for at see, om han kunde opdage Transporten, han kom løbende ned og viste til Sønden og sagde: „Der, der.“ Mine Dragoner foer som løsladte Mynder efter en Hare afsted i strakt Gallop op over disse Bakker, stedse

følgende denne Bønde, der vilde tjene som Weiviser. Jeg og min Hestepasser, Dragon Kemmerslund, der under hele Krigen fulgte mig, red ind igjennem Byen, Dragonerne Osten om Byen, hvor de stødte paa en Mose, hvorover de ikke kunde komme. Sønden for denne Mose vare nogle Agre imellem Mosen og Fiil Sø, hvor Slesvigholstenerne rede langsomt, da de vidste, at over Mosen kunde Dragonerne ikke ride. Kemmerslund og jeg kom nu igjennem Byen bag paa dem. I Begyndelsen bemærkede de os ikke, vi vilde sthyde Gjenvei over en Grøft og indhente Slesvigholstenerne. Over Grøften var lagt en Bro af nogle Stænger belagte med Græstørv, Kemmerslund kom først til Grøften, og i den temmelig frie Gallop, hvori vi rede, brækkede hans Hest igjennem med Forbenene og styrtede hovedfuld. Jeg troede, at Hest og Mand vare komne tilfæde og belavede mig paa den samme Skjæbne, da jeg ikke saa pludselig kunde standse, og ligesaa lidt vende, uden at styrte ned i en dyb Mosegrøft. Jeg gav min Hest den rigtige Hjælp, den sprang over hele Broen uden at røre ved den. Dragonen var kommen op, men hans stakkels Hest stod paa 3 Been. Nu satte jeg alene efter disse 3 slesvigholsteenske Dragoner og forfulgte dem omtrent 1 Miil. Jeg tog den Eine til Fange, en Dragon Petersen fra Læl, der havde staaet ved 3die Dragon Regiment, og ved Krigen Udbrud var bleven sin Konge utro. Medens jeg vilde afvæbne Fangen, kom Dragon Odder, der havde arbejdet sig igjennem Mosen, hen til mig, jeg overlod Fangen til Odder, og satte efter de andre to slesvigholsteenske Dragoner, indtil jeg 1 Miil fra Varde maatte afstaae fra Forfølgelsen, da min Hest ikke kunde mere. De to Undkomne kom nu med Melbing, at Fjenden var der, og at hele Transporten var tagen ved Outrup, at de danske Dragoner kun vare en halv Miil fra Byen, og at to Mand vare tagne til Fange. Derved tabte det der værende Militair Modet, Infanteriet marscherede ad Ribe til, og 2 Eskadroner Cavalleri droge, den

ene fra Lunderup, den anden fra Nørholm, ad Kolding til. Efterat min affjagede Hest havde faaet lidt Kød, en Mundfuld Vand og et Stykke Brød, kom den til Kræfter igjen. Jeg satte mig op igjen og red min Commando imøde, der kom med den fangne Slesvigholsteenske Dragon. Denne Dragon havde jeg selv havt som Recrut paa Skolen i Aarhus. Under Forsølgelsen raabte jeg til de Flygtende, at saafremt de ikke vilde holde og afgive deres Vaaben, vilde jeg skyde, dette sagde jeg temmelig alvorlig. Petersen kjendte mig, han vidste fra tidligere Tid, at jeg pleiede at holde Ord, derfor havde han raabt i en ynkelig Tone: „Pardon! Pardon!“ Nu da mine Dragoner kom mig imøde med Fangen, raabte han til mig: „Guten Tag, Herr Oberwachtmeister!“ Nu kjendte jeg ham først, og sagde til ham: „Halt das Maul, ich will von dir keinen Gruß, Du Meineider!“ Derpaa vilde han undstykke sig og bilde mig ind, at han var tvungen til at tage Tjeneste ved Slesvigholstenerne. Nu foer flere af Dragonerne ind paa ham og sagde: „Du lyver, ligesaa godt som vi ere mødte ved Regimentet, ligesaa godt kunde Du ogsaa, vi vare ogsaa beordrede at møde i Nendsborg, men vi mødte i Aarhus.“ Jeg maatte tilsidst forhindre, at de nedfablede ham, meest fordi Beboerne i den hele Egn, hvor vi kom, klagede over en Slesvigholsteensk Dragon, der var fra Læk, og havde været i Skolen i Aarhus. Han kunde tale Dansk og benyttedes ved de smaa Commandoer, der skulde requirere og inddrive Requisitioner. De skildrede ham, hvor vi kom, som en Røver, da han formelig plyndrede, og behandlede Indvaanerne barbarisk; de havde ret ønsket, at vi kunde faae fat paa denne Petersen. Da jeg saae, at han havde sin Pikkelhue paa Armen under Klappen, sagde jeg: „Hvad har Du der?“ — „Min Pikkelhue.“ — „Dit Røverskildt vil Du sige, tør Du ikke sætte den paa sit rette Sted, sæt dit Skildt, hvorhen det hører.“ Han satte nu Pikkelhuen paa. „Nu kan man kjende Dig, Du skal ikke fare under falsk

Flag, det Du der bærer paa Hovedet, er det Eneste, der er Slesvigholsteensf, Alt andet er røvet Guds, Fæst, Sabeltøi, Baaben, Munderingsstykker, Alt tilhører Kongen af Danmark. Hvad har Du der for en Plet paa din Hue. — „Det er en Cocarde.“ — „Hvad er det for en Cocarde.“ — „En slesvigholsteensf.“ — „Den kjender jeg ikke, den eksisterer ikke, riv den af, hurtig.“ Petersen rev den nu af. „Tag den i den høire Haand, spyt 3 Gange paa den, og kast den paa Jorden, træd paa den, ræk dine 3 Fingre i Beiret og sværg, at Du aldrig vil bære saadan en Smudsplet paa din Hovedbedækning, hvis jeg atter træffer Dig saaledes pnyttet, sthyder jeg Dig, og tak Du Gud, at jeg ikke strax kjendte Dig, da Du bad saa jammerlig om Pardon. Hvorfor viste Du ikke den samme Courage, som Du viser, naar Du plyndrer vaabenløse fredelige Bønder, med dem har Du ingen Medlidenhed, og nu havde Du dog 2 Medhjælpere, altsaa 3 Høvere imod en eneste dansk Dragon, havde jeg kjendt Dig strax, havde jeg expederet Dig som en Meeneder og Forræder.“

Transporten, der var gaaet til Dutrup, blev taget, Bedækningen flygtede, og en Mand toges til Fange af min Søn. Disse 2 Fanger afleveredes i Broxbølkro til kongelig Landinspecteur Fløe, der bragte dem til Ringkjøbing. Den 21de Juni kom vi til Skjern. Jeg modtog samme Dag Efterretning fra Pastor Teisen i Lunde, at Barde var rømmet af Fjenden. Der var ankommen 50 slesvigholsteenske Dragoner, men ud paa Eftermiddagen droge de atter Syd paa. Sacherne skulle have erklæret, at de vilde overgive sig til de Danske, hvis der var en antagelig Styrke af dem, efter de Meldinger jeg modtog, laae de nu i Sneum eller maastee i Ribe. De slesvigholsteenske Dragoner, saavel de, der havde været i Barde, som det Cavalleri, der havde ligget paa Nørholm og Lunderup, antog man, laae i Nærheden af Endrupholm omtrent midt imellem Barde og Ribe.

Den 21de modtog jeg ligeledes en Anmodning fra Præsten

i Olgod om at vise mig i Egnen for at forhindre Fjenden fra at indhente Requisitioner, ligesaa fra Billum Sognekoged, der selv var hos mig og indstændig bad mig derom, da vi ved vort Tog havde reddet store Leverancer, og havde forjaget Fjenden.

Den 24de Juni fik jeg Efterretning fra Byfogden i Varde om, at ingen fjendtlige Tropper fandtes imellem Varde og Ribe, men Hanoveransk og Sachsisst Infanteri i Ribe. Det slesvigholsteenske Cavalleri stod ved Faldingbro, Sønderfsov og Estrup.

Samme Dag marscherede jeg til Varde, ved Porten modtoges vi af Byens Embedsmænd samt af Indraanerne, vor Modtagelse var høitidelig, det danske Flag vaiede, og vi ledsagedes op paa Torvet. Efterat der var udsendt Poster for at sikke os for Overfald sydfra, lod jeg sidde af. Borgene viste os den allerstørste Gjæstfrihed og Forekommenhed. Paa Raadhussalen var der dækket Bord til mine Dragoner, min Søn og jeg bleve bedte til Bords hos Byfogden. Efter en god Times Ophold blev sadlet op, og vi søgte at udbrede Rygter om vor Styrke, for derved at holde Fjenden fjernet fra Varde saa længe som mulig. Jeg marscherede Syd paa igjennem Varde. Omtrent en halv Meil Sønden for Byen fører en Vej i sydvestlig Retning til Strandby, hvor Overgangsstedet er til Fens. Jeg udsatte her en Dragon, Olsen, der talte godt for sig. Enhver, der kom til ham Nord fra, udsurgte han om, hvor han vilde hen, og om han var kommen igjennem Varde, hvorvidt Cavalleriet nu var, om han havde seet Artilleriet allerede rykke ind i Byen, og om Infanteriet var igjennem Byen Syd paa. Den Tiltalte forundrede sig og spurgte: „Kommer her Infanteri, Artilleri og Cavalleri, og hvor stor er Styrken.“ Olsen fortalte nu om 3 Regimenter Cavalleri, en saa stor Styrke var bleven sendt, fordi Egnen var temmelig aaben, 2 Batterier Artilleri og 4 Batailloner Infanteri, der endnu

samme Dag vilde marschere mod Ribe, for at angribe Fjenden i Flanken og Ryggen, imedens den øvrige danske Armee fra Jylland vilde gaae frem Syd paa. Dette søgte Olsen at gjøre saa sandsynlig og troværdig som mulig. Med denne Efterretning lod han Folk drage Syd paa imod Ribe eller Kolbing. Olsen anstillede sig meget utaalmodig over, at vi maatte vente saalænge, vi kunde ikke gaae frem, forinden denne omtalte Styrke var passeret igjennem Varde. Folk troede, at det var den rene Sandhed, og fortalte det videre. Dette Rygte kom virkelig til Ribe, som jeg senere erfarede.

Jeg troer ikke at sige formeget, naar jeg ansører, at jeg ved denne ubetydelige Manøver og ved disse Rygter var Aarsag i, at General Brittwitz sendte mere Militair ud i Besteregnen, uagtet Fjenden i Styrke var os langt overlegen, og der imellem Ringkjøbing og Varde kun var en dansk Dragon-Overvagtimester med to Underofficerer og 24 Dragoner. 1,100 Mand Infanteri i Varde og 2 Eskadroner Slesvigholsteenskt Cavalleri retirerede saa skyndsomt for denne lille Commando; at de ikke gave sig Tid at gaae ud af Døren, men sprang ud af Vinduerne, hvad paalidelige Mænd i Varde fortalte mig. Dette anførtes ogsaa, hvilket jeg maa ssee uden at være ubeskedden tør bemærke, i den Ansøgning, Communalbestyrelsen i Varde og 12 Sogneforstanderskaber allerunderdanigst indsendte til Hans Majestæt Kongen og til den daværende Krigsminister Hansen for derved at udvirke Noget til Fordeel for mig. Indsenderne af denne Ansøgning antog, at jeg havde bidraget til at svække Fjendens Styrke i et vigtigt Øjeblik, netop kort før Slaget ved Fredericia.

Med min Commando trak jeg mig i vestlig Retning og udsatte en Bedetjende af enkelte og dobbelte Bedetter. Da Egnen der er aaben, kunde jeg med 24 Dragoner saaledes udsatte besætte et stort Terrain, idet der var langt imellem Posterne. Nogle civile Ryttere, der vare fulgte med, forbleve

hos mig, og med dem bandedes en lille Tropp; vi traf os ned bag Bakken i en Jorddybning og forblev der i en Times Tid. Derefter kom vi frem, red langsomt fra den vestligste til den østligste Bædet, og holdt hos Enhver et Minut, for at det i Afstand skulde see ud som det var en Visitationspatrouille, tilsidst kom vi igjen til Ofsen, den først paa Veien udsatte Bædet.

Paa den Maade jeg her udsatte Bædette. bør man ellers ikke udsætte dem, vel maa man sætte dem paa høie Steder for Udsigtens Skyld, men dog saa skjult som mulig. Disse vare derimod satte saa frit som mulig, for at de strax kunde blive opdagede, det var det, jeg vilde. Neppe vil en Militair, naar han seer en Bædetkjæde paa mindst $\frac{1}{2}$ Meils Afstand, kunne Andet end antage, at den er udsat af en bagved staaende ikke ubetydelig Afdeling, men her udgjorde Bædetterne tillige Hovedstyrken. Jeg maatte søge at blænde Fjenden, da jeg ingen Styrke havde.

Lidt før Aften traf jeg mig med min Commando tilbage gennem Barde, ind imellem de saakaldte Klitter eller Sandbanker til Henne, hvor vi forbleve om Natten. Hos Herr Pastor Brandt havde jeg det allerbedste Qvarter, jeg kunde ønske mig, og jeg kan ikke noksom takke for den Forekommenhed og Gjæstfrihed, der vistnes mig og min Søn.

Den 26de Juni kom vi tilbage til Skjern, hvor jeg ligeledes hos Pastor Jordan havde et Qvarter, hvor der ikke for mig var noget tilovers at ønske som Indqvarteret. Jeg mødte en Velvillie og Gjæstfrihed, som jeg ikke har kunnet gjengjælde, saa gjerne jeg vilde.

Den 1ste Juli om Morgenen Kl. 5 afgik jeg med min Commando fra Herningsholm paa Veien til Skjern. Da jeg var kommen til Egerismølle, opdagede jeg 5 Cavallerister med blaa Skapper, som jeg først antog for danske Dragoner. De drog Syd paa og forsvandt i en Jorddybning. Mine Dragoner

vilde gjøre Jagt paa dem, da de erfarede af en Bonde, at det var slesvigholstienske Dragoner. Jeg derimod antog, at det var Loffemad for os, og bad Dragonerne sfaane deres Heste, da jeg troede, at vi netop idag vilde komme til at bruge dem for Alvor. De omtalte Dragoner kom atter frem af Fordybningen, men da var der 8, disse forsvandt atter, da Eggen der bestaaer af Bakker og Dale. Hvergang de kom op af en Fordybning, var der flere, jeg bad Dragonerne om at være saa paapassende som mulig, da der sikkert snart vilde passere Noget. De vilde lokke os i Baghold, hvilket kunde sluttes deraf, at de allerede vare os overlegne i Styrke og dog retirerede for os. De forøgedes indtil circa 80 Mand. Med denne Styrke gjorde de omkring paa et Sted, hvor de havde en god Udsigt over Landeveien, og kunde see, at vi kun vare omtrent en Fjerdedeel imod dem i Styrke. Nu kom de i Carriere mod os fra Biumbæk og stjøb uafbrudt paa os, indtil vi kom imellem Egerismølle og Borgod, hvor de besatte de høieste Punkter i Eggen. Ligeledes udsatte jeg Poster i Sydvest og Sønden for Borgod for der at blive staaende, indtil Eskadronen, der skulde komme fra Herningsholm, kunde optage min Commando. Da Eskadronen var ankommen, beordredes jeg at forsølgge Fjenden, der var gaaet tilbage. Fra Klokrose og op mod FASTER Kirke drog Fjenden Vester paa til Slumstrup, ialt 3 Delinger Cavalleri. Her havde de requireret Rug, ntærsket Straa og Flæsk, samt bestilt Qvarteer i Hannerup til 100 Mand Cavalleri. Over Skjernbro skulde efter Indvaanernes Udsagn være passeret 700 Mand, og i Tarm stod 3 Kanoner, tillige skulde Borriss være stærkt besat. Da jeg ikke kunde faae flere Efterretninger, marscherede jeg tilbage til Eskadronen i Borgod.

Den 2den Juli Formiddag Kl. 11 afmarscherede jeg med min Commando imod Skjern. Jeg erfarede, at Kjær By havde været belagt med fjendtlig Indquartering, og at der endnu i den vestlige Gaard skulde opholde sig 12 sles-

vigholsteenske Dragoner, dog var de allerede marscherede derfra, da jeg ankom dertil. Ligeledes hørte jeg, at 40 fjendtlige Dragoner endnu samme Morgen havde streifet plyndrende omkring i Eggen, og at en Commando af 5 Dragoner havde opholdt sig ved Hanning Kirke endnu Kl. 10 Formiddag. Deels for at affjære disse og deels for at lade mig see gif jeg mod Bølling, først imod Vest ridende med Kober, foran red jeg og min Søn, eet Øjeblik red vi lige imod Skjern, saaledes at vi tydelig kunde sees af deres udsatte Poster, derpaa vendte vi Siden til, og red mod Vest, med 6 Skridts Afstand imellem Koberne. Naar nu Fjenden vilde tælle Koberne, saa talte de hver Kode dobbelt, saaledes at de talte 48 Mand, foruden mig og min Søn, medens der kun var 24 Dragoner. Vi rede op og ned af Bakker og Fordybninger. Over Fordybninger rede vi rast op paa den nærmeste Bakke, men paa Bakkerne langsomt, det saae derfor ud, som der ogsaa var Folk i Fordybningerne, i Afstand maatte vi antages for en Eskadron. Efterat vi havde gjort denne Bevægelse mod Vesten, forsvandt vi paa een Gang og trak os bag ved Bakkerne, aabnede os til høire og venstre, og paa et givet Tegn foer vi paa een Gang op paa alle Bakker. Efterat jeg hos Præsten havde søgt at erfare, hvor stærk Fjenden var i Skjern, sendte jeg Corporal Sørensen med 5 Mand som Patrouille imod Skjern og gjorde Holdt paa nogle Hundrede Alens Afstand fra Byen. Fjenden, der udgjorde $\frac{1}{2}$ Eskadron, forlod derpaa Skjern og drog mod Tarm. For om mulig at fordrive de Efterblevne gif jeg med en Deel af min Commando ud som en Patrouille, ligeledes henimod Skjern, Resten lod jeg staae paa enkelte Punkter bag ved for at vildlede Fjenden. Af en Bonde, jeg sendte fra Bølling Præstegaard, erfarede jeg, at efter Rygtet vilde Slesvigholstenerne afmarschere den paafølgende Nat Syd paa, jeg troede let at kunne fordrive de Tilbageblevne. Neppe vare vi komne midtvejs imellem Bølling og Skjern, før Fjenden igjen rykkede

ind i Skjern, og efter et Kvarteerstids Forløb kom hele Eskadronen under Ritmester Broddorf i Carriere imod os. Da Afstanden endnu var stor, saa troede jeg, at Trav var tilstrækkelig for at komme bort, Fjenden blev ved i Carriere, saa at jeg tilsidst imod min Villie maatte gallopere, især da jeg tillige opdagede en Commando af omtrent 40 Mand, som Fjenden havde udsendt, og som i strakt Carriere gik østen for os over Heden for at omgaae os. Dette nødsagede mig til endmere at forcere Retiraden. Hvad der den Dag reddede os, var, at jeg altid saldt i kort Trav, saasnart jeg havde vundet en større Afstand. Naar Slesvigholstenerne derimod mærkede, at de nærmede sig mere og mere, forcerede de deres Heste af alle Kræfter. Flere Gange raabte de: „Hurra, geben Sie die Waffen ab!“ Naar de saaledes havde indhentet os ved at anstrænge deres Heste og troede, at de nu havde os, commanderede jeg Gallop, saa tabte de strax Terrain, da deres affjagede Heste ikke kunde følge. Saasnart jeg igjen havde faaet en større Afstand, commanderede jeg: „Løse Tøiler, kort Trav, bliv sammen, rolig Folk, jag ikke, det alene kan redde os.“ Paa denne Maade jagede de med os 2¹/₂ Mil. Den Afdeling, der skulde affjære os, blev tilbage, da vi vare komne forbi Bølling, saalænge havde vi dem paa vor høire Side. Ved Finnerup stod Sønden for Byen ubstillede Poster. Da Slesvigholstenerne bar vor Uniform, var det ikke let i Afstand at skjælné, om det var Danske eller Insurgenter. Mine Folk sagde: „Der staae Slesvigholstenerne, de have omgaaet os. Vi maae see at hugge os igjennem, blive vi samlede, saa bryde vi igjennem med forceret Kraft, dele vi os, er det ude med os, vi maae igjennem, forinden vore Forsølgere kunne understøtte de Foranstaaende.“ Saaledes kom vi i rast Trav lige løs paa de Poster, der stod Sønden for Byen. Da vi kom nærmere, saae vi, at det var en Commando af 40 Mand under Lieutenant Moe, der fra Breininggaard var sendt os til Hjælp. Jeg havde nemlig strax

sendt ridende Bud fra By til By til Breininggaard for at underrette Eskadronen om, at jeg var ifærd med at fordrive de tilbageblevne Slesvigholstenerne fra Skjern. En Bonde til Hest holdt ved Bølling Kirke, der af mig havde Ordre til, saasnart han saa, at en stærkere Fjende vilde fordrive og forfølge os, ufortøvet saa raff som mulig at ride tilbage til den nærmeste By eller det Sted, hvor der holdt Staffetter, og lade dem ride atter til den nærmeste By og saa fremdeles, indtil Meldingen kom til Eskadronen paa Breininggaard. Da den første Staffet havde over $\frac{1}{4}$ Miils Forspring for os, indtraf Meldingen paa Breininggaard saa betids, at Ritmester Lichtenstein kunde sende os Hjælp ved Lieutenant Moe med 40 Mand. Den slesvigholsteenske Eskadron syntes at ville angribe os, men Lieutenant Moe rykkede raff frem forbi os imod Fjenden. Derved standsedes Fjenden. Jeg med min Commando fik Tid til at puste ud og gjorde Front imod Fjenden. I Forening med Lieutenant Moe indtog vi en Stilling imod Slesvigholstenerne, der havde gjort Holdt. Ritmester Lichtenstein rykkede ligeledes ud med Eskadronen for at optage saavel Lieutenant Moes som min Commando. Ritmesteren fulgte om Natten efter den slesvigholsteenske Eskadron til Bølling; havde vi der gjort Holdt en Timestid, og saa marscheret til Skjern, havde vi fundet Fjenden sovende.

Med dette forcerede Ridt blev Dragon Villerup tagen af Slesvigholstenerne, fordi han vilde forkorte Veien ved at ride ind i Heden. Jeg havde advaret mod at forsøge dette, men alligevel satte Villerup ind i Heden. Han krydsede snart til den ene, snart til den anden Side, for de bløde Steders Skyld, Slesvigholstenerne sendte nogle Mand ud efter ham, og toge ham imellem Bølling og Finnerup; var han bleven paa sin Plads, var det ikke skeet.

Den 3die Juli laa Eskadronen stille paa Breininggaard, og jeg tog atter til Skjern.

Den 5te Juli erholdt jeg i Skjern følgende Ordre fra Eskadronen: „Da Efterretninger ere indløbne om, at Fjenden er i Biborg, vil De hurtigst mulig trække dem tilbage hertil, hvor De vil erholde nærmere Ordre for Deres videre Retirade.“

Efter at have modtaget denne Ordre skulde jeg først tilbagelagde mine udsendte Patrouiller, der vare 3 Miil Syd paa, derfor kom jeg først paa Retiraden langt ud paa Formiddagen. Man beklagede mig der i Egnen og mente, at jeg ikke vilde naae Eskadronen, da den havde forladt Breininggaard og havde trukket sig tilbage til Holstebro. Ved at skaae Hestene og ikke jage lykkes det mig at naae Holstebro, og derfra kom jeg endnu samme Dag til Ottesund. Saaledes tilbagelagde mine Heste udstadt 14 $\frac{1}{2}$ Miil paa 1 Dag. De udsendte Patrouiller stode i Egnen ved Lydom, derfra til Larm 2 Miil, fra Larm til Skjern 1 Miil, fra Skjern til Herning 1 $\frac{1}{2}$ Miil, derfra til Holstebro 6 $\frac{1}{2}$ Miil og fra Holstebro til Ottesund 3 $\frac{1}{2}$ Miil, ialt 14 $\frac{1}{2}$ Miil. Da vi kom til Ottesund, befalede Major Faber os strax at gaae tilbage til Resen, mindst 1 Miil, følgelig tilbagelagde mine Heste 15 $\frac{1}{2}$ Miil. Over Holstebro, Thorning og Levring kom vi tilbage til Regimentet.

Da Freden blev sluttet med Preusserne, kom vi igjen i Qvarteer i Aarhus, hvor jeg havde fuldt op at bestille med at tilride Heste, deels Remonter, deels Heste til Officersdepotet.

Sættende Capitel.

Slaget ved Isted og Bivouak.

Den 10de Juli 1850 forlod Regimentet Aarhus og marscherede Syd paa. I dette Aar gjorde jeg stedsse Tjeneste i Eskadronen, uden at være udcommanderet paa egen Haand, som i 1849.

To Dage før Slaget ved Isted laae Eskadronen i Byen Frøslev, Nordvest for Flensborg, General Flindt laae i Bor. Generalen kom til Frøslev og erklyndigede sig hos Dragonerne om mit Lvarkeer. Han kaldte mig til sig alene og spurgte først, om jeg var kjendt i Egnen imod Slesvig, og om jeg havde en Hest, der var udholdende. I denne Henseende kunde jeg give min Hest al mulig Roes, en bedre vilde jeg neppe finde i Regimentet, da den havde bestaaet Prøven. Generalen sagde, at han agtede at bruge mig meget, og at det derfor var nødvendigt, at jeg var godt bereden. Han bad mig tillige nævne sig 4 paalidelige Dragoner, der let kunde fatte og overbringe Meldinger. Generalen anmodede mig foreløbig ikke videre omtale, hvad han havde sagt mig. Dagen derpaa marscherede vi gjennem Flensborg, Sønden for Flensborg ved Hornstrup imellem Flensborg og Bilskov gjordes Holdt. Bor Brigadecommandeur Oberst Juel havde indquarteret sig i et Tørvestuur ved Landeveien i Nærheden af Bilskov. Jeg blev

taldt til min Oberst, og han tilkjendegav mig, at jeg med 4 Mand skulde melde mig hos General Flindt i Bilskov Kro. Oberst Zuel anmodede mig om at lade mig give en skriftlig Instruction, hvorefter jeg havde at forholde mig. Obersten gav mig dette Raad i den bedste Hensigt, da han frygtede for, at jeg maaskee paa egen Haand vilde vove Et eller Andet, som ikke faldt ud til Generalens Tilfredshed, og saa kunde jeg derved tildrage mig store Ubehageligheder, om jeg ogsaa havde haft de allerbedste Hensigter. Jeg meldte mig hos Generalen, han forelagde mig et Kort over Hertugdømmet Slesvig og gjorde mig bekendt med, hvad Cavalleriets Op-gave var, nemlig at gaae over Dannevirke uden om Slesvig og søge at omgaae Slesvigholstenerne i Slesvig og affjære dem Retiraden til Rendsborg. For at denne omgaaende Bevægelse ikke skulde stee for tidlig eller for sildig, var Generalen om at gjøre at have en paalidelig Mand ude, der kunde melde ham, hvad der stete ved Oberst Schepelerns Brigade, der kom fra Husum-Siden, denne skulde om Morgenens komme over Solbro og ligeledes omgaae Fjenden. Mit Uhr blev stillet efter Generalens, jeg skulde med mine 4 Mand søge at være saa betids ved Solbro, at jeg var der, naar Obersten med Brigaden ankom dertil. Jeg skulde melde hos Obersten, at jeg var sendt for at give Underretning til Cavalleri-Generalen, hvilket Klokkeslet Brigaden var ankommen dertil, og tillige hvilke Byer der først angrebes. Dette skulde jeg med den flinkeste Dragon lade melde skriftlig, selv skulde jeg følge med Brigaden, for efterhaanden af og til at sende Meldinger om dens Foretagender og Fjendens Stilling. Generalen gjorde mig opmærksom paa, at de 2 Byer, jeg havde at passere, førend jeg kunde komme til Solbro, endnu vare besatte af Fjenden, men jeg maatte ikke lade mig tage, da han sikkert ventede Melding fra mig. Tidlig ved jeg ud med mine Dragoner, det var tyk taaget Veir med Støvregn, jeg nærmede mig Hamming og Sollerup, der skulde

være besatte af Fjenden; foran Vhen Sollerup saae jeg mørke Mærker opstillede, uden at jeg tydelig kunde see, om det var Bore eller Fjenden, de stode ubevægelige, Ingen kunde jeg spørge, og nærmere turde jeg heller ikke komme, da jeg allerede var dem temmelig nær i dette taagebe Veir. Endelig udfoldede der sig ved et Bindstød en Qvarteersfane og faldt sammen igjen, ligesom det skete paa Befaling, jeg saae, at det var en dansk rød og hvid Qvarteersfane, og vidste nu, hvilke Tropper jeg havde for mig. Jeg travede derhen, meldte mig til Oberstlieutenant Lemmichs Bataillon og spurgte, om Oberstlieutenantens Bataillon hørte til Oberst Schepelerns Brigade. Oberstlieutenanten lod mig vide, at han dannede Avantgarden af denne Brigade, og at de ventede Obersten hvert Øjeblik. Jeg rapporterede, at jeg skulde hen til Solbro for at melde mig hos Obersten. Oberstlieutenanten sagde: „Derhen kan De ikke komme, Broen her er nemlig brudt af af Slesvigholstenerne.“ — „Jeg skal over, Herr Oberstlieutenant, ihvorvel Planterne paa Broen ere brudte af.“ Jeg travserede hen til Naens høie Breder, der underneben vare udhulede af Vandet. Da jeg kom hen til Kanten, brød Hesten igjennem og sank ned i Naen, (først havde jeg ladet Bunden i Naen undersøge og fundet, at den var sandig), jeg holdt nebe i Strømmen, saalænge indtil Dragonerne vare komne ned i den for at lokke dem ned, men det var næsten lige saa slemt at komme op. Jeg satte min Hest paa skraa imod Kanten, den krabsede med Forbenene Jorden ned og kom endelig op, Dragonerne fulgte, hvorvel det kostede Folkene Umage, dog med. Jeg kom til Solbro, Oberst Schepelern var allerede forud, men af den Næstkommanderende erfarede jeg, hvilke Vher der først skulde angribes, jeg affærbigede Dragonen med den af mig forlangte Melding og fulgte selv med Brigaden, indtil Bollingsted brændte, derfra traf jeg mig tilbage til Regimentet ved Oversø.

Efterat vi havde mistet General Schleppegrell, og Oberst

Læssøe ved Stolt, opstod der som bekendt en Standsning i vore Operationer, og den lagte Plan blev ikke udført.

Da vort Cavalleri tilligemed Artilleriet passerede den smalle indhegnede Bei til Dannevirke, opstod der paa een Gang en Standsning. 4de Eskadron af 3die Regiment var foran. Først hørte vi enkelte Skud, derpaa saae vi en Deel Dragoner ride rask omkring et Huus, der laae paa venstre Side af Beien. Jeg spurgte, om der reedes Carousfel omkring dette Huus, men der var fjendtlig Infanteri i Huset, som beskød Dragonerne i den indhegnede Bei. Til Siderne kunde vi ikke komme; der faldt nogle Dragoner. General Flindt jaac sin egen Søn styrte saaret med Hesten. De Faldne og Saarede kjørtes tilbage, der blev commanderet omkring, men hvorledes var det muligt, at hele Cavalleriet og Artilleriet i en meget snæver Bei med Steengjærder og levende Hegn kunde i Hast gjøre omkring og retirere i Trav? At det gif godt, maa man undre sig over. Havde Fjenden fulgt efter, vare vi alle blevne ødelagte. Den almindelige Mening blandt os var, at vi kun skulde have rykket rask paa, de Enkelte, der faldt, vare efter vor Mening blevne hævne med Glands, saafremt vi først vare komne frem i det aabne Terrain, hvor Cavalleriet kunde gjøre Virkning, og dertil havde vi ikke langt.

Vi kom efter Slaget til at staae ved Lyrskov, hvor vi bleve til Juul 1850. Først stode vi under aaben Himmel, Hestene vare bundne ved Campeerpæle, og Mandstabet havde intet andet Skjul end det, det selv forskaffede sig ved at stille lidt Bussværk op over sig, hvorover der lagdes Halm, og hvad der kunde benyttes til Dækning.

Jeg søgte og fandt den forladte Bivouak, hvor Garden havde staaet i Nærheden af Dannevirke. Bussværket, der hørte hertil, kjørte jeg hjem med vore Trainvogne, 6 i Tallet. I de første Dage hentede jeg 12 Læs Bussværk hjem til Bivouaken og begyndte at bygge Skjul for vore Heste. Jeg blev uførtroden ved, indtil jeg havde Skjul til hele Eskadronens Heste tillige-

med vore Trainhæste, 160 Hæste. Ved dette Arbeide blev jeg forkjølet, da jeg uafslædig arbeidede derpaa ofte gjennemvaad af Sved; naar jeg lagde mig til Hvile, vaagnebe jeg ofte ganste kold, stod da op og løb omkring i Bivouaken for at varme mig. Derved fik jeg en saa voldsom Gigt i det ene Been, at jeg ingen No havde for Smerte Nat eller Dag. Imod min Villie maatte jeg tage ind til Flensborg for at komme under en Læges Behandling. Generalen tvang mig næsten med Magt til at forlade Bivouaken ved at sende mig Overvagtimester Koll med en Vogn for at befordre mig ind til Flensborg paa nogle Dage. Han sagde, at jeg jo kunde komme igjen om nogle Dage, men da jeg først kom i No, blev det endnu værre, og jeg maatte lide utaalelige Smertes. Dog beroligede det mig, at hele Tjenesten ved Regimentet bestod i Feltvagtjeneste, ellers havde jeg været utrøstelig.

Endelig sluttedes Freden, Regimentet kom til Aarhus, og jeg var saa vel, at jeg kunde marschere med det.

Syttende Capitel.

Efter Krigen.

I Marts 1851 bekendtgjordes af Krigsministeriet, at alle Frivillige og Overcomplete skulde afflediges, til disse horte jeg. Oberst Suel lod mig kalde og spurgte, om jeg ønskede at forblive i Regimentet, ellers vilde jeg efter Krigsministeriets Befaling vorde afflediget. Jeg ønskede at komme til Flensborg igjen og begynde, hvor jeg slap i Marts 1848. Obersteu spurgte, om jeg ønskede at ansøge Et eller Andet, derpaa sagde jeg, at jeg ønskede at indgive et Andragende om Erstatning for lidt Krigsskade og forhøiet Pension efter den nye Pensionslov samt at afgaae med Officeers Character, da jeg dog i 1848 var anmodet om at indtræde som Officeer i Cavalleriets Krigsreserve. Obersten anbefalede min Ansøgning paa det Bedste, og jeg fik desuden en Attest om mit Forhold under Krigen, jeg demitteredes først i Marts 1851. Jeg reiste nu til Kjøbenhavn og udbad mig allerunderdanigst en Audients hos Hans Majestæt Kongen. Majestæten sagde efter at have læst min Ansøgning: „Deres Andragende er saa bestemt og billigt, at der vist Intet vil være i Veien.“ Trøstet ved min allernaadigste Konges Ord forføiede jeg mig til Krigsministeren med den samme Ansøgning. General Hanssen sagde: „Jeg erindrer Dem meget vel, det var Dem,

der var commanderet til Jyllands Besteregn." Efter at han havde læst Ansøgningen, lovede han at gjøre Alt for mig. Han sagde: „Reis De rolig hjem, De skal ikke haste med at begjære Resolution paa Deres Ansøgning i denne Maaned, da den nye Pensionelov først træder i Kraft den 1ste i næste Maaned, (der var April). I min Ansøgning havde jeg bedt om, at de 3 Krigsjaar maatte regnes mig som Tjenestjaar, og at jeg efter Aarenes Antal maatte pensioneres efter den nye Lov, der var udarbejdet under Krigen. Oberst Tscherning sagde nok til mig: „Gjør Dem ikke altfor stort Haab om en gunstig Resolution! Men skulde De støde paa Banskelligheder, saa kom til mig, saa skal jeg være Deres Talsmand, derpaa giver jeg Dem min Haand!“ — Jeg reiste saa til Flensborg. Den 1ste April kom, April endtes, jeg erfarede ikke Noget, Mai ligeledes, nu ansøgte jeg igjen paany og hører Intet. Endelig i September tilsagdes jeg at møde hos Intendanten i Flensborg, hvor man leverede mig en Skrivelse, der gik ud paa, at min Pension af Hensyn til min Tjeneste under Krigen var forhøiet fra 63 Rb. til 67½ Rb.

Efter at Skrivelsen var meddelt mig, spurgte jeg, om det ikke var en Skrivefeil, men man svarede mig Nei. Jeg sagde: „Hvis jeg i dette Øjeblik var i Kjøbenhavn, vilde jeg ubbede mig Audients hos Krigsministeren, og anholde om Tilladelse at møde hvert Aars 25de September paa Krigsministerens Contoir for at indbetale til Invaliderne 4 Rb. 48 β, skulde jeg ikke have fortjent de 4 Rb. 48 β, vilde jeg gaae omkring og samle det Beløb hos tidligere Kammerater og vedblive Aar for Aar, saalænge Gud undte mig Helbred dertil.“ Det hjalp ikke, at 1080 brave Bestjyder lagde et godt Ord ind for mig, jeg fik ingen Understøttelse. I min store Nød henvendte jeg mig til Kongen med et Andragende om Skadeserstatning for lidt Krigsskade. Hans Majestæt Hønskede mig 500 Rb. i Erstatning, for hvilket Beløb jeg anskaffede mig det allernødvendigste Huusgeraad og et Par Heste, for at jeg

kunde begynde paa min tidligere Bessjæftigelse. Til sin øvrige Raade har Kongen ogsaa søiet den at betale for min yngste Søn paa den polytechniske Læreanstalt.

Jeg henvendte mig med Hensyn til min Pension til Oberst Tscherning, og Obersten holdt sit tidligere givne Løfte. Han stoffede mig gjennem Rigsdagen 198 Rbd. aarlig i Pension, istedetfor 67 $\frac{1}{2}$ Rbd. I 2 af Rigsdagens Samlinger talte Obersten min Sag, og Herr Balthasar Christensen i den ene Samling, i hvilken Obersten ikke var i Rigsdagen. Jeg maa aflægge ham min inderligste Tak herfor, da jeg ikke kunde opnaae Hjælp ad den Vej, som jeg ansaae for den rigtige, nemlig gjennem Krigsministeren. Obersten viste sig her, som tidligere, som en Behynder af den Klasse, hvortil jeg hidtil kunde regnes.

Hvad jeg havde mistet af Inventarium, Heste o. s. v. i Flensborg, blev taxeret til et Beløb af over 1000 Rbd.; ogsaa denne Erstatning blev mig senere udbetalt, ligeledes fordi Oberst Tscherning var min Talsmand. Denne Erstatningssum anvendte jeg til at udbetale Actierne, saavidt den kunde strække til, saa at Rideluset blev min Eiendom.

I September 1851 blev jeg paa Generalcommando-Contoirtet spurgt paa Krigsministerens Vegne, hvilken Character jeg ønskede mig; jeg antog paa Grund af, at jeg ikke kunde erholde Reserve-Officeers Character, der i 1851 blev mig tilbudt. Jeg svarede, at jeg ønskede at faae Prædicat af kongelig Verider og at have Tilladelse til at bære disses Uniform, da jeg var examineret Militair-Verider siden 21de Mai 1821 og havde som Verider og Ridelærer oplært i en Tid af over 30 Aar mindst regnet 100 Recrutter aarlig, altsaa i 30 Aar 3000 Recrutter, ved Husarerne, Landsenererne og Dragonerne. Jeg troede at have gavnnet ligesaa meget som Militair-Verider som de kongelige Veridere i deres Fag. Dette kunde desto værre paa Grund af en Indsigelse fra den kongelige Stalbetat ikke bevilges. Derefter modtog jeg en

Strivelse, hvori det hed, at den forønskede eller ansøgte Character kunde ikke erholdes, og en anden passende vidste man ikke at meddele mig.

Naar jeg i Flensborg beklagede mig over min betrængte Stilling efter Krigen, hed det: Det skader Dig ikke, hvorfor blev Du ikke her, hvorfor vilde Du tjene det danske Parti? Saaledes taltes der om mig af Indvaanerne i den By, i hvilken jeg skulde leve. Meldte jeg mig for at optages i et eller andet Gilde eller Selskab, faldt jeg igjennem, „den dänischen Hund wollen wir nicht aufgenommen haben“. Til mig selv har man ikke udtalt sig saaledes, hvilket jeg ikke med Rigegyldighed havde hørt paa, men paa anden og tredje Haand blev det sagt mig. Først anmodedes jeg af et Medlem af Nicolai Skyttegilde om at lade mig optage i dette Gilde, jeg meldte mig, men faldt igjennem, fordi jeg var Dansk, den Historie er gammel. Jeg vilde optages i Sangforeningen, samme Resultat, „der ist uns doch zu dänisch“.

St. Knuds Gilde derimod indbød mig at indtræde i deres Forening eller Gilde uden videre Bøllatering, jeg modtog det med Glæde, saameget mere som jeg derved optoges i et Gilde, hvori min allernaadigste Konge selv er indtraadt.

Ofte ønsker jeg, at jeg igjen var Feldtsoldat. Dermed vil jeg ikke ønske mit Fædreland Krig, men skulde den være uundgaaelig, er jeg sikkert en af de Første, der frivillig tilbyder sin Tjeneste, saalænge jeg kan bestige en Hest. Det er min faste Villie tredje Gang at søge Leilighed til i Gjerningen at vise, at jeg med Liv og Sjæl tilhører min Konge. Jeg kan ikke tænke mig et mere hæderlig Endeligt for en gammel Soldat, end med Vaaben i Haanden paa en hæderlig Seirsdag at falde paa Wrens Mark.

Bilag.

1.

Ållerunderdanigst Andragende, indsendt fra Communalbestyrelsen i Varde, i Forening med flere Sognesforstanderskaber i Vesteregnen, til Hans Majestæt Kongen.

Ållernaadigste Konge!

Vidende under det saavel moraliske som materielle Tryk, Fjendens Indqvarteringer, Requisitioner og Plyndringer have bevirket ogsaa i denne Deel af Landet, bleve en stor Deel af det vestlige Jyllands Beboere, efter at have været Vidne til den plyndrende Fjendes hastige Bortgang og Flugt ved de danske Dragoners Ankomst til vor Egn, glædede ved Haabet om, at en bedre Tid nu var opgaact for os.

Vi formodebe, at der nu var indtraadt en saa lykkelig Forandring i Landets Tilstand, at vor Armee kunde affee saameget Militair, at dette ved at tage Position her i Vesteregnen, kunde, om ikke aldeles forhindre, saa dog opholde og fortrædige Fjenden i hans Plyndringer. Men det viste sig snart, at vi havde glædet os for tidlig; thi det danske Militair, saavel det nærmere som det fjernere, forløb os ligesaa hurtig, som det var kommet, hvilket nu trende Gange har været Tilfældet.

Imidlertid har dets Nærmelse til Vesteregnen og navnlig det lille Fortravs Ankomst til Stjernbro og dets Diverfion mod Syd igjennem Nørre-Herred, og ind i den nordlige Deel af Ribe Amt under Anførel af den tappre, uforsrødnede, fædrelandsfindende Veteran, Overvagtmeester Kloppeborg, ikke været uden Resultat.

At dette kun blev forbigaaende, at Fjenden igjen vendte tilbage, at han senere har taget, hvad Kloppeborg og hans lille modige Skare den 20de eller 21de Juni jog ham bort fra, er ikke deene brave Mandes Skyld, der ene kom i Berøring med Fjenden.

Bestyrelsen erkjender hans Fortjenester, hans korte Ophold iblandt os har været nok til at vække Ønsket hos os om at erholde ham til Forsvarer.

At Seiren ved Fredericia, hvorom Efterretningen netop er kommen til os, vil medføre glædelige Forandringer i vor Stilling, haabe vi, dog Fjendens Magt er stor, de Requisitioner og Trubler om Militair-Executioner, der i de allerførste Dage ere komne til os, kunne blive realiserede og vilde blive det, dersom vi vedblive at være Forsvarsløse.

At den lille danske Armee ikke kan undvære betydelige Kræfter til Bestyrelsens Forsvar, kunne vi let indsee, men desto mere nødvendigt bliver det ogsaa, at Forsvaret indrettes overeensstemmende med Egnens særegne Forhold og Lær.

Deres Majestæts og Ministeriets Wiisdom veed bedre end vi, hvad der i denne Henseende kan og bør gjøres; men dersom vi turde tilkjendegive vor ringe Mening, kunne vi ikke unblade at udtale Nødvendigheden af, at der foruden den Afdeling dansk Militair, der maatte blive bestemt til Bestyrelsens Forsvar, udstillede idetmindste een Establiement let Cavalleri, der ikke lod sig nøie med at udjende Patrouiller for at observere Fjenden, men ogsaa, naar der var Anledning dertil, med sin hele Styrke omsvæve og forurolige ham.

Det synes ikke uantageligt, at Fjenden efter vor Seir ved Fredericia vil concentrere sine Kræfter, af denne Grund vil et saadant, om vi kunde kalde det flyvende Korps, paa Vesterjyllands Slettestrækninger være til overordentlig Nytte imod ikke altsor store fjendtlige Afdelinger.

Bore Dragoner vil lettelig kunne afgive en dertil passende Cavalierstyrke; det kommer kun an paa, at samme bliver betroet til en Anfører, der forener den modne Albers Erfaring med ungdommelig Utrættelighed og Mod.

Vi troe at have lært en saadan Personlighed at kjende i Herr Overvagtimester Kloppeuborg, og nære derfor det inderlige Ønske, at denne Post til Gavn for os og til Stræk for Fjenden maa blive betroet denne Mand.

Deres Majestæt vil allernaadigst tilstaae os Opfyldelsen af en Bøn besangaaende, ikke tilbageholdte ved det Ualmindelige ved dette vort allerunderdanige Andragende finde vi Nødsærbiggjøreelse for samme i Landets særegne Stilling, der ikke kan undvære overordentlige Forholdsregler.

Dog vi vove kun at antyde, hvori disse maatte kunne bestaae, og henstille i ydmyg Underdanighed denne Bøn til Deres Majestæts Wiisdom og Raade.

Hvad her er udtalt, tør Undertegnede sikkert angive som Udtrykket

af den almindelige Mening her paa Vesteregnet. At dette allerunderdanigste Andragende ikke har flere tusinde Underkrifter, har ene sin Grund i den korte Tid, Circulationen heraf tør medtage. Sluttelig bemærke vi, at Herr Kloppenborg er aldeles uvidende om dette Skribt, vi her foretage os, i Tillid til at han ikke vil unddrage sig os, dersom Deres Majestæt maatte give ham Feilighed til ved en passende Commando at kunne virke til vort Forsvar.

2.

Til Krigsministeriet.

Til det høie Krigsministerium!

Ibet Undertegnede herved tillade sig at henstille medfølgende allerunderdanigste Andragende til det høie Ministeriums gunstige Anbefaling til Hans Majestæt Kongen, unblade vi ikke at udhæve, at hvad der i samme er anført, ikke maa betragtes som en Dom over de militaire Befalingsmænds Operationer, hvilke vi, som ubekjendte med deres Forholdsordrer, selvfølgeligen ikke have kunnet indlade os paa. Vi formene kun, at der til en Commando, som den af os i Andragendet antyde, udtræves særegne personlige Egenstaber, som ikke enhver Militair, hvor dygtig han end ellers i og for sig maatte være, er i Besiddelse af.

Disse Egenstaber formene vi at have fundet hos Herr Overvagtimester Kloppenborg, med hvem vi nærmest ere komne i Berøring, og tillade os derfor nærmest at henlede Opmærksomheden paa ham.

3.

Til det høie Krigsministerium!

Uagtet Undertegnede nære den Overbeviisning, at det høie Ministerium i det Hele ikke har labet de Mænd, der have udmærket sig i Fædrelandets faretruende Dage, forgjæves vente paa den Løn for deres Fortjeneste, hvorpaa de have Krav, er Antallet af disse Mænd saa stort, har Landets Stilling efter Krigen været saa forviklet, og den øverste Ledelse nndergivet saa mange Personal-Forandringer, at det ikke kan findes underligt, om en Entelt til en Tid kunde være tabt af Sigte.

Undertegnede tillade sig derfor at henlede det høie Ministeriums Opmærksomhed paa den under Krigen ved 3die Dragonregiment staaende Frivillige, tidligere fra den militaire Tjeneste afgangne, Overvagtimester S. S. Kloppenborg. Denne brave, fædrelandelsinbede, albertegne Mand,

har i hoi Grad her paa Vesteregnet vaft Interesse for sig ved den Iver og det uforsvorne Mod, hvormed han søgte at tjene sin Fædrelands Sag. Det høie Ministerium kjenner Krigsbevidenhederne, vi skulle derfor ikke indlade os paa nogen Gjentagelse deraf, men kun gjøre opmærksom paa, at denne Mand commanderede Fortrævet af det vesterydske danske Cavalleri-Afdeling, og derfor selv var nærmest ved Fjenden. Vi vide ret vel, at dette ikke stete uden høiere Ordre eller Tilladelse, men Menigmands sunde Sands har tillige maattet dømmen om Herr Kloppeborg, at han i hoi Grad hører til de Mennesker, der ikke blot handle, fordi de skulle, men fordi Pligtsøstelsen og Fædrelandsfærlighed driver dem.

At hans Foresatte have givet ham et saadant Vidnebyrd, betvivle vi ikke, men derfor have vi dog troet at kunne lade vor, den almindelige Mand, Dom over ham komme til det høie Ministeriums Kundskab.

Vi skulle derfor ikke unblade at udbæve en Omstændighed, der sikkert maae tjene til Hr. Overvagtmeester Kloppeborgs Anbefaling, og det er, at han efter vor Formening ikke har været ganske uden Indflydelse paa Slaget ved Fredericia. Det er nemlig det høie Ministerium bekendt, at en Deel af det slesvigholsteenske Cavalleri, muligens ogsaa noget Artilleri, kom sildigen og i en udmattet Tilstand til Bølløvsen. Vi sige neppe formeget, naar vi tillade os at udtale den Bølløvsen, at det er Hr. Kloppeborg, som dette fornemmeligen skyldes. Det er det høie Ministerium bekendt, at han den 20de Juni 1849 paa en Reconnoitering med c. 24 Mand fratog Fjenden en heel Deel af det af ham erobrede Bytte, og fangede 2 slesvigholsteenske Dragoner. Dette Tog udvirkte han mange Mile foran den danske Styrke, idet han under Forsølgelsen af Fjenden, naaede ned til Fiil Sø, medens den nærmeste danske Afdeling Dragoner stod ved Stjernbro. Fjenden laae med 2 Eskadroner paa Rørholm og Lunderup ved Varde, og en stærk Afdeling Fodfolk i denne By, og havde sendt Afdelinger omkring i Vesterherred for at inddrive Requisitioner; men da Hr. Kloppeborg ikke blot viste sig for dem, men med denne lille Styrke vovede med en saadan Dristighed at trænge frem og jage Afdelingerne i Nærheden af deres ikke ubetydelige Hovedstyrke, maatte der hos Fjenderne opstaae Formodning om, at de Danske vare langt talrigere, end Tilfældet virkelig var. Den nærmeste Følge heraf var, at de i første Skynding flygtede til Kolbing, og at den fjendtlige General, for at hæve de ham nødvendige Requisitioner, sendte en langt betydeligere Styrke navnlig af Cavalleri tilligemed 1/2 Batteri til Vesteregnet, end der tidligere havde været.

Det bedes bemærket, at ovennævnte Flugt stete den 20de Juni,

den 28de Juni blev Varde igjen bejat af Fjenden, som nu i de følgende Dage, da de danske Dragoner havde forladt os, indbrevte Bytte, saavel i den nordlige Deel af Ribe som i den sydlige Deel af Ringkjøbing Amt. Derfor Overvagtimester Kloppenborg havde indskrænket sig til en simpel forsigtig Recognoscering og ladet sig nøie med blot at vise sig for den langt overlegne Fjende, vilde denne neppe have ladet sig saaledes strække, men havde, om end med større Forsigtighed, saa dog med den samme Styrke fortsat sine Plyndringer her i Vestereggen, da den allerede dengang var de faa danske mere end dobbelt overlegen, og General Bonin havde i Slaget ved Fredericia den 6te Juli haft flere Eskadroner Cavalleri og maaskee noget Artilleri mere at disponere over, end Tilfældet var.

Der er naturligviis ikke hos os den fjerneste Tanke om, at Slaget ikke i modsat Fald ligesuldt vilde være vundet, men indrømmes maa det dog, at det altid er en gunstig Omstændighed for en Armee, hvis Følger aldrig fuldkommen kunne beregnes, naar Modparten er mere eller mindre svækket. At bidrage til en saadan Svækkelse hos Fjenden, maa derfor stedse ansees som en fortjenstfuld Handling. Hr. Kloppenborg, der aabenbart er den Nærmeste, og ved sit djærve, njsørfærdede, i sin Tjeneste rastløse Forhold, ikke usandsynlig er den virkelige Aarsag hertil, fortjener derfor efter vor Overbeviisning et Erkjendtlighedsbeviis af sit Fædreland. At det høie Ministerium med Redebonhed vil søge at staffe ham et saadant, derom ere vi saameget bestomere overbeviste, som Høifamme i Skrivelse af 31te Juli 1849, der blev meddeelt paa et fra Communalbestyrelsen i Varde og flere Landcommuner indsendt Andragende, hvori Hr. Kloppenborg var nævnet, har meddeelt de Andragende Underretning om, at Ministeriet har ladet ham notere for ved påsende Leilighed at kunde indstille ham til Majestætens paastjennende Belsønning. Tilsvarende have maaskee foranlediget, at det endnu ikke er lykkedes at staffe ham et saadant.

Vi nære imidlertid de Haab, at denne Opsættelse vil have den gavnlige Følge for Hr. Kloppenborg, at Belsønningen vil komme til at svare til hele Omfanget af hans Fortjenester.

Til at erholde en saadan tillade vi, der for en stor Deel have været Djevidner til hans Færd, hvilket selvsølgelig ikke kunne være Tilfældet med hans Foresatte, paa det Barmeste at anbefale ham.

(1080 Underkrifter.)